

Lucyna Czechowska

Stosunki dwustronne RP w latach 1990–2002

na podstawie analizy corocznych
informacji rządu o polityce zagranicznej państwa

Lucyna Czechowska

Stosunki dwustronne RP w latach 1990–2002

**na podstawie analizy corocznych
informacji rządu o polityce zagranicznej państwa**

Recenzenci:
prof. dr hab. Roman Bäcker
dr hab. Agata Włodkowska-Bagan

Korekta:
Justyna Brylewska

DTP:
Rafał Mikulski

© Copyright by Lucyna Czechowska
Toruń 2017

ISBN: 978-83-949262-0-5

Imprint:
Fundacja Copernicus
na rzecz Rozwoju Badań Naukowych

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	13
Rozdział 1. Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1990)	27
1.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1989–1990	27
1.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego	30
1.3. Podsumowanie	41
Rozdział 2. Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1991)	45
2.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1990–1991	45
2.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego	47
2.3. Podsumowanie	58
Rozdział 3. Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1992)	61
3.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1991–1992	61
3.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego	63
3.3. Podsumowanie	77
Rozdział 4. Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1993)	81
4.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1992–1993	81
4.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego	82
4.3. Podsumowanie	100

Rozdział 5. Exposé ministra spraw zagranicznych Andrzeja Olechowskiego (1994)...	103
5.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1993–1994	103
5.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Andrzeja Olechowskiego	105
5.3. Podsumowanie	118
Rozdział 6. Exposé ministra spraw zagranicznych	
Władysława Bartoszewskiego (1995)	121
6.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1994–1995	121
6.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego	122
6.3. Podsumowanie	138
Rozdział 7. Exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego (1996).....	141
7.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1995–1996	141
7.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego	142
7.3. Podsumowanie	163
Rozdział 8. Exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego (1997).....	165
8.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1996–1997	165
8.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego	166
8.3. Podsumowanie	185
Rozdział 9. Exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka (1998)	189
9.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1997–1998	189
9.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka	190
9.3. Podsumowanie	213
Rozdział 10. Exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka (1999)....	217
10.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1998–1999	217
10.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka	218
10.3. Podsumowanie	242
Rozdział 11. Exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka (2000)....	245
11.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1999–2000	245
11.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka	246
11.3. Podsumowanie	260

Rozdział 12. Exposé ministra spraw zagranicznych

Władysława Bartoszewskiego (2001)	263
12.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 2000–2001	263
12.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego	264
12.3. Podsumowanie	282

Rozdział 13. Exposé ministra spraw zagranicznych

Włodzimierza Cimoszewicza (2002)	285
13.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 2001–2002	285
13.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza	286
13.3. Podsumowanie	307

Zakończenie	309
--------------------------	------------

Bibliografia	329
---------------------------	------------

Wykaz tabel	335
--------------------------	------------

Wykaz wykresów	337
-----------------------------	------------

*Z podziękowaniami dla Sławka Postka
za odkrycie przede mną fascynującego świata statystyki*

Wykaz skrótów

III RP	—	Trzecia Rzeczpospolita
APEC	—	ang. Asia-Pacific Economic Co-operation (Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku)
ASEAN	—	ang. Association of South-East Asian Nations (Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej)
ASEM	—	ang. The Asia–Europe Meeting (szczyt Azja–Europa)
AWS	—	Akcja Wyborcza Solidarność
BSEC	—	ang. The Black Sea Economic Cooperation (Organizacja Współpracy Gospodarczej Państw Morza Czarnego)
CEFTA	—	ang. Central European Free Trade Agreement (Środkoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu)
CFE	—	ang. Treaty on Conventional Armed Forces in Europe (Traktat o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie)
CiSRF	—	Czeska i Słowacka Republika Federacyjna
COCOM	—	ang. Coordinating Committee for Multilateral Export Controls (Komitet Koordynacyjny Wielostronnej Kontroli Eksportu)
CRL	—	Chińska Republika Ludowa
CMP	—	ang. Comparative Manifestos Project
EBOiR	—	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
EFTA	—	ang. European Free Trade Association (Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu)
EMP	—	ang. Euromanifestos Project
ESDP	—	ang. European Security and Defence Policy (Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony)
EUSUM	—	procent partyjnego manifestu, jaki skupiony został na sprawach związanych z UE
FPA	—	Foreign Policy Analysis (analiza polityki zagranicznej)

FR	—	Federacja Rosyjska
FSRR	—	Federacyjna Socjalistyczna Republika Radziecka
GATT	—	ang. General Agreement on Tariffs and Trade (Układ Ogólny w sprawie Cel i Handlu)
GSP	—	Generalny System Preferencji Celnych
IFOR	—	Wojskowe Siły Implementacyjne pod dowództwem NATO przeznaczone do nadzorowania realizacji postanowień porozumienia pokojowego w sprawie Bośni i Hercegowiny
IMF	—	ang. International Monetary Fund (Międzynarodowy Fundusz Walutowy)
IŚE	—	Inicjatywa Środkowoeuropejska
KBWE	—	Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
KE	—	Komisja Europejska
KFOR	—	międzynarodowe siły pokojowe NATO, działające na terenie Kosowa w ramach operacji wsparcia pokoju Joint Guardian
KPZR	—	Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego
MON	—	Ministerstwo Obrony Narodowej
MRG	—	ang. Manifesto Research Group
MSZ	—	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MTK	—	Międzynarodowy Trybunał Karny
NATO	—	ang. North Atlantic Treaty Organization (Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego)
NGO	—	ang. nongovernmental organization (organizacja pozarządowa)
NRD	—	Niemiecka Republika Demokratyczna
NZ	—	Narody Zjednoczone
OBWE	—	Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
OECD	—	ang. Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
OM	—	organizacja międzynarodowa
ONZ	—	Organizacja Narodów Zjednoczonych
PHARE	—	ang. Poland-Hungary Assistance for Restructuring of their Economies (Program Pomocy Polsce i Węgrom w Przebudowie Gospodarki)
PSL	—	Polskie Stronnictwo Ludowe
PZPR	—	Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
RB	—	Rada Bezpieczeństwa
RFN	—	Republika Federalna Niemiec
RPA	—	Republika Południowej Afryki
RPMB	—	Rada Państw Morza Bałtyckiego

RP	—	Rzeczpospolita Polska
RWPG	—	Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej
SD	—	Stronnictwo Demokratyczne
SFOR	—	wojskowa grupa międzynarodowa rozlokowana w Bośni i Hercegowinie
SdRP	—	Socjaldemokracja Rzeczypospolitej Polskiej
SRR	—	Socjalistyczna Republika Radziecka
UE	—	Unia Europejska
UNESCO	—	ang. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury)
UP	—	Unia Pracy
USA	—	ang. United States of America (Stany Zjednoczone Ameryki)
UW	—	Układ Warszawski
UZE	—	Unia Zachodnioeuropejska
V4	—	Grupa Wyszehradzka
WE	—	Wspólnoty Europejskie
WEPBiO	—	Wspólna Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony
WNP	—	Wspólnota Niepodległych Państw
WPZiB	—	Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa
WTO	—	ang. World Trade Organization (Światowa Organizacja Handlu)
ZEA	—	Zjednoczone Emiraty Arabskie
ZSL	—	Zjednoczone Stronnictwo Ludowe
ZSRR	—	Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

Wprowadzenie

Problem badawczy, który autorka zdecydowała się uczynić przedmiotem niniejszej pracy, dotyczy charakterystyki celów i stanowisk deklarowanych przez III RP w zakresie stosunków bilateralnych w okresie tzw. zgody narodowej, dotyczących priorytetowych dążeń na arenie międzynarodowej. Powszechnie uważa się, że do zrealizowania przez Rzeczpospolitą dwóch kluczowych celów strategicznych w postaci członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim oraz w Unii Europejskiej polska polityka zagraniczna cechowała się godną pochwały stałością, wynikającą z niezachwianego poparcia społeczeństwa oraz wszystkich liczących się partii politycznych. Celem, który stawia przed sobą autorka, jest zweryfikowanie tej stałości w odniesieniu do relacji dwustronnych na podstawie analizy dorocznych informacji odnośnie do stanu polityki zagranicznej szefów polskiej dyplomacji. W związku z tym pytanie badawcze pracy brzmi: **Czym charakteryzowały się cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do stosunków dwustronnych w latach 1990–2002?**

Przedział czasowy pracy obejmuje przedunijny okres prowadzenia polityki zagranicznej przez III Rzeczpospolitą Polską i uzasadniony jest zmianami, które w jej uwarunkowaniach przyniosły: po pierwsze, transformacja systemowa i rozpad tzw. bloku wschodniego, a po drugie, akcesja do pierwszej na świecie organizacji międzynarodowej o cechach ponadnarodowych. Zawężenie początkowej cezury czasowej książki podyktowane jest datą opublikowania pierwszej informacji o polityce zagranicznej rządu, którą przed Sejmem X Kadencji wygłosił 26 kwietnia 1990 roku profesor Krzysztof Skubiszewski. Z kolei cezura końcowa została ustalona na rok 2002 (a nie, jak mogłoby się wydawać, na 2004), ponieważ dalece lepiej odzwierciedla on finalizację dążeń do członkostwa w euroatlantyckich strukturach — unijne negocjacje akcesyjne zakończyły się dla Polski 13 grudnia 2002 roku, podczas szczytu Unii Europejskiej w Kopenhadze. Zakres geograficzny analizy jest tożsamy z zasięgiem geograficznym polityki zagranicznej III RP w danym okresie, obejmującej, choć z różnym natężeniem uwagi, praktycznie cały glob. Z kolei zakres przedmiotowy pracy obejmuje zarówno treść, jak i kompozycję celów oraz stanowisk prezentowanych rokrocznie przez polskich ministrów spraw zagranicznych. W toku badań zostały

przeanalizowane wszystkie cele i stanowiska dające się wyłuskać z kolejnych exposé szefów polskiej dyplomacji.

Hipoteza główna pracy brzmi **H₁**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 **charakteryzowały się stałością kompozycji oraz przypisywanego znaczenia**. Jej uszczegółowieniem są zaś następujące hipotezy pomocnicze: **H₁**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 **charakteryzowały się stałością wyszczególnionych kierunków geograficznych**; **H₂**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 **charakteryzowały się stałością państw przyporządkowanych do poszczególnych kierunków geograficznych**; **H₃**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w latach 1990–2002 **charakteryzowały się stałym rozkładem uwagi poświęcanej stosunkom bilateralnym**; **H₄**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 **charakteryzowały się stałym rozkładem uwagi poświęcanej wyszczególnionym kierunkom geograficznym**; **H₅**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 **charakteryzowały się stałym rozkładem uwagi poświęcanej kluczowym państwom**.

Podstawą teoretyczną pracy jest **koncept wyrazistości kwestii** (*issue salience*), odnoszący się do wagi i znaczenia, jakie aktor przypisuje danej kwestii na tle innych zagadnień politycznych¹. Swoje założenia wywodzi z ustaleń psychologii poznawczej, w myśl której wszyscy ludzie w procesie podejmowania decyzji posługują się „poznawczymi skrótami” pozwalającymi im na zaoszczędzenie czasu i energii poprzez wyselekcjonowanie informacji, jakie przetworzą przed podjęciem działania. W tworzeniu uproszczonych wyobrażeń dotyczących warunków, w jakich przebiega proces decyzyjny, aktorzy podlegają **mechanizmowi top-of-the-head**² — opierają swoje wybory przede wszystkim na tych

¹ K. Oppermann, H. Viehrig, *Issue Salience and the Legitimacy of International Cooperation*, s. 5–6, <http://busieco.sammet.sdu.dk/politics/nisa/papers/OppermannViehrig.pdf> [dostęp: 14.12.2014]. Patrz także: C. Wlezién, On the Salience of Political Issues: The Problem with ‘Most Important Problem’, *Electoral Studies*, 2005, 24 (4), s. 556–561; S. N. Soroka, Media, Public Opinion, and Foreign Policy, *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 2003, 8 (1), s. 28–29; G. Rabinowitz, W. James, Salience as a Factor in the Impact of Issues on Candidate Evaluation, *Journal of Politics*, 1982, 44 (1), 41–64 za: K. Oppermann, H. Viehrig, Issue Salience and..., s. 6. Patrz także: M. Hinich, M. Munger, *Analytical Politics*, Cambridge 1997, s. 52; M. Laver, Position and salience in the policies of political actors, [w:] *Estimating the Policy Positions of Political Actors*, M. Laver (red.), London 2001, s. 69; I. MacLean, A. MacMillan, *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, Oxford 2009 za: A. Warntjen, Measuring salience in EU legislative politics, *European Union Politics*, 2012, 13: 168, DOI: 10.1177/1465116511428495, <http://eup.sagepub.com/content/13/1/168> [dostęp: 16.01.2015].

² Patrz więcej: S. E. Taylor, S. T. Fiske. (1978) Salience, Attention, and Attribution: Top-of-the-Head Phenomena, [w:] *Advances in Experimental Social Psychology*, L. Berkowitz (red.), New York

wiadomościach, które są w ich pamięci najłatwiej dostępne, czyli tych, które z najmniejszym wysiłkiem mogą być przywołane i wykorzystane. W rezultacie decydenci zawsze są skazani na kompromis — skupiają swoją uwagę na pewnych wątkach kosztem innych³. „Spośród niezliczonych kwestii politycznych, które konkurują o ich uwagę w dowolnym momencie, koncentrują swoje zdolności poznawcze przede wszystkim na zagadnieniach, które są wśród ich największych trosk, to znaczy takich, jakie uznają za najistotniejsze. Przy formułowaniu swojej opinii na temat spraw międzynarodowych oraz przy podejmowaniu decyzji, w jaki sposób skorzystać ze swoich kompetencji instytucjonalnych do opracowania lub wpływania na politykę zagraniczną, aktorzy zasięgają więc przede wszystkim informacji na temat tych zagadnień na arenie międzynarodowej, do których przypisują najwyższe znaczenie”⁴.

Na polu analizy polityki zagranicznej (*Foreign Policy Analysis*, FPA) powyższa zależność jest operacjonalizowana przez koncept wyrazistości kwestii. „Owo znaczenie może być oparte między innymi na jego (szacowanym) wpływie politycznym, politycznej wrażliwości lub uwadze, jaką cieszy się wśród kluczowych wyborców”⁵. Ocena wyrazistości może być dokonana na różnych poziomach (całego obszaru politycznego, poszczególnych aktów legislacyjnych lub wątków wchodzących w ich zakres) oraz z różnej perspektywy czasowej (retrospektywnie lub w czasie przyjmowania danego rozstrzygnięcia)⁶. Co więcej, wagę danej problematyki można badać, biorąc pod uwagę różnych aktorów, w tym przede wszystkim: formalnych decydentów w zakresie stosunków zewnętrznych, członków parlamentu⁷, czołowych partii politycznych oraz elektoratu. Dotychczas zdecydowana najwięcej prac naukowych powstało z punktu widzenia dwóch ostatnich.

1978, Vol. 11 za: K. Oppermann, A. Spencer, Thinking Alike? Saliency and Metaphor Analysis as Cognitive Approaches to Foreign Policy Analysis, *Foreign Policy Analysis*, 2011, DOI:10.1111/j.1743-8594.2011.00167.x, s. 4.

³ Patrz więcej: H. A. Simon, *Models of Man: Mathematical Essays on Rational Human Behavior in a Social Setting*, New York 1957; S. T. Fiske, S. E. Taylor, *Social Cognition*, 1984; P. E. Tetlock, *Social Psychology and World Politics*, [w:] *The Handbook of Social Psychology*, S. T. Fiske, D. T. Gilbert, G. Lindzey (red.), Boston 1998, Vol. II; A. Tversky, D. Kahneman, *Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases*, [w:] *Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases*, D. Kahneman, P. Slovic, A. Tversky (red.), Cambridge 1982, s. 11–14; Y. Vertzberger, *The World in Their Minds: Information Processing, Cognition, and Perception in Foreign Policy Decisionmaking*, Stanford 1990, s. 7–10 za: K. Oppermann, A. Spencer, op. cit., s. 2.

⁴ K. Oppermann, A. Spencer, op. cit., s. 4.

⁵ A. Warntjen, op. cit., s. 169.

⁶ J. Epstein, J. Segal, Measuring issue saliency, *American Journal of Political Science*, 2000, 44 (I), s. 67–68 za: A. Warntjen, op. cit., s. 169.

⁷ T. Jäger, K. Oppermann, A. Höse, H. Viehrig, The Saliency of Foreign Affairs Issues in the German Bundestag, *Parliamentary Affairs*, 2009, 62 (3), s. 418–437 za: K. Oppermann, A. Spencer, op. cit., s. 4.

Na szczególną uwagę w tym kontekście zasługuje Manifesto Research Group/ Comparative Manifestos Project (MRG/CMP)⁸ — międzynarodowy zespół badawczy powołany do przeprowadzenia analizy porównawczej⁹ oraz osadzenia na skali treści programów partii politycznych¹⁰. Kilku badaczy przeanalizowało także stronnictwa polityczne bardziej szczegółowo pod kątem ich stosunku do integracji europejskiej¹¹.

Bardzo wiele prac powstało w celu ustalenia powiązania pomiędzy wyrazistością poszczególnych zagadnień a zachowaniami wyborczymi¹², a także dla prześledzenia innych aspektów relacji pomiędzy opinią publiczną a podejmowaniem decyzji politycznych na poziomie państwa. Dowiedziano m.in., że decyzje państwowe są bardziej spójne z preferencjami elektoratu, jeśli zagadnienie cechuje się wysoką publiczną wyrazistością, gdyż rządzący z obawy przed sankcjami ze strony wyborców unikają posunięć, które mogłyby

⁸ Manifesto Research Group — międzynarodowy zespół badawczy afiliowany przy European Consortium for Political Research w 1979 roku, w roku 1989 przekształcony został w Comparative Manifestos Project. X. Bukowska, M. Cześniak, *Analiza treści programów wyborczych polskich partii politycznych 1991–2001*, [w:] *System partyjny i zachowania wyborcze. Dekada polskich doświadczeń*, R. Markowski (red.), Warszawa 2002, s. 268.

⁹ Aktualnie przeprowadzany projekt bada jakość programowej reprezentacji przez porównanie preferencji politycznych partii do określonych samodzielnie na osi lewica–prawica zapatrywań ich wyborców, porównując różne typy politycznych reżimów. *Information*, <https://manifestoproject.wzb.eu/information/information> [dostęp: 16.01.2015].

¹⁰ „CMP ma na celu przebadanie wszystkich wolnych, demokratycznych wyborów mających miejsca od 1945 roku w państwach członkowskich OECD i Unii Europejskiej, Środkowej i Wschodniej Europy, a także (w przyszłości) Ameryki Łacińskiej i południowo-wschodniej Azji”. A. Werner, O. Laceywell, A. Volkens, *Manifesto Coding Instructions (4th fully revised edition)*, May 2011, s. 2, https://manifestoproject.wzb.eu/information/documents?name=handbook_v4 [dostęp: 5.11.2014].

¹¹ Patrz więcej: K. Oppermann, H. Viehrig, op. cit., s. 1–18 oraz M. Steenbergen, D. Scott, *Contesting Europe? The Salience of European Integration as a Party Issue*, [w:] *European Integration and Political Conflict*, G. Marks, M. Steenbergen (red.), Cambridge 2004, s. 165–192 za: K. Oppermann, *The Concept of Issue Salience in Foreign Policy Analysis: Delineating the Scope Conditions of Theoretical Approaches in the Field*, paper prepared for presentation at the SGIR 7th Pan-European Conference on IR 9–11 September 2010 Stockholm, Sweden, s. 5. Patrz więcej: C. E. De Vries, M. van de Wardt, *EU Issue Salience and Domestic Party Competition*, [w:] *Issue Salience in International Politics*, K. Oppermann, H. Viehrig (red.), London 2011 za: K. Oppermann, op. cit., s. 2.

¹² Patrz więcej: D. E. RePass, *Issue Salience and Party Choice*, *American Political Science Review*, 1971, 65 (2), s. 389–400; G. Rabinowitz, W. James, op. cit.; R. G. Niemi, L. M. Bartels, *New Measures of Issue Salience: An Evaluation*, *Journal of Politics*, 1985, 47 (4), s. 1212–1220; J. A. Krosnick, *Government Policy and Citizen Passion: A Study of Issue Publics in Contemporary America*, *Political Behavior*, 1990, 12 (1), s. 59–92; J. A. Krosnick, *The Role of Attitude Importance in Social Evaluation: A Study of Policy Preferences, Presidential Candidate Evaluation, and Voting Behavior*, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1988, 55 (2), s. 196–210; P. Fournier, A. Blais, R. Nadeau, E. Gidengil, N. Nevitte, *Issue Importance and Performance Voting*, *Political Behavior*, 2003, 25 (1), s. 51–67 za: K. Oppermann, op. cit., s. 5.

wywołać reperkusje¹³. W podobnym tonie są utrzymane wyniki badań pokazujące, że opinia publiczna skłonna jest reagować na rozstrzygnięcia w danym obszarze polityki wyłącznie wówczas, gdy jest on dla niej wystarczająco znaczący¹⁴.

Osobna grupa naukowców poświęciła swoje badania na określenie wpływu wyrazistości kwestii w kontekście unijnym, przede wszystkim w procesie podejmowania decyzji¹⁵ oraz prowadzenia negocjacji¹⁶. Zaobserwowano między innymi, że im dana kwestia ma większe znaczenie dla aktora, tym mocniej stara się on wpłynąć na ostateczny wynik decyzji. Co może być zinterpretowane jako rezultat „większej mobilizacji negocjacyjnych zasobów lub konsekwencja chęci pozostałych aktorów, aby przekazać przewodnictwo w danej problematyce aktorom najmocniej nią zainteresowanym”¹⁷. Udokumentowano także zależność pomiędzy wysoką wagą rozstrzyganego zagadnienia a skłonnością do ustępstw w imię niedopuszczenia do zerwania rozmów¹⁸.

¹³ Patrz więcej: B. I. Page, R. Y. Shapiro, G. R. Dempsey, What Moves Public Opinion?, *American Political Science Review*, 1983, 81 (1), s. 23–43; A. D. Monroe, Public Opinion and Public Policy, *Public Opinion Quarterly*, 1998, 62 (1), s. 6–28; F. Petry, M. Mendelsohn, Public Opinion and Policy Making in Canada 1994–2001, *Canadian Journal of Political Science*, 2004, 37 (3), s. 505–529 za: K. Oppermann, op. cit., s. 5.

¹⁴ Patrz więcej: C. Wlezien, Patterns of Representation: Dynamics of Public Preferences and Policy, *Journal of Politics*, 2004, 66 (1), s. 1–24; C. Wlezien, The Public as Thermostat: Dynamics of Preferences for Spending, *American Journal of Political Science*, 1995, 39 (4), s. 981–1000 za: K. Oppermann, op. cit., s. 5.

¹⁵ Patrz więcej: A. Rasmussen, Early conclusion in the co-decision legislative procedure, *EUI Working Papers*, 2007/31; F. Häge, Committee decision-making in the Council of the European Union, *European Union Politics*, 2007, 8 (3), s. 299–328; M. Mattila, J. Lane, Why unanimity in the Council? A roll call analysis of Council Voting, *European Union Politics*, 2001, 2 (1), s. 31–52; T. König, D. Junge, Why don't veto players use their power?, *European Union Politics*, 2009, 10 (4), s. 507–534; T. Stratmann, Logrolling, [w:] *Perspectives on Public Choice*, D. Mueller (red.), Cambridge 1997, s. 322–341 za: A. Warntjen, op. cit., s. 169.

¹⁶ Więcej na temat wpływu wyrazistości kwestii na styl prowadzenia negocjacji na poziomie międzynarodowej w: K. Oppermann, H. Viehrig, Issue Salience and..., s. 8. Patrz także: A. Moravcsik, Introduction. Integrating International and Domestic Theories of International Bargaining, [w:] *Double Edged Diplomacy. International Politics and Domestic Bargaining*, P. B. Evans, H. K. Jacobson, R. D. Putnam (red.), Berkeley 1993, s. 27–31; H. P. Lehman, J. L. McCoy, The Dynamics of the Two-Level Bargaining Game: The 1988 Brazilian Debt Negotiations, *World Politics*, 1992, 44 (4), s. 608–610 za: K. Oppermann, H. Viehrig, Issue Salience and..., s. 8. Patrz także: B. Bueno de Mesquita, F. Stokman, *European Community Decision-Making: Models, Applications and Comparisons*, New Haven 1994; R. Thomson, F. Stokman, C. Achen, T. König (red.), *The European Union Decides*, Cambridge 2006 za: A. Warntjen, op. cit., s. 169.

¹⁷ A. Warntjen, op. cit., s. 169.

¹⁸ Patrz więcej: R. Thomson, F. Stokman, Research design: Measuring actors' positions, saliences and capabilities, [w:] *The European Union Decides*, R. Thomson, F. Stokman, C. Achen, T. König (red.), Cambridge 2006, s. 40–41 za: A. Warntjen, op. cit., s. 169.

Szczegółowe badania empiryczne przeprowadzono również w poszukiwaniu zmian w wyrazistości poszczególnych zagadnień polityki zagranicznej dla opinii publicznej w poszczególnych państwach (przede wszystkim w USA¹⁹), jak również podobieństw i różnic pomiędzy poszczególnymi państwami i sprawami²⁰, np. w zakresie obronności²¹ czy integracji europejskiej²². Ciekawych wniosków dostarczyły także badania poświęcone relacji między publiczną wyrazistością kwestii w danym państwie w określonym czasie a strukturą wiadomości medialnych²³ czy kooperacyjnymi zachowaniami na arenie międzynarodowej²⁴.

Jak wskazuje Kai Oppermann, koncept wyrazistości kwestii może wzbogacić istniejące podejścia teoretyczne skupione na wyjaśnianiu uwarunkowań polityki zagranicznej, w tym: teorię poliheurystyczną²⁵, szkoły: neorealisticzną²⁶ i liberalną²⁷, biurokratyczny

¹⁹ Patrz więcej: H. B. Asher, *Presidential Elections and American Politics*, Pacific Grove 1992; N. Persily, J. Citrin, P. J. Egan, *Public Opinion and Constitutional Controversy*, Oxford 2008 za: K. Oppermann, A. Spencer, op. cit., s. 4.

²⁰ Patrz więcej: K. Oppermann, H. Viehrig, *The Public Salience of Foreign and Security Policy in Britain, Germany and France*, *West European Politics*, 2009, 32 (5), s. 925–942 za: K. Oppermann, op. cit., s. 6.

²¹ Patrz więcej: S. N. Soroka, C. Wlezien, *Opinion Representation and Policy Feedback: Canada in Comparative Politics*, *Canadian Journal of Political Science*, 2004, 37 (3), s. 531–559; C. Wlezien, *Dynamics of Representation: The Case of US Spending on Defence*, *British Journal of Political Science*, 1996, 26 (1), s. 81–103 za: K. Oppermann, op. cit., s. 6.

²² Patrz więcej: K. Oppermann, H. Viehrig, op. cit. Patrz także: K. Oppermann, *The Blair Government and Europe: The Policy of Containing the Salience of European Integration*, *British Politics*, 2008, 3 (2), s. 156–182; M. N. Franklin, C. Wlezien, *The Responsive Public: Issue Salience, Policy Change, and Preferences for European Unification*, *Journal of Theoretical Politics*, 1997, 9 (3), s. 347–363; C. E. De Vries, *Sleeping Giant: Fact or Fairytale? How European Integration Affects National Elections*, *European Union Politics*, 2007, 8 (3), s. 363–385 za: K. Oppermann, op. cit., s. 6.

²³ K. Oppermann, H. Viehrig, *The Public Salience...*, s. 928–931 za: K. Oppermann, A. Spencer, op. cit., s. 4.

²⁴ Patrz więcej: K. Oppermann, H. Viehrig, *Issue Salience and...*

²⁵ Po pierwsze, pomaga nakreślić warunki, w których unikanie krajowych kosztów niepopularnych decyzji powinno w najbardziej widoczny sposób zaważyć na procesie decyzyjnym władzy wykonawczej. Po drugie, stanowi miarę dla oceny restrykcyjności niekompensacyjnej strategii w pierwszym etapie podejmowania decyzji.

²⁶ Wyrazistość poszczególnych zagadnień z punktu widzenia krajowej opinii publicznej może tu służyć jako zmienna interwencyjna, wywierająca (w przypadku wysokiej wyrazistości danego aspektu polityki zagranicznej) presję na rząd, aby w swoich decyzjach nie opierał się wyłącznie na relatywnej potędze oraz pozycji, jaką dane państwo zajmuje w systemie międzynarodowym.

²⁷ Koncept wyrazistości kwestii może być wykorzystywany tu do określenia poziomu swobody działania decydentów, rozumianych jako strażników w dwupoziomowej grze (*two-level game*), który jest zdecydowanie większy, jeśli dana problematyka ma niską publiczną wyrazistość. Co więcej, służy pomocą w wyjaśnieniu, w jakich okolicznościach grupy społeczne są bardziej zmobilizowane (i skuteczne) w lobbowaniu na rzecz określonych rozwiązań.

oraz organizacyjny model podejmowania decyzji²⁸ oraz podejście społeczno-konstruktywistyczne²⁹, choć empiryczne prace dowodzące tych zależności niekiedy jeszcze nie powstały³⁰. Jak pokazuje powyższy przegląd literatury tematu, badania wyrazistości poszczególnych zagadnień z punktu widzenia państw oraz ich zachowań na arenie międzynarodowej nie zyskały do tej pory należytego zainteresowania naukowego. Biorąc pod uwagę użyteczność konceptu wyrazistości kwestii przy wyjaśnianiu i antycypowaniu zachowań negocjacyjnych aktorów państwowych, autorka jest przekonana, że podjęty przez nią problem badawczy jest nie tylko nowatorski, ale także istotny.

W zależności od aktorów poddawanych badaniu wykorzystywano różne podejścia metodologiczne. W przypadku analizowania wyrazistości poszczególnych kwestii dla partii politycznych posługiwano się przede wszystkim analizą porównawczą ich manifestów, a także wywiadami z ekspertami, sympatykami danych formacji³¹ oraz członkami parlamentu³². Do mierzenia wagi przywiązywanej do konkretnych zagadnień przez opinię publiczną stosowano przede wszystkim sondaże³³ oraz ilościowe analizy wzmianek medialnych³⁴ (a także połączenia obu tych metod). Najmniej rozwiniętą metodologią cechują się badania wyrazistości w odniesieniu do najwyższych władz państwowych. Do tej pory stosowano miary pośrednie, w tym: analizy działań decydentów nastawionych na zbieranie informacji³⁵, wywiady z ekspertami³⁶ oraz ilościowe analizy programów rządowych (zarówno wystąpień decydentów, jak i dokumentów państwowych).

W pracy posłużono się **metodą badania dokumentów**, a w jej ramach **autorską techniką szacowania wyrazistości**³⁷. Technika będąca ilościowo-jakościową analizą

²⁸ Które powinny być tylko stosowane wobec kwestii o niskiej publicznej wyrazistości.

²⁹ Gdzie koncept wyrazistości kwestii może służyć jako jedno z kryteriów określających siłę norm, na jakich oparte są działania w polityce zagranicznej państwa.

³⁰ K. Oppermann, op. cit., s. 13–17.

³¹ Ibidem, s. 5.

³² Przeprowadzanym dwa razy do roku wywiadem z członkami Bundestagu posłużyli się T. Jäger, K. Oppermann, A. Höse, H. Viehriig, op. cit. za: K. Oppermann, op. cit., s. 5.

³³ Patrz więcej: C. Wleziem, *The Public as...*, s. 556–561 za: K. Oppermann, op. cit., s. 6.

³⁴ Patrz więcej: L. Epstein, J. A. Segal, op. cit., s. 72–77; T. Knecht, M. S. Weatherford, *Public Opinion and Foreign Policy: The Stages of Presidential Decision Making*, *International Studies Quarterly*, 2006, 50 (3), s. 713 za: K. Oppermann, op. cit., s. 6.

³⁵ Patrz więcej: R. C. Black, T. R. Johnson, *Judicial Politics and the Search for the Holy Grail (of Salience)*, Paper prepared for presentation at the 2008 meeting of the Southern Political Science Association, January 9–12, New Orleans za: K. Oppermann, op. cit., s. 5.

³⁶ Patrz więcej: K. Benoit, N. Wiesehomeier, *Expert Judgements*, [w:] *Methoden der vergleichenden Politik- und Sozialwissenschaft: Neue Entwicklungen und Anwendungen*, S. Pickel, G. Pickel, H.-J. Lauth, D. Jahn (red.), Wiesbaden 2009, s. 497–516 za: K. Oppermann, op. cit., s. 5.

³⁷ Równoległe do niniejszej pracy autorka wraz z Andriyem Tyushką opracowuje artykuł naukowy pod tytułem *Estimating the salience of foreign policy goals using qualitative and quantitative content analysis: A case study of Polish and Lithuanian foreign policy goals, 2004–2010*, który w sposób

treści pozwala na wyselekcjonowanie z dokumentów celów strategicznych polityki zagranicznej oraz określenie przywiązywanej do nich wagi. Ponieważ w niniejszej książce interesują nas nie tylko strategiczne, lecz wszystkie dążenia i stanowiska wyrażone w badanym okresie przez ministrów spraw zagranicznych III RP, drugi z etapów badania zostanie pominięty. Technika cechuje się dużą mocą porównawczą i jest szczególnie pomocna przy analizie znaczenia poszczególnych kwestii ujętych w danym tekście, zmiennego/stałego nastawienia podmiotu do określonej/określonych kwestii w określonym czasie oraz zbieżności/rozbieżności celów i stanowisk dwóch lub więcej podmiotów w określonym czasie. Niewątpliwą zaletą stosowanego narzędzia jest także możliwość wykorzystania wygenerowanych danych do wielu różnych analiz.

Bazując w pierwszej kolejności na osiągnięciach i założeniach badawczych MRG/CMP, **potrzebne dane wygenerowano z treści dokumentów o charakterze manifestów politycznych**, do których w przypadku państw zaliczają się: inauguracyjne wystąpienia osób pełniących najważniejsze z punktu widzenia polityki zagranicznej funkcje w państwie (ministrów spraw zagranicznych, premierów, prezydentów); publikowane cyklicznie (najczęściej raz do roku) przeglądowe wystąpienia poświęcone celom i stanowiskom polityki zagranicznej dokonywane przez przedstawicieli władzy wykonawczej; strategię bezpieczeństwa narodowego; narodowe strategie rozwoju; umowy koalicyjne; przełomowe uchwały parlamentów itp. Mimo że w przypadku różnych państw rodzaje gromadzonych za pomocą techniki szacowania wyrazistości manifestów mogą być różne, ważne jest, aby były to **tylko dokumenty ogólne**, niepowiązane wyraźnie z określonym adresatem czy wydarzeniem. Przemówienia wygłoszone przy okazji wizyty u partnera czy poświęcone konkretnej rocznicy/aktualnym wypadkom będą bowiem z reguły skoncentrowane na wybranej myśli przewodniej i przez to niemiarodajne. Z uwagi na parlamentarno-gabinetowy ustrój obowiązujący w Polsce oraz ugruntowaną tradycję dorocznych informacji szefów dyplomacji na temat stanu polityki zagranicznej państwa w niniejszej pracy przeanalizowano 13 dorocznych exposé: K. Skubiszewskiego z lat 1990–1993, Andrzeja Olechowskiego z 1994 roku, Władysława Bartoszewskiego z lat 1995 i 2001, Dariusza Rosatiego z lat 1996–1997, Bronisława Geremka z lat 1998–2000 oraz Włodzimierza Cimoszewicza z 2002 roku. Analizie nie poddano inauguracyjnych wystąpień prezesów Rady Ministrów w badanym okresie, które choć również zawierają cele i stanowiska odnoszące się do polityki zagranicznej, cechują się mniej ugruntowaną kompozycją i albo

dalece bardziej szczegółowo wyjaśni proces, który doprowadził do przyjęcia w technice szacowania znaczenia poszczególnych rozwiązań. W tej książce autorka postanowiła ograniczyć się do zaprezentowania pełnego procesu badawczego (od postawienia hipotez i budowy założeń metodologicznych poprzez analizę właściwych źródeł oraz opracowanie tabel zawierających szczegółowe dane aż do weryfikacji hipotez oraz sformułowania konkluzji), tak aby czytelnik był w stanie ocenić rzetelność jego wyników.

w ogóle nie nawiązują do stosunków dwustronnych Rzeczypospolitej, albo robią to bardzo selektywnie i ogólnikowo. Mając dostęp do bogatej bazy źródłowej w postaci obszernych exposé szefów polskiej dyplomacji, autorka uznała, że włączenie kolejnych dokumentów nie przyniesie badaniu wymiernej korzyści, a mogłoby negatywnie wpłynąć na spójność osiągniętych wyników.

Proces badania techniką szacowania wyrazistości składa się z następujących etapów:

1. Wyselekcjonowanie z treści dokumentów kwestii spełniających kryteria celu lub stanowiska.
2. Wyselekcjonowanie z celów i stanowisk **celów strategicznych**.
3. Uszeregowanie wyselekcjonowanych celów wedle przywiązywanej do nich wagi:
 - a) poprzez kryterium **liczby słów**,
 - b) poprzez kryterium **kolejności** przywołania danej kwestii w tekście.
4. Interpretacja otrzymanych wyników w świetle określonego **kontekstu**.

Ad 1. Nie wchodząc bardziej szczegółowo w definiowanie celu i stanowiska, należy zaznaczyć, że wspólnym mianownikiem obu pojęć jest jasne nastawienie wobec konkretnej sprawy, rzeczy lub osoby. Ponieważ w praktyce manifestowania zamierzeń polityki zagranicznej odmienności między celami i stanowiskami łatwo się zacierają, w posługiwaniu się niniejszą techniką zostały one potraktowane łącznie. Najważniejszym kryterium, które opis danej kwestii musiał spełnić, aby zakwalifikować go do dalszego etapu badania, było **klarowne wyrażenie własnego podejścia**. Wylimitowano w ten sposób: opisy zastanych warunków sprawowania polityki, nieopatrzone pragnieniem ich zmiany lub utrzymania *status quo* oraz enumeracje dotychczasowych dokonań lub porażek. Ponadto pozostawiono poza nawiasem: wszelkiego rodzaju wtrącenia i komentarze symptomatyczne dla przemówień wygłaszanych przed publicznością (np. powitania zaproszonych gości); tytuły rozdziałów i sekcji; zwroty grzecznościowe (np. Wysoka Izbo); ogólne wstępy i zakończenia oraz nawiązania do sytuacji bieżącej niepowiązanej bezpośrednio z priorytetami polityki zagranicznej (np. roku wyborczego)³⁸.

Po zakończeniu oczyszczania dokumentu z fragmentów neutralnych z punktu widzenia badania pozostała treść podzielono na rozłączne ustępy tekstu podporządkowane zawsze konkretnemu i wyłącznie jednemu celowi lub stanowisku³⁹. Inspirując się *Manifesto Coding Instructions*, które wyraźnie wskazują, że „jedno quasi-zdanie zawiera dokładnie jedno stanowisko lub ‘przesłanie’⁴⁰ autorka przyjęła zasadę, że jeśli jakiś fragment (a nawet

³⁸ Podobne wyłączenia stosowane są w CMP. Patrz więcej: A. Werner, O. Lacewell, A. Volkens, op. cit., s. 5.

³⁹ Przy czym uzasadnienia danego myślenia lub/i działania traktowane były jako integralne część ich opisu. Porównaj: A. Werner, O. Lacewell, A. Volkens, op. cit., s. 6.

⁴⁰ „W wielu przypadkach partie wyrażają jedno stanowisko w jednym zdaniu, dzięki czemu jedno quasi-zdanie odpowiada jednemu pełnemu zdaniu. Dlatego też podstawa zasada podziału

pojedyncze zdanie) zawierał więcej niż jeden unikalny cel/stanowisko, został podzielony. Dotyczyło to zarówno sytuacji, gdy rozdzielone części odnosiły się do praktycznie niezwiązanych ze sobą wątków, jak i przypadków grup celów, gdzie jedne wyraźnie wynikały z drugich⁴¹. Dla uchwycenia tego typu relacji oraz stosowania obliczeń matematycznych do jak najbardziej szczegółowych zagadnień (przy pozostawieniu możliwości ich prostego agregowania dla bardziej ogólnej problematyki) wyszczególnione cele i stanowiska zostały uporządkowane w trójdzielnych tabelach. Kolejne kolumny zawierają: Cele i stanowiska ogólne (I), Cele i stanowiska szczegółowe (II) oraz Cele i stanowiska uzupełniające (III), przy czym każde zagadnienie ma unikalne oznaczenie, składające się z litery⁴² i liczby⁴³. Generalną zasadą przy podziale fragmentów oraz przyporządkowaniu ich do właściwych kategorii (celów i stanowisk ogólnych lub szczegółowych) było kierowanie się intencją autora danego tekstu⁴⁴.

Warto zaznaczyć, że autorka **zrezygnowała z kodowania treści**. Podczas gdy przesłania zawarte w programach partyjnych mogą być z mniejszym lub większym wysiłkiem pogrupowane i osadzone na osi pomiędzy skrajną prawicą a skrajną lewicą, zagadnienia polityki międzynarodowej nie podlegają takiej systematyzacji. Dlatego też w miejsce antycypowanych kategorii politycznych, które powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w tekście, technika szacowania znaczenia stosuje kategorie wyłonione w toku analizy danych.

Po sporządzeniu trzynastu tabel zawierających wszystkie cele i stanowiska, jakie w poszczególnych exposé ujęli szefowie polskiej dyplomacji, każda z nich posłużyła do wyłonienia kierunków geograficznych⁴⁵ właściwych dla danego roku. Autorka przyjęła zasadę, że w ramach wyłonionych kierunków były ujmowane wszystkie państwa opisane w kontekście stosunków dwustronnych, nawet jeśli dany ustęp opisywał więcej niż jedno państwo, a także jeśli posłużono się określeniem zbiorowym⁴⁶. Wyłączeniu z zestawienia podlegały z kolei cele i stanowiska odnoszące się do poszczególnych państw/grup państw w charakterze przedmiotu, a nie podmiotu polityki, np. w kontekście rozwiązywania konfliktów

na ustępy mówi, że jedno zdanie to przynajmniej jedno quasi-zdanie. Istnieją, niemniej, przypadki kiedy jedno naturalne zdanie zawiera więcej niż jedno quasi-zdanie (...)" A. Werner, O. Laceywell, A. Volkens, op. cit., s. 5.

⁴¹ Najczęściej je uszczegóławiając.

⁴² Odpowiadającej kategorii ogólnej, takiej jak np. utrzymywanie dobrych stosunków z sąsiadami.

⁴³ Wynikającej z kategorii szczegółowej, np. wzmocnienie partnerstwa strategicznego z Republiką Litewską, a niekiedy także kategorii uzupełniającej, np. wspieranie litewskich aspiracji członkowskich wobec NATO.

⁴⁴ Dobrze uporządkowane teksty same miały wyraźne podziały na grupy celów i stanowisk, zaś w przypadkach wystąpień bardziej chaotycznych autorka posługiwała się intuicyjną klasyfikacją, dokonaną m.in. w oparciu o akapity rozdzielone zwrotem grzecznościowym w rodzaju „Wysoka Izbo”.

⁴⁵ Odpowiadającym celom i stanowiskom ogólnym z domeny stosunków bilateralnych (kolumna I).

⁴⁶ Np. relacje z państwami bałtyckimi lub z członkami ASEAN.

na ich terenie. Nie uwzględniono także ustępów, w których poszczególne państwa zostały przywołane w kontekście spraw polonijnych, konsularnych, współpracy gospodarczej, ekologicznej, naukowej czy kulturalnej, o ile nie zostały ujęte bezpośrednio w ramach opisu relacji bilateralnych, a w osobnych kategoriach ogólnych. Ponieważ przedmiotem pracy są stosunki dwustronne Rzeczypospolitej, nie wzięto także pod uwagę fragmentów omawiających powiązania wielostronne, bez względu na to, czy sytuacja dotyczyła organizacji międzyrządowych czy nieformalnych układów trój- lub czterostronnych.

Ad 3a. Na wstępie warto zaznaczyć, że analizy tekstów i doniesień medialnych mające ukazać znaczenie przypisywane do poszczególnych wątków debaty politycznej koncentrują się albo na częstotliwości (*frequency*), albo na ilości (*intensity, level*) wzmianek na dany temat⁴⁷. Zważywszy na to, że w wielu przypadkach wybór kluczowych słów, których częstość występowania miałyby świadczyć o wadze przewidywanej do różnych segmentów polityki zagranicznej, technika szacowania wyrazistości wpisuje się w drugi z powyższych nurtów.

Większość znanych dotychczas badań, w tym MRG/CMP oraz Euromanifestos Project⁴⁸, posługiwała się na tym etapie badania kodowaniem quasi-zdań, przyporządkowywanych następnie do wyznaczonych wcześniej politycznych kategorii. Biorąc pod uwagę fakt, że w zależności od przyzwyczajzeń językowych (jak i samego języka) polityków pojedyncze zdania mogą się znacząco różnić objętością, w niniejszej technice **funkcję jednostki badania pełni wyraz**, zdecydowanie lepiej odzwierciedlający ilość miejsca/liczbę wersów⁴⁹ poświęconego/poświęconych danej problematyce. Nie bez znaczenia była także łatwość zliczania słów – standardowa opcja w większości edytorów tekstów – dzięki której stosowana technika zyskała na ekonomiczności. Główną kanwą badania jest **porównanie liczby słów poświęconych poszczególnym zagadnieniom (wartość A) z liczbą wyrazów składających się na cały dokument (wartość B) lub na jego części/rozdziały odnoszące się bezpośrednio do celów polityki zagranicznej danego państwa (wartość C)**. Dwie ostatnie wartości wyrażone są, w konsekwencji, w procentach⁵⁰.

⁴⁷ K. Oppermann, H. Viehrig, Issue Salience and..., s. 6.

⁴⁸ „Dodatkowo EMP wskazywał, do jakiego politycznego poziomu quasi-zdanie się odnosi. Wyróżniono (1) narodowy; (2) Komisję Europejską/rząd UE; oraz (3) rząd światowy lub poziom niesprecyzowany”. J.-J. Spoon, How salient is Europe? An analysis of European election manifestos, 1979–2004, *European Union Politics*, 2012, 13: 558, s. 564, DOI: 10.1177/1465116512448123, <http://eup.sagepub.com/content/13/4/558> [dostęp: 16.01.2015].

⁴⁹ Porównaj: „Poprzez porównanie miejsca poświęconego różnym kwestiom w manifestach partyjnych można wprowadzić miarę wyrazistości dla partii politycznych”. I. Budge, H.D. Klingemann, A. Volkens, J. Bara, E. Tanenbaum, *Mapping Policy Preferences. Estimates for Parties, Electors, and Governments 1945–1998*, Oxford 2001 za: A. Warntjen, op. cit., s. 171.

⁵⁰ Jako procent partyjnego manifestu, który został skupiony na sprawach związanych z UE (EUSUM), wyrazistość określali także: D. Braun, M. Salzwedel, M. Stumpf, A. M. Wüst, *Euromanifesto Documentation*, Mannheim 2004 za: J.-J. Spoon, op.cit., s. 565.

Przeprowadzenie rozróżnienia na wartość B i C⁵¹ jest szczególnie istotne w przypadku dokumentów, w których cele polityki zagranicznej są tylko jednym z opisywanych zagadnień, pozwala wykluczyć z pomiaru fragmenty odnoszące się do polityki wewnętrznej. Przed rozpoczęciem badania każdorazowo należy określić, czy mamy do czynienia z dokumentem typu B czy typu C: w niniejszej pracy wszystkie dokumenty należą do pierwszej grupy.

Ukoronowaniem techniki jest uszeregowanie celów strategicznych według przywiązywanej do nich wagi. Można tego dokonać zarówno poprzez jakościową analizę tabel zawierających wszystkie cele i stanowiska wyróżnione w poszczególnych latach, jak i posiłkując się analizami statystycznymi, w tym za pomocą specjalistycznego oprogramowania. W drugim przypadku w zależności od konkretnych celów badawczych pomocne mogą się okazać między innymi analizy opisowe (miary tendencji centralnej, miary rozrzutu) oraz analizy zależności (miary związku).

W procesie weryfikowania hipotez pomocniczych zawartych w tej książce generalne zasady techniki szacowania wyrazistości zaimplementowano w następujący sposób. Przy określaniu ilości uwagi poświęconej stosunkom bilateralnym na tle pozostałych omawianych w dokumencie kwestii zestawiono ze sobą sumę wartości A wszystkich celów i stanowisk z domeny relacji bilateralnych⁵² z liczbą słów zawartych w całym dokumencie. Dla tak wygenerowanych danych przeprowadzono, przy użyciu programu SPSS Statistics, analizę trendu. W przypadku weryfikowania hipotezy H₃ autorka za bezcelowe uznała wyrowadzanie średniej właściwej poszczególnym latom oraz porównywanie występujących od niej odchyień. Osiągnięte w ten sposób wyliczenia niewiele różniłyby się od samej wartości B, będącej odzwierciedleniem proporcji tekstu poświęconego na omówienie relacji dwustronnych w stosunku do całego exposé. Ponieważ w każdym roku wzięto pod uwagę tylko jedną agregowaną wartość B, nie przeprowadzono także analizy korelacji.

W przypadku hipotezy H₄ badaniu poddano wyłącznie te kierunki geograficzne, które pojawiły się w exposé więcej niż trzykrotnie. Z reguły analizy trendu wykonano dla wartości B właściwej danemu wektorowi geograficznemu kategorii ogólnych (celów i stanowisk ogólnych), tylko w wyjątkowych przypadkach⁵³ sumowano wartości więcej niż jednej kategorii. Wobec powiązań regionalnych, które często dotyczyły zarówno relacji wielo-, jak i dwustronnych, przyjęto regułę wliczania do wartości B całego kierunku tylko ustępów poświęconych wprost stosunkom bilateralnym. Wnioski wyprowadzone na podstawie

⁵¹ Odpowiadają one poziomowi (*level*) wyrazistości badanemu w artykule: K. Oppermann, H. Viehrig, *Issue Salience and...*, s. 12.

⁵² Zliczono wyłącznie wartości A celów i stanowisk ogólnych (kolumna I) poświęconych relacjom bilateralnym, pomijając nieliczne cele i stanowiska szczegółowe (kolumna II) lub uzupełniające (kolumna III) z innych kategorii ogólnych, które również odnosiły się do stosunków dwustronnych.

⁵³ Sytuacja taka miała miejsce między innymi, kiedy exposé osobno ujmowało relacje Polski z USA oraz z państwami zachodnioeuropejskimi, zazwyczaj występujących we wspólnej kategorii „świata zachodniego”.

estymacji krzywej uzupełniono następnie o analizę korelacji pomiędzy poszczególnymi kierunkami. W ostatniej kolejności obliczono średnią kierunków w kolejnych latach⁵⁴ oraz różnicę pomiędzy nią a wartością B uzyskaną przez poszczególne kierunki.

W przypadku hipotezy H_3 należy zaznaczyć, że – co do zasady – wszystkie ustępy odnoszące się do jednego państwa były gromadzone we wspólnej kategorii (zazwyczaj szczególnej, niekiedy ogólnej lub uzupełniającej). W wyjątkowych sytuacjach, kiedy kompozycja dokumentów na to nie pozwalała, wartości B celów i stanowisk odnośnie do stosunków dwustronnych z tym samym partnerem nie zostały zsumowane w tabelach, a dopiero na etapie obliczeń statystycznych na potrzeby zweryfikowania hipotezy H_3 . Dobierając kluczowe państwa, które przeanalizowano pod kątem rozkładu uwagi w poszczególnych latach, kierowano się następującymi przesłankami. Po pierwsze, wyłączono z analizy ustępy odnoszące się do adresatów zbiorowych, np. partnerów południowoeuropejskich czy członków ASEAN, chyba że zawierały przykłady państw, które w tej grupie obdarzone zostały szczególnym znaczeniem. Po drugie, ustępy omawiające relacje III RP z danym państwem nie mogły opisywać jednocześnie więcej niż trzech państw. Jeśli dopuszczono do dalszej analizy ustępy, w których zaprezentowano dwa lub trzy państwa, ich wartość B została podzielona w równym stopniu pomiędzy wszystkie omawiane podmioty. Po trzecie, wartości B tak wyselekcjonowanych ustępów przynajmniej trzykrotnie musiały przekroczyć 1%. Podobnie jak w przypadku hipotezy H_4 wygenerowane dane poddano analizie trendu i korelacji, a następnie porównano odchylenia od średniej państw⁵⁵.

Ad 3b. Kolejność omawiania zagadnień, w tym np. stosunków z poszczególnymi partnerami, jest widocznym sygnałem przywiązywanej do nich wagi. Pośrednio wskazali na to m.in. Kai Oppermann i Henrike Viehrig w swoich badaniach poświęconych wyrazistości zagadnień europejskich dla niemieckiej i brytyjskiej opinii publicznej, kiedy w analizowanych odpowiedziach respondentów brali pod uwagę tylko trzy pierwsze podane kwestie, całkowicie ignorując kolejne⁵⁶. Logiką mechanizmu *top-of-the-head* posłużyli się także Kai Oppermann i Alexander Spencer, szukając metafory *war on terror* wyłącznie w nagłówkach i pierwszych akapitach medialnych doniesień⁵⁷. W technice szacowania wyrazistości stosuje się zazwyczaj kryterium kolejności⁵⁸, biorąc pod uwagę pierwsze przywołanie w tekście, nawet jeśli na wstępie dana sprawa została tylko zasygnalizowana, a właściwie omówiono ją zdecydowanie dalej.

⁵⁴ Będącą średnią arytmetyczną uzyskaną ze wszystkich wartości B przyporządkowanych do sześciu powtarzalnym kierunków geograficznych relacji bilateralnych w danym roku.

⁵⁵ Średniej arytmetycznej uzyskanej ze wszystkich wartości B przyporządkowanych kluczowym państwom w danym roku.

⁵⁶ K. Oppermann, H. Viehrig, *Issue Saliency and...*, s. 11.

⁵⁷ K. Oppermann, A. Spencer, *op. cit.*, s. 12.

⁵⁸ W tabelach właściwe miejsca rankingowe znajdują się w kolumnie pod nazwą Kolejność opisu.

Ponieważ liczba wszystkich ustępów, a także celów i stanowisk ogólnych różniła się znacznie w poszczególnych latach w procesie weryfikowania hipotezy H_3 , autorka zrezygnowała z analizy kolejności. W przypadku kierunków geograficznych pozycje rankingowe poszczególnych wektorów ustalono w relacji do ilości wszystkich wymienionych w danym roku kierunków (nie zaś wszystkich celów i stanowisk całego dokumentu). Podobnie o miejscu rankingowym poszczególnych państw zadecydowała kolejność ich wymieniania w części dokumentu poświęconej właściwemu kierunkowi geograficznemu⁵⁹ oraz w stosunku do wszystkich zawartych w nim ustępów wymieniających konkretne podmioty relacji bilateralnych. Dzięki temu zabiegowi miarodajności wygenerowanych danych nie zmniejszyły wzmianki odnośnie do konkretnych państw lub ich grup, dokonywane przy okazji omówienia relacji wielostronnych.

Ad 4. W dotychczasowych badaniach kontekst badanej wyrazistości pojawiał się nader rzadko. Autorce udało się dotrzeć jedynie do analizy znaczenia przypisywanego przez opinię publiczną na tle najważniejszych wydarzeń europejskich i krajowych, przede wszystkim wyborów. Zmienność (*volatility*) oceniana w ten sposób odpowiadała poziomowi publicznej reaktywności na zagrożenia lub wydarzenia powiązane z Unią Europejską⁶⁰. W zależności od dokumentu i analizowanych zagadnień kontekst będzie miał różną wagę i treść. Technika szacowania wyrazistości pozwala m.in. na określenie: w którym rozdziale dana kwestia została zaprezentowana oraz z jakimi celami ogólnymi, szczegółowymi i uzupełniającymi została powiązana⁶¹. Wartościowej analizy można także dokonać, kontrastując wartości B i C poszczególnych celów/stanowisk z określonymi wydarzeniami rozgrywającymi się na arenie międzynarodowej lub opcją polityczną autora wystąpienia/dokumentu.

W niniejszej pracy skoncentrowano się na kontekście międzynarodowym stawianych celów i zajmowanych stanowisk oraz różnicach wynikających z okresowych zmian opcji rządzącej.

Na **strukturę książki składa się trzynaście rozdziałów**, poświęconych kolejnym wystąpieniom ministrów spraw zagranicznych III RP. Każdy z rozdziałów został dodatkowo podzielony na trzy podrozdziały: 1. omawiający aktualny dla danego exposé kontekst krajowy i międzynarodowy (ze szczególnym uwzględnieniem ważnych wydarzeń z domeny relacji bilateralnych); 2. prezentujący w tabeli wyniki pierwszego etapu analizy danego dokumentu oraz 3. podsumowujący, za pomocą wykresów, dane wystąpienie oraz wstępnie je interpretujący. Wyniki weryfikacji hipotez pomocniczych oraz hipotezy głównej zostały z kolei zaprezentowane w Zakończeniu.

⁵⁹ W wyjątkowych sytuacjach, gdy jedno państwo zostało omówione w dwóch różnych kierunkach geograficznych, w tabeli umieszczono obie pozycje rankingowe.

⁶⁰ K. Oppermann, H. Viehrig, *Issue Salience and...*, s. 12.

⁶¹ Poprzedzając je lub następując bezpośrednio po nich, zarówno stanowiąc ich uszczegółowienie/uogólnienie, jak i kompozycję równorzędnych celów i stanowisk.

Rozdział 1

Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1990)

1.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1989–1990

Za symbol początku transformacji systemowej w Polsce uznaje się zazwyczaj obrady okrągłego stołu (od 6 lutego do 5 kwietnia 1989 roku) lub pierwsze półwolne wybory parlamentarne (4 czerwca 1989 roku). Mimo bezprecedensowego zwycięstwa opozycji proces zmian postępował powoli i stopniowo: 19 lipca 1989 roku niewielką przewagą głosów Zgromadzenie Narodowe wybrało gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd Prezydenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, zaś w sierpniu tego samego roku doszło do nieudanej próby stworzenia rządu Czesława Kiszczaka w ramach dotychczasowej koalicji Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego i Stronnictwa Demokratycznego. Dopiero 24 sierpnia 1989 roku, po zawiązaniu formalnej koalicji Solidarności z ZSL i SD oraz poparciu jej istnienia przez kierownictwo PZPR, Sejm kontraktowy powierzył misję stworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu. Pierwsza Rada Ministrów z niekomunistycznym premierem na czele, ale czterema ministrami obsadzonymi przez członków PZPR¹ została powołana 12 września 1989 roku. Wraz z końcem roku Sejm X kadencji przyjął pakiet ustaw zmieniających ustrój gospodarczy (tzw. plan Balcerowicza), a także znowelizował konstytucję², zmieniając nazwę państwa na Rzeczpospolita Polska. W nowej sytuacji politycznej XI Zjazd PZPR w styczniu 1990 roku podjął uchwałę o samorozwiązaniu partii.

¹ W tym tzw. resortami siłowymi, czyli ministrem obrony narodowej (Florianem Siwickim) i ministrem spraw wewnętrznych (Czesławem Kiszczakiem).

² Ponadto skreślono wstęp i pierwsze dwa rozdziały, zaś formułę o państwie socjalistycznym zastąpiono sformulowaniem o państwie demokratycznym.

Równoległe do zmian toczących się nad Wisłą podobne ruchy odśrodkowe miały miejsce w innych państwach tzw. bloku wschodniego, w tym w samym Związku Radzieckim. Najwcześniej swoje deklaracje suwerenności³, a następnie niepodległości⁴ ogłosiły narody bałtyckie. W ślad za nimi nastroje wyzwolencze obudziły się także w Gruzji, która uchwaliła deklarację suwerenności⁵ w marcu 1990 roku. W 1989 roku utworzono urząd Prezydenta ZSRR i anulowano zapis o kierowniczej roli Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego.

Na Węgrzech jesienią 1989 roku tzw. obrady trójkątnego stołu przyniosły zmiany w konstytucji oraz zmianę oficjalnej nazwy państwa na „Republika Węgier”, zaś w konsekwencji wyborów parlamentarnych z marca 1990 roku do władzy doszła opozycja. 9 listopada 1989 podjęto decyzję o zdemontowaniu muru berlińskiego. Ludność Berlina spontanicznie zaczęła ją wcielać w życie jeszcze tej samej nocy. Również w listopadzie 1989 roku kanclerz RFN Helmut Kohl ogłosił 10-punktowy plan zjednoczenia Niemiec, zaś w wyniku tzw. aksamitnej rewolucji w Czechosłowacji opozycja została dopuszczona do władzy. W grudniu 1989 roku prezydentem wolnej Czechosłowacji został Vaclav Havel, który rozpoczął proces wprowadzania ustrojowych i gospodarczych reform. Na tle pokojowych przemian w większości państw Europy Wschodniej wyróżniła się Rumunia: w wyniku siłowego stłumienia manifestacji w Timisoarze część sił porządkowych zbuntowała się przeciwko dyktaturze Nicolae Ceausescu, który 25 grudnia 1989 roku został zatrzymany, osądzony i stracony. Przeprowadzone w kolejnym roku wybory wygrał jednakże oparty przez komunistów Front Ocalenia Narodowego z Iononem Iliescu na czele, co zapoczątkowało wprowadzanie niezbyt zdecydowanych reform. Również w Bułgarii początek transformacji zdominowali byli komuniści. W listopadzie 1989 roku w Bułgarskiej Partii Komunistycznej doszło do przewrotu, w którego wyniku Todor Żiwkow został odsunięty od władzy, a nazwa partii zmieniona. Prezydentem ZSRR w marcu 1990 roku został Michaił Gorbaczow, pełniąc jednocześnie funkcję sekretarza generalnego KC KPZR, która straciła monopol na władzę.

Do najważniejszych posunięć międzynarodowych nowego demokratycznego rządu w Polsce należało w pierwszym rządzie spotkanie T. Mazowieckiego i H. Kohla w Krzyżowej 12 listopada 1989 roku, gdzie dwaj politycy dokonali symbolicznego gestu pojedynania narodów. Ważnym wydarzeniem było także nawiązanie stosunków dyplomatycznych z Izraelem w lutym 1990 roku. Obok początku normalizacji stosunków z zachodnim sąsiadem podjęto także pierwsze kontakty wielostronne ze światem zachodnim: we wrześniu

³ Estońska SRR w listopadzie 1988 roku, Litewska SRR w maju 1989 roku, Łotewska SRR w lipcu 1989 roku.

⁴ Litewska SRR 11 marca 1990 roku, Estońska SRR w 30 marca 1990 roku, Łotewska SRR w 4 maja 1990 roku.

⁵ Z kolei deklarację niepodległości uchwalono 9 kwietnia 1991 roku.

1989 roku doszło do podpisania układu o współpracy handlowej i gospodarczej między Polską a Wspólnotą Europejską. Nie do przecenienia było także podpisanie w lutym 1990 roku porozumienia z czternastoma państwami tzw. Klubu Paryskiego, w którego wyniku udało się rozłożyć spłaty polskiego zadłużenia na okres 14 lat. Dokonujące się zmiany nie pozostały bez wpływu na relacje wewnątrz tzw. bloku wschodniego: w grudniu 1989 roku, podczas spotkania przedstawicieli państw Układu Warszawskiego w Moskwie, uznano interwencję w Czechosłowacji w 1968 roku za sprzeczną z prawem międzynarodowym. 9 kwietnia 1990 roku w Bratysławie odbyło się z kolei pierwsze spotkanie przedstawicieli władz Polski, Czechosłowacji i Węgier inicjujące nawiązanie współpracy trójstronnej.

Szefem polskiej dyplomacji w gabinecie T. Mazowieckiego został K. Skubiszewski, który swoją pierwszą informację o polityce zagranicznej nowego rządu wygłosił 26 kwietnia 1990 roku. Pisemny zapis jego wystąpienia liczy 4412 słów.

1.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego

Tabela 1. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1990 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	współtworzenie systemu bezpieczeństwa europejskiego, współdziałanie na rzecz jedności naszego kontynentu	-----	-----	14 + 47 + 142 + 337 + 12 + 128 + 8 + 91 = 779	17,66%	1
A1	A	istotnym narzędziem i płaszczyzną działania jest KBWE	-----	13 + 19 + 242 + 63 = 337	7,64%	2
A1.1	A	A1	instytucjonalizacja KBWE, czemu służy projekt utworzenia Rady Współpracy Europejskiej	242	5,49%	21
A1.2	A	A1	stopniowe dochodzenie do konfederacji europejskiej	63	1,43%	22
A2	A	uwazamy, że rola siły wojskowej oraz sojuszy w polityce europejskiej winna ulegać stałemu ograniczeniu	-----	12	0,27%	3
A3	A	rozbudowywanie naszych powiązań z organizacjami i ugrupowaniami europejskimi, zwłaszcza ze WE i z Radą Europy	-----	17 + 72 + 16 + 23 = 128	2,90%	4
A3.1	A	A3	zawarcie umowy o stowarzyszeniu ze WE	72	1,63%	23
A3.2	A	A3	członkostwo w Radzie Europy	16	0,36%	24
A3.3	A	A3	rozbudowanie powiązań z UZE i NATO	23	0,52%	25

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A4	A	popieramy ideę europejskiej przestrzni gospodarczej obejmującej cały kontynent	-----	8	0,18%	26
A5	A	działanie na rzecz rozbrojenia	-----	20 + 13 + 11 + 17 + 20 + 10 = 91	2,06%	27
A5.1	A	A5	doprowadzenie do obniżenia potencjałów konwencjonalnych sił w Europie w wyniku rokowań wiedeńskich	13	0,29%	28
A5.2	A	A5	podjęcie w gronie zainteresowanych państw rokowań o taktycznej broni jądrowej	11	0,25%	29
A5.3	A	A5	większa otwartość w sprawach wojskowych, mianowicie postęp w zakresie militarnych środków budowy zaufania oraz metod weryfikacji	17	0,39%	30
A5.4	A	A5	udział w rządowych i pozarządowych dyskusjach o doktrynach militarnych i rozwijanie wojskowych kontaktów polskiego resortu obrony z partnerami zagranicznymi	20	0,45%	31
A5.4	A	A5	udział w innych rokowaniach rozbrojeniowych (m.in. dotyczących broni chemicznej)	10	0,23%	32
B	bliska współpraca z naszymi sąsiadami w powiązaniu z polityką europejską	-----	-----	19 + 28 + 430 + 723 = 1200	27,20%	5

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B1		bliska współpraca ze Związkiem Radzieckim; przebudowa stosunków z ZSRR w kierunku właściwego kształtowania wspólnych interesów, dobrosąsiedzkiej współpracy i partnerstwa opartego na równych prawach; stosunki z ZSRR pozostają głównym zadaniem naszej strategii państwowej	-----	6 + 24 + 78 + 4 + 18 + 43 + 30 + 20 + 32 + 33 + 74 + 68 = 430	9,75%	6
B1.1	B	B1	zapewnienie dostaw surowców, uregulowanie problemu zadłużenia z ZSRR, wypracowanie nowych zasad stosunków gospodarczych opartych na swo- bodzie handlu	18	0,41%	33
B1.2	B	B1	współpraca polityczna w aktualnych wspólnych kwestiach, szczególnie w związku z polskim stanowiskiem dotyczącym potwierdzenia naszej granicy zachodniej przez zjednoczone Niemcy	43	0,97%	34
B1.3	B	B1	rozwiązanie spraw obciążających wzajemne stosunki, np. Katyń	30	0,68%	35
B1.4	B	B1	opieka nad Polakami w ZSRR i pomoc w realizacji ich praw jako mniejszości narodowej	20	0,45%	36
B1.5	B	B1	rozwoj odrębnych stosunków z republikami, zwłaszcza z republikami sąsiednimi, pozostającymi w ZSRR	32	0,73%	37

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B1.6	B	B1	opracowywana jest koncepcja wobec uzyskiwania przez republikę ZSRR samodzielności	33	0,75%	38
B1.7	B	B1	rozporządzenie rokowani dotyczących wycofania wojsk radzieckich z naszego terytorium, prowadzenie rokowań w kwestii redukcji wojsk stacjonujących u nas oraz rewizji umowy z 1956 r. o ich położeniu prawnym	74	1,68%	39
B1.8	B	B1	utrzymanie aktywnej polityki w kierunku wschodnim (z ZSRR), w tym w sferze kultury i stosunków między ludźmi	68	1,54%	40
B2	B	bliska współpraca z Niemcami; kontynuacja polsko-niemieckiej współpracy realizującej wspólne cele i interesy	-----	24 + 14 + 83 + 167 + 58 + 59 + 174 + 144 = 723	16,39%	7
B2.1	B	B2	zjednoczone Niemcy winny potwierdzić naszą granicę zachodnią jako definitywną	19 + 148 = 167	3,79%	8
B2.2	B	B2	nie może być jedności Europy przy zachowaniu podziału Niemiec; jedności Niemiec winno towarzyszyć ich włączenie w struktury integracyjne	58	1,31%	41
B2.3	B	B2	utrzymanie gospodarczych powiązań z NRD po powstaniu unii walutowej i gospodarczej RFN—NRD	59	1,34%	42

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2.4	B	B2	utrzymanie aktualności wspólnej deklaracji premiera Tadeusza Mazowieckiego i kandydata federalnego Helmuta Kohla z 14 listopada 1989 r. także po zjednoczeniu	174	3,94%	43
B2.5	B	B2	polsko-niemieckie pojednanie; o pohabieniu wynikającemu z II wojny światowej trzeba pamiętać, jak o wielkiej przestrodze, nie zaś jako źródle niechęci, uprzedzeń lub nawet nienawiści, rozumiemy cierpienie tych Niemców, którzy zostali pozbawieni stron rodzinnych i domów rodzinnych, doznali krzywd i niesprawiedliwości	144	3,26%	44
C	zawiązanie nowych powiązań regionalnych	-----	-----	11 + 6 + 3 + 13 + 59 + 61 + 120 = 273	6,19%	9
C1	C	integracja w trójkącie Czecho-Słowacja-Polska-Węgry; doprowadzenie do systematycznej i dobrze przygotowanej pracy nad założeniami, treścią i formą współdziałania trzech państw	-----	7 + 52 = 59	1,34%	11
C2	C	tworzenie powiązań na dalszym kierunku południowym (obok Węgier, Czechy i Słowackiej Republiki Federalnej także Austria, Jugosławia i Włochy), w tym możliwości stowarzyszenia Polski z tymi pięcioma państwami	-----	19 + 42 = 61	1,38%	12

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C3	C	tworzenie powiązań na kierunku bałtyckim, w tym przeprowadzenie wraz ze Szwecją konferencji państw bałtyckich	-----	20 + 26 + 74 = 120	2,72%	13
C3.1	C	C3	ze swej strony jesteśmy otwarci na róż- ne związki; zaproszenie Czechosłowacji do udziału w projektowanej od dawna konferencji państw bałtyckich	74	1,68%	55
D	uczynienie członkostwa w UW i RWPG elementem naszej polityki europejskiej	-----	-----	22 + 27 + 24 + 68 + 120 + 88 = 349	7,91%	10
D1	D	Układ Warszawski traktujemy jako sojusz obronny, który utracił swoją ideologiczną rolę, jego funkcjonowanie musi być zgodne z prawem między- narodowym, winno służyć rozbrojeniu i nie może hamować jedności konty- nentu	-----	68	1,54%	48
D2	D	przekształcenie charakteru UW z wojskowo-politycznego w konsulta- cyjno-wojskowy	-----	21 + 42 + 33 + 24 = 120	2,72%	49
D2.1	D	D2	wojsko polskie użyte będzie wyłącznie na terytorium polskim w obronie naszego państwa przed obcym agreso- rem; innych zadań zewnętrznych nasza armia nie ma i mieć nie będzie	42	0,95%	50

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D2.2	D	D2	zaniechanie praktyki łączenia stanowiska Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych UW z funkcją Wiceministra Obrony Narodowej ZSRR, wprowadzenie rotacji na funkcjach kierowniczych	33	0,75%	51
D2.3	D	D2	ograniczenie ilości organów i spotkań wychodzących poza sprawy bezpieczeństwa tej części Europy	24	0,54%	52
D3	D	radikalna przebudowa RWP; nowa, odformalizowana RWP powinna bezwzględnie sprzyjać reformom i ułatwiać włączanie się państw członkowskich do gospodarki światowej	-----	74 + 7 + 7 = 88	1,99%	53
D3.1	D	D3	regionalne powiązania gospodarcze nie potrzebują RWP	7	0,16%	54
E	rozszerzenie powiązań politycznych, gospodarczych i kulturowo-cywilizacyjnych ze światem cywilizacji zachodniej, w tym zapewnienie wsparcia dla naszych żywotnych interesów	-----	-----	18 + 4 + 20 + 31 + 22 + 14 + 13 + 7 + 7 + 45 + 9 + 8 = 198	4,49%	14
E1	E	współpraca bilateralna z państwami skandynawskimi jest istotna	-----	15 + 5 = 20	0,45%	56
E2	E	waga naszych stosunków z Francją jest wielka	-----	31	0,70%	58
E3	E	cieszy nas również daleko posunięta identyczność poglądów z Wielką Brytanią	-----	22	0,50%	59

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E4	E	istotne są nasze stosunki w basenie Morza Śródziemnego, zwłaszcza z Włochami i Hiszpanią	-----	14	0,32%	60
E5	E	cenimy sobie zbliżność poglądów i wielość kontaktów z Belgią, Holandią, Luksemburgiem i Austrią	-----	13	0,29%	61
E6	E	ważne są dla nas stosunki z Finlandią	-----	7	0,16%	62
E7	E	tradycyjnie przyjazne są nasze stosunki ze Szwajcarią	-----	7	0,16%	63
E8	E	zacieśniliśmy stosunki z Ameryką Północną, czyli ze Stanami Zjednoczonymi i Kanadą	-----	45	1,02%	64
E9	E	pierwszoplanowe znaczenie ma dla nas współdziałanie gospodarcze z Japonią	-----	9	0,20%	65
E10	E	zacieśniliśmy ostatnio stosunki z Australią i Nową Zelandią	-----	8	0,18%	66
F	rozbudowa stosunków z państwami innych kontynentów, w tym Ameryki Łacińskiej, i – generalnie – z państwami niezaangażowanymi	-----	-----	22 + 7 + 25 + 31 + 33 + 64 + 20 + 46 + 11 = 259	5,87%	15
F1	F	popieranie zbliżnych z naszym stanowiskiem postulatów RNN dotyczące przebudowy stosunków międzynarodowych	-----	25	0,57%	72

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F2	F	między Polską a państwami rozwijającymi się nie ma żadnej konkurencji w otrzymywaniu pomocy zagranicznej	-----	31	0,70%	73
F3	F	wykorzystanie możliwości płynących z nawiązania stosunków dyplomatycznych z Republiką Korei i niektórymi państwami naftowymi Półwyspu Arabskiego (Zjednoczone Emiraty Arabskie, Katar, Oman), przywiązujemy duże znaczenie do naszych stosunków ze światem arabskim	-----	33	0,75%	74
F4	F	rozwój współpracy z Izraelem i Chile	-----	11 + 23 + 30 = 64	1,45%	75
F4.1	F	F4	wzmocnienie współpracy gospodarczo-handlowej z Izraelem oraz ze środowiskami diaspory żydowskiej w świecie	23	0,52%	76
F4.2	F	F4	nienaruszanie praw narodu palestyńskiego, poparcie dla ustanowienia trwałego pokoju na Bliskim Wschodzie	30	0,68%	77
F5	F	zahamowanie spadku obrotów handlowych z Chinami	-----	20	0,45%	78
F6	F	aktywizacja naszych stosunków z Grupą Rio (Brazylia, Meksyk, Argentyna, Wenezuela, Urugwajem, Peru i Kolumbią)	-----	46	1,04%	79
F7	F	z naszego pola widzenia nie tracimy Afryki i jej wieloletnich problemów	-----	11	0,25%	80

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G	dążenie do redukcji naszego ogromnego zadłużenia oraz skuteczne wykorzystanie pomocy gospodarczej i finansowej dla Polski	-----	-----	35	0,79%	16
H	współpraca z organizacjami międzynarodowymi, szczególnie z ONZ, zwłaszcza w rozwiązywaniu problemów globalnych	-----	-----	14 + 38 = 52	1,18%	17
H1	H	współpraca na rzecz ochrony środowiska Polski, regionu i świata	-----	38	0,86%	18
I	umacnianie funkcji prawa międzynarodowego w SM, w tym praw człowieka i podstawowych swobód	-----	-----	23	0,52%	19
J	znoszenie barier i tworzenie ułatwień w ruchu osobowym, zwłaszcza co się tyczy łączności Polaków ze światem oraz Polonii z krajem	-----	-----	20	0,45%	20
K	współpraca z Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną, w tym rozwiązanie kwestii zanieczyszczenia środowiska oraz ograniczeń w ruchu osobowym, Czeska i Słowacka Republika Federacyjna jest w naszej wizji ważnym partnerem porozumień regionalnych	-----	-----	74	1,68%	45

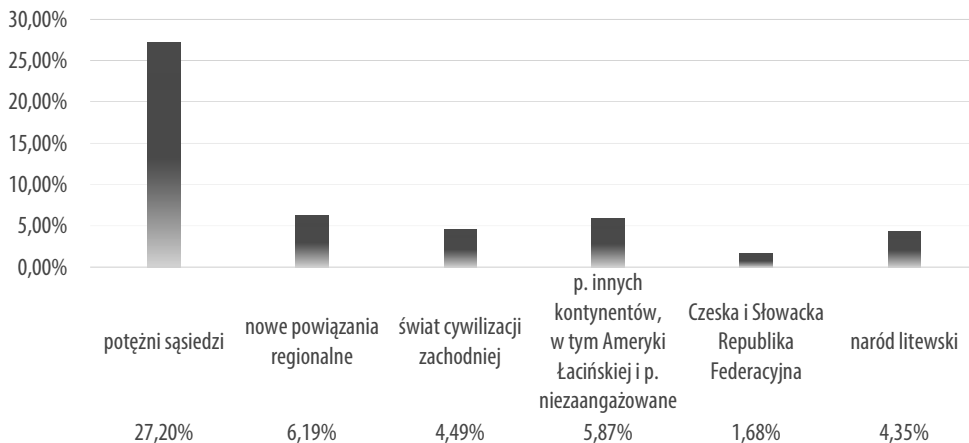
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
L	prawo do samostanowienia narodowe- go prowadzącego do uzyskania odręb- nej państwowości narodu litewskiego winno zostać spełnione, jednak przy zachowaniu zarówno śmiałości, jak i ostrożności oraz w wyniku rozmów pomiędzy Moskwą a Wilnem	-----	-----	135 + 39 + 18 = 192	4,35%	46
L1	L	jasne (negatywne) stanowisko wobec jednostronnego zamknięcia przejścia granicznego w Ogrodnikach	-----	18	0,41%	47
M	rząd przywiązuje duże znaczenie do stosunków dwustronnych z wieloma państwami	-----	-----	45 + 15 + 9 + 7 + 18 + 6 + 9 = 109	2,47%	57
M1	M	utrzymanie dynamiki kontaktów politycznych	-----	9	0,20%	67
M2	M	zapewnienie wsparcia dla naszych żywotnych interesów	-----	7	0,16%	68
M3	M	tworzenie korzystnych warunków dla zwiększenia współpracy gospodarczej i finansowo-kapitałowej, a szczególnie dla długofalowego rozwijania pro- biemu polskiego zadłużenia	-----	18	0,41%	69
M4	M	utrzymanie pomocy zagranicznej dla Polski	-----	6	0,14%	70
M5	M	rozwój nieskrepowanej współpracy w sferze kultury i nauki	-----	9	0,20%	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: K. Skubiszewski, *Informacja o polityce zagranicznej rządu przedstawiona w Sejmie X kadencji*, 26.04.1990, <https://www.msz.gov.pl/resource/432b9164-91e-5-4ef7-8c7a-3e0656cc48d9-1CR> [dostęp: 9.04.2013].

1.3. Podsumowanie

W swoim pierwszym exposé minister Krzysztof Skubiszewski wyróżnił sześć kierunków geograficznych, które zostały zaprezentowane na wykresie 1.

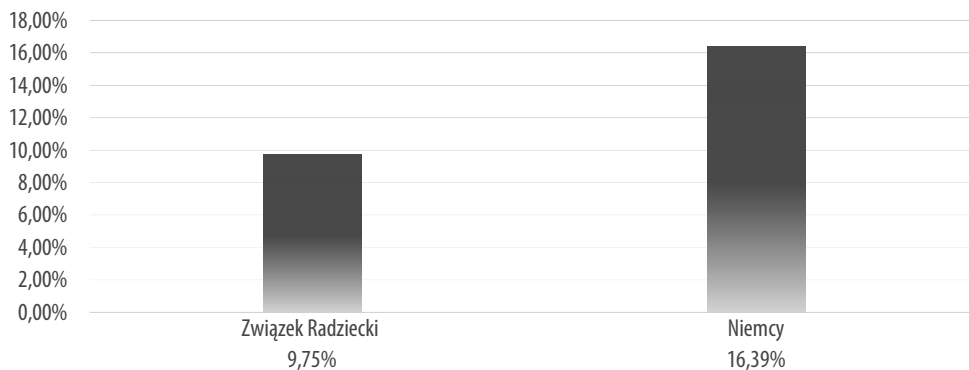
Wykres 1. Kierunki geograficzne w 1990 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Zarówno pod względem liczby wyrazów, jak i kolejności przywołania w tekście odznacza się kierunek „potężni sąsiedzi”, co biorąc pod uwagę kontekst polityczny wiosny 1990 (postępujące zjednoczenie Niemiec, nadwątlona stabilność wewnętrzna Związku Radzieckiego), jest całkowicie uzasadnione.

Wykres 2. Potężni sąsiedzi

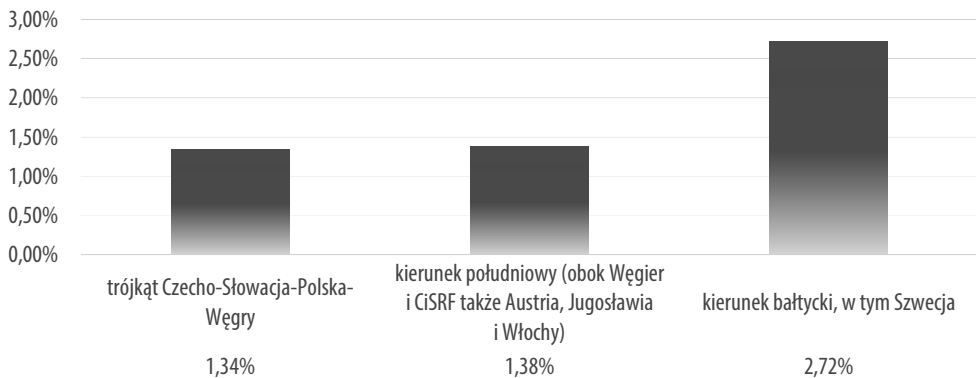

Źródło: Opracowanie własne.

Warto zauważyć, że mimo kurtuazyjnych słów odnośnie do bliskiej współpracy z ZSRR oraz zapewnień, że stosunki z tym państwem pozostają głównym zadaniem polskiej strategii państwowej, relacjom z zachodnim sąsiadem III RP poświęcono zdecydowanie więcej uwagi.

Doniosłe zmiany dokonujące się na terenie tzw. bloku wschodniego uzasadniają z kolei znaczenie przywiązane przez szefa polskiej dyplomacji do „nowych powiązań regionalnych”. Biorąc pod uwagę różnice w osiągniętych przez poszczególne wektory tego kierunku geograficznego wartościach B, należy uznać, że pozostawały one wobec siebie we względnej równowadze.

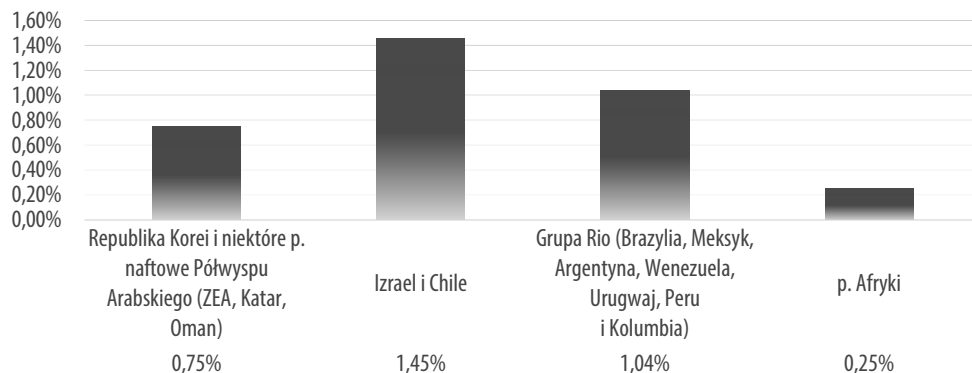
Wykres 3. Nowe powiązania regionalne

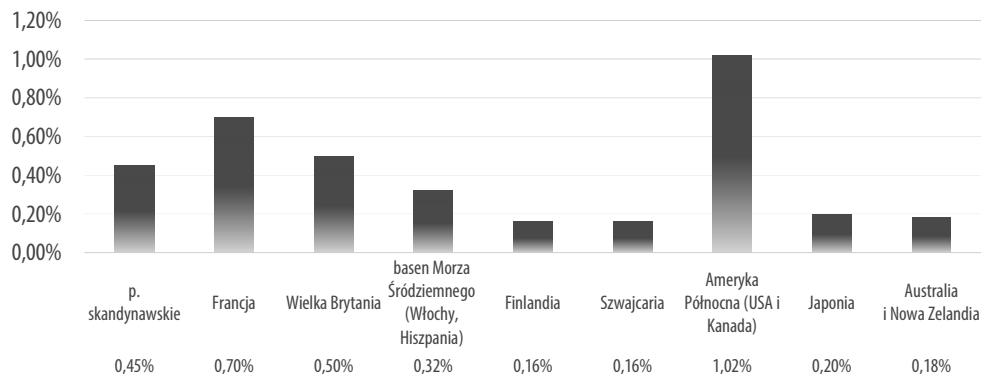
Źródło: Opracowanie własne.

Nieco mniej miejsca poświęcił minister K. Skubiszewski na relacje z aktorami pozaeuropejskimi, przy czym zwraca uwagę przede wszystkim waga przywiązana do stosunków z Izraelem i Chile, co może tłumaczyć dokonana w lutym 1990 roku normalizacja stosunków z Tel Awiwem.

Choć „świat cywilizacji zachodniej” został opisany jako trzeci, kryterium liczby wyrazów usytuowało ten kierunek geograficzny stosunków dwustronnych na czwartym miejscu. Pewnym zaskoczeniem jest rozpoczęcie omawianej relacji bilateralnych z państwami zachodnioeuropejskimi od państw skandynawskich, niemniej tłumaczy to kompozycja samego exposé. Wątpliwości nie budzi natomiast dalsza kolejność, faworyzująca Francję, Wielką Brytanię oraz Włochy i Hiszpanię. Całkowicie zrozumiane jest także relatywnie dużo miejsca poświęcone na opis stosunków z Ameryką Północną.

Wykres 4. Państwa innych kontynentów, w tym Ameryki Łacińskiej i państwa niezaangażowane

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 5. Świat cywilizacji zachodniej

Źródło: Opracowanie własne.

W 1990 roku wyjątkowo osobne kierunki geograficzne stanowiły „Czeska i Słowacka Republika Federacyjna” oraz „naród litewski”. Należy uznać, że taki stan rzeczy wynikał z geopolitycznych zmian toczących się na tych terenach, czyli początku rozpadu Czechosłowacji oraz ogłoszenia w marcu 1990 roku Aktu Przywrócenia Państwa Litewskiego.

Rozdział 2

Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1991)

2.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1990–1991

Najważniejszym wydarzeniem politycznym pomiędzy wiosną 1990 roku a początkiem lata 1991 roku były pierwsze w historii Polski powszechne wybory prezydenckie. W wyniku głosowania z listopada 1990 roku do drugiej tury wyborów przeszli: Lech Wałęsa i Stanisław Tymiński, który niespodziewanie wyprzedził Tadeusza Mazowieckiego. Nazajutrz po tej porażce rząd T. Mazowieckiego złożył dymisję. Druga tura wyborów przyniosła łatwe zwycięstwo L. Wałęsie, który został zaprzysiężony na urząd prezydencki 22 grudnia 1990 roku. Wtedy również zakończył działalność ostatni rząd emigracyjny. Misję tworzenia nowego gabinetu powierzono Janowi Krzysztofowi Bieleckiemu, którego rząd został powołany 12 stycznia 1991 roku.

Zapoczątkowane w latach poprzednich zmiany w państwach tzw. bloku wschodniego były kontynuowane. Deklaracje suwerenności ogłaszały kolejne republiki radzieckie: Rosja, Uzbekistan i Mołdawia¹ w czerwcu 1990 roku, Ukraina i Białoruś w lipcu 1990 roku, Turkmenistan, Armenia i Tadżykistan w sierpniu 1990 roku, Azerbejdżan we wrześniu 1990 roku, Kazachstan w październiku 1990 roku, zaś Kirgistan w grudniu 1990 roku. Trwały prace nad opracowaniem nowej konstytucji, która zamieniłaby ZSRR w luźną federację, jednocześnie do coraz częstszych konfliktów dochodziło między Michaiłem Gorbaczowem a Borysem Jelcynem – prezydentem Rosyjskiej FSRR. 12 września 1990 roku na konferencji „2+4” w Moskwie podjęto ostateczną decyzję o zgodzie na proces zjednoczenia Niemiec, dzięki czemu 3 października 1990 roku nastąpiła inkorporacja Niemiec-

¹ Z kolei we wrześniu 1990 roku władze Naddniestrza ogłosiły secesję od Mołdawii.

kiej Republiki Demokratycznej oraz Berlina Zachodniego do Republiki Federalnej Niemiec. W 1990 roku powstały z kolei samodzielne republiki: Czechy i Słowacja w ramach federacji Czecho-Słowackiej, zaś w grudniowym referendum na Słowenii zwyciężyli zwolennicy secesji od Jugosławii². W styczniu 1991 roku doszło do zaognienia sytuacji na Litwie: w wyniku szturmów Armii Czerwonej na wieżę telewizyjną śmierć poniosło 14 osób cywilnych, a ponad 600 zostało rannych. Nieudanej próby zatrzymania zmian dokonały radzieckie służby specjalne w styczniu 1991 roku także w Rydze, niemniej w marcowych referendach zarówno społeczeństwo łotewskie, jak i estońskie zdecydowanie opowiedziały się za niepodległością. 25 czerwca 1991 roku Słowenia i Chorwacja wystąpiły z Federacji, ogłaszając niepodległość, co wskutek postawy Serbii³ doprowadziło do krwawej wojny. Ważnym wydarzeniem międzynarodowym była także zapoczątkowana w sierpniu 1990 roku agresja Iraku na Kuwejt.

14 listopada 1990 roku nastąpiło podpisanie Traktatu o potwierdzeniu istniejącej granicy między Polską i Niemcami, a siedem miesięcy później – 17 czerwca 1991 roku – Polsko-niemieckiego traktatu o współpracy i dobrym sąsiedztwie. 15 lutego 1991 roku powołano Trójkąt Wyszehradzki (Polska, Węgry i Czechosłowacja), zaś 31 marca zlikwidowano wojskowe struktury Układu Warszawskiego. W kwietniu 1991 roku rozpoczął się proces wycofywania wojsk radzieckich stacjonujących w Polsce, weszła w życie umowa o ruchu bezwizowym między Polską a Niemcami, Francją, Włochami i krajami Beneluksu, a Klub Paryski zredukował o 50% polski dług zagraniczny. 9 kwietnia 1991 roku podpisano Polsko-francuski traktat o przyjaźni i solidarności. Pomiędzy 1 a 9 czerwca 1991 roku przebywał w Rzeczypospolitej z pielgrzymką Jan Paweł II.

Drugie exposé ministra K. Skubiszewskiego zostało przezeń wygłoszone 27 czerwca 1991 roku i liczyło 5218 słów.

² W maju 1991 roku za niepodległością opowiedzieli się mieszkańcy Chorwacji.

³ Serbia poparła roszczenia swoich pobratymców zamieszkujących Słowenię i Chorwację.

2.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego

Tabela 2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1991 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	ugruntowanie europejskiej orientacji polityki polskiej, w której priorytetowa jest kwestia bezpieczeństwa	-----	-----	26 + 238 + 190 + 316 + 5 + 47 + 125 + 19 + 95 + 51 + 51 + 20 + 42 + 83 = 1308	25,07%	1
A1	A	układ stowarzyszeniowy z WE, opierający się na pewnej asymetrii korzyści na rzecz Polski	-----	13 + 50 + 128 + 47 = 238	4,56%	2
A1.1	A	A1	dążenie do uzyskania w przyszłości członkostwa we Wspólnocie	47	0,90%	32
A2	A	rozszerzenie kontaktów z NATO, UE i innymi organizacjami europejskimi	-----	11 + 158 + 14 + 7 = 190	3,64%	3
A2.1	A	A2	NATO powinno stawiać się jednym z katalizatorów w tworzeniu ogólnoeuropejskiego bezpieczeństwa opartego na współpracy, nie powinno pozostawiać obojętne wobec bezpieczeństwa obszarów europejskich nieobjętych Traktatem Północnoatlantyckim	158	3,03%	22
A2.2	A	A2	poszerzenie współpracy z NATO	14	0,27%	23
A2.3	A	A2	dobry kontakt z UE	7	0,13%	24
A3	A	kształtowanie nowego, opartego na kooperacji systemu bezpieczeństwa europejskiego w ramach KBWE	-----	17 + 17 + 72 + 30 + 57 + 123 = 316	6,06%	4

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A3.1	A	A3	potrzebne jest współdziałanie KBWE z istniejącymi organizacjami, w tym z NATO i UZE	30	0,57%	20
A3.2	A	A3	proces helsiński jest i pozostanie istotnym składnikiem polskiej polityki bezpieczeństwa, opowiadamy się za rozszerzeniem funkcji Centrum Zapobiegania Konfliktom KBWE	57	1,09%	21
A3.3	A	A3	proces KBWE umacnia demokrację oraz wprowadza w życie Paryską Kartę Nowej Europy	123	2,36%	31
A4	A	naszym celem jest jedność europejska, budujemy razem z innymi państwami Europę współpracy i solidarności	-----	5	0,10%	5
A5	A	bezpieczeństwo musi być pojmowane szeroko, nie będzie ustabilizowania naszej niepodległości i wolności bez jednoczesnej równowagi gospodarczej, socjalnej i ekologicznej	-----	47	0,90%	17
A6	A	cała Europa winna być traktowana jako jednolity obszar bezpieczeństwa, bezpieczeństwo w Europie nie może być selektywne	-----	27 + 51 + 47 = 125	2,40%	18
A6.1	A	A6	Europa Środkowa nie może stać się z punktu widzenia bezpieczeństwa strefą szarą, buforową lub neutralną	47	0,90%	19
A7	A	likwidacja UW	-----	19	0,36%	25

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A8	A	ważną częścią bezpieczeństwa europejskiego jest rozbrojenie	-----	6 + 51 + 12 + 26 = 95	1,82%	26
A8.1	A	A8	wprowadzenie w życie Traktatu o sfiach konwencjonalnych w Europie	51	0,98%	27
A8.2	A	A8	aktywny udział w negocjacjach rozbrojeniowych KBWE	12	0,23%	28
A8.3	A	A8	opieramy zachodnią inicjatywę wznowienia przerwanym w ubiegłym roku rokowań w sprawie tzw. otwartych przestworzy	26	0,50%	29
A9	A	bezpieczeństwo zostanie zagrożone, jeżeli nie nastąpi likwidacja różnic ekonomicznych będących następstwem politycznego podziału kontynentu, zachodnie wsparcie dla transformacji w Europie Środkowo-Wschodniej jest konieczne	-----	51	0,98%	30
A10	A	członkostwo Polski w Radzie Europy	-----	22 + 29 = 51	0,98%	33
A10.1	A	A10	przeniesienie do polskiej praktyki i prawodawstwa norm i standardów ustanowionych przez Radę Europy	29	0,56%	34
A11	A	utworzenia strefy wolnego handlu z państwami EFTA	-----	20	0,38%	35
A12	A	członkostwo w OECD	-----	42	0,80%	36
A13	A	powołanie na pewien czas Doradczego Komitetu Gospodarczego złożonego z europejskich członków byłej RWPG	-----	83	1,59%	37

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B	ściśła współpraca z obywatelami wielkimi sąsiadami Polski przy zaakceptowaniu priorytetu europejskiego	-----	-----	44 + 421 + 115 + 306 = 886	16,98%	6
B1	B	współpraca z ZSRR	-----	38 + 14 + 159 + 70 + 85 + 14 + 17 + 24 = 421	8,07%	38
B1.1	B	B1	traktatowe uregulowanie wycofania Armii Radzieckiej z Polski	159	3,05%	40
B1.2	B	B1	zawarcie traktatu z ZSRR o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy	70	1,34%	41
B1.3	B	B1	przeciwdziałanie załamaniu się wymiany handlowej między Polską a ZSRR	85	1,63%	42
B1.4	B	B1	rozwój współpracy przygranicznej, w szczególności z obwodem kalinińskim	14	0,27%	45
B1.5	B	B1	poszerzenie zakresu swobody żeglugi w Cieśninie Piławskiej	17	0,33%	46
B1.6	B	B1	utworzenie konsulatów w Alma-Atcie i Kaliningradzie oraz Ośrodków Informacji i Kultury Polskiej w Leningradzie, Kijowie, Mińsku i Kokczetawie w Kazachstanie	24	0,46%	47
B2	B	utrzymywanie i rozwój stosunków zarówno z ZSRR jako całością, jak i z niektórymi republikami	-----	48 + 41 + 12 + 14 = 115	2,20%	39

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2.1	B	B2	zawarcie traktatu dwustronnego dotyczącego całokształtu stosunków z Ukrainą	12	0,23%	43
B2.2	B	B2	zawarcie dwustronnej deklaracji z Białorusią	14	0,27%	44
B3	B	podpisanie Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy kończącej budowę podstaw prawnych i politycznych polsko-niemieckiej wspólnoty interesów, dobre stosunki polsko-niemieckie są warunkiem jednoczenia się Europy	----- -----	165 + 141 = 306	5,86%	48
B3.1	B	B3	utworzenie specjalnej fundacji odnośnie do odszkodowań dla więźniów obozów koncentracyjnych i robotników przymusowych w Rzeszy Niemieckiej (mimo pozostawienia spraw odszkodowań poza Traktatem)	141	2,70%	49
C	budowa nowych powiązań regionalnych przy zaakceptowaniu priorytetu europejskiego	-----	-----	9 + 93 + 267 + 79 + 28 + 8 = 484	9,28%	7
C1	C	współpraca na południu z Węgrami i Czechosłowacją	-----	7 + 12 + 15 + 59 = 93	1,78%	8
C1.1	C	C1	zawarcie nowych dwustronnych traktatów o podstawach wzajemnych stosunków z tymi państwami	15	0,29%	59
C1.2	C	C1	rozwój relacji trójstronnych w oparciu o deklarację z Wyszehradu	59	1,13%	60

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C2	C	współpraca na północy z państwami położonymi wokół Morza Bałtyckiego	-----	8 + 28 + 16 + 57 + 126 + 32 = 267	5,12%	9
C2.1	C	C2	znalezienie rozwiązań, które dąłoby do możliwości satysfakcjonującego Litwę, Łotwę i Estonię udziału we współpracy bałtyckiej	57	1,09%	63
C2.2	C	C2	systematyczne poszerzanie zakresu stosunków Polski z republikami bałtyckimi, zwłaszcza z Litwą	32 + 94 = 126	2,41%	64
C2.3	C	C2	niepodległościowe aspiracje republik bałtyckich cieszą się polskim poparciem, w granicach określonych prawnym międzynarodowym, popieranie starań tych republik w konferencjach międzynarodowych	32	0,61%	65
C3	C	współpraca wzdłuż całej ważnej osi północ-południe poprzez członkostwo w Pentagone	-----	24 + 55 = 79	1,51%	10
C4	C	demokratyczne przemiany zapoczątkowane w Jugosławii, Rumunii, Bułgarii i Albanii wymagają przyjęcia nowych uregulowań prawno-traktatowych i konsekwentnego poszerzenia zakresu współpracy międzynarodowej	-----	28	0,54%	61
C5	C	liczącymi się partnerami Polski pozostają Grecja i Turcja	-----	8	0,15%	62

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D	intensyfikacja stosunków ze Stanami Zjednoczonymi, z państwami Europy Zachodniej i z innymi wysoko uprzemysłowionymi państwami			$40 + 133 + 161 + 12 = 346$	6,63%	11
D1	D	kontynuacja procesu wkomponowania Polski w sieć współzależności zachodnioeuropejskich (w tym uzyskania członkostwa w WE) poprzez relacje bilateralne	-----	$51 + 29 + 15 + 25 + 13 = 133$	2,55%	50
D1.1	D	D1	rozwijamy traktatowe podstawy stosunków z Francją, pozostając naszym partnerem politycznym na Zachodzie	29	0,56%	51
D1.2	D	D1	podpisanie Traktatu o przyjaźni i solidarności z Włochami	15	0,29%	52
D1.3	D	D1	zacieśnienie partnerstwa z Wielką Brytanią	25	0,48%	53
D1.4	D	D1	ważnymi partnerami Polski są: Belgia, Holandia, Hiszpania, Irlandia, Luksemburg, Portugalia, Szwajcaria, państwa skandynawskie	13	0,25%	54
D2	D	w naszych stosunkach z państwami zachodnimi, szczególne miejsce zajmują USA	-----	$16 + 32 + 33 + 80 = 161$	3,09%	55
D2.1	D	D2	polityczne i wojskowe zaangażowanie USA na kontynencie europejskim jest istotnym czynnikiem zachowania pokoju i bezpieczeństwa	33	0,63%	56

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D2.2	D	D2	poparcie przez USA naszych wysiłków zmierzających do budowy demokracji i rozwoju gospodarki rynkowej, w tym redukcja zadłużenia	80	1,53%	57
D3		mamy bliskie stosunki z Kanadą	-----	12	0,23%	58
E	rozbudowa kontaktów (głównie gospodarczo-finansowych) z państwami Azji, Afryki, Ameryki Łacińskiej, ze szczególnym priorytetem państw islamu	-----	-----	26 + 23 + 16 + 21 + 12 + 20 + 33 + 11 + 108 + 23 + 60 + 79 + 101 = 533	10,21%	12
E1	E	utrzymanie kontaktu z ruchem państw niezaangażowanych	-----	16	0,31%	66
E2	E	kontynuacja naszego zainteresowania dla rozwiązywania konfliktów regionalnych (Kambodża, Sahara Zachodnia)	-----	21	0,40%	67
E3	E	mamy dobre stosunki z Australią i zaktywizowaliśmy nasze stosunki z Nową Zelandią	-----	12	0,23%	68
E4	E	w Azji intensyfikujemy współpracę z Japonią, Chinami i Republiką Korei	-----	20	0,38%	69
E5	E	pomyślnie rozwijają się nasze stosunki z członkami ASEAN	-----	33	0,63%	70
E6	E	podtrzymujemy długą tradycję dobrych stosunków z Indiami; rozwijamy stosunki z Pakistanem	-----	11	0,21%	71

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E7	E	na Bliskim Wschodzie państwa arabskie są dla nas ważnymi partnerami współpracy politycznej i gospodarczej	-----	12 + 38 + 48 + 10 = 108	2,07%	72
E7.1	E	E7	udział w odbudowie obszarów zniszczonych w czasie działań wojennych	10	0,19%	75
E8	E	rozwijamy nasze stosunki z Izraelem	-----	23	0,44%	73
E9	E	opowiadamy się za politycznym uregulowaniem konfliktu bliskowschodniego z uwzględnieniem interesów wszystkich zaangażowanych państw i narodów, z poszanowaniem prawa międzynarodowego	-----	60	1,15%	74
E10	E	rozszerzenie współpracy z państwami Ameryki Łacińskiej, w szczególności z Grupą Rio	-----	79	1,51%	76
E11	E	utrzymanie i rozwój dobrych stosunków dwustronnych z państwami afrykańskimi, w szczególności z Nigerią, Zimbabwe i Zairem	-----	60 + 41 = 101	1,94%	77
E11.1	E	E11	po definitywnym zniesieniu apartheidu nawiązany z Republiką Południowej Afryki stosunki dyplomatyczne	41	0,79%	78
F	czynne uczestnictwo Polski w działalności i osiągnięciu celów ONZ oraz innych OM		-----	23 + 37 + 42 + 45 + 9 + 73 + 27 = 256	4,91%	13
F1	F	wspieranie wysiłków ONZ dla pokojowego rozwiązywania konfliktów	-----	42	0,80%	82

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F2	F	wykorzystanie systemu NZ do świadczenia Polsce pomocy technicznej i obiektywnego doradztwa w różnych sferach reformowania państwa i gospodarki	-----	45	0,86%	83
F3	F	udział w pracach Komisji Prawa Międzynarodowego ONZ	-----	9	0,17%	84
F4	F	dążenie do umocnienia uniwersalnych standardów w dziedzinie praw człowieka	-----	73	1,40%	85
F5	F	rozważamy udział w konwencji genezewskiej, która reguluje status uchodźcy	-----	27	0,52%	86
G		-----	-----	19	0,36%	14
H	redukcja polskiego zadłużenia, szczególnie przez tzw. ekokonwersję ochrona środowiska przez dwustronne i wielostronne działania międzynarodowe	-----	-----	8 + 97 = 105	2,01%	15
I	rozszerzenie i umocnienie związków z Polską i wszechstronna opieka konsularna	-----	-----	34 + 13 + 176 + 192 + 10 = 425	8,14%	16
I1	I	dążenie do wprowadzenia ruchu bezwizowego z państwami zachodnimi oraz Czechami, Słowacją, Węgrami, ZSRR, Jugosławią	-----	136 + 56 = 192	3,68%	87
I2	I	poszanowanie praw mniejszości polskiej w innych państwach	-----	10	0,19%	88

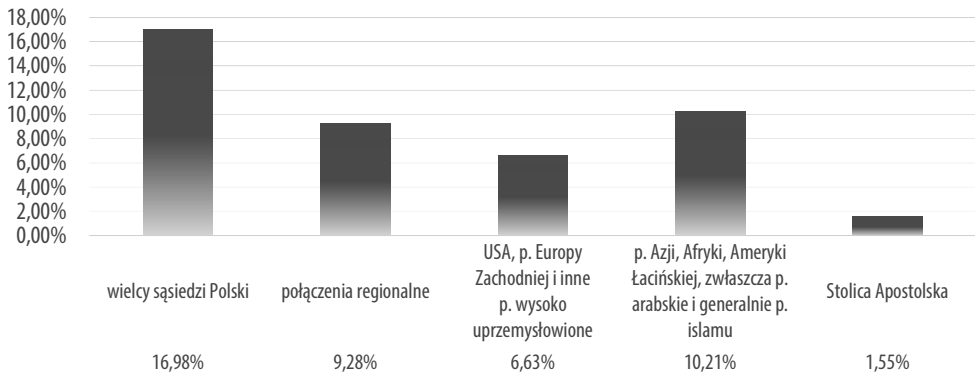
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J	odrębne miejsce w polityce zagranicznej zajmują stosunki ze Stolicą Apostolską	-----	-----	29 + 39 + 13 = 81	1,55%	79
J1	J	współdziałanie ze Stolicą Apostolską w wysiłkach służących sprawie moralności międzynarodowej, pokoju i bezpieczeństwa	-----	39	0,75%	80
J2	J	zawarcie konwencji regulującej całokształt stosunków między Polską a Stolicą Apostolską	-----	13	0,25%	81
K	uczynienie z Ministerstwa Spraw Zagranicznych w pełni nowoczesnego, prężnego ośrodka służby zagranicznej na naszą miarę, na miarę dużego państwa europejskiego	-----	-----	341	6,54%	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: K. Skubiszewski, *Polityka zagraniczna Rzeczypospolitej Polskiej w roku 1991, exposé przedstawione na 65. posiedzeniu Sejmu RP, 27.06.1991*, <https://www.msz.gov.pl/resource/1daaebd-a66f-4159-ac9e-2b4d1cd9773dJCR> [dostęp: 15.04.2013].

2.3. Podsumowanie

Na podstawie drugiego wystąpienia ministra K. Skubiszewskiego można było wyróżnić pięć – przedstawionych na wykresie 6 – kierunków geograficznych.

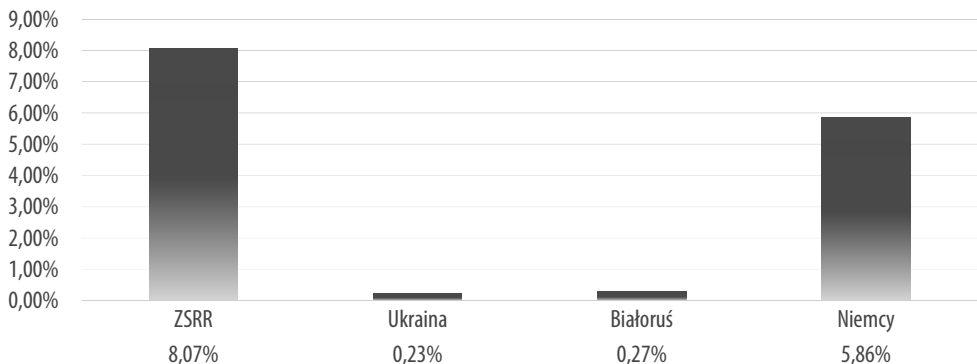
Wykres 6. Kierunki geograficzne w 1991 roku

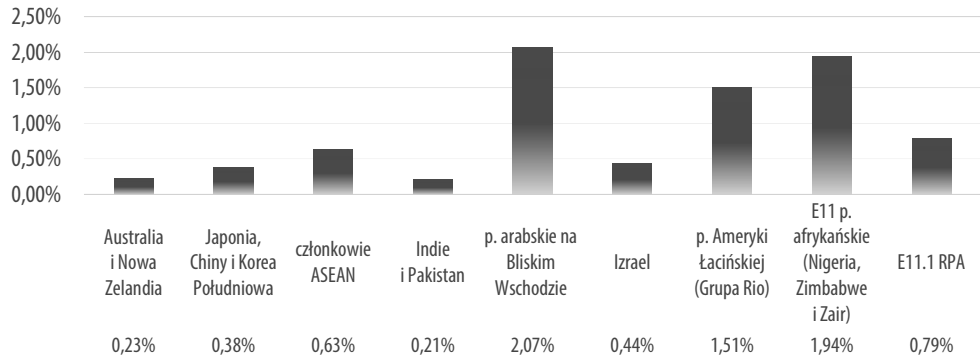
Źródło: Opracowanie własne.

Tak jak rok wcześniej zdecydowanie najważniejszym kierunkiem geograficznym były stosunki sąsiedzkie, przy czym podkreślono także „utrzymywanie i rozwój stosunków zarówno z ZSRR jako całością, jak i z niektórymi republikami” (B2). Biorąc pod uwagę przemiany zachodzące za wschodnią granicą III RP, nie dziwi waga, jaką dokument przywiązał do relacji z tymi aktorami. Na ich tle stosunki polsko-niemieckie niewiele straciły na znaczeniu.

Wykres 7. Wielcy sąsiedzi

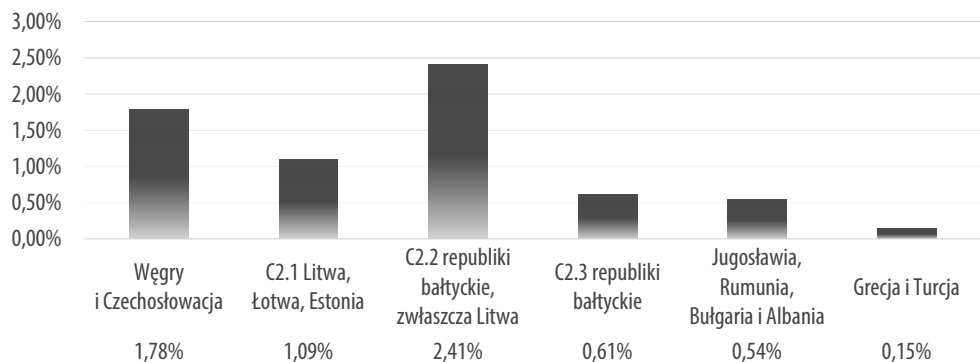
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 8. Państwa Azji, Afryki, Ameryki Łacińskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Mimo że opisane jako czwarty kierunek „państwa Azji, Afryki, Ameryki Łacińskiej, zwłaszcza państwa arabskie i generalnie państwa islamu” pod względem kryterium liczby wyrazów uplasował się na drugiej pozycji. Relatywnie najwięcej miejsca poświęcono w tym miejscu państwom arabskim, afrykańskim oraz Ameryce Łacińskiej.

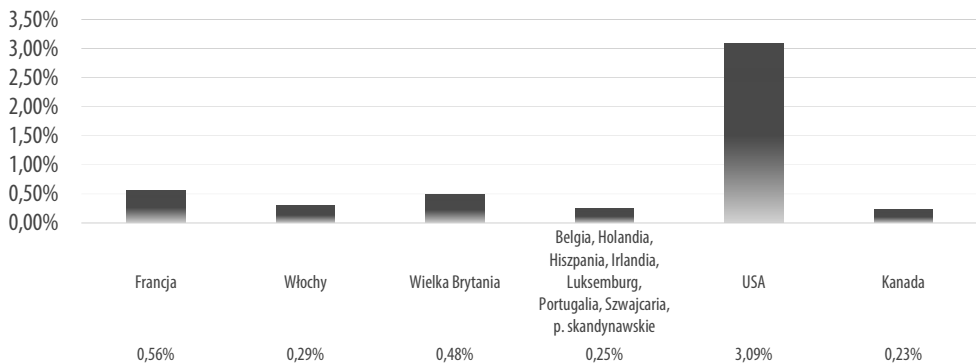
Niewiele mniej miejsca szef polskiej dyplomacji przeznaczył na omówienie nowych powiązań regionalnych, co wobec zainaugurowania współpracy wyszehradzkiej w 1991 roku jest całkiem zrozumiałe. Z kolei odzwierciedleniem stopniowego rozkładu Związku Radzieckiego jest podporządkowanie praktycznie całego fragmentu odnoszącego się do „współpracy na północy z państwami położonymi wokół Morza Bałtyckiego” (C2) Litwie, a także Łotwie i Estonii.

Wykres 9. Powiązania regionalne

Źródło: Opracowanie własne.

Czwartym pod względem zsumowanych wartości B kierunkiem geograficznym zaprezentowanym w 1991 roku były „Stany Zjednoczone, państwa Europy Zachodniej i inne państwa wysoko uprzemysłowione”. Jak widać na wykresie 10, zdecydowanie najwięcej miejsca minister Krzysztof Skubiszewski poświęcił w tym kontekście relacjom polsko-amerykańskim. Pozostałe państwa zachodnie uzyskały zbliżone wartości B, przy czym o wadze Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch świadczy zarówno kolejność przywołania w tekście, jak i ujęcie ich w samodzielnych ustępach. Na tym tle stosunki z Belgią, Holandią, Hiszpanią, Irlandią, Luksemburgiem, Portugalią, Szwajcarią oraz państwami skandynawskimi jawią się jako zdecydowanie mniej priorytetowe.

Wykres 10. USA, państwa Europy Zachodniej i inne państwa wysoko uprzemysłowione

Źródło: Opracowanie własne.

W 1991 roku po raz pierwszy osobny kierunek geograficzny stanowiła także Stolica Apostolska.

Rozdział 3

Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1992)

3.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1991–1992

Ponieważ w marcu 1991 roku Sejm kontraktowy przyjął uchwałę o skróceniu swej kadencji, jesienią odbyły się w Polsce pierwsze całkowicie wolne wybory parlamentarne. W ich wyniku 6 grudnia 1991 Sejm I kadencji powołał Jana Olszewskiego na urząd premiera.

Latem 1991 roku konflikt zbrojny toczył się na terenie Jugosławii. 7 lipca zakończyła się wojna dziesięciodniowa o niepodległość Słowenii. Z kolei w lutym 1992 roku oderwała się Macedonia. Miesiąc później z takimi samymi deklaracjami wystąpiły poszczególne grupy narodowościowe Bośni i Hercegowiny, w konsekwencji czego 28 kwietnia dwie pozostałe po rozpadzie państwa republiki (Serbia i Czarnogóra) rozwiązały Socjalistyczną Federacyjną Republikę Jugosławii, powołując w jej miejsce Federalną Republikę Jugosławii ze stolicą w Belgradzie. Zamieszкана przez muzułmanów bośniackich, Serbów i Chorwatów Bośnia i Hercegowina w marcu 1992 roku pogrążyła się w brutalnej wojnie domowej. Pomędzy 19 a 21 sierpnia 1991 roku odbyła się nieudana próba puczu w ZSRR mającego na celu przywrócenie tam komunistycznych porządków sprzed tzw. pieriestrojki. Po załamaniu się puczu Janajewa deklaracje opuszczenia Związku Radzieckiego ogłosiły w sierpniu 1991 roku: republiki bałtyckie¹, Ukraina i Białoruś, Mołdawia oraz Azerbejdżan. Pomędzy wrześniem a grudniem tego roku dokonały tego wszystkie pozostałe republiki radzieckie, zaś w wyniku porozumienia z Białowieży, gdzie w dniach 7–8 grudnia spotkali się prezydenci: Rosji – Borys Jelcyn i Ukrainy – Leonid Krawczuk oraz przewodniczący Rady Najwyższej Białoruskiej SRR – Stanisław Szuszkiewicz, z dniem 31 grudnia 1991

¹ Ich decyzja została zaakceptowana przez władze ZSRR 6 września 1991 roku.

rozwiązano formalnie ZSRR. W miejsce wspólnego państwa powołano organizację międzynarodową: Wspólnotę Niepodległych Państw². Z kolei 7 lutego 1992 roku podpisano traktat z Maastricht powołujący do życia Unię Europejską.

Rozmontowanie struktur tzw. bloku wschodniego zakończyło się latem 1991 roku. W 28 czerwca roku podpisano dokument rozwiązujący Radę Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, z kolei 1 lipca doszło ostatecznie do rozwiązania Układu Warszawskiego. Upadek puczu moskiewskiego otworzył nową kartę w stosunkach Polski z państwami bałtyckimi, 26 sierpnia III RP wyraziła gotowość nawiązania stosunków międzypaństwowych z Litwą³, Łotwą i Estonią. Kilka miesięcy później, 2 grudnia 1991 roku, Rzeczpospolita⁴ uznała oficjalnie niepodległość Ukrainy, zaś 27 grudnia takiego samego aktu dokonała wobec: Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Kazachstanu, Kirgistanu, Mołdawii, Tadżykistanu i Turkmenistanu. W ramach kontaktów ze światem zachodnim na uwagę w tym okresie zasługują m.in.: podpisanie Polsko-włoskiego traktatu o przyjaźni i współpracy (11 października) oraz powstanie Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie” (16 października). Doniosłym wydarzeniem było także podpisanie 22 listopada 1991 roku Układu europejskiego o ustanowieniu stowarzyszenia między RP a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi oraz przyjęcie 26 listopada Polski do Rady Europy. 18 grudnia Polska nawiązała stosunki dyplomatyczne z RPA. Ważnym dopełnieniem powiązań regionalnych Rzeczypospolitej stało się powołanie w marcu 1992 roku Rady Państw Morza Bałtyckiego.

Trzecie doroczne wystąpienie ministra Skubiszewskiego nastąpiło 8 maja 1992 roku i zawierało 4776 słów.

² W jej skład weszły wszystkie byłe republiki radzieckie poza Litwą, Łotwą i Estonią, a tylko przez krótki czas członkostwo posiadała Gruzja.

³ 13 stycznia 1992 roku została podpisana Polsko-litewska deklaracja o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy.

⁴ Jako pierwsze państwo na świecie.

3.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego

Tabela 3. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1992 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	stopniowe włączanie do struktur integracyjnych i sieci współzależności zachodnioeuropejskich i północno-atlantycznych jako priorytet polityki europejskiej	-----	-----	$48 + 34 + 239 + 24 + 114 + 100 + 33 + 11 + 67 = 670$	14,03%	1
A1	A	dążenie do tego, aby istota naszych związków z WE leżała w sferze politycznej, łącznie z szeroko rozumianym bezpieczeństwem	-----	$85 + 17 + 92 + 45 = 239$	5,00%	15
A1.1	A	A1	doprowadzenie do ratyfikacji układu o stowarzyszeniu ze WE	17	0,36%	16
A1.2	A	A1	dostosowanie do gospodarki i prawodawstwa, a także tworzenie innych przesłanek dla przyszłego członkostwa Polski we Wspólnocie	92	1,93%	17
A1.3	A	A1	włączenie się do systemów współpracy politycznej Wspólnot	45	0,94%	18
A2	A	uzyskanie pozycji obserwatora, członka stowarzyszonego lub statusu analogicznego w UZE	-----	24	0,50%	19

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A3	A	uważamy sojusz atlantycki za filar bezpieczeństwa w zmiennej konfederacji europejskiej, a obecność wojsk USA w Europie jest dla całej Europy Środkowej czynnikiem stabilizacji	-----	114	2,39%	20
A4	A	zacieśnianie współpracy w konkretnych sprawach z NATO wraz z członkostwem jako celem perspektywicznym	-----	18 + 19 + 38 + 25 = 100	2,09%	21
A4.1	A	A4	wykorzystanie możliwości Północnoatlantyckiej Rady Współpracy	38	0,80%	22
A4.2	A	A4	rozwijanie różnych dwustronnych form konsultacji i współpracy między Polską a poszczególnymi państwami członkowskimi NATO	25	0,52%	23
A5	A	podpisanie umowy o strefie wolnego handlu w celu zacieśnienia współpracy z państwami należącymi do EFTA	-----	33	0,69%	24
A6	A	rozszerzenie kontaktów z OECD	-----	11	0,23%	25
A7	A	uczestnictwo w realizacji programów Rady Europy i wprowadzanie standardów europejskich do naszego systemu prawnego i społecznego	-----	67	1,40%	26
B	współtworzenie ogólnoeuropejskiego ładu, zwłaszcza ogólnoeuropejskiego systemu bezpieczeństwa	-----	-----	27 + 127 + 24 + 254 = 432	9,05%	2
B1	B	utrwalenie przekonania o Europie jako jednej przestrzeni pod względem bezpieczeństwa i gospodarki	-----	127	2,66%	27

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2	B	obszar między Niemcami a ścianą wschodnią nie jest żadną strefą szarą, buforową lub neutralną	-----	24	0,50%	28
B3	B	umacnianie procesu KBWE, w tym ustanowienie nowegoładu instytucjonalnego konferencji	-----	59 + 28 + 35 + 110 + 22 = 254	5,32%	29
B3.1	B	B3	działanie na rzecz współpracy KBWE z innymi instytucjami europejskimi: Radą Europy, NATO, UZE	28	0,59%	30
B3.2	B	B3	wzmocnienie zdolności KBWE do zapobiegania konfliktom oraz zwiększenia możliwości jej działania w sytuacjach kryzysowych, w tym powołanie europejskich sił pokojowych	35	0,73%	31
B3.3	B	B3	działanie na rzecz rozbrojenia	110	2,30%	32
B3.4	B	B3	działanie na rzecz ochrony praw człowieka i mniejszości narodowych oraz umacniania praworządności i instytucji demokratycznych	22	0,46%	33
C	rozwój dobrych stosunków z sąsiadami Polski, zwłaszcza na Wschodzie, jako element polityki europejskiej	-----	-----	26 + 284 + 151 + 56 + 28 + 164 + 54 = 763	15,98%	3

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1	C	kontynuacja aktywnej polityki dwustronnych stosunków z naszymi wschodnimi sąsiadami i niektórymi innymi członkami WNP, podpisanie traktatów o podstawach stosunków z Rosją, Ukrainą i Białorusią; kierunek wschodni winien stać się kierunkiem rozwojowym naszej polityki		106 + 8 + 46 + 53 + 45 + 26 = 284	5,95%	44
C1.2	C	C1	odbudowa stosunków gospodarczych z tymi krajami	53	1,11%	57
C1.3	C	C1	Polska może spełnić rolę pomostu we współpracy gospodarczej między Zachodem i Wschodem, stając się istotnym czynnikiem stabilizującym sytuację w tej części Europy	45	0,94%	58
C1.4	C	C1	objęcie tych państw systemem zobowiązań w zakresie rozbrojenia i bezpieczeństwa oraz praw człowieka, w tym praw mniejszości	26	0,54%	59
C2	C	otwarcie nowego etapu w stosunkach polsko-rosyjskich poprzez zawarcie traktatu o przyjaznej i dobrośąsiedzkiej współpracy	-----	26 + 22 + 103 = 151	3,16%	45
C2.1	C	C2	wynegocjowanie umów o polsko-rosyjskiej współpracy w obwodzie kaliningradzkim oraz o swobodzie żeglugi na Zalewie Wiślanym i w Cieśninie Piławskiej	22	0,46%	46

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C2.2	C	C2	wycofanie z Polski dawnej Północnej Grupy Wojsk Radzieckich, tak aby ta sprawa nie zaciążyła nad obecnymi stosunkami z Rosją	103	2,16%	47
C3	C	dobrze ułożenie stosunków z Ukrainą od początku jej niepodległości owo- cuje zbliżeniem między Warszawą a Kijowem we wszystkich dziedzinach	-----	18 + 22 + 16 = 56	1,17%	48
C3.1	C	C3	wolne od historycznych obciążeń stosunki polsko-ukraińskie należy uznać za przełomowy sukces nowej polskiej demokracji w polityce między- narodowej	22	0,46%	49
C3.2	C	C3	zagwarantowanie Polakom na Ukra- inie należnych im praw	16	0,34%	50
C4	C	pomyślnie rozwijają się dobrosąsiedz- kie stosunki Polski z Białorusią	-----	18 + 10 = 28	0,59%	51
C4.1	C	C4	trochę się o prawa liczonej spo- teczności polskiej na Białorusi	10	0,21%	52
C5	C	zbudowanie trwałych więzi z Litwą, Łotwą i Estonią poprzez zawarcie układów o przyjaznych stosunkach	-----	22 + 21 + 121 = 164	3,43%	53
C5.1	C	C5	współpraca z tymi państwami w dziedzinie politycznej, gospodarczej i komunikacyjnej w całym rejonie bałtyckim	21	0,44%	54

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C5.2	C	C5	restrykcyjne posunięcia władz litewskich wobec Polaków zamieszkujących na Litwie ciężą na naszych stosunkach z tym państwem i utrudniają rozwój pełnej współpracy, chcemy jak najlepszych stosunków z Litwą	121	2,53%	55
C6		rozwój współpracy transgranicznej z Niemcami, z Czecho-Słowacją i na Wschodzie	-----	54	1,13%	56
D	utrwalenie i pogłębienie nowych powiązań regionalnych jako element polityki europejskiej	-----	-----	8 + 8 + 147 + 108 + 85 + 43 = 399	8,35%	4
D1	D	utrwalenie współpracy w ramach Trójkąta Wyszehradzkiego (z Czecho-Słowacją i Węgrami)	-----	9 + 11 + 20 + 49 + 22 + 17 + 19 = 147	3,08%	5
D1.1	D	D1	niezależnie od swego własnego waloru ułatwia ona włączenie się wszystkich trzech państw do procesów szeroko pojętej integracji zachodnioeuropejskiej i północnoatlantyckiej	20	0,42%	60
D1.2	D	D1	intensyfikacja regularnych konsultacji politycznych i wzmacnienie koordynacji stanowisk w zasadniczych kwestiach	49	1,03%	61
D1.3	D	D1	doprowadzenie do liberalizacji wymiaru gospodarczej między Polską, Czecho-Słowacją i Węgrami i stworzenie między nimi strefy wolnego handlu	22	0,46%	62

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D1.4	D	D1	nawiązanie współpracy z grupą siedmiu najbardziej uprzemysłowionych państw świata	17	0,36%	63
D1.5	D	D1	zabieganie o udział we współpracy i pomocy w szczególności poprzez tzw. operacje triangulacyjne w ramach pomocy dla Wschodu	19	0,40%	64
D2	D	utrwalenie współpracy w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego, zwłaszcza z Litwą, Łotwą i Estonią	-----	5 + 16 + 63 + 24 = 108	2,26%	6
D2.1	D	D2	realizacja programu ochrony środowiska naturalnego Bałtyku, współpraca w zakresie transportu i innych ważnych dziedzin rozwoju cywilizacyjnego	24	0,50%	65
D3	D	utrwalenie współpracy w ramach ISE	-----	6 + 60 + 19 = 85	1,78%	7
D3.1	D	D3	ugrupowanie otwarte; jest na współpracę w różnych dziedzinach z Ukrainą, Białorusią, Rumunią i Bułgarią oraz innymi państwami i organizacjami	19	0,40%	66
D4	D	przyczynienie się do zapewnienia stabilizacji i rozwoju w tej części kontynentu, także w układzie Północ-Południe	-----	43	0,90%	67

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E	rozwój współpracy bilateralnej z państwami Europy Zachodniej oraz USA i Kanadą jako element polityki europejskiej i euroatlantyckiej	-----	-----	41 + 11 + 178 + 103 + 55 + 30 + 16 + 32 + 135 = 601	12,58%	8
E1	E	pomyślnie rozwijają się stosunki z Niemcami, a istniejąca już solidna baza traktatowa sprzyja utrwalaniu wspólnoty interesów polsko-niemieckich	-----	17 + 50 + 78 + 33 = 178	3,73%	34
E1.1	E	E1	utrzymanie dotychczasowej intensywności kontaktów politycznych z Niemcami oraz poszerzanie zakresu konsultacji	78	1,63%	35
E1.2	E	E1	współpraca rządu z Fundacją „Polsko-Niemieckie Pojednanie”	33	0,69%	36
E2	E	dobrze i bliskie stosunki z Francją są jednym z podstawowych założeń polskiej polityki zagranicznej	-----	14 + 72 + 17 = 103	2,16%	37
E2.1	E	E2	przejęcie od polityki „dobrych intencji” do aktywnej współpracy we wszystkich dziedzinach, w tym do znaczącej wymiany gospodarczej	43 + 29 = 72	1,51%	38
E2.2	E	E2	uzyskanie poparcia francuskiego dla naszych aspiracji skierowanych ku WE, NATO i UZE	17	0,36%	39

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E3	E	wykorzystanie współpracy weimarskiej dla europejskiej strategii Polskiej oraz scrementowania dwustronnych stosunków z RFN i Francją	-----	55	1,15%	40
E4	E	intensyfikacja kontaktów politycznych i gospodarczych z innymi państwami zachodnioeuropejskimi, zwłaszcza z Włochami, Wielką Brytanią i Belgią	-----	30	0,63%	41
E5	E	podpisanie traktatu politycznego z Hiszpanią oraz międzyrządowych umów gospodarczych, w szczególności z Holandią, Hiszpanią i Portugalią	-----	16	0,34%	42
E6	E	zwiększenie trwałego zaangażowania w Polsce dużego kapitału z różnych państw zachodnich, m.in. poprzez tworzenie dogodnego klimatu dla dużych inwestycji zagranicznych	-----	32	0,67%	43
E7	E	utrzymanie istniejących i tworzenie nowych przesłanek sprzyjających rozwojowi polsko-amerykańskiej współpracy politycznej, wojskowej, gospodarczej i naukowej	-----	48 + 46 + 19 + 22 = 135	2,83%	69
E7.1	E	E7	w stosunkach z USA wychodzimy z założenia, że ich polityczne i wojskowe zaangażowanie się na kontynencie europejskim jest niezbędnym warunkiem zachowania pokoju, bezpieczeństwa i stabilności Europy, w tym Polski	46	0,96%	68

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E7.2	E	E7	zwiększenie napływu kapitału amerykańskiego do Polski, ułatwienia w dostępie polskich towarów i usług do rynku USA	19	0,40%	70
E7.3	E	E7	wspieranie naszych procesów dostosowawczych i restrukturyzacyjnych, zapewnienie dalszego wsparcia USA dla nowych starań o kredyty międzynarodowych instytucji finansowych	22	0,46%	71
F	rozwijanie i intensyfikacja powiązań polityczno-gospodarczych z wysoko rozwiniętymi państwami pozaeuropejskimi oraz państwami rozwijającymi się Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz Azji	-----	-----	47 + 25 + 24 + 26 + 21 + 17 + 28 + 14 + 69 + 49 + 54 + 19 + 58 = 451	9,44%	9
F1	F	doceniamy wzrastającą rolę potencjału gospodarczego i znaczenia politycznego państw Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej w globalnym układzie stosunków międzynarodowych	-----	26	0,54%	72
F2	F	zacieśnienie kontaktów z Japonią, większe zaangażowanie się w Polsce kapitału japońskiego	-----	21	0,44%	73
F3	F	istotne znaczenie mają dla nas stosunki z Australią, Republiką Korei i państwami należącymi do ASEAN	-----	17	0,36%	74
F4	F	przywiązujemy dużą wagę do stosunków z Chińską Republiką Ludową	-----	28	0,59%	75

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F5	F	dależy rozwój stosunków z Indiami i Pakistanem	-----	14	0,29%	76
F6	F	duże znaczenie ma dla nas Bliski i Środkowy Wschód oraz odbudowa obrotów gospodarczych w tym rejonie	-----	16 + 10 + 14 + 18 + 11 = 69	1,44%	77
F6.1	F	F	intensyfikacja współpracy z państwami arabskimi i światem muzułmańskim	10	0,21%	78
F6.2	F	F	uzyskanie kompensaty strat poniesionych w wyniku wojny w Zatoce Perskiej	14	0,29%	79
F6.3	F	F	wyrażamy gotowość współdziałania na rzecz sukcesu bliskowschodniej konferencji pokojowej	18	0,38%	80
F6.4	F	F	dależy rozwój różnorodnych, dobrze układających się stosunków z Izraelem	11	0,23%	81
F7	F	intensyfikacja dialogu politycznego z państwami Ameryki Łacińskiej, m.in. poprzez status obserwatora w regionalnych organizacjach oraz utrzymanie się na tamtejszych rynkach	-----	49	1,03%	82
F8	F	popieramy reformy zapoczątkowane w RPA	-----	54	1,13%	83
F9	F	przeciwdziałanie spadkowi obrotów z państwami, z którymi przeszliśmy na rozliczenia wolnodelewizowe, zwłaszcza z Chinami i Indiami	-----	19	0,40%	84

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F10	F	zapobieganie dalszemu obniżaniu się poziomu polsko-afrykańskich stosunków, zwłaszcza w dziedzinie gospodarczej	-----	58	1,21%	85
G	aktywne uczestnictwo w działalności ONZ i innych organizacji międzynarodowych, w tym w rozwiązywaniu konfliktów międzynarodowych	-----	-----	28 + 22 + 50 + 32 + 21 = 153	3,20%	10
G1	G	uczestnictwo w procesach dostosowujących działalność NZ do nowej sytuacji międzynarodowej	-----	13 + 37 = 50	1,05%	89
G1.1	G	G1	zwracamy szczególną uwagę na rolę ONZ w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego, w tym nierozprzeszczeganie się broni atomowej oraz bezpieczeństwa elektrowni atomowych	37	0,77%	90
G2	G	poprzez operacje pokojowe udział w rozwiązywaniu konfliktów regionalnych, w tym w największych tego typu akcjach w Kambodży i Jugosławii	-----	32	0,67%	91
G3	G	wspieranie współdziałania ONZ z organizacjami regionalnymi w regulowaniu konfliktów, rozwiązywaniu problemów gospodarczych oraz w egzekwowaniu przestrzegania praw człowieka przez państwa	-----	21	0,44%	92

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H	pozytywne zewnętrznego wsparcia dla polskiej gospodarki	-----	-----	$6 + 75 + 21 + 30 + 62 = 194$	4,06%	11
H1	H	aktywizacja starań o zwiększenie napływu kapitału zagranicznego	-----	30	0,63%	93
H2	H	dalsza redukcja naszego zadłużenia zagranicznego, łącznie z ekokonwersją, oraz uzyskanie całkowitego zniesienia ograniczeń COCOM na dostawy nowoczesnych i strategicznych technologii i towarów	-----	62	1,30%	94
I	działanie na rzecz ochrony środowiska w skali regionalnej i światowej	-----	-----	$10 + 149 = 159$	3,33%	12
J	udział w międzynarodowej współpracy naukowej i kulturalnej	-----	-----	$7 + 22 + 32 + 37 + 41 = 139$	2,91%	13
J1	J	intensyfikacja współpracy naukowo-technicznej (szczególnie udział w programach krajów wysoko rozwiniętych), aby łagodzić skutki drastycznego ograniczenia nakładów w kraju na badania i rozwój	-----	37	0,77%	95
J2	J	pełne włączenie Polski do europejskich instytucji kulturalnych oraz zachodnioeuropejskiego systemu współpracy naukowej i oświatowej	-----	41	0,86%	96
K	umacnianie związków kraju z Polakami za granicą i starania o zapewnienie im należnych praw	-----	-----	$14 + 22 + 22 + 28 + 28 + 20 = 134$	2,81%	14

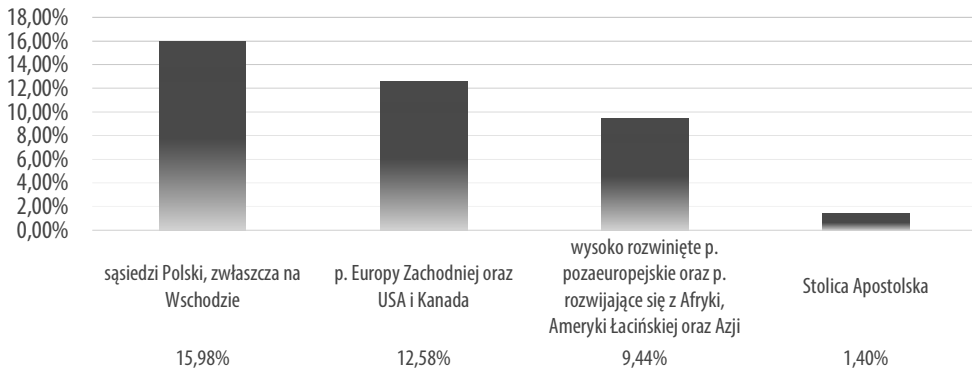
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K1	K	pomoc w podtrzymywaniu polskości przez środowiska polonijne i emigracyjne	-----	22	0,46%	97
K2	K	materiałna pomoc Polakom na Wschodzie	-----	28	0,59%	98
K3	K	rozwój polskiego szkolnictwa, ochrona praw majątkowych, zaspokajania potrzeb religijnych i duchowych, a także renowacja zabytków polskiej kultury i miejsc pamięci narodowej	-----	28	0,59%	99
K4	K	pozyskanie Polonii i emigracji do szerszego udziału w krajowej działalności gospodarczej	-----	20	0,42%	100
L	znaczenie mają i mieć będą dla nas stosunki ze Stolicą Apostolską	-----	-----	21 + 25 + 21 = 67	1,40%	86
L1	L	współuczestniczenie w wystawkach Jana Pawła II na rzecz pokoju	-----	25	0,52%	87
L2	L	zawarcie konwencji regulującej całokształt stosunków między Polską a Stolicą Apostolską	-----	21	0,44%	88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: K. Skubiszewski, *Informacja ministra spraw zagranicznych o polityce zagranicznej RP przedstawiona na 14. posiedzeniu Sejmu RP I Kadencji*, 8.05.1992, <https://www.ms.gov.pl/resource/a2467a85-fabe-4347-9fc6-ceed038e88323CR> [dostęp: 17.04.2013].

3.3. Podsumowanie

Wykres 11 ukazuje kierunki geograficzne wyróżnione na podstawie exposé ministra spraw zagranicznych Polski w 1992 roku.

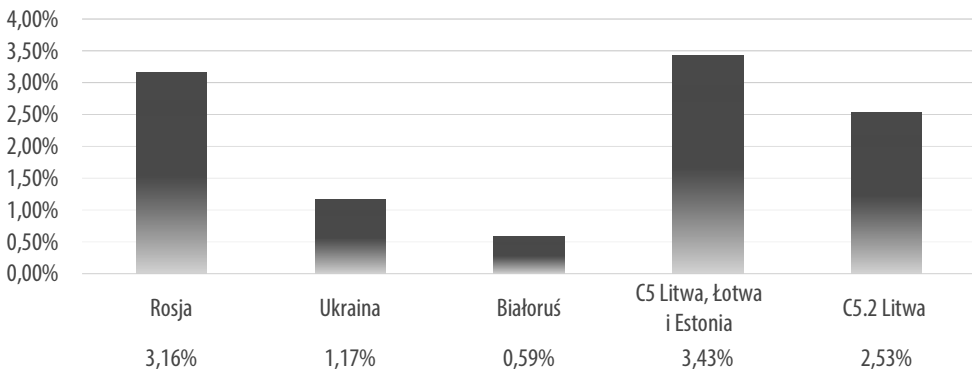
Wykres 11. Kierunki geograficzne w 1992 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Już po raz trzeci pierwszym, a zarazem najobszerniej omówionym wektorem stosunków dwustronnych były relacje sąsiedzkie. Ważną zmianą jednakże było skupienie się na sąsiadach ze Wschodu oraz przeniesienie opisu stosunków polsko-niemieckich do kategorii: „rozwój współpracy bilateralnej z państwami Europy Zachodniej oraz USA i Kanadą jako element polityki europejskiej i euroatlantyckiej” (E). Drugą kwestią, która może zaskoczyć w ramach niniejszego kierunku, jest przypisanie większego znaczenia relacjom z państwami bałtyckimi (w tym przede wszystkim z Litwą) niż z Rosją. Choć warto w tym miejscu zaznaczyć, że stosunki polsko-litewskie zdominowały wówczas trudne kwestie polonijne.

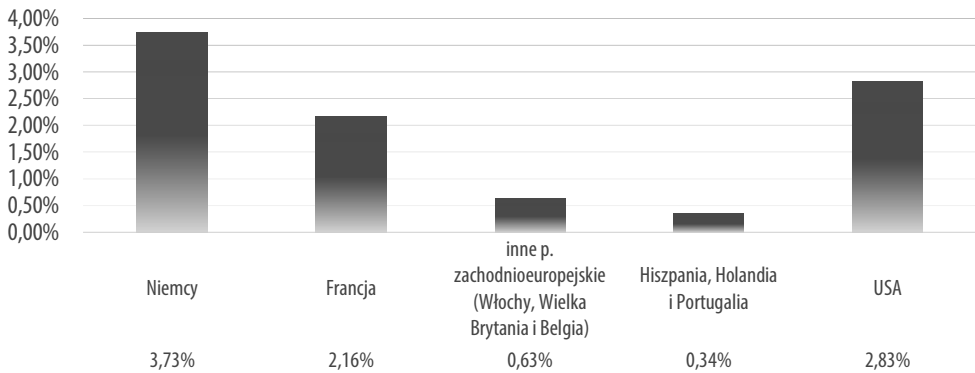
Wykres 12. Sąsiedzi Polski, zwłaszcza na Wschodzie

Źródło: Opracowanie własne.

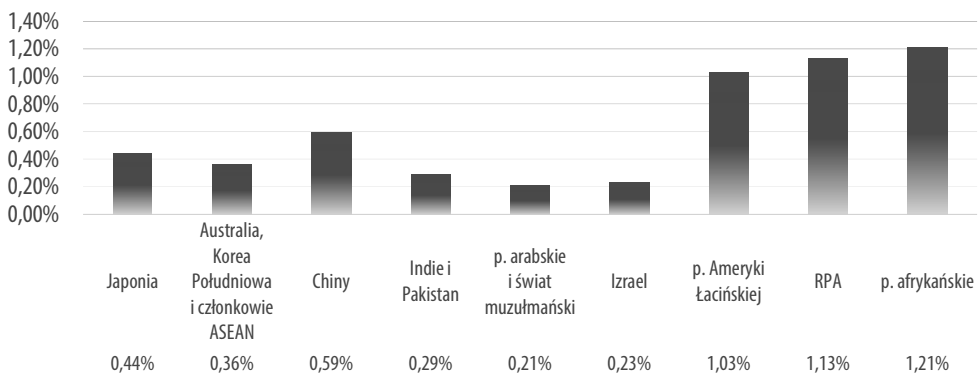
Drugim pod względem kryterium liczby wyrazów oraz trzecim w kolejności przywołanym kierunkiem geograficznym w 1992 roku były „państwa Europy Zachodniej oraz USA i Kanada”. Co znamienne, w porównaniu z rokiem ubiegłym wartość B właściwa dla tej kategorii prawie się podwoiła. Bez wątpienia rok 1991 zakończył okres ostrożnego demontażu tzw. bloku wschodniego i oddał w polskiej polityce zagranicznej prym koncepcji „powrotu do Europy”, rozumianego zarówno jako integracja ze strukturami, jak i zacieśnianie więzi z pojedynczymi państwami Zachodu. W ramach tego kierunku najwięcej miejsca minister K. Skubiszewski poświęcił RFN, USA i Francji, co nie odbiega od jego wcześniejszych wystąpień. W 1992 roku szef polskiej dyplomacji zauważalnie mniejsze znaczenie przywiązał jednak do stosunków z Wielką Brytanią i Włochami.

Wykres 13. Państwa Europy Zachodniej oraz USA i Kanada

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 14. Wysoko rozwinięte państwa pozaeuropejskie oraz państwa rozwijające się z Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz Azji

Źródło: Opracowanie własne.

Aktorzy pozaeuropejscy zostali w omawianym dokumencie ujęci w dwóch grupach: państw wysoko rozwiniętych oraz państw rozwijających się. Wśród tych pierwszych najważniejsza w świetle badania okazała się Japonia, a następnie Australia, Korea Południowa i państwa należące do ASEAN. Obdarzone relatywnie wysokim znaczeniem w ramach tego kierunku Chiny także zawdzięczają swoją wartość B kwestiom gospodarczym. Z kolei wyróżniający się wynik RPA był wynikiem zapoczątkowanych w tym państwie reform politycznych, które pozwoliły na ożywienie wzajemnych relacji.

Osobną uwagę należy poświęcić kategorii D, czyli „utrwaleniu i pogłębieniu nowych powiązań regionalnych jako elementu polityki europejskiej”, w której wprawdzie wymieniono nazwy różnych państw⁵, niemniej kontekst każdorazowo był wielostronny.

Tak jak w roku poprzednim osobny kierunek geograficzny stanowiła także Stolica Apostolska.

⁵ Czecho-Słowacji i Węgier (D1), Litwy, Łotwy i Estonii (D2), a także Ukrainy, Białorusi, Rumunii i Bułgarii (D3.1).

Rozdział 4

Exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego (1993)

4.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1992–1993

Kolejny rok nadal nie ustabilizował polskiej sceny politycznej. 5 czerwca 1992 roku Sejm odwołał rząd Jana Olszewskiego i powierzył misję tworzenia gabinetu Waldemarowi Pawlakowi. Po miesiącu sprawowania urzędu W. Pawlak podał się jednak do dymisji, zaś 10 lipca na stanowisko premiera powołano pierwszą w historii Polski kobietę – Hannę Suchocką. 1 sierpnia 1992 roku Sejm uchwalił tzw. Małą Konstytucję. Wśród wprowadzonych zmian było przekazanie kompetencji obsadzania fotela ministra spraw zagranicznych prezesowi rady ministrów (do tej pory wyznaczał go prezydent).

26 sierpnia 1992 roku premierzy Václav Klaus i Vladimír Mečiar podpisali umowę o podziale Czechosłowacji z dniem 1 stycznia 1993 roku. Na skutek natężenia konfliktu na Bałkanach w kwietniu 1993 roku lotnictwo NATO rozpoczęło patrolowanie strefy zakazu lotów nad Bośnią, zaś ONZ wprowadziła gospodarczą blokadę Jugosławii.

W 1992 roku Polska podpisała serię traktatów dobrosąsiedzkich z państwami leżącymi na wschód od Bugu: 18 maja z Ukrainą, 23 maja z Federacją Rosyjską, zaś 23 czerwca z Białorusią. 21 grudnia 1992 roku w Krakowie Polska, Węgry i Czechosłowacja podpisały porozumienie powołujące Centralnoeuropejską Strefę Wolnego Handlu (CEFTA). Z kolei w styczniu 1993 roku Polska ratyfikowała Europejską konwencję praw człowieka.

Ostatnie exposé K. Skubiszewskiego w roli ministra spraw zagranicznych Polski zostało wygłoszone 29 kwietnia 1993 roku i składało się z 5909 słów.

4.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego

Tabela 4. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1993 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczba wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	intensyfikacja integrowania się Polski z instytucjami europejskimi i euro-atlantyckimi	-----	-----	13 + 485 + 64 = 562	9,51%	1
A1	A	wiązanie się Polski ze Wspólnotą Europejską	-----	13 + 93 + 175 + 82 + 122 = 485	8,21%	6
A1.1	A	A1	rychła ratyfikacja Układu o stowarzyszeniu ze Wspólnotą	93	1,57%	7
A1.2	A	A1	stworzenie bardziej zaawansowanej współpracy, przygotowującej przyszłe członkostwo Polski w WE	154 + 21 = 175	2,96%	8
A1.3	A	A1	możliwie najlepsze wykorzystywanie postanowień Umowy Przejściowej, a następnie Układu Europejskiego, w tym uzyskiwanie bezzwrotnej pomocy, kredytów, liberalizacji handlu i zwiększenia dostępu do rynku	82	1,39%	9
A1.4	A	A1	Wspólnota winna pozostać wierna ideałom swych inicjatorów, nie zaś przekształcać się w fortecę, która zamyka się przed resztą Europy i przyczynia się do nowego podziału	122	2,06%	10
A2	A	utworzenie strefy wolnego handlu między Polską a państwami EFTA	-----	25 + 21 + 18 = 64	1,08%	11

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A2.1	A	A2	równie z członkami EFTA traktowanie polskich eksporterów przez Wspólnotę	21	0,36%	12
A2.2	A	A2	większe zainteresowanie przedsiębiorców państw EFTA inwestycjami w Polsce	18	0,30%	13
B	umacnianie bezpieczeństwa Polski poprzez układy dwustronne, wiązanie się z euroatlantycznymi strukturami oraz aktywne uczestnictwo w KBWE i ONZ	-----	-----	5 + 7 + 51 + 20 + 252 + 100 + 62 + 66 + 254 + 204 + 106 = 1127	19,07%	2
B1	B	wiązanie się z WE jest bardzo istotnym składnikiem naszej polityki bezpieczeństwa	-----	20	0,34%	14
B2	B	powiązania z NATO nadal wyznaczają główny nurt działań polskiej dyplomacji w budowaniu zewnętrznych przesłanek naszego bezpieczeństwa	-----	35 + 73 + 52 + 54 + 38 = 252	4,26%	15
B2.1	B	B2	pełne wykorzystanie możliwości, jakie stwarza Północnoatlantycka Rada Współpracy, w tym rozszerzenie szkolenia polskich oficerów oraz kontroli przestrzeni powietrznej	73	1,24%	16
B2.2	B	B2	zakładamy, że NATO będzie się bardziej otwierać na współpracę z Europą Środkowo-Wschodnią	52	0,88%	17

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2.3	B	B2	utwierdzenie gotowości państw członkowskich NATO do jego rozszerzenia na kraje Europy Środkowo-Wschodniej	54	0,91%	18
B2.4	B	B2	współpraca z NATO w operacjach pokojowych (lub podobnych) zarządzanych przez ONZ lub KBWE	38	0,64%	19
B3	B	UZE może stać się wartościowym czynnikiem bezpieczeństwa Polski	-----	23 + 34 + 43 = 100	1,69%	22
B3.1	B	B3	UZE powinna występować w roli europejskiego filaru NATO, uzupełniać je, a nie z nim konkurować	34	0,58%	20
B3.2	B	B3	umocnienie forum konsultacji UZE z państwami Europy Środkowej, instytucjonalizacja stosunków Polski z UZE	43	0,73%	21
B4	B	ulepszenie międzynarodowych mechanizmów rozwiązywania konfliktów	-----	62	1,05%	23
B5	B	powstanie kooperatywnego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego poprzez zacieśnienie więzi między powszechną i regionalnymi organizacjami bezpieczeństwa	-----	44 + 22 = 66	1,12%	24
B6	B	przekształcanie KBWE w operatywną i skuteczną organizację regionalną	-----	10 + 80 + 32 + 40 + 92 = 254	4,30%	25

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B6.1	B	B6	KBWE ma zapobiegać konfliktom (szczególnie w najbliższym sąsiedztwie Polski), a gdy takie konflikty już powstaną, powinna je rozwiązywać	45 + 35 = 80	1,35%	26
B6.2	B	B6	działanie na rzecz dyplomacji prewencyjnej oraz tzw. monitoring	32	0,54%	27
B6.3	B	B6	umocnienie roli Warszawy jako centrum działalności KBWE w dziedzinie praw człowieka	40	0,68%	28
B6.4	B	B6	pełna realizacja zawartych w ramach KBWE porozumień dotyczących rozbrojenia (m.in. wejście w życie Konwencji o zakazie broni chemicznej oraz umocnienie reżimu nierozprze-strzeniania broni jądrowej) oraz budowy zaufania	16 + 76 = 92	1,56%	29
B7	B	nowoczesne pojmowanie bezpieczeństwa, poza komponentem wojskowym, obejmuje aspekty ekonomiczne, społeczne, ekologiczne i prawne oraz humanitarne	-----	26 + 110 + 68 = 204	3,45%	30
B7.1	B	B7	wobec mnożących się konfliktów narodowych, etnicznych i religijnych niezbędne zdaje się rozszerzenie kompetencji organów międzynarodowych, tak aby były one zdolne do skutecznego reagowania na naruszenia praw człowieka	110	1,86%	31

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B7.2	B	B7	zintensyfikowanie międzynarodowej współpracy w zakresie migracji ludności oraz napływu uchodźców	68	1,15%	32
B8	B	polityczne wzmocnienie Rady Europy oraz przeciwdziałanie próbom ograniczenia jej aktywności do wąskich zagadnień	-----	106	1,79%	33
C	zacieśnienie dwustronnej politycznej i gospodarczej współpracy z państwami zachodnimi, także w celu uzyskania ich wsparcia dla naszych dążeń integracyjnych	-----	-----	11 + 35 + 23 + 155 + 63 + 57 + 49 + 16 + 12 + 8 + 8 + 43 + 31 + 24 + 453 = 988	16,72%	3
C1	C	stosunki z Niemcami układają się zdecydowanie dobrze, przywiązujemy dużą wagę do polsko-niemieckiego współdziałania we wszystkich dziedzinach, przede wszystkim w sferze gospodarczej, technologicznej i finansowej	-----	37 + 12 + 14 + 10 + 82 = 155	2,62%	34
C1.1	C	C1	większe zaangażowanie kapitału niemieckiego w Polskę, zwłaszcza inwestycji dużych koncernów	12	0,20%	35
C1.2	C	C1	dla współpracy regionalnej i transgranicznej i istotne znaczenie będzie miała działalność Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Wspierania Gospodarki	14	0,24%	36
C1.3	C	C1	nowe impulsy dla współpracy młodej	10	0,17%	37

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1.4	C	C1	zabezpieczenie naszych interesów w związku z nową polityką Niemiec w sprawie azylantów i migracji	82	1,39%	38
C2	C	liczymy na wszechstronne współdziałanie z nowym rządem francuskim, zwłaszcza w kwestii integracji Polski z WE i NATO	-----	38 + 25 = 63	1,07%	40
C2.1	C	C2	poprawa współpracy gospodarczej w stosunkach z Francją	25	0,42%	39
C3	C	współpraca weimarska wymaga stałego zainteresowania, stałego rozwijania i stałego precyzowania	-----	57	0,96%	41
C4	C	dobrze rozwijają się stosunki polityczne i gospodarcze z Wielką Brytanią	-----	49	0,83%	42
C5	C	wyraźne ożywienie (szczególnie gospodarcze) nastąpiło w stosunkach z Włochami	-----	16	0,27%	43
C6	C	podpisaliśmy traktat o przyjaźni i umowę w sprawie zniesienia wiz z Hiszpanią	-----	12	0,20%	44
C7	C	zintensyfikowaliśmy kontakty z Belgią, Danią, Holandią i Luksemburgiem	-----	8	0,14%	45
C8	C	osiągnęliśmy wysoki poziom współpracy z Finlandią i Szwecją	-----	8	0,14%	46
C9	C	częścią naszych związków z Zachodem są stosunki z Kanadą, Australią i Nową Zelandią	-----	13 + 18 + 12 = 43	0,73%	47

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C9.1	C	C9	istotnym elementem stosunków z Kanadą jest zaangażowanie Kanady w bezpieczeństwo Europy	18	0,30%	48
C9.2	C	C9	przewycięzenie trudności w rozwoju polsko-kanadyjskich i polsko-australijskich stosunków gospodarczych	12	0,20%	49
C10	C	zaangażowanie dużego kapitału zachodniego w Polsce	-----	31	0,52%	50
C11	C	szanse dla zdynamizowania rozwoju ekonomicznego i zbliżenia nas do zachodniego systemu gospodarczego daje również współpraca transgraniczna	-----	24	0,41%	51
C12	C	stosunki polsko-amerykańskie są przedmiotem naszej stałej uwagi, będą one nadal oparte na zasadach bliskiej, przyjacielskiej i partnerskiej współpracy	-----	67 + 88 + 49 + 46 + 15 + 188 = 453	7,67%	52
C12.1	C	C12	intensywny dialog polsko-amerykański będzie kontynuowany, a wszelkie inicjatywy mogące ułatwić naszemu krajowi przejście przez okres reform otrzymają wsparcie administracji prezydenta Clintona	49	0,83%	53

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C12.2	C	C12	wzmocnienie naszego bezpieczeństwa we współpracy z USA, współdziałanie w sprawach bezpieczeństwa europejskiego (w ramach KBWE, ONZ oraz NATO)	46	0,78%	54
C12.3	C	C12	Polska niezmiennie popiera wojskową obecność USA w Europie	15	0,25%	55
C12.4	C	C12	zwiększenie napływu amerykańskiego kapitału do Polski oraz ułatwienia w dostępie polskich towarów i usług do rynku USA, m.in. poprzez zmianę polskiego prawodawstwa	188	3,18%	56
D	rozwój stosunków z państwami sąsiedzkimi, w tym aktywna polityka wschodnia	-----	-----	12 + 106 + 107 + 33 + 208 + 119 + 80 + 32 + 103 + 51 + 21 = 872	14,76%	4
D1	D	umocnienie i pogłębienie demokratycznych przemian oraz ugruntowanie niezawisłości państwowej naszych wschodnich sąsiadów jako dopełnienie dzieła budowy przyjaznego i współpracującego z Polską otoczenia międzynarodowego	-----	106	1,79%	57
D2	D	w stosunkach z krajami wschodnimi, w tym z Rosją, nie możemy ignorować istnienia sił dążących do rekonstrukcji dawnego porządku imperialnego	-----	107	1,81%	58

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D3	D	Polska unika sytuacji, które czyniłyby z niej stronę w konfliktach wschodnich państw	-----	33	0,56%	59
D4	D	intensyfikowanie stosunków dwustronnych ze wszystkimi wschodnimi sąsiadami oraz, w miarę możliwości, pozaeuropejskimi członkami WNP oraz Gruzją	-----	34 + 17 + 37 + 11 + 58 + 51 = 208	3,52%	60
D4.1	D	D4	pełne wyjaśnienie odpowiedzialności za zbrodnie na polskich oficerach oraz deportację ludności polskiej w głąb byłego ZSRR, ochrona miejsc martyrologii Polaków, opieka nad zabytkami kultury polskiej, ujawnienie archiwaliów, zwłaszcza dotyczących porozumienia Ribbentrop-Mołotow oraz zbrodni katyńskiej	37	0,63%	61
D4.2	D	D4	roztoczenie szczególnej opieki nad skupiskami Polaków w krajach wschodnich.	11	0,19%	62
D4.3	D	D4	budowa właściwych więzi gospodarczych	58	0,98%	63
D4.4	D	D4	współpraca na rzecz transformacji, ale nie wymagająca z naszej strony znacznych nakładów finansowych	51	0,86%	64

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D5	D	rozwój dotychczasowej współpracy z Rosją, utrzymywanie kontaktów na wysokim szczeblu, a także rozbudowanie współpracy między różnymi środowiskami społecznymi, zawodowymi i naukowymi	-----	$22 + 17 + 34 + 20 + 26 = 119$	2,01%	65
D5.1	D	D5	uregulowanie kwestii wzajemnego zadłużenia i zawarcia długoterminnej umowy gospodarczej sprzyjającej intensyfikacji współpracy ekonomicznej, w tym współpracy gwarantującej dostawę ropy i gazu z Rosji w zamian za polskie towary	34	0,58%	66
D5.2	D	D5	udział Polski w realizacji zachodniej pomocy dla Rosji	20	0,34%	67
D5.3	D	D5	międzynarodowa współpraca z obwodem kaliningradzkim i Sankt Petersburgiem	26	0,44%	68
D6	D	intensyfikacja współpracy politycznej, wojskowej, ekonomicznej i społeczno-kulturalnej z Ukrainą	-----	$10 + 20 + 23 + 27 = 80$	1,35%	69
D6.1	D	D6	z Ukrainą łączą nas szczególne więzi historyczne i kulturowe, powinny stać się modelem dobrego sąsiedztwa i bliskiego współdziałania	$10 + 10 = 20$	0,34%	70

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D6.2	D	D6	współpraca między Polską a Ukrainą powinna służyć umacnianiu niepodległego oraz demokratycznego państwa ukraińskiego	23	0,39%	71
D6.3	D	D6	stosunki polsko-ukraińskie są ważnym czynnikiem stabilności i bezpieczeństwa w naszym regionie i całej Europie	27	0,46%	72
D7	D	przywiązujemy szczególnie dużą wagę do współpracy z Białorusią, wyrażamy gotowość do pogłębienia obojmutnie korzystnej współpracy z Białorusią	-----	12 + 11 + 9 = 32	0,54%	73
D7.1	D	D7	Jesteśmy żywotnie zainteresowani ugruntowaniem i rozwojem niepodległego państwa białoruskiego	9	0,15%	74
D8	D	dalszy rozwój współpracy politycznej i ekonomicznej z ponownie niepodległymi i bliskimi nam państwami bałtyckimi	-----	16 + 52 + 35 = 103	1,74%	77
D8.1	D	D8	z Litwą łączą nas specjalne związki, będziemy dążyć do podpisania traktatu podstawowego oraz poprawy sytuacji Polonii	10 + 42 = 52	0,88%	75
D8.2	D	D8	tradycyjnie mamy bliskie stosunki z Łotwą i Estonią	9 + 26 = 35	0,59%	76

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D9	D	Polska staje się istotnym czynnikiem stabilizującym sytuację w tej części Europy, sprzyjamy wprowadzeniu standardów zachodnich na Wschodzie	-----	51	0,86%	78
D10	D	działania zapobiegające przekształcaniu się Europy Środkowej w strefę buforową, w strefę „rozrzedzonego bezpieczeństwa” i ewentualnych hegemonistycznych wpływów	-----	21	0,36%	79
E	budowanie pozycji Polski w Europie Środkowej, również w ugrupowaniach regionalnych	-----	-----	12 + 15 + 183 + 51 + 141 + 183 = 585	9,90%	5
E1	E	utrwalenie współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej	-----	4 + 12 + 58 + 18 + 91 = 183	3,10%	80
E1.1	E	E1	Grupa Wyszehradzka nie tylko nie opóźnia zbliżenia tworzących ją państw do Wspólnoty, ale zbliżenie to czyni realnym	58	0,98%	83
E1.2	E	E1	współpraca w Grupie Wyszehradzkiej rozciąga się także na kwestie bezpieczeństwa, włączając w to rozwój powiązań z NATO	18	0,30%	84
E1.3	E	E1	dążenie do tego, aby stosunki między naszymi państwami miały konkretny, praktyczny wymiar	91	1,54%	85
E2	E	utrwalenie współpracy bałtyckiej	-----	2 + 49 = 51	0,86%	81

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E2.1	E	E2	zwracamy szczególną uwagę na kwestie gospodarcze, ochronę środowiska, zwiększenie bezpieczeństwa elektroni atomowych, planowanie regionalne, a także wspomaganie instytucji demokratycznych w całym regionie	49	0,83%	86
E3	E	utrwalenie współpracy w ramach Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	-----	6 + 51 + 13 + 71 = 141	2,39%	82
E3.1	E	E3	może się ona stać owocną płaszczyzną kontaktów z Białorusią, Bułgarią, Rumunią i Ukrainą	13	0,22%	87
E3.2	E	E3	przewodnictwo konsultacji politycznych na temat negatywnych zjawisk towarzyszących procesom przemian związanych z migracją ludności, niekontrolowanym ruchem osób oraz przejawami nacjonalizmu i ksenofobii	71	1,20%	88
E4	E	Polska zamierza nadal angażować się na rzecz stabilizacji na Bałkanach i rozwiązywania kryzysu jugosłowiańskiego	-----	79 + 36 + 17 + 15 + 36 = 183	3,10%	89
E4.1	E	E4	rząd Polski potępia akty masowych naruszeń praw człowieka, zwłaszcza w Bośni i Hercegowinie; osoby winne tych czynów muszą być pociągnięte do odpowiedzialności kamej	36	0,61%	90

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E4.2	E	E4	powinny zostać podjęte wszelkie starania dla podtrzymania wysoce zagrożonej państwowości Bośni i Hercegowiny	17	0,29%	91
E4.3	E	E4	sankcje uchwalone w stosunku do Serbii i Czarnogóry winny być dokładnie stosowane	15	0,25%	92
E4.4	E	E4	opowiadamy się za ograniczonym użyciem siły zbrojnej w ściśle określonych przypadkach	36	0,61%	93
F	Polska utrzymuje stosunki polityczne i gospodarcze z liczną i wysoce zróżnicowaną grupą państw Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej	-----	-----	46 + 31 + 23 + 18 + 14 + 72 + 21 + 65 = 290	4,91%	94
F1	F	pogłębienie współpracy politycznej i gospodarczej z Japonią, w tym znaczniejsze inwestycje japońskie w Polsce	-----	31	0,52%	95
F2	F	rozszerzenie kontaktów i poszukiwanie nowych form współpracy z państwami ASEAN	-----	23	0,39%	96
F3	F	ożywieniu uległy kontakty gospodarcze, a także dialog polityczny Polski z Chinami	-----	18	0,30%	97
F4	F	wykorzystanie istniejących możliwości rozszerzenia współpracy z Iranem, Nigerią i państwami Maghrebu	-----	14	0,24%	98

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F5	F	korzystna dla rozwoju współpracy sytuacja powstała w RPA, Polska potępiła zbrodnicze metody walki politycznej i wyraża nadzieję na utrzymanie ciągłości reform w tym kraju	-----	72	1,22%	99
F6	F	odbudowa i rozszerzenie naszej współpracy z państwami Bliskiego Wschodu	-----	10 + 11 = 21	0,36%	100
F6.1	F	F6	pomyślne przeprowadzenie blisko-wschodniej konferencji pokojowej	11	0,19%	101
F7	F	dobrze rozwijają się nasze stosunki z krajami Ameryki Łacińskiej, potrzebne będą jednak dalsze porozumienia zapewniające dostęp polskich produktów do ich rynku	-----	65	1,10%	102
G	Polska będzie nadal uczestniczyć w ulepszaniu funkcjonowania i w stopniowym reformowaniu ONZ oraz dążyć do pełnej realizacji przewidzianego w Kartcie Narodów Zjednoczonych systemu bezpieczeństwa	-----	-----	72 + 44 + 20 = 136	2,30%	103
G1	G	nie trzeba zmieniać karty NZ, aby zwiększyć rolę ONZ	-----	44	0,74%	104
G2	G	uczestnicząc w dyskusji nad reformą ONZ, w tym Rady Bezpieczeństwa, mamy na uwadze zabezpieczenie interesów państw średnich, łącznie z Polską	-----	20	0,34%	105

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H	ważną dziedziną w naszej polityce jest i musi pozostać ochrona środowiska	-----	-----	$29 + 7 + 38 + 14 + 35 + 35 = 158$	2,67%	106
H1	H	należy zwrócić uwagę na realizację podjętych na konferencji w Rio de Janeiro zobowiązań i skuteczną działalność utworzonej w tym celu Komisji Trwałego Rozwoju	-----	38	0,64%	107
H2	H	pozyskiwanie środków finansowych z tytułu ekokonwersji	-----	14	0,24%	108
H3	H	ekologiczna współpraca z sąsiadami	-----	35	0,59%	109
H4	H	uczestnictwo w pracach nad konwencją o bezpieczeństwie jądrowym oraz konwencją o odpowiedzialności państw za szkody nuklearne	-----	35	0,59%	110
I	powiązania Polski z gospodarką światową ulegają wzmocnieniu	-----	-----	$35 + 45 + 25 + 33 + 43 + 150 = 331$	5,60%	111
I1	I	uzgodnienie nowego porozumienia Polski z Międzynarodowym Funduszem Walutowym, stanowiącego podstawę do redukcji zadłużenia i świadczenia pomocy kredytowej ze strony funduszu i jego państw członkowskich	-----	45	0,76%	112
I2	I	stworzenie skutecznej kontroli eksportu, co umożliwi nam dostęp do nowoczesnej technologii po praktycznym zniesieniu ograniczeń przez COCOM	-----	25	0,42%	113

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I3	I	członkostwo w OECD	-----	33	0,56%	114
I4	I	koordynacja w zakresie regulacji traktatowej naszych stosunków ekonomicznych ze WE, z krajami EFTA, z USA i państwami V4	-----	43	0,73%	115
I5	I	wzmocnienie polityki na Wschodzie instrumentem gospodarczym pozwalającym pomagać, jednocześnie na tym korzystając	-----	150	2,54%	116
J	współpraca naukowa i kulturalna	-----	-----	9 + 50 + 18 = 77	1,30%	117
J1	J	przeciwdziałanie zagrożeniom wymi- kającym z braku pieniędzy, uzyskanie pomocy WE i EBOIR	-----	50	0,85%	119
J2	J	realizacja długofalowych zadań doty- czących ochrony polskiego dziedzic- twa kulturalnego za granicą	-----	18	0,30%	120
K	wspierająca polityka wobec Polonii	-----	-----	7 + 75 + 18 + 45 = 145	2,45%	118
K1	K	zaspokojenie potrzeb kulturalnych i oświatowych mniejszości polskich (szczególnie na Wschodzie)	-----	75	1,27%	121
K2	K	wznowienie prac nad nową ustawą o obywatelstwie polskim	-----	18	0,30%	122
K3	K	zwiększenie skuteczności ochrony interesów obywateli polskich przeby- wających za granicą	-----	14 + 8 + 23 = 45	0,76%	123
K3.1	K	K3	negocjowanie dalszych konwencji konsularnych	8	0,14%	124

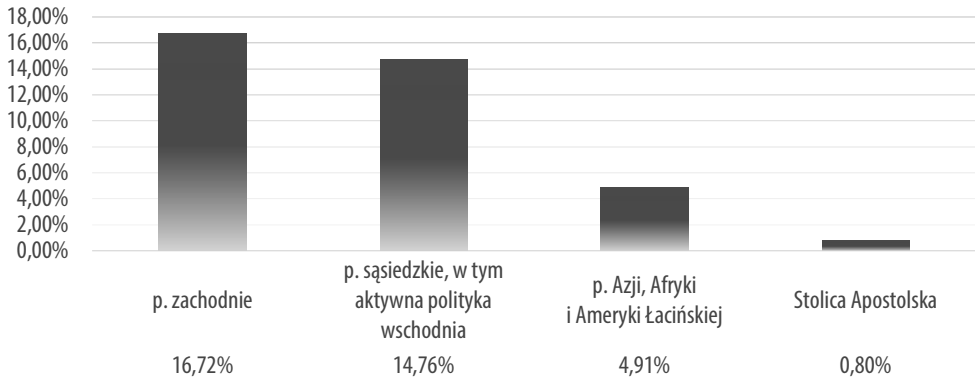
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K3.2	K	K3	międzynarodowa regulacja zatrudnienia polskich obywateli za granicą	23	0,39%	125
L	utrzymanie na dotychczasowym wysokim poziomie stosunków ze Stolicą Apostolską	-----	-----	19 + 13 + 15 = 47	0,80%	126
L1	L	współdziałamy ze Stolicą Apostolską na rzecz pokoju i porozumienia, szczególnie na naszym kontynencie	-----	13	0,22%	127
L2	L	doniosłym zadaniem na najbliższy czas pozostaje podpisanie i ratyfikacja konkordatu	-----	15	0,25%	128

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: K. Skubiszewski, *Informacja rządu o polityce zagranicznej Polski przedstawiona na 43. posiedzeniu Sejmu RP I Kadencji*, 29.04.1993, <https://www.msz.gov.pl/resource/d23a9feb-902e-45bf-a84e-8d68d72fe6c2:ICR> [dostęp: 22.04.2013].

4.3. Podsumowanie

Ostatnia informacja rządu o polityce zagranicznej Polski, jaką przedstawił minister K. Skubiszewski, zawierała opisy czterech kierunków geograficznych w relacjach bilateralnych.

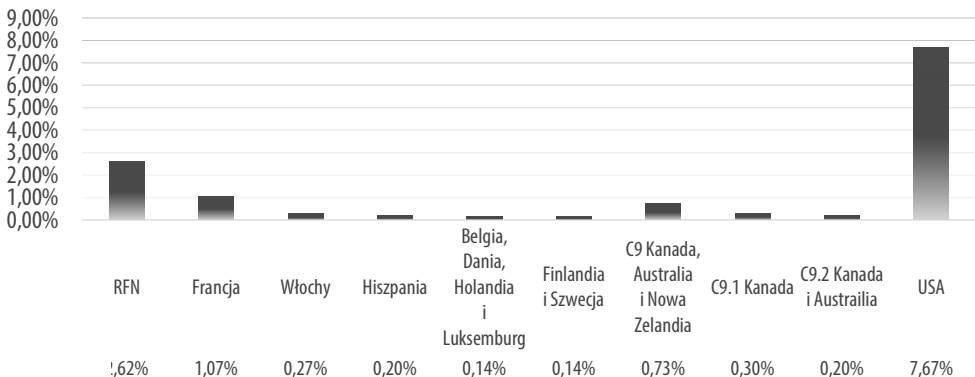
Wykres 15. Kierunki geograficzne w 1993 roku

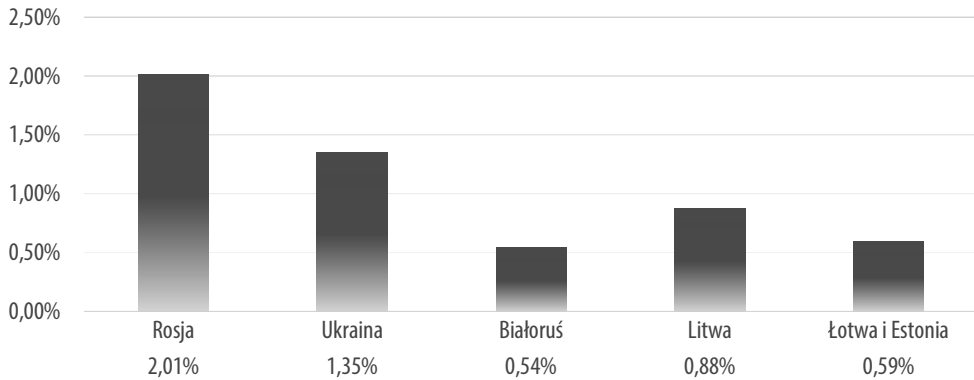
Źródło: Opracowanie własne.

Ważną zmianą w stosunku do lat ubiegłych jest dominacja „państw zachodnich”, szczególnie że w pierwszej kolejności (i z relatywnie wysoką wartością B) znalazły się tam stosunki polsko-niemieckie dotychczas ujmowane w ramach sąsiedztwa III RP. Na uwagę zasługują także stosunki polsko-amerykańskie z wartością B zdecydowanie przekraczającą uzyskiwane w latach 1990–1992. Nie dziwi zaś układ opisywanych państw zachodnioeuropejskich, czyli: Francja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania i pozostałe państwa regionu.

Wykres 16. Państwa zachodnie

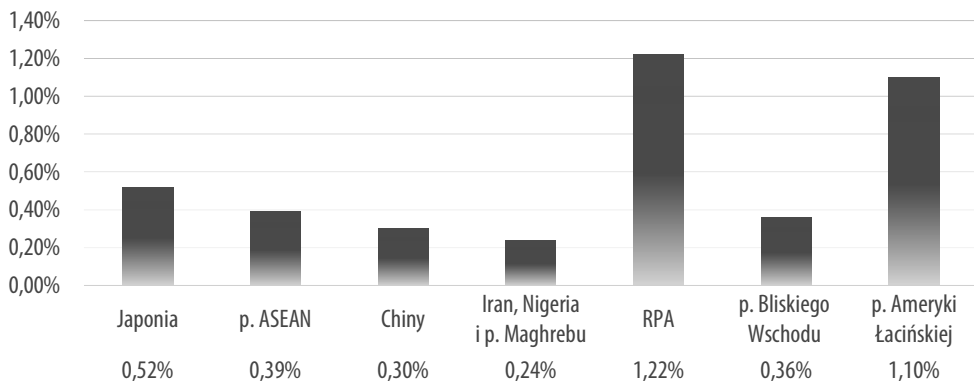
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 17. Państwa sąsiedzkie, w tym aktywna polityka wschodnia

Źródło: Opracowanie własne.

Relatywnie wysokie wartości B osiągnęły w 1993 roku także stosunki sąsiedzkie, tym razem zdecydowanie zdominowane przez politykę wschodnią. Na uwagę zasługuje w tym kontekście również kolejność przywoływanych partnerów, wskazująca jasno znaczenie przywiązywane przez szefa polskiej dyplomacji Rosji i Ukrainie, a także Litwie.

Trzecim kierunkiem geograficznym omawianego exposé były „państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej”. Podobnie jak w roku ubiegłym pierwszym wzmiankowanym w tym miejscu państwem była Japonia. Pojawiły się także państwa członkowskie ASEAN, Chiny oraz RPA, która uzyskała najwyższą wartość B wśród wszystkich pozaeuropejskich partnerów Polski. Choć wymieniono „państwa Bliskiego Wschodu”, zastanawiający jest brak odniesienia do relacji polsko-izraelskich.

Wykres 18. Państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Siłą rzeczy najmniej obszernie opisanym kierunkiem w 1993 roku była po raz kolejny Stolica Apostolska.

Warto dodać, że w ramach kategorii E: „budowanie pozycji Polski w Europie Środkowej, również w ugrupowaniach regionalnych” mimo przywołania szeregu państw (Białorusi, Bułgarii, Rumunii i Ukrainy, a także Bośni i Hercegowiny oraz Serbii i Czarnogóry) nie omówiono wprost żadnych stosunków bilateralnych.

Rozdział 5

Exposé ministra spraw zagranicznych Andrzeja Olechowskiego (1994)

5.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1993–1994

Zaledwie miesiąc po ogłoszeniu ostatniego exposé ministra K. Skubiszewskiego nastąpiła kolejna zmiana rządu. W nocy z 28 na 29 maja 1993 roku Sejm jednym głosem przegłosował wotum nieufności dla rządu Hanny Suchockiej, zaś nazajutrz prezydent L. Wałęsa rozwiązał Sejm i Senat, zarządzając przedterminowe wybory. We wrześniowym głosowaniu najwięcej mandatów uzyskał Sojusz Lewicy Demokratycznej, który utworzył koalicję z Polskim Stronnictwem Ludowym. 26 września Sejm po raz drugi powołał na stanowisko premiera W. Pawlaka.

Światową opinię publiczną w 1993 roku zaniepokoiła niestabilna sytuacja w Rosji, gdzie w październiku prezydent Borys Jelcyn wszedł w otwarty konflikt z parlamentem. Nowy rozdział rozpoczął z kolei proces pokojowy na Bliskim Wschodzie: wynegocjowane w Oslo porozumienie pomiędzy przywódcą Organizacji Wyzwolenia Palestyny Jasirem Arafaten i premierem Izraela Icchakiem Rabinem dało początek Autonomii Palestyńskiej. Z dniem 1 listopada 1993 roku wszedł w życie traktat z Maastricht – Unia Europejska stała się faktem. 10 stycznia 1994 roku, podczas szczytu NATO, w Brukseli został przyjęty program Partnerstwo dla Pokoju¹. W lutym 1994 roku odbyła się pierwsza w historii akcja militarna Sojuszu: cztery serbskie samoloty bojowe zostały zestrzelone w strefie zakazu lotów nad Bośnią. 18 marca udało się podpisać porozumienie między Bośniakami i bośniacki-

¹ Nieprzychylnie w pierwszym momencie stanowisko Rzeczypospolitej zdołał zmienić dwa dni później, podczas praskiego spotkania z przywódcami Grupy Wyszehradzkiej, prezydent USA Bill Clinton.

mi Chorwatami, zaś dziewięć dni później nastąpiło zawieszenie broni pomiędzy Serbami i Chorwatami.

W dniu 23 lipca 1993 roku odbyło się parafowanie konkordatu między rządem RP a Watykanem. We wrześniu 1993 roku zakończył się proces wycofywania wojsk radzieckich stacjonujących na terenie Rzeczypospolitej. 12 lutego 1994 roku weszła w życie umowa o stowarzyszeniu Polski ze Wspólnotami Europejskimi, a niecałe dwa miesiące później (8 kwietnia 1994 roku) rząd RP złożył formalny wniosek o przyjęcie Polski do Unii Europejskiej. W marcu 1994 roku Klub Londyński zredukował 13 miliardów dolarów polskiego długu z czasów Edwarda Gierka. 26 kwietnia, wraz z podpisaniem przez III RP i Litwę Układu o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy, zakończył się proces traktatowego uregulowania stosunków sąsiedzkich.

Liczące 5389 wyrazów exposé ministra A. Olechowskiego zostało wygłoszone 12 maja 1994 roku. Z racji jego kompozycji wyjątkowo poza normalnymi kategoriami wyróżniono cztery główne: zapewnienie Polsce trwałego bezpieczeństwa, zapewnienie możliwie najlepszych warunków dla trwałego gospodarczo-cywilizacyjnego rozwoju kraju, tworzenie warunków do swobodnego rozwoju osobistych kontaktów Polaków i Polonii oraz wykorzystanie szans, wewnętrzny wymiar polityki zagranicznej.

5.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Andrzeja Olechowskiego

Tabela 5. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Andrzeja Olechowskiego z 1994 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I	zapewnienie Polsce trwałego bezpieczeństwa			$22 + 1569 + 575 + 104 + 25 + 15 + 22 + 33 = 2365$	43,89%	1
A	rozwijanie dobrych stosunków z wszystkimi sąsiadami	-----	-----	$37 + 218 + 367 + 148 + 70 + 164 + 41 + 61 + 74 + 22 + 186 + 181 = 1569$	29,11%	1
A1	A	przenoszenie normalnej atmosfery obowiązującej w stosunkach między ludźmi do sąsiedzkich relacji oficjalnych poprzez mnożenie kontaktów i propozycji konkretnych wspólnych działań	-----	$174 + 44 = 218$	4,05%	2
A2	A	nasze stosunki z Niemcami są obecnie bardzo dobre	-----	$163 + 90 + 36 + 44 + 12 + 22 = 367$	6,81%	3
A2.1	A	A2	przemiana dobrego sąsiedztwa polsko-niemieckiego w trwałą przyjaźń poprzez wspólne przedsięwzięcia (np. wspólne członkostwo w UE)	90	1,67%	4
A2.2	A	A2	przykładamy dużą wagę do rozwoju współpracy weimarskiej	$36 + 8 = 44$	0,82%	5

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A2.3	A	A2	zdefiniowanie takich form współdziałania, które będą przeciwdziałać narastaniu gospodarczych dysproporcji pomiędzy naszymi krajami i wewnątrz nich samych (np. poprzez współpracę regionalną i transgraniczną)	40	0,74%	6
A2.4	A	A2	duże znaczenie przywiązujemy do współpracy wojskowej	12	0,22%	7
A2.5	A	A2	przedmiotem naszej stałej uwagi jest dbałość o obywateli polskich i polskiego pochodzenia zamieszkałych w Niemczech oraz o mniejszość niemiecką w Polsce	22	0,41%	8
A3	A	bardzo dobrze rozwijają się sąsiedzkie przyjazne stosunki z Czechami i Słowakami oraz leżącymi dalej na południe Węgrami	-----	34 + 32 + 82 = 148	2,75%	9
A3.1	A	A3	budowanie wokół CEFTA dalszych inicjatyw gospodarczych dynamizujących współpracę	32	0,59%	10
A3.2	A	A3	osłabienie grupy wyszehradzkiej oceniamy jako niekorzystne; poszukujemy projektów, które mogłyby ożywić współpracę w grupie	82	1,52%	11
A4	A	podciągnięcie stosunków ze wschodnimi sąsiadami do poziomu osiągniętego w stosunkach z innymi sąsiadami	-----	44 + 17 + 9 = 70	1,30%	12

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A4.1	A	A4	zwiększenie i utrwalenie stabilizacji i bezpieczeństwa w regionie	17	0,32%	13
A4.2	A	A4	tworzenie warunków sprzyjających odbudowie i rozbudowie współpracy gospodarczej	9	0,17%	14
A5	A	różnica poglądów co do sposobu osiągnięcia europejskiego bezpieczeństwa nie powinna wykluczać żywej współpracy bilateralnej i regionalnej z Rosją, z którą stosunki są kluczowe	-----	76 + 12 + 16 + 3 + 4 + 31 + 22 = 164	3,04%	15
A5.1	A	A5	zawarcie protokołu handlowego na rok 1994 i ewentualnie na lata następne	12	0,22%	16
A5.2	A	A5	porozumienie o współpracy gospodarczej, które m.in. określi zasady i kierunki rozwoju powiązań kooperacyjnych	16	0,30%	17
A5.3	A	A5	zdynamizowanie współpracy transgranicznej	3	0,06%	18
A5.4	A	A5	zdefiniowanie możliwości współpracy finansowo-bankowej	4	0,07%	19
A5.5	A	A5	powołanie pozarządowej fundacji wspierania demokracji i reform rynkowych w Europie Środkowej i Wschodniej, której działalność zrekompensuje braki w dziedzinie informacji i rozszerzy dialog polsko-rosyjski na różne nurty polityczne	31	0,58%	20

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A5.6	A	A5	utworzenie stowarzyszenia ds. zapobiegania i walki ze zorganizowaną przestępczością	22	0,41%	21
A6	A	w stosunkach z Ukrainą dążymy do wypełnienia materialną treścią formuły „ściśłego” partnerstwa	-----	12 + 29 = 41	0,76%	22
A6.1	A	A6	sprzyjamy transformacji gospodarczej i demokratycznej na Ukrainie, w tym poprzez zwiększenie pomocy z Zachodu	29	0,54%	23
A7	A	w stosunkach z Litwą i Białorusią, ale też z innymi wschodnimi sąsiadami oraz leżącymi dalej Mołdową i Kazachstanem koncentrujemy się przede wszystkim na tworzeniu warunków sprzyjających współpracy gospodarczej	-----	61	1,13%	24
A8	A	aktywne uczestnictwo w instytucjach regionalnych, w szczególności w inicjatywie bałtyckiej i środkowoeuropejskiej	-----	37 + 37 = 74	1,37%	25
A8.1	A	A8	w okresie naszego przewodnictwa w grupie bałtyckiej dążenie do poprawy warunków współpracy gospodarczej	37	0,69%	26

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A9	A	wniesienie naszego doświadczenia w prawnym regulowaniu stosunków z sąsiadami i w dziedzinie mniejszości narodowych do rozpoczynających się prac nad paktem o stabilności	-----	22	0,41%	27
A10	A	przyjazne mogą być tylko te narody, które różnią się między sobą i szanują te różnice	-----	77 + 23 + 7 + 33 + 46 = 186	3,45%	28
A10.1	A	A10	Polska traktuje wszystkich swoich sąsiadów jako państwa w pełni niezależne i suwerenne, sprzyjamy ugruntowaniu ich narodowej tożsamości oraz powodzeniu demokratycznych i prorynkowych reform	23	0,43%	29
A10.2	A	A10	niepodległość Ukrainy ma dla Polski wymiar strategiczny	7	0,13%	30
A10.3	A	A10	Ścisłe związki pomiędzy krajami w regionie powinny być tworzone zgodnie z międzynarodowym porządkiem	33	0,61%	31
A10.4	A	A10	niepokoją nas głosy o „szczególnych interesach” i „specjalnej roli” Rosji w sąsiadujących z nią krajach	46	0,85%	32
A11	A	rozwiązania problemu nacjonalizmu należy szukać na przyszłościę integracji obywatelskiej mniejszości narodowych w krajach ich zamieszkania	-----	181	3,36%	33

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B	urczywistnienie w praktyce zasady niepodzielności bezpieczeństwa całego obszaru euroatlantyckiego przede wszystkim poprzez poszerzenie NATO i UE; coraz bardziej wyraźny i zauważalny jest związek między bezpieczeństwem Europy Zachodniej i Środkowej	-----	-----	95 + 181 + 238 + 16 + 45 = 575	10,67%	34
B1	B	członkostwo w NATO i UE	-----	9 + 11 + 104 + 114 = 238	4,42%	35
B1.1	B	B1	stworzenie warunków do szybkiego rozwinięcia współdziałania i kompatybilności polskiego systemu obrony z systemem NATO, w tym poprzez udział w Pdp	104	1,93%	38
B1.2	B	B1	kontynuowanie debaty nt. rozszerzenia NATO, ze szczególnym uwzględnieniem USA	114	2,12%	40
B2	B	popieramy starania akcesyjne innych państw Grupy Wyszehradzkiej	-----	16	0,30%	36
B3	B	opowiadamy się za nawiązaniem ścisłych stosunków między NATO i Rosją	-----	45	0,84%	37
C	członkostwo w UE	-----	-----	9 + 95 = 104	1,93%	39
D	wzmocnienie atmosfery stabilności i zaufania w regionie poprzez współpracę bilateralną i regionalną	-----	-----	25	0,46%	41
E	nadal jesteśmy aktywni w KBWE, której jesteśmy liczącym się członkiem	-----	-----	15	0,28%	42

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F	realizacja przez Polskę i wszystkich partnerów porozumień o ograniczeniu zbrojeń i działalności wojskowej w Europie	-----	-----	22	0,41%	43
G	ważnym instrumentem umacniania bezpieczeństwa w kontekście globalnym jest ONZ	-----	-----	13 + 20 = 33	0,61%	44
G.1		w ramach ONZ koncentrujemy się na działaniach na rzecz rozwiązywania konfliktów, rozwoju ochrony praw człowieka oraz kontroli zbrojeń i rozbrojenia	-----	20	0,37%	45
II	zapewnienie możliwie najlepszych warunków dla trwałego gospodarczo-cywilizacyjnego rozwoju kraju			21 + 836 + 184 + 138 + 53 + 114 + 90 + 27 + 27 + 20 = 1510	28,02%	II
H	integracja ze Wspólnotami Europejskimi, członkostwo w UE	-----	-----	54 + 110 + 52 + 160 + 116 + 106 + 22 + 61 + 155 = 836	15,51%	46
H1	H	Wspólnoty będą mieć kluczowe znaczenie dla kierunku i powodzenia polskich reform (dostarczanie dla nich wzoru i pomoc w jego osiągnięciu, otwieranie swojego rynku dla naszych towarów i usług oraz zaspokajanie popytu na nowoczesne technologie oraz na metody organizacji i zarządzania)	-----	52	0,96%	47

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H2	H	maksymalnie konkretne określenie drogi do członkostwa Polski, bardziej wiążące zobowiązania UE niż deklaracja kopenhaska	-----	52 + 108 = 160	2,97%	48
H2.1	H	H2	temu celowi służy np. zgłoszona przez nas propozycja częściowej adhezji, ewolucyjnego członkostwa	108	2,00%	49
H3	H	uruchomienie wspólnej pracy nad scenariuszem integracji polskiego rolnictwa z europejskim	-----	53 + 63 = 116	2,15%	50
H4	H	dalsza poprawa dostępu do wspólnego rynku towarów i usług, przeciwdziałanie przejawom protekcjonizmu (także z polskiej strony)	-----	16 + 64 + 26 = 106	1,97%	51
H5	H	włączenie się we współpracę w dziedzinach objętych wspólną polityką UE (handel, transport, energetyka, rolnictwo, ochrona środowiska, finanse)	-----	22	0,41%	52
H6	H	zwiększenie pomocy dla Polski w ramach funduszy wspólnotowych, przede wszystkim PHARE, lepsze wykorzystywanie otrzymanych środków	-----	61	1,13%	53
H7	H	uświadomienie Polakom konsekwencji członkostwa w UE	-----	155	2,88%	63
I	sprawa integracji europejskiej dominiuje w naszych stosunkach z państwami Europy Zachodniej	-----	-----	18 + 24 + 22 + 12 + 73 + 35 = 184	3,41%	54

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
11	I	przekonanie Francji, że udział Polski w Unii przyniesie jej korzyści, a nie obciążenia	-----	24	0,45%	55
12	I	z Wielką Brytanią intensyfikujemy dialog na temat sposobów politycznej integracji	-----	22	0,41%	56
13	I	wizyty prezydenta i premiera we Włoszech potwierdzą dobre stosunki z tym krajem	-----	12	0,22%	57
14	I	znalezienie nowych możliwości współpracy ze średnimi i mniejszymi państwami Unii	-----	10 + 12 + 51 = 73	1,35%	58
14.1	I	14	wobec Grecji, Hiszpanii, Irlandii i Portugalii nasilimy działania wyjątkowo nasze plany integracyjne	12	0,22%	59
14.2	I	14	z państwami nordyckimi poszukujemy sposobów wzmocnienia i wykorzystania obiecujących perspektyw dynamicznego rozwoju regionu Bałtyku	51	0,95%	60
15	I	realizacja porozumienia z EFTA będzie mieć ważne znaczenie dla naszego udziału w integracji europejskiej	-----	24 + 11 = 35	0,65%	61
15.1	I	15	niepogorszenie stosunków handlowych z czterema państwami EFTA przystępującymi do UE	11	0,20%	62

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J	ważne miejsce w naszych działaniach na rzecz rozwoju kraju zajmują USA, Polacy tradycyjnie upatrują w Amerykanach życiowych przyjaciół	-----	-----	$36 + 13 + 35 + 13 + 41 = 138$	2,56%	64
J1	J	posiadamy głębokie przekonanie o koniecznej obecności amerykańskiej w Europie	-----	13	0,24%	65
J2	J	utrzymanie pozycji głównego partnera USA w Europie Środkowo-Wschodniej, ożywione kontakty polityczne oraz rosnące inwestycje amerykańskie w Polsce	-----	35	0,65%	66
J3	J	uzyskanie zgody Ameryki na naszą integrację z NATO	-----	13	0,24%	67
J4	J	w dziedzinie gospodarczej duże znaczenie przywiązujemy do programu dużych wyłaniających się rynków	-----	41	0,76%	68
K	stosunki ze Stolicą Apostolską mają dla nas wielowymiarowy charakter, dbamy o to, aby były wzorowe	-----	-----	53	0,98%	69
L	poszerzenie kręgu istotnych partnerów gospodarczych Polski w krajach Bliskiego i Dalekiego Wschodu	-----	-----	$21 + 53 + 15 + 25 = 114$	2,12%	70

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
L1	L	nowe mechanizmy trwałej współpracy z państwami Bliskiego i Dalekiego Wschodu, zapewniających lepszy dostęp do rynków i nowoczesnych technologii oraz wzrost inwestycji w Polsce	-----	31 + 22 = 53	0,98%	71
L1.1	L	L1	wizyty prezydenta Wałęsy w Japonii i premiera Pawlaka w Chinach	22	0,41%	72
L2	L	rozwoj inicjatywy Partnerstwa dla rozwoju	-----	15	0,28%	73
L3	L	z krajami rozwijającymi się utrzymujemy regularne kontakty na miarę wspólnych interesów i możliwości	-----	25	0,46%	74
M	aktywne działanie w organizacjach międzynarodowych i współpraca z nimi	-----	-----	29 + 6 + 15 + 27 + 13 = 90	1,67%	75
M1	M	uczestnictwo w pracach nad reformą ONZ	-----	6	0,11%	76
M2	M	żywa współpraca z IMF, Bankiem Światowym i EBOIR	-----	15	0,28%	77
M3	M	członkostwo w OECD i normalizacja warunków naszego członkostwa w GATT	-----	27	0,50%	78
M4	M	udział w organizacji, która ma powstać po rozwiązaniu COCOM-u	-----	13	0,24%	79
N	intensyfikacja współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony środowiska	-----	-----	27	0,50%	80

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
0	przeгляд i analiza współpracy kulturalnej	-----	-----	6 + 21 = 27	0,50%	81
01	0	precyzyjnie określenie celów i instrumentów promocji polskiej kultury, tak aby przynosiła ona korzyści rozwojowi kraju	-----	21	0,39%	82
P	powiązanie międzynarodowej wymiany naukowej z gospodarką	-----	-----	20	0,37%	83
III	tworzenie warunków do swobodnego rozwoju osobistych kontaktów Polaków i Polonii			54 + 76 + 47 + 101 = 278	5,16%	III
Q	swobodne podróżowanie, dobre traktowanie zarówno rodaków mieszkających stale za granicą, jak i tych udających się na pobyt czasowy	-----	-----	38 + 7 + 12 + 19 = 76	1,41%	84
Q1	Q	rozbudowanie przejść granicznych i ich ucywilizowanie	-----	12	0,22%	85
Q2	Q	rozwijanie umów i współpracy w dziedzinie opieki konsularnej oraz pomocy prawnej	-----	19	0,35%	86
R	zapewnienie naszym rodakom należnych im, godnych i bezpiecznych warunków dla kultywowania polskości	-----	-----	20 + 18 + 9 = 47	0,87%	87
R1	R	egzekwowanie praw przewidzianych normami międzynarodowymi i gwarantowanych w umowach	-----	10 + 8 = 18	0,33%	88
R1.1	R	R1	objęcie ochroną Polonii w Kazachstanie	8	0,15%	89

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
R2	R	działania służące kultywowaniu języka, tradycji i kultury polskiej	-----	9	0,17%	90
S		zmiana stereotypowych wizerunków Polaków u cudzoziemców, pokazanie, że Polska jest krajem wielkich możliwości i utalentowanych ludzi	-----	101	1,87%	91
IV		wykorzystanie szans, wewnętrzny wymiar polityki zagranicznej		31 + 21 + 187 + 495 = 734	13,62%	IV
T		modernizacja służby zagranicznej	-----	35 + 122 + 30 = 187	3,47%	92
T1	T	rozdział sfery polityki od sfery administracji	-----	122	2,26%	93
T2	T	wzmocnienie koordynacji polityki zagranicznej	-----	30	0,56%	94
U		rozwoj sytuacji w kraju w pożądanym kierunku	-----	23 + 145 + 103 + 164 + 60 = 495	9,19%	95
U1	U	wytrwanie w reformach na rzecz gospodarki rynkowej	-----	145	2,69%	96
U2	U	demokracja w wymiarze politycznym	-----	103	1,91%	97
U3	U	postawa państwa otwartego, gotowego do kompromisu, odpowiedzialnego, umiającego żyć we wspólnocie	-----	164	3,04%	98
U4	U	dobra sytuacja mniejszości narodowych w Polsce, integracja na gruncie obywatelskim	-----	60	1,11%	99

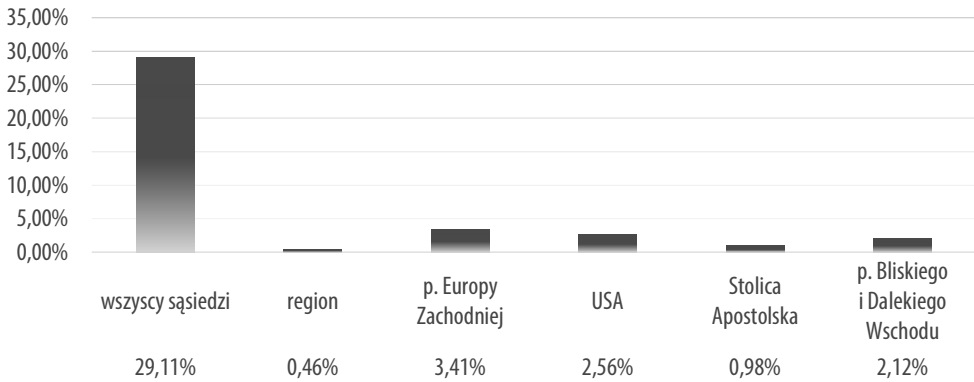
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Olechowski, *Informacja rządu o polityce zagranicznej Polski przedstawiona na 20. posiedzeniu Sejmu RP II Kadenjii*, 12.05.1994, <https://www.ms.gov.pl/resource/a7bfcf198-482c-423b-ba7b-af96eae21e85> [dostęp: 25.04.2013].

5.3. Podsumowanie

Minister A. Olechowski w swoim sejmowym wystąpieniu z maja 1994 roku wyróżnił sześć kierunków geograficznych, spośród których zdecydowany prym wiodły stosunki sąsiedzkie.

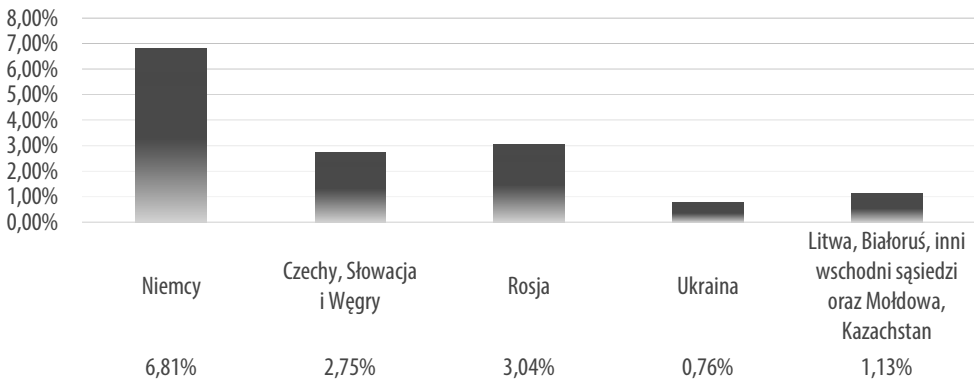
W porównaniu z exposé z lat 1990–1993 informacja przedstawiona przez nowego szefa dyplomacji wyróżnia się państwami ujętymi w ramach „wszystkich sąsiadów”. Po raz pierwszy w tym kontekście omówiono stosunki dwustronne z państwami wyszehradzkimi, a także niemające bezpośredniej granicy z III RP: Mołdawię i Kazachstan. Po „nieobecności” w 1993 roku omówiono w tym miejscu także relacje polsko-niemieckie, które nie pierwszy raz uzyskały najwyższe w tej kategorii wartości B.

Wykres 19. Kierunki geograficzne w 1994 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 20. Wszyscy sąsiedzi

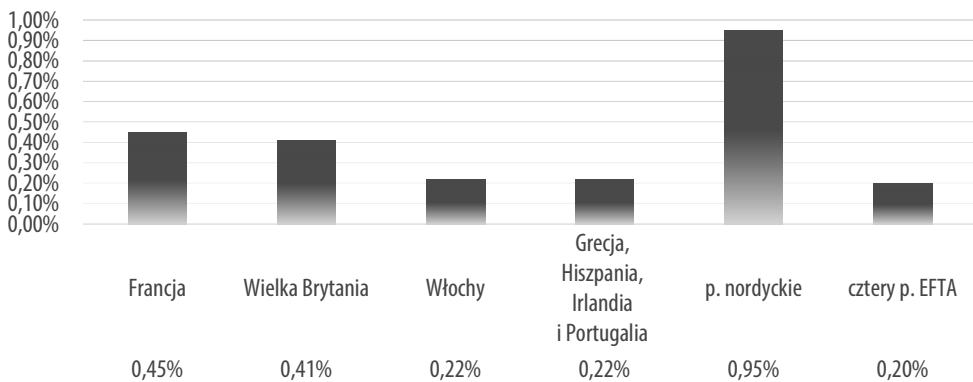

Źródło: Opracowanie własne.

Wyjątkowo w 1994 roku państwa zachodnie zostały opisane w dwóch osobnych kierunkach: „państwa Europy Zachodniej” w kategorii I, zaś Stany Zjednoczone w J. Znamienny jest fakt, że omówienie stosunków polsko-amerykańskich (2,56%) zajęło prawie trzykrotnie więcej miejsca niż najobszerniejszy ustęp z kategorii I (państwa nordyckie – 0,95%). Wobec przesunięcia RFN do kierunku sąsiedzkiego pierwszym opisanym państwem zachodnioeuropejskim była Francja, kolejnymi zaś, zgodnie z praktyką ubiegłych lat, Wielka Brytania i Włochy.

O tym, jak niewiele uwagi minister A. Olechowski przywiązywał do relacji dwustronnych w porównaniu ze swoim poprzednikiem, świadczą dwa kolejne kierunki: „region” oraz „państwa Bliskiego i Dalekiego Wschodu”, które nie tylko nie wyróżniły żadnych konkretnych państw, ale także zamknęły się w pojedynczych ustępach.

Wykres 21. Państwa Europy Zachodniej

Źródło: Opracowanie własne.

Z kolei wartość B przyporządkowana Stolicy Apostolskiej, mimo parafowania latem 1993 roku konkordatu między rządem RP a Watykanem, nie uległa znaczącej zmianie.

Rozdział 6

Exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego (1995)

6.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1994–1995

30 września 1994 roku odbył się tzw. obiad drawski, czyli spotkanie kadry dowódczej WP z prezydentem Lechem Wałęsą w Drawsku Pomorskim, w którego wyniku Sejm zarzucił prezydentowi działania „naruszające zasadę apolityczności wojska”. W marcu 1995 roku doszło do kolejnej zmiany na fotelu premiera: Waldemara Pawlaka zastąpił Józef Oleksy.

Ważnym etapem procesu pokojowego na Bliskim Wschodzie było podpisanie 26 października 1994 roku układu pokojowego pomiędzy Izraelem a Jordanią. Z kolei w grudniu tego samego roku poważny konflikt rozpoczął się na kaukaskich rubieżach Rosji, gdzie wybuchła tzw. I wojna czeczeńska. Z początkiem 1995 roku działalność rozpoczęła Światowa Organizacja Handlu. Również 1 stycznia tego roku Unia Europejska powiększyła się o Austrię, Szwecję i Finlandię, zaś w marcu zniesiono kontrolę na wewnętrznych granicach obszaru Schengen. W maju 1995 roku rozgorzała wojna w Chorwacji: siły rządowe wkroczyły do zamieszkałej przez Serbów zachodniej Sławonii, na co strona przeciwna odpowiedziała ostrzałem Zagrzebia.

28 kwietnia 1995 roku minister spraw zagranicznych Władysław Bartoszewski wygłosił przemówienie podczas uroczystej sesji Bundestagu i Bundesratu w Bonn, zwołanej z okazji 50. rocznicy zakończenia II wojny światowej. 3 maja 1995 roku Polska i Arabia Saudyjska nawiązały stosunki dyplomatyczne.

25 maja 1995 roku Informację ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski wygłosił W. Bartoszewski. Jego wystąpienie przed Sejmem II kadencji zawierało 5473 słowa.

6.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego

Tabela 6. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego z 1995 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	możliwie szybka integracja z NATO, aby wzmocnić bezpieczeństwo państwa	-----	-----	$8 + 46 + 134 + 99 + 15 + 170 + 16 + 36 + 96 = 620$	11,33%	1
A1	A	chcemy wnieść nasz wkład w budowę świata opartego na zasadach demokracji, poszanowania prawa i na obronie wspólnego dziedzictwa (szczególnie na obszarze OBWE), nasze członkostwo w NATO nie jest zwrócone przeciwko żadnemu państwu	-----	134	2,45%	9
A2	A	zwiększenie sieci powiązań Polski z NATO, w tym jak najlepsze wykorzystanie kooperacji w ramach Północnoatlantyckiej Rady Współpracy	-----	99	1,81%	10
A3	A	umacnianie i rozbudowa dwustronnych kontaktów Polski z krajami NATO	-----	15	0,27%	11
A4	A	wzmocnienie struktur dyplomatyczno-wojskowych odpowiedzialnych za realizację kontaktów z NATO, aby jak najlepiej przygotować się do debaty o rozszerzeniu Sojuszu	-----	170	3,11%	12

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A5	A	NATO powinno zachować charakter systemu obronnego i stać się rdzeniem architektury bezpieczeństwa w Europie	-----	16	0,29%	13
A6	A	chcemy być pełnoprawnym i regularnym członkiem NATO – uzyskać gwarancje bezpieczeństwa, przyczyniając się jednocześnie do wzmocnienia Sojuszu	-----	36	0,66%	14
A7	A	proces rozszerzania powinien opierać się na jasnych, realistycznych kryteriach	-----	15 + 9 + 32 + 40 = 96	1,75%	15
A7.1	A	A7	współpraca w ramach PdP powinna być coraz bardziej aktywna, aby niwelować różnice między państwami przyjmowanymi a tymi, które do tego aspirują	32	0,58%	16
A7.2	A	A7	formułę wzmocnionej współpracy NATO z Rosją i Ukrainą uważamy za ważny czynnik towarzyszący procesowi rozszerzania Sojuszu, nie powinna ona jednak nakładać ograniczeń na stosunki innych państw z NATO	40	0,73%	17
B	możliwie szybka integracja z UE, pełne członkostwo do 2000 roku	-----	-----	3 + 75 + 75 + 39 + 130 + 114 + 75 + 68 = 579	10,58%	2
B1	B	nasze członkostwo w UE jest obopólnie korzystne	-----	130	2,38%	29

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2	B	wpracowanie narodowej strategii prowadzącej nas do członkostwa w UE, w tym analiza i upublicznienie społecznych konsekwencji członkostwa	-----	114	2,08%	30
B3	B	adaptacja polskiej gospodarki i polskiego prawa do warunków stowarzyszenia z UE	-----	75	1,37%	31
B4	B	w dyskusji nad przyszłym kształtem integracji europejskiej opowiadamy się za UE ściśle zintegrowaną, solidarną, wyposażoną w skuteczne mechanizmy podejmowania decyzji oraz w sprawne instrumenty demokratycznej kontroli	-----	68	1,24%	32
C	dobre, przyjazne stosunki ze wszystkimi sąsiadami	-----	-----	7 + 75 = 82	1,50%	3
C1	C	nie widzimy żadnej sprzeczności między naszą wolą integracji z Zachodem a budowaniem przyjaznych stosunków z państwami położonymi na wschód od naszych granic; Polska nie prowadzi i nie będzie prowadziła dwóch odrębnych polityk – wschodniej i zachodniej	-----	29 + 46 = 75	1,37%	7

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D	kontynuowanie aktywnego uczestnictwa we współpracy regionalnej, udział we współpracy subregionalnej w Europie Środkowej jest ważnym uzupełnieniem procesów integracyjnych na kontynencie europejskim	-----	-----	$6 + 12 + 63 + 80 + 80 + 73 + 10 + 40 = 364$	6,65%	4
D1	D	mimo naszych starań współpraca polityczna w ramach Grupy Wyszehradzkiej nie osiągnęła oczekiwanej przez nas dynamiki i poziomu	-----	$2 + 17 + 61 = 80$	1,46%	46
D1.1	D	D1	ustanowienie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu było sukcesem	61	1,11%	49
D2	D	Inicjatywę Środkowoeuropejską, ze względu na udział w niej Austrii i Włoch, traktujemy jako pomost między Europą Środkową a Unią Europejską oraz jako praktyczny instrument przezwyczenia podziału Europy	-----	$2 + 56 + 22 = 80$	1,46%	47
D2.1	D	D2	z radością powitamy w gronie państw IŚE: Albanii, Białorusi, Bułgarii, Rumunii i Ukrainę	22	0,40%	50
D3	D	współzależanie w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego jest coraz intensywniejsze; formuła współpracy z tradycyjnie przyjaznymi Polsce państwami nordyckimi oraz z państwami bałtyckimi	-----	$5 + 48 + 20 = 73$	1,33%	48

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D3.1	D	D3	formuła RPMB sprzyja współpracy z tradycyjnie przyjaznymi Polsce państwami nordyckimi oraz z państwami bałtyckimi (Litwą, Łotwą, Estonią)	20	0,37%	51
D4	D	szczególnie szerokie możliwości współpracy istnieją w naszych stosunkach z Litwą		10	0,18%	52
D5	D	współpracę transgraniczną i międzynarodową traktujemy jako ważny instrument tworzenia i rozbudowy nowych stosunków między państwami w Europie		40	0,73%	53
E	intensywny rozwój stosunków gospodarczych z dynamicznymi rynkami świata, wzmocnienie naszej pozycji na rynkach światowych			8 + 17 = 25	0,46%	5
F	traktujemy NATO, UE i UZE jako system integrujący społeczność euroatlantycką			13	0,24%	6
G	aby przeciwdziałać postzimmowojennym zagrożeniom, muszą być przestrzegane zasady suwerenności, partnerskich stosunków międzynarodowych oraz prawa człowieka			41	0,75%	8
H	współpraca polityczna i wojskowa z USA dokonuje się w coraz większej mierze na warunkach prawdziwie sojuszników, co ma szczególne znaczenie dla bezpiecznego rozwoju Polski i jej akcesji do NATO			70 + 15 + 26 + 30 = 141	2,58%	20

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H1		NATO to także polityczne współuczestnictwo USA i Kanady w kształtowaniu nowego ładu Europy	-----	15	0,27%	18
H2	H	doceniamy wagę wsparcia USA dla reform dokonujących się w naszym kraju	-----	26	0,48%	19
H3	H	zachęcanie kapitału amerykańskiego i kanadyjskiego do bezpośrednich inwestycji w Polsce	-----	30	0,55%	21
I	UZE postrzegamy jako „europejski filar NATO” oraz europejski segment obronny	-----	-----	11 + 120 = 131	2,39%	22
I1	I	jak najlepsze wykorzystanie możliwości płynących ze statusu członka stowarzyszonego UZE (ustanowienie konkretnych form współpracy między WP a Eurokorpusem, przystąpienie do zachodnieuropejskiej Agencji do spraw Uzbrojenia, włączenie naszego przemysłu do wspólnych przedsięwzięć produkcyjnych UZE)	-----	120	2,19%	23
J	OBWE jest ważnym czynnikiem przeciwdziałającym podziałom w Europie	-----	-----	14 + 74 + 18 + 21 = 127	2,32%	24
J1	J	dalsze wspieranie OBWE w prowadzonej przez nią dyplomacji prewencyjnej i w jej działaniach na rzecz zapobiegania konfliktom	-----	18	0,33%	25

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J2	J	opowiadamy się za umacnianiem „ludzkiego wymiaru” w działaniach OBWE, w tym za wzrostem roli warszawskiego Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka	-----	21	0,38%	26
K	kontynuowanie działania na rzecz kontroli i redukcji zbrojeń i środków budowy zaufania	-----	-----	97 + 23 = 120	2,19%	27
L	uznajemy szczególną rolę Rady Europy w tworzeniu na całym kontynencie systemu ochrony praw człowieka i rządów prawa oraz w budowaniu trwałej demokracji	-----	-----	56	1,02%	28
M	nasze integracyjne zamysły nie są możliwe bez uregulowanych i przyjaznych stosunków dwustronnych z wszystkim państwami Starożytności	-----	-----	21 + 178 + 49 + 32 + 36 + 27 + 32 + 38 + 30 + 106 = 549	10,03%	33
M1	M	partnerskie i przyjazne stosunki, jakie nas łączą z RFN, są zwieńczeniem wysiłków na rzecz pojednania	-----	126 + 19 + 25 + 8 = 178	3,25%	34
M1.1	M	M1	stworzyliśmy moralne i prawne podstawy wielopłaszczyznowej współpracy Polski i Niemiec	25	0,46%	35
M1.2	M	M1	wysoko cenimy poparcie Niemiec dla naszych dążeń integracyjnych	8	0,15%	36

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
M2	M	nasze tradycyjnie przyjazne i bogate stosunki z Francją stanowią dobrą bazę do budowania poczucia współodpowiedzialności za kształt naszego kontynentu	-----	49	0,90%	37
M3	M	utrzymanie i stałe wzbogacanie współpracy w trójkącie weimarskim, także po naszym przystąpieniu do UE	-----	32	0,58%	38
M4	M	wysoko sobie cenimy przychylny dla Europy Środkowej inicjatywy Zjednoczonego Królestwa w kwestii II i III filaru UE	-----	25 + 11 = 36	0,66%	39
M4.1	M	M4	z zadoleniem odnotowujemy postęp w pokojowym uregulowaniu konfliktu w Irlandii Północnej	11	0,20%	40
M5	M	obsługujemy z sympatią sukcesy odnotowane w UE przez przyjazną nam Irlandię	-----	27	0,49%	41
M6	M	jesteśmy wdzięczni Belgii, Holandii i Luksemburgowi za ich przychylny stosunek do Polski; dalsza współpraca z krajami Beneluksu, korzystanie z ich doświadczeń	-----	32	0,58%	42
M7	M	odnotowujemy z uwagą szczególną wrażliwość Francji, Hiszpanii, Portugalii, Włoch, Grecji i całej Unii na problemy krajów basenu Morza Śródziemnego, mamy nadzieję na udział w ich rozwiązaniu	-----	38	0,69%	43

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
M8	M	skorzystanie z doświadczeń kilkulatniego negocjowania członkostwa w Unii przyjaznej nam Austrii	-----	30	0,55%	44
M9	M	szczególny charakter mają nasze stosunki ze Stolicą Apostolską, współna jest nam troska o sprawiedliwy porządek świata i poszanowanie chrześcijańskich wartości	-----	42 + 64 = 106	1,94%	45
M9.1	M	M9	trwale uregulowanie stosunków ze Stolicą Apostolską (ratyfikacja konkordatu) jest zgodne z polską racją stanu	64	1,17%	99
N	chcemy konstruktywnej współpracy z naszymi wschodnimi sąsiadami, służącej wspólnym interesom			10 + 100 + 45 + 34 + 251 + 73 + 43 + 53 = 609	11,13%	56
N1	N	w interesie Polski leży demokratyczny, pomyślny gospodarczo i samodzielny rozwój państw w Europie Wschodniej, naszą politykę będziemy prowadzić konsekwentnie i cierpliwie		52 + 48 = 100	1,83%	54
N1.1	N	N1	w warunkach trwałości tego układu geopolitycznego jest skuteczna transformacja państw regionu, staramy się wspierać te przemiany w ramach naszych możliwości	48	0,88%	55

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
N2	N	udział Polski w procesach i strukturach integracji euroatlantyckiej przyniesie korzyści także naszym wschodnim sąsiadom, rozszerzanie to nie oznacza tworzenia nowych linii podziału w Europie, lecz przewyciężenie starych	udział Polski w procesach i strukturach integracji euroatlantyckiej przyniesie korzyści także naszym wschodnim sąsiadom, rozszerzanie to nie oznacza tworzenia nowych linii podziału w Europie, lecz przewyciężenie starych	45	0,82%	57
N3	N	staramy się ożywić dialog polityczny z krajami regionu, zwiększać obroty handlowe i umacniać naszą obecność gospodarczą	staramy się ożywić dialog polityczny z krajami regionu, zwiększać obroty handlowe i umacniać naszą obecność gospodarczą	34	0,62%	58
N4	N	wszechstronny i wielopłaszczyznowy rozwój współpracy z Rosją, w tym ożywione kontakty między ludzkie	-----	21 + 32 + 31 + 65 + 81 + 21 = 251	4,59%	59
N4.1	N	N4	pełna realizacja bogatej infrastruktury prawnej pomiędzy stronami	31	0,57%	60
N4.2	N	N4	wyraźny wzrost wymiany handlowej oraz powiększający się stale ruch osobowy stanowią dobrą zapowiedź tego, co można by osiągnąć w przyszłości	65	1,19%	61
N4.3	N	N4	zdynamizowanie naszych stosunków politycznych, nadanie im partnerskiego, otwartego, rzeczowego, zakładającego dobrą wolę charakteru	81	1,48%	62
N4.4	N	N4	współpraca z Rosją zależy też w znacznym stopniu od tego, czy w podstawowych kwestiach polskiej polityki wschodniej będziemy mówić jednym głosem	21	0,38%	63

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
N5	N	dużą rangę nadajemy stosunkom z Ukrainą	-----	16 + 24 + 17 + 16 = 73	1,33%	64
N5.1	N	N5	kształtowanie zasad naszego ścisłego partnerstwa, również w dziedzinie bezpieczeństwa, powinno przyczynić się do umacniania stabilności w regionie	24	0,44%	65
N5.2	N	N5	wspieranie dążeń polskich środowisk gospodarczych do budowania trwałych powiązań handlowych, produkcyjnych oraz inwestycyjnych z Ukrainą	17	0,31%	66
N5.3	N	N5	szczególną wagę przywiązujemy do szerokiej współpracy przygranicznej i międzyregionalnej oraz wymiany kulturalnej	16	0,29%	67
N6	N	w stosunkach dwustronnych z naszymi wschodnimi sąsiadami istotne znaczenie mają kontakty z suwerenną Republiką Białorus	-----	15 + 28 = 43	0,79%	68
N6.1	N	N6	jestemy zainteresowani podniesieniem na wyższy poziom polsko-białoruskiej współpracy ekonomicznej we wszystkich dziedzinach	28	0,51%	69
N7	N	intensyfikowanie stosunków dwustronnych we wszystkich dziedzinach (przede wszystkim w gospodarce) z państwami Azji Środkowej i Kaukazu Południowego	-----	53	0,97%	70

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
0	polska polityka zagraniczna koncentruje się na Europie, ale nie traci z pola widzenia licznej i zróżnicowanej grupy krajów Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej, stosunki te mają głównie charakter ekonomiczny	-----	-----	49 + 185 + 66 + 34 + 29 + 8 + 51 = 422	7,71%	71
01	0	w obszarze Azji i Pacyfiku stosunków z państwami wysoce rozwiniętymi gospodarczo, takimi jak Japonia czy Korea Południowa, lub intensywnie się rozwijającymi, takimi jak Chiny czy Indie	-----	58 + 19 + 32 + 15 + 46 + 15 = 185	3,38%	72
01.1	0	01	zachęcenie korporacji japońskich do inwestycji bezpośrednich w naszym kraju	19	0,35%	73
01.2	0	01	większa polska aktywność na gigantycznym rynku Chin, w tym udział w przedsięwzięciach hydrobudowlanych	32	0,58%	74
01.3	0	01	mamy nadzieję na rozwój współpracy z Koreą Południową na zasadzie strategicznego partnerstwa państw średniej wielkości	15	0,27%	75
01.4	0	01	rozwijamy więzi z ASEAN, chcemy włączyć się do dialogu między Unią Europejską i ASEAN, doceniamy znaczenie organizacji ponadregionalnych, takich jak APEC	46	0,84%	76

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
01.5	0	01	wszelkierne przyjazne stosunki z Australią	15	0,27%	77
02	0	polska dyplomacja konsekwentnie wspiera proces pokojowy na Bliskim Wschodzie	-----	30 + 7 + 29 = 66	1,21%	78
02.1	0	02	rozwój tradycyjnie dobrych stosunków z państwami arabskimi	7	0,13%	79
02.2	0	02	zależy nam bardzo na odbudowywanych od niedawna stosunkach z państwem Izrael	29	0,53%	80
03	0	nasze zainteresowanie całym regionem Morza Śródziemnego wyraża się w staraniach o uczestnictwo w instytucjach i spotkaniach wielostronnych	-----	34	0,62%	81
04	0	intensyfikowanie kontaktów z Republiką Południowej Afryki	-----	29	0,53%	82
05	0	rozwój współpracy gospodarczej z państwami Afryki Subsaharyjskiej	-----	8	0,15%	83
06	0	ożywienie współpracy gospodarczej, wojskowej oraz uregulowanie spraw prawno-traktatowych z państwami Ameryki Łacińskiej	-----	51	0,93%	84
P	aktywnie uczestniczymy w dyskusji nad reformą ONZ, mamy swój znaczący udział w operacjach pokojowych i konsekwentnie angażujemy się na rzecz utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa	-----	-----	41 + 12 + 79 = 132	2,41%	85

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
P1	P	zapewnienie Polsce miejsca w Radzie Bezpieczeństwa na lata 1996–1997	-----	12	0,22%	86
P2	P	nadanie problematyce społecznej i prawom człowieka wysokiej rangi w działalności ONZ	-----	18 + 46 + 15 = 79	1,44%	87
P2.1	P	P2	wykorzystanie możliwości systemu INZ do wspierania transformacji systemowych	15	0,27%	88
Q	istotne znaczenie ma dla nas współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska	-----	-----	52 + 14 + 10 = 76	1,39%	89
Q1	Q	z największą uwagą będziemy traktować przedsięwzięcia mające na celu zwiększanie bezpieczeństwa elektrowni atomowych	-----	14	0,26%	90
Q2	Q	urczywiśnienie koncepcji ekokonwersji naszego zadłużenia zagranicznego	-----	10	0,18%	91
R	tworzenie sprzyjających warunków do gospodarczego rozwoju Polski	-----	-----	11 + 24 + 43 + 13 + 22 + 49 = 162	2,96%	92
R1	R	wykorzystanie możliwości wynikających z postępującej liberalizacji handlu światowego	-----	43	0,79%	93
R2	R	poprawa naszego bilansu handlowego w obrotach towarowych z zagranicą	-----	13	0,24%	94

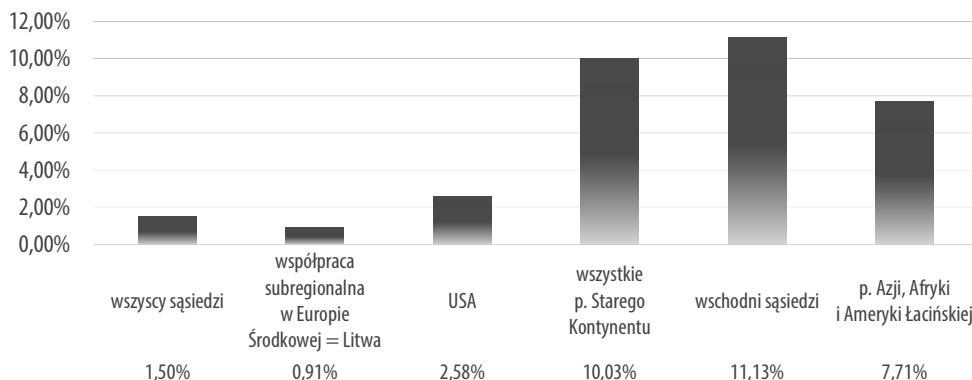
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
R3	R	wykorzystanie tranzytowych możliwości Polski i pozyskiwanie środków służących zbudowaniu odpowiedniej infrastruktury oraz promowanie inwestycji zagranicznych w naszym kraju	-----	22	0,40%	95
R4	R	utrzymanie dobrej współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi	-----	11 + 38 = 49	0,90%	96
R4.1	R	R4	przystąpienie do OECD	38	0,69%	97
S	przyjęcie przez Sejm ustawy o zawieraniu i wypowiedzeniu umów międzynarodowych	-----	-----	107	1,96%	98
T	dostosowanie sieci placówek dyplomatycznych i konsularnych do nowej sytuacji geopolitycznej	-----	-----	100	1,83%	100
U	wprowadzenie zaostrzonych kontroli na granicach zewnętrznych państw obszaru Schengen nie powinno wpływać negatywnie na intensywność kontaktów między społeczeństwami	-----	-----	81	1,48%	101
V	umacnianie u rodaków zamieszkujących za granicą ich związków z Polską i wspieranie starń mających na celu kultywowanie języka, tradycji i kultury polskiej	-----	-----	31 + 54 + 28 + 21 = 134	2,45%	102

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
V1	V	przestrzeganie standardów europejskich i zagwarantowanych traktatami praw polskich mniejszości narodowych, przede wszystkim w krajach postkomunistycznych oraz polskiej grupy etnicznej w RFN	-----	28	0,51%	103
V2	V	rozwijanie wielostronnej współpracy ze środowiskami emigracyjnymi i polonijnymi w Europie Zachodniej, Ameryce Północnej i Łacińskiej oraz Australii	-----	21	0,38%	104
W		działalność promocyjna i informacyjna stanowi jeden z ważniejszych elementów działań zewnętrznych państwa, wspomaga bowiem kształtowanie obrazu Polski na świecie	-----	117 + 20 = 137	2,50%	105
W1	W	wielką wagę przywiązujemy do umacniania związku z diasporą żydowską, której wielu przedstawicieli łączy różnorodne więzi z naszą kulturą i krajem	-----	20	0,37%	106
X		zapewnienie właściwych materialnych warunków prowadzenia polityki zagranicznej, w tym finansowych	-----	68	1,24%	107
Y		uporządkowanie i rozszerzenie regulacji prawnych dotyczących polityki zagranicznej	-----	75	1,37%	108
Z		wzmocnienie koordynującej roli ministra spraw zagranicznych	-----	31	0,57%	109

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: W. Bartoszewski, *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 50. posiedzeniu Sejmu RP II kadencji*, 25.05.1995, <http://www.msz.gov.pl/resource/bfa922e4-9a33-4fa6-8ae6-9a91b16a5871>; ICR (dostęp: 10.05.2013).

6.3. Podsumowanie

Wykres 22. Kierunki geograficzne w 1995 roku

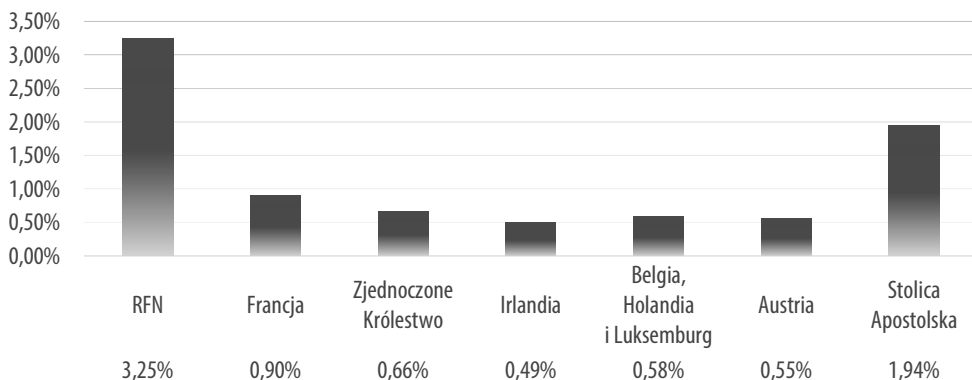

Źródło: Opracowanie własne.

Exposé ministra W. Bartoszewskiego swoją kompozycją wyróżnia się na tle poprzednich wystąpień szefów polskiej dyplomacji. W dokumencie z 1995 roku dało się wyróżnić sześć kierunków geograficznych, z czego trzy pierwsze „wszyscy sąsiedzi” oraz „współpraca subregionalna w Europie Środkowej” opisywały stosunki dwustronne Rzeczypospolitej najmniej obszernie.

Pierwszy z nich odnosił się w sposób ogólny do budowania przyjaznych stosunków zarówno z Zachodem, jak i Wschodem, nie wzmiankując żadnego konkretnego partnera. Drugi, choć wymienił kilka państw, tylko w przypadku Litwy (wartość B – 0,18%) nawiązał wprost do relacji dwustronnych. Tylko jednemu państwu – Stanom Zjednoczonym – był także poświęcony trzeci z kierunków geograficznych zaprezentowanych przez ministra W. Bartoszewskiego.

Wykres 23. Wszystkie państwa Starego Kontynentu

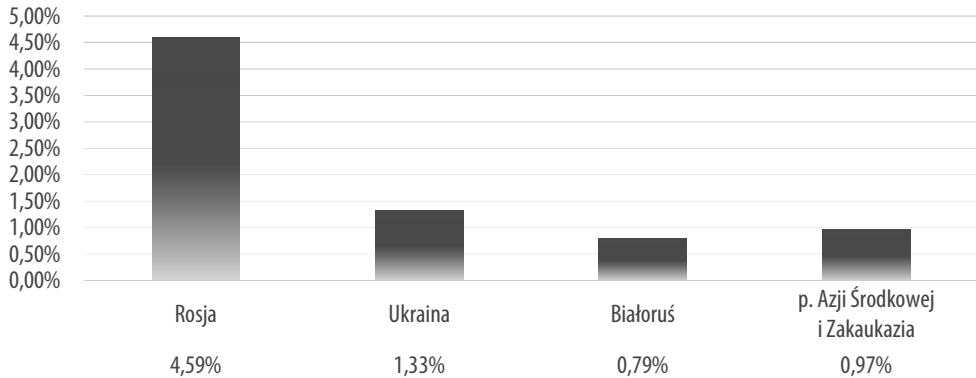
Źródło: Opracowanie własne.

Czwartym pod kątem kolejności opisu, zaś drugim pod względem liczby wyrazów był w 1995 roku kierunek zachodnioeuropejski. Podobnie jak jego poprzednicy minister W. Bartoszewski najwięcej znaczenia przywiązał w tym miejscu RFN, Francji i Wielkiej Brytanii, pominął Włochy i Hiszpanię. Zamiast osobnej kategorii omówił tu także Stolicę Apostolską.

W 1995 roku po raz pierwszy w charakterze osobnego kierunku geograficznego wystąpili „wschodni sąsiedzi”. Zdecydowanie najważniejszym państwem w tej grupie okazała się Rosja. Warto zauważyć uzupełnienie adresatów polityki wschodniej III RP o pozaeuropejskich partnerów z byłego ZSRR: państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej.

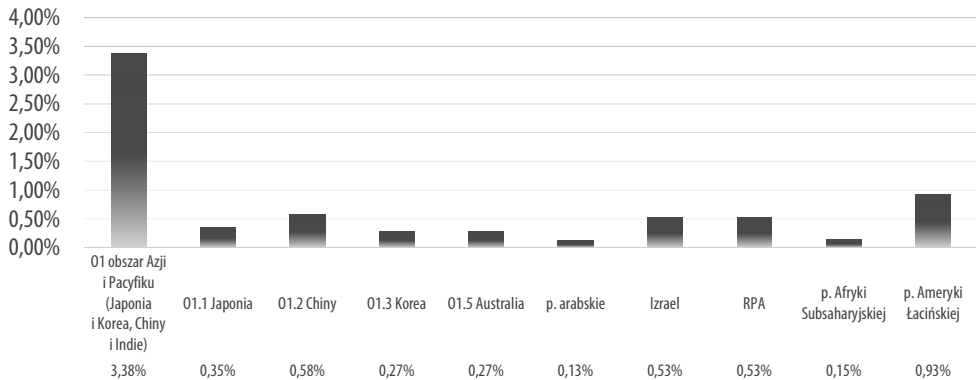
Ostatnim kierunkiem geograficznym niniejszego dokumentu byli partnerzy z Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej. Większość z opisanych w tym kontekście państw pojawiała się już wcześniej, wyjątkiem są tylko państwa Afryki Subsaharyjskiej. Uwagę przykuwa także wartość B Republiki Południowej Afryki, która po zakończeniu przemian politycznych w tym państwie zrównała się z tymi właściwymi innym partnerom pozaeuropejskim.

Wykres 24. Wschodni sąsiedzi

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 25. Państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 7

Exposé ministra spraw zagranicznych

Dariusza Rosatiego (1996)

7.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1995–1996

W przypadających jesienią 1995 roku wyborach prezydenckich do drugiej tury głosowania zakwalifikowali się Aleksander Kwaśniewski i Lech Wałęsa. Ostatecznie 23 grudnia odbyło się zaprzysiężenie pierwszego z nich na urząd Prezydenta RP. Koniec roku przyniósł jednak zdecydowanie więcej politycznych emocji w związku z tzw. aferą Olina. Wobec ujawnienia przez ministra spraw wewnętrznych Andrzeja Milczanowskiego informacji o posiadaniu przez Urząd Ochrony Państwa materiałów wskazujących na Józefa Oleksego jako współpracownika rosyjskich służb specjalnych 24 stycznia 1996 roku premier złożył dymisję. Nowy rząd, na którego czele stanął Włodzimierz Cimoszewicz, został powołany 7 lutego tego samego roku.

W lipcu 1995 roku doszło do jednej z najgłośniejszych zbrodni wojny jugosłowiańskiej: masakry ludności bośniackiej przez serbskich żołnierzy w Srebrenicy. W listopadzie udało się jednakże parafować Układ z Dayton, który ostatecznie zakończył wojnę domową na Bałkanach.

29 stycznia 1996 roku sekretarz generalny NATO przedstawił rządowi Polski, Czech i Węgier propozycję wszczęcia konsultacji w sprawie przyjęcia do NATO.

Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski została przedstawiona przez ministra Dariusza Rosatiego 9 maja 1996 roku i liczyła 5620 wyrazów.

7.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatięgo

Tabela 7. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatięgo z 1996 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	powrót Polski do świata zachodniego poprzez integrację z instytucjami europejskimi i euroatlantyckimi	-----	-----	$12 + 36 + 58 + 663 + 542 + 52 + 7 + 42 = 1412$	25,12%	1
A1	A	traktowanie Polski przez kraje oraz zachodnie instytucje jako wiarygodnego partnera; kraj będący w stanie stabilizującego wpływać na cały region, który zaczyna być dawcą, a nie tylko biorcą pomocy zagranicznej	-----	58	1,03%	8
A2	A	członkostwo w NATO, uczestnictwo w debacie rozszerzeniowej, stworzenie programu integracji	-----	$1 + 19 + 43 + 57 + 59 + 41 + 34 + 10 + 61 + 73 + 56 + 152 + 57 = 663$	11,80%	10
A2.1	A	A2	NATO jest kluczową strukturą tworzonej architektury bezpieczeństwa o wymiarze euroatlantyckim	59	1,05%	15
A2.2	A	A2	członkostwo Polski w NATO poszerzy w kierunku wschodnim strefy stabilności i demokracji, przeciwdziałać będzie pokusom tworzenia nieskutecznych i potencjalnie antagonizujących sojuszków subregionalnych	41	0,73%	16

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A2.3	A	A2	realizacja ambitnego indywidualnego programu Partnerstwa dla Pokoju, kontynuacja misji wojskowej w ramach IFOR	34	0,60%	17
A2.4	A	A2	intensywna współpraca dwu- i wielostronna z państwami członkowskimi NATO	10	0,18%	18
A2.5	A	A2	doprowadzenie do tego, aby w grudniu 1996 roku Rada Północnoatlantycka podjęła zasadnicze decyzje dotyczące kalendarza rozszerzenia Sojuszu, zapewnienie, aby Polska znalazła się w grupie państw objętej tym procesem w pierwszej kolejności	61	1,09%	19
A2.6	A	A2	przekonanie innych państw, że rozszerzenie NATO nie jest wymierzone przeciwko Rosji ani żadnemu innemu państwu; nie będziemy pytać Rosji o zgodę na wejście do NATO, jednak uważamy za właściwe informować ją o naszych intencjach	73	1,30%	20
A2.7	A	A2	za ważny czynnik towarzyszący procesowi rozszerzenia Sojuszu uważamy wzmacnianie współpracy pomiędzy NATO i Rosją, a także Ukrainą oraz krajami, które nie zostaną w najbliższym czasie członkami Sojuszu	56	1,00%	21

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A2.8	A	A2	rozszerzenie i przyspieszenie procesu niezbędnych przeobrażeń wewnętrznych	152	2,70%	22
A2.9	A	A2	podjęcie w środowiskach opiniotwórczych i w mediach odpowiedniej kampanii informacyjnej odnośnie do konsekwencji integracji z NATO	57	1,01%	23
A3	A	członkostwo w UE, które traktujemy nie tylko jako gwarancję naszego rozwoju gospodarczego i postępu cywilizacyjnego, lecz także konsolidacji naszego demokratycznego państwa	-----	2 + 119 + 164 + 17 + 62 + 34 + 29 + 72 + 43 = 542	9,64%	11
A3.1	A	A3	realizacja narodowej strategii integracji z Unią oraz jej szerokie zaprezentowanie społeczeństwu	164	2,92%	33
A3.2	A	A3	promowanie Polski jako solidnego kandydata do członkostwa w Unii	17	0,30%	34
A3.3	A	A3	dążenie do ustalenia kalendarza przyszłych działań oraz przygotowanie się do rozmów przedakcesyjnych i akcesyjnych, w tym kooperacja z KE w procesie opracowywania avis	14 + 48 = 62	1,10%	35
A3.4	A	A3	poparcie poszczególnych państw dla naszej akcesji, w tym intensyfikacja współpracy z państwami, które sprawują lub rychto będą sprawować przewodnictwo w UE	34	0,60%	36

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A3.5	A	A3	wykorzystanie istniejących form współpracy (trójkąta weimarskiego, współpracy regionalnej, środkowo-europejskiej i bałtyckiej) w celu przyspieszenia procesu integracji	29	0,52%	37
A3.6	A	A3	możliwość przekazywania naszego stanowiska w kwestiach będących przedmiotem konferencji między-rządowej państw UE (utrwalenie demokratycznego charakteru Unii, zwiększenie efektywności i przejrzystości jej działania, objęcie zasadą solidarności przyszłych członków, umocnienie roli Unii w stosunkach europejskich)	72	1,28%	38
A3.7	A	A3	sprawny przepływ informacji oraz poprawa koordynacji działań i współpracy resortów oraz instytucji	43	0,77%	39
A4	A	członkostwo w UE	-----	2 + 15 + 24 + 11 = 52	0,93%	12
A4.1	A	A4	włączenie Polski do pracy coraz większej liczby grup roboczych i innych agend UE oraz do współpracy przemysłów zbrojeniowych pod jej egidą	24	0,43%	24
A4.2	A	A4	śledzimy z uwagą toczącą się dyskusję na temat Europejskiej Tożsamości Obronnej	11	0,20%	25
A5	A	członkostwo w OECD	-----	7	0,12%	13

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A6	A	uzyskanie członkostwa w jednej z euroatlantyckich instytucji nie powinno być uzależnione od członkostwa w innej; jednak te działania w istotny sposób są powiązane	-----	42	0,75%	14
B	budowanie jak najlepszych stosunków z sąsiadami oraz najbliższym otoczeniem	-----	-----	6 + 22 + 19 + 171 + 54 + 73 + 29 + 7 + 31 + 18 + 15 + 15 + 149 + 63 + 29 + 92 + 39 = 832	14,80%	2
B1	B	sąsiadujemy z dogłębnie zdegenerowanymi Niemcami, a nasze stosunki z tym krajem powszechnie uznaje się za modelowe	-----	19	0,34%	6
B2	B	stosunki z Rosją stają się coraz bardziej dynamiczne i wszechstronne, a tym samym normalne	-----	31 + 16 + 56 + 40 + 18 + 10 = 171	3,04%	7
B2.1	B	B2	z satysfakcją obserwujemy zwiększającą się intensywność stosunków polsko-rosyjskich i poprawę ich klimatu oraz rozwój wymiany handlowej	16	0,28%	92
B2.2	B	B2	na stosunki polsko-rosyjskie w dalszym ciągu kładzie się cieniem sprecyzacji Rosji wobec przystąpienia Polski do NATO	56	1,00%	93
B2.3	B	B2	istniejące różnice polityczne będziemy starali się ograniczać poprzez dialog, a także przez zagęszczenie powiązań pozapolitycznych: gospodarczych, kulturalnych, naukowych, społecznych	40	0,71%	94

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2.4	B	B2	specjalne znaczenie mają tu prawo-traktatowe zabezpieczenia finansowania handlu oraz długofalowych dostaw do Polski rosyjskich surowców i nośników energii	18	0,32%	95
B2.5	B	B2	wspieranie współpracy transgranicznej oraz z poszczególnymi regionami w głębi Rosji	10	0,18%	96
B3	B	zacieśnienie z Czechami i Węgrami, a także Słowacją kontaktów na różnorodnych płaszczyznach i na wszystkich szczeblach	-----	29 + 9 + 5 + 11 = 54	0,96%	77
B3.1	B	B3	dalsza liberalizacja handlu w ramach CEFTA	9	0,16%	78
B3.2	B	B3	rozwój kontaktów w dziedzinie obronności	5	0,09%	79
B3.3	B	B3	konsultowanie strategii integracyjnej z NATO, UE i UE	11	0,20%	80
B4	B	istotne znaczenie mają dla nas stosunki z państwami bałtyckimi	-----	9 + 44 + 20 = 73	1,30%	81
B4.1	B	B4	pragniemy podkreślić zdecydowaną poprawę stosunków z Litwą, wypełnienie konkretnej treścią zawartych porozumień i uzgodnień, rozwój współpracy gospodarczej, sprzyjanie integracji Litwy (a także Łotwy) z CEFTA, współpraca wojskowa	44	0,78%	82

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B4.2	B	B4	uzupełnienie współpracy w ramach RPMB rozwojem stosunków dwustronnych z Łotwą i Estonią	20	0,36%	83
B5	B	rozwój stosunków z Rumunią i Bułgarią	-----	29	0,52%	84
B6	B	z zadowoleniem odnotowujemy aktywizację kontaktów z Chorwacją	-----	7	0,12%	85
B7	B	aktywne wspieranie wysiłków wspólnoty międzynarodowej prowadzące do trwałego pokoju na Bałkanach	-----	31	0,55%	86
B8	B	odtworzenie więzi gospodarczych i przywrócenie dialogu politycznego z Jugosławią	-----	18	0,32%	87
B9	B	wspieranie działań stabilizujących niepodległy byt Macedonii i umacnianie z nią stosunków dwustronnych	-----	15	0,27%	88
B10	B	intensyfikacja naszych stosunków gospodarczych ze Słowenią	-----	15	0,27%	89
B11	B	wola Polski w kwestii posiadania partnerskich stosunków z państwami regionu odnosi się także do naszych wschodnich sąsiadów	-----	71 + 38 + 33 + 7 = 149	2,65%	90
B11.1	B	B11	intensywny rozwój współpracy gospodarczej i przesuwanie na wschód strefy stabilizacji, demokracji i dobrobytu	38	0,68%	91

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B11.2	B	B11	zwiększanie naszej obecności gospodarczej na obszarze byłego ZSRR, rozszerzanie infrastruktury prawno-traktatowej oraz gospodarczej	33	0,59%	106
B11.3	B	B11	ożywienie kontaktów kulturalnych i międzyludzkich	7	0,12%	107
B12	B	pomyślnie rozwijają się stosunki polsko-ukraińskie, coraz bardziej nabierając znamion ścisłego partnerstwa	-----	11 + 13 + 12 + 10 + 17 = 63	1,12%	97
B12.1	B	B12	niepodległość Ukrainy traktujemy jako jedną z istotnych gwarancji bezpieczeństwa Polski i stabilności europejskiej	13	0,23%	98
B12.2	B	B12	wspieranie Ukrainy m.in. poprzez pomoc w kształceniu kadr administracyjnych i gospodarczych	12	0,21%	99
B12.3	B	B12	pogłębianie dialogu politycznego na płaszczyźnie oficjalnej oraz pozarządowej	10	0,18%	100
B12.4	B	B12	polско-ukraińska współpraca wojskowa znajduje konkretne odzwierciedlenie w krokach podjętych w celu utworzenia polско-ukraińskiego batalionu dla misji pokojowych	17	0,30%	101

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B13	B	staramy się rozwijać stosunki gospodarcze z Białorusią, zależy nam też na współpracy politycznej, która przyczyniałaby się do wzmacniania niezawisłego i suwerennego bytu tego państwa	-----	29	0,52%	102
B14	B	wspieranie wysiłków Ukrainy i Białorusi w budowie niepodległej państwowości i kontynuowaniu reform demokratycznych i prorynkowych, stworzenie sieci kontaktów między społeczeństwami	-----	77 + 15 = 92	1,64%	103
B14.1	B	B14	możemy z satysfakcją odnotować, że już dziś zauważamy proeuropejskie ukierunkowanie w polityce Ukrainy	15	0,27%	104
B15	B	zintensyfikowanie dialogu z państwami Kaukazu Południowego i Azji Środkowej	-----	39	0,69%	105
C	współpraca w skali regionu, służąca jego stabilizacji i wzmocnieniu pozycji Polski	-----	-----	11 + 29 + 57 + 45 = 142	2,53%	3
C1	C	nadal istnieją obiektywne przesłanki politycznego współdziałania krajów wszechstrznych, niekwestionowanym osiągnięciem jest zacieśnienie powiązań gospodarczych w ramach CEFTA	-----	31 + 26 = 57	1,01%	108

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1.1	C	C1	dalszy rozwój współpracy wyszehradzkiej, m.in. przez poszerzenie zakresu kooperacji oraz przyłączenie nowych krajów, np. Litwy, a także Łotwy, Rumunii i Bułgarii	26	0,46%	109
C2	C	Polska przywiązuje dużą wagę do modelowo rozwijającej się współpracy w regionie bałtyckim, w tym zwłaszcza w ramach RPMB	-----	32 + 13 = 45	0,80%	110
C2.1	C	C2	zwiększenie zaangażowania UE we współpracę w regionie bałtyckim	13	0,23%	111
D	aktywność Polski na szerszym forum międzynarodowym, zwłaszcza w ONZ (pełniąc funkcję członka RB)	-----	-----	27 + 49 + 31 + 14 + 27 + 21 + 11 + 10 + 10 = 200	3,56%	4
D1	D	wykorzystanie zasiadania w RB dla upowszechnienia wizerunku Polski jako kraju stabilnego i wiarygodnego, wzmocnienia współpracy z naszymi sojusznikami w Europie Zachodniej i w USA	-----	49	0,87%	40
D2	D	współdziałanie w trwałym uregulowaniu konfliktu w Bośni i Hercegowinie, wygaszaniu konfliktów na terenie WNP oraz na utrwalaniu pokoju na Bliskim Wschodzie	-----	31	0,55%	41
D3	D	popieramy współdziałanie RB z organizacjami regionalnymi w sprawach dotyczących międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa	-----	14	0,25%	42

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D4	D	aktywny udział w dyskusjach dotyczących reformy ONZ przy ewentualnej zmianie formuły RB należyte uwzględnienie interesów Europy Środkowej	-----	27	0,48%	43
D5	D	poświęcanie wiele uwagi pracom Rady Społeczno-Gospodarczej, w tym Europejskiej Komisji Gospodarczej (ważnej dla wspierania transformacji ustrojowych)	-----	21	0,37%	44
D6	D	promowanie problematyki społecznej i związanej z ochroną praw człowieka	-----	11	0,20%	45
D7	D	aktywne uczestnictwo w pracach nad ustanowieniem MTK	-----	10	0,18%	46
D8	D	dalszy rozwój współpracy z programami i agencjami wyspecjalizowanymi ONZ	-----	10	0,18%	47
E	rozwoj współpracy z ośrodkami dynamicznej gospodarczej w świecie, w tym przede wszystkim poza Europą	-----	-----	13 + 61 + 113 + 56 + 38 + 21 = 302	5,37%	5
E1	E	podstawowym priorytetem polskiej polityki zagranicznej na obszarze pozaeuropejskim jest kierunek dalekowschodni oraz Azja Południowo-Wschodnia	-----	16 + 24 + 14 + 14 + 27 + 18 = 113	2,01%	112
E1.1	E	E1	priorytetowe znaczenie mają stosunki z Japonią, Chinami i Republiką Korei, a także państwami ASEAN	14	0,25%	113

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E1.2	E	E1	udział w kolejnych spotkaniach krajów europejskich i azjatyckich (ASEM)	14	0,25%	114
E1.3	E	E1	stała promocja tego regionu wśród polskich podmiotów gospodarczych	27	0,48%	115
E1.4	E	E1	wzmoczenie współpracy z Indiami i Pakistanem oraz podniesienie na wyższy szczebel politycznych kontaktów z Australią	18	0,32%	116
E2	E	w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej Jesteśmy zainteresowani dalszym zacieśnianiem współpracy gospodarczej	-----	13 + 32 + 11 = 56	1,00%	117
E2.1	E	E2	włączenie się w struktury nowego ładu ekonomicznego w strefie śródziemnomorskiej, kształtującego się we współpracy z UE	32	0,57%	118
E2.2	E	E2	rozwój dialogu politycznego z Izraelem oraz krajami arabskimi	11	0,20%	119
E3	E	aktywniejsze zaangażowanie w problematykę afrykańską	-----	17 + 21 = 38	0,68%	120
E3.1	E	E3	zintensyfikowanie kontaktów z niektórymi państwami Afryki, zwłaszcza z RPA	21	0,37%	121
E4	E	zdynamiczowanie współpracy z Ameryką Łacińską, głównie z Meksykiem, Brazylią i Argentyną	-----	21	0,37%	122

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F	możliwość skutecznego przeciwdziałania tradycyjnym i nowym zagrożeniom widzimy w rzeczowej i efektywnej współpracy dwustronnej oraz regionalnej	-----	-----	26	0,46%	9
G	aktywna działalność w OBWE i udział w dostosowywaniu jej do nowych wyzwań i zagrożeń	-----	-----	29 + 41 + 19 + 30 + 26 + 41 + 49 = 235	4,18%	26
G1	G	system bezpieczeństwa europejskiego powinien być budowany wielowymiarowo: poprzez rozszerzenie sprawdzonych zachodnich struktur bezpieczeństwa na wschód, umacnianie OBWE oraz inne inicjatywy wielostronne i dwustronne ukierunkowane na budowę wzajemnego zaufania	-----	32 + 9 = 41	0,73%	27
G2	G	nie uważamy za fortunną i perspektywiczną koncepcję budowania, w oparciu o OBWE, nowej zwierzchniej instytucji paneuropejskiego systemu bezpieczeństwa	-----	19	0,34%	28
G3	G	umacnianie działalności OBWE jako instrumentu zapobiegającego podziałom i konfliktom w Europie	-----	14 + 16 = 30	0,53%	29
G4	G	udział Polski w misjach i operacjach obserwacyjnych i pokojowych, wykorzystywanie ważnych spotkań OBWE do nadawania jej pracom korzystnego dla naszych interesów kierunku	-----	26	0,46%	30

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G5	G	umacnianie i rozwijanie międzynarodowych mechanizmów kontroli zbrojeń i budowy zaufania	-----	41	0,73%	31
G6	G	OBWE powinna też kontynuować dotychczasowe owocne działania w dziedzinie tzw. ludzkiego wymiaru	-----	49	0,87%	32
H	niezmiernie ważną dziedziną działalności w polityce zagranicznej zawsze pozostaną stosunki dwustronne	-----	-----	11 + 61 + 104 + 59 + 23 + 26 + 27 + 18 + 81 + 20 + 19 + 16 + 147 + 28 = 640	11,39%	48
H1	H	w odniesieniu do krajów europejskich kluczowe miejsce w naszej polityce zajmują stosunki z Niemcami i Francją, które powinny być pogłębiane zarówno w sferze politycznej, jak i gospodarczej	-----	32 + 29 = 61	1,09%	49
H1.1	H	K1	aktywna współpraca w ramach trójkąta weimarskiego stanowi obiektywne podstawę naszego przyszłego uczestnictwa i roli w strukturach europejskich	29	0,52%	59
H2	H	stosunki z Niemcami są dziś lepsze niż ktokolwiek mógł się spodziewać w 1989 roku	-----	20 + 26 + 29 + 14 + 15 = 104	1,85%	50
H2.1	H	K2	zanikają dawne uprzedzenia i emocje, a ich miejsce zajmuje tętniąca codziennym życiem normalność	26	0,46%	51

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H2.2	H	K2	wysoko cenimy sobie życzliwą i pełną zrozumienia postawę RFN w odniesieniu do naszych aspiracji integracyjnych	29	0,52%	52
H2.3	H	K2	dużą wagę przywiązujemy do współpracy wojskowej	14	0,25%	53
H2.4	H	K2	niezwykle pozytywny jest rozwój współpracy transgranicznej	15	0,27%	54
H3	H	Francja jest krajem tradycyjnie cieszącym się sympatią Polaków	-----	6 + 12 + 23 + 18 = 59	1,05%	56
H3.1	H	K3	wysoko cenimy sobie poparcie dla naszych dążeń integracyjnych ze strony Francji	8 + 4 = 12	0,21%	55
H3.2	H	K3	z zainteresowaniem obserwujemy zarówno sygnały związane z prze-wartościowaniem francuskiej polityki bezpieczeństwa, jak i kierunek rozwoju stosunków Francji z USA, Niemcami i Rosją	23	0,41%	57
H3.3	H	K3	cieszy nas wzrost zaufania firm francuskich do polskiego rynku	18	0,32%	58
H4	H	zacieśnienie stosunków z Wielką Brytanią	-----	23	0,41%	60
H5	H	duże znaczenie przywiązujemy do współpracy z krajami Beneluxu oraz Danią i Norwegią	-----	26	0,46%	61
H6	H	utrzymanie dobrych stosunków ze Szwecją, Finlandią i Austrią	-----	27	0,48%	62

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H7	H	zapewnienie poparcia wszystkich państw Europy Zachodniej i Północnej w kwestii dalszego rozszerzania UE na wschód	-----	18	0,32%	63
H8	H	poświęcenie wiele uwagi naszym stosunkom z krajami południowo-europejskimi, zmniejszenie ich obaw związanych z rozszerzeniem UE	-----	24 + 31 + 16 + 10 = 81	1,44%	64
H8.1	H	H8	w pełni rozumiemy szczególnie zainteresowanie państw południowoeuropejskich problematyką śródziemnomorską, liczymy zarazem, że nie przystąpią one problemów śródkiwoeuropejskich	31	0,55%	65
H8.2	H	H8	wykorzystanie doświadczenia integracyjnego Hiszpanii, Portugalii i Grecji, wzmocnienie dialogu politycznego i współpracy gospodarczej	16	0,28%	66
H8.3	H	H8	wszechstronny rozwój tradycyjnie dobrych stosunków z Włochami	10	0,18%	67
H9	H	doceniamy poparcie udzielane nam w kwestii naszego członkostwa w NATO przez Turcję	-----	20	0,36%	68
H10	H	utrzymanie dialogu politycznego z neutralną Szwajcarią i zachęcanie kapitału szwajcarskiego do inwestowania w naszym kraju	-----	19	0,34%	69

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H11	H	wysoko cenimy międzynarodową działalność papieża Polaka, liczymy na rychły postęp w sprawie ratyfikacji konkordatu z Watykanem	-----	16	0,28%	70
H12	H	niezmiernie ważną rolę w naszej polityce zagranicznej odgrywają stosunki z USA	-----	12 + 12 + 74 + 28 + 21 = 147	2,62%	71
H12.1	H	H12	zdajemy sobie sprawę z wagi stanowiska amerykańskiego w kwestii rozszerzenia NATO	12	0,21%	72
H12.2	H	H12	utrzymanie wysokiego poziomu współpracy we wszystkich dziedzinach wzajemnych stosunków, zwłaszcza w sferze polityczno-militarnej, ustanowienie w pełni sojusznicznych stosunków między naszymi państwami	74	1,32%	73
H12.3	H	H12	zwiększenie napływu amerykańskich inwestycji do Polski – w tym zwłaszcza zaawansowanej technologii – oraz utrzymanie preferencji celnych dla polskiego eksportu na rynek amerykański	28	0,50%	74
H12.4	H	H12	uzyskanie poparcia dla naszych celów w relacjach z USA amerykańskich kół opiniotwórczych oraz amerykańskiej Polonii	21	0,37%	75

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H13	H	doceniamy poparcie Kanady dla integracji Polski z NATO, dalszy rozwój kontaktów wojskowych, rozwój współpracy gospodarczej, zwiększenie napływu kapitału kanadyjskiego oraz uzyskanie nowych ulatwień finansowych	-----	28	0,50%	76
I	współpraca w dziedzinie gospodarczej, finansowej, społecznej, kulturalnej, naukowo-technicznej i w dziedzinie ochrony środowiska			20 + 64 + 52 + 39 + 43 + 84 + 50 = 352	6,26%	123
I1	I	do priorytetowych zadań w sferze gospodarczej należy obecnie przystąpienie Polski do OECD		64	1,14%	124
I2	I	w relacjach z UE zawieszenie postępowania antydumpingowych, poprawa dostępu polskich towarów rolnych do rynków, akceptacja przejściowych regulacji ochronnych dla niektórych naszych sektorów gospodarczych	-----	52	0,93%	125
I3	I	dobrze przygotowanie do uczestnictwa w Konferencji Ministerialnej WTO w grudniu 1996 r.	-----	39	0,69%	126
I4	I	umacnianie bezpieczeństwa ekologicznego państwa poprzez umowy międzynarodowe dwu- i wielostronne, podejmowanie dalszych działań na rzecz ekokonwersji zadłużenia	-----	43	0,77%	127

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I5	I	upowszechnianie polskiej kultury, zarówno jej wielkiego dziedzictwa, jak i współczesnego dorobku	-----	46 + 10 + 12 + 16 = 84	1,49%	128
I5.1	I	I5	kontynuacja działań na rzecz ochrony polskiego dziedzictwa za granicą	10	0,18%	129
I5.2	I	I5	zwiększenie skuteczności oddziaływania polskich mediów nadających programy dla zagranicy	12	0,21%	130
I5.3	I	I5	lepsza koordynacja międzyresortowa, a także połączenie wysiłków organizacji pozarządowych i organów administracji publicznej	16	0,28%	131
I6	I	we współpracy naukowej i naukowo-technicznej naszymi podstawowymi partnerami pozostaną wysoko rozwinięte kraje Europy Zachodniej i USA, a także Rosja, Ukraina, Białoruś, jak najszerze uczestnictwo w projektach badawczych IV Programu Ramowego UE, współpraca z OECD i Komitetem Naukowym NATO oraz w ramach programu Eureka	-----	50	0,89%	132
J	poprawa skuteczności i efektywności działalności konsularnej	-----		29 + 18 + 26 = 73	1,30%	133
J1	J	zbadanie możliwości zawarcia nowych umów o ruchu bezwizowym i readmisji oraz możliwości stopniowego rozszerzania współpracy z grupą Schengen		18	0,32%	134

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J2	J	uporządkowanie zasad ruchu osobowego pomiędzy Polską a państwami byłego ZSRR oraz uzgodnienie polityki wizowej RP z polityką wizową państw UE	-----	26	0,46%	135
K	ochrona interesów polskich obywateli za granicą	-----	-----	10 + 43 + 57 + 28 + 32 + 20 = 190	3,38%	136
K1	K	działania na rzecz przestrzegania standardów europejskich i zagwarantowanych traktatami praw polskich mniejszości w państwach ościennych	-----	43	0,77%	137
K2	K	stworzenie szansy rodakom, by mogli włączyć się w sprawy polskie w takim zakresie, w jakim oni sami uznają za stosowne	-----	57	1,01%	138
K3	K	popieranie wszelkich form samoorganizacji środowisk polonijnych, wzmacnianie kręgów lobbystycznych wspierających polskie interesy gospodarcze i strategiczne	-----	28	0,50%	139
K4	K	wspieranie upowszechniania języka polskiego, rozwój inicjatyw kulturalnych i oświatowych	-----	32	0,57%	140
K5	K	świadczenie pomocy tym naszym rodakom, którzy zechcą powrócić do Polski	-----	20	0,36%	141

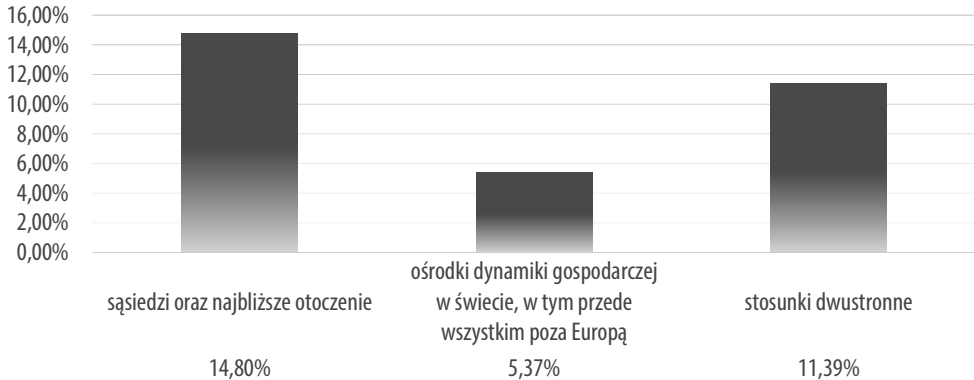
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
L	jeśli uznamy naszą działalność międzynarodową na rzecz członkostwa Polski w strukturach europejskich i euroatlantyckich za najwyższy priorytet, to powinno to znaleźć odzwierciedlenie w alokacji środków budżetowych	-----	-----	124	2,21%	142
M	pozyskanie wysoko kwalifikowanej kadry i utrzymanie kadry już zatrudnionej	-----	-----	69	1,23%	143

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: D. Rosati, *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 79. posiedzeniu Sejmu RP II kadencji*, 9.05.1996, <http://www.ms.gov.pl/resource/dba1c497-807d-477b-835c-7e7de94ab0b4-JCR> (dostęp: 19.05.2013).

7.3. Podsumowanie

W 1996 roku informacja ministra spraw zagranicznych o kierunkach polityki zagranicznej III RP obejmowała zaledwie trzy kierunki geograficzne.

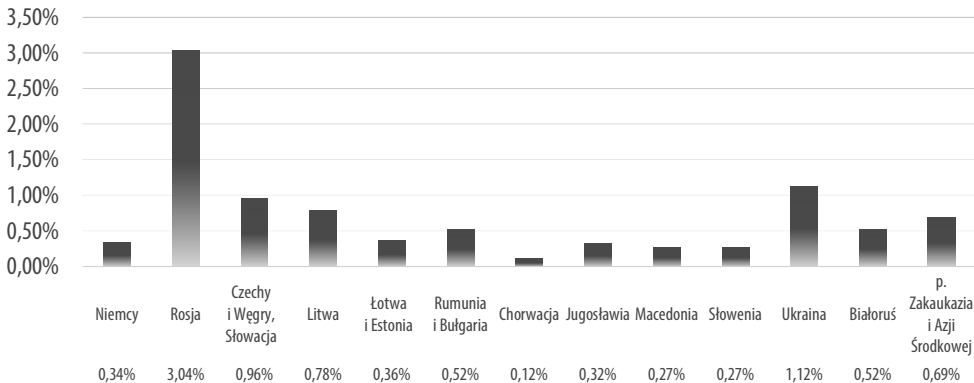
Wykres 26. Kierunki geograficzne w 1996 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Zdecydowanie najważniejszym byli „sąsiedzi oraz najbliższe otoczenie”. Minister D. Rosati najwięcej uwagi poświęcił Rosji, a następnie państwom wyszehradzkim. Warto zauważyć także relatywnie wysokie wartości B Ukrainy oraz Litwy. Dzięki szerokiemu ujęciu sąsiedztwa w tej kategorii znalazły się po raz pierwszy: Rumunia i Bułgaria, Chorwacja, Jugosławia, Macedonia i Słowenia.

Wykres 27. Sąsiedzi oraz najbliższe otoczenie

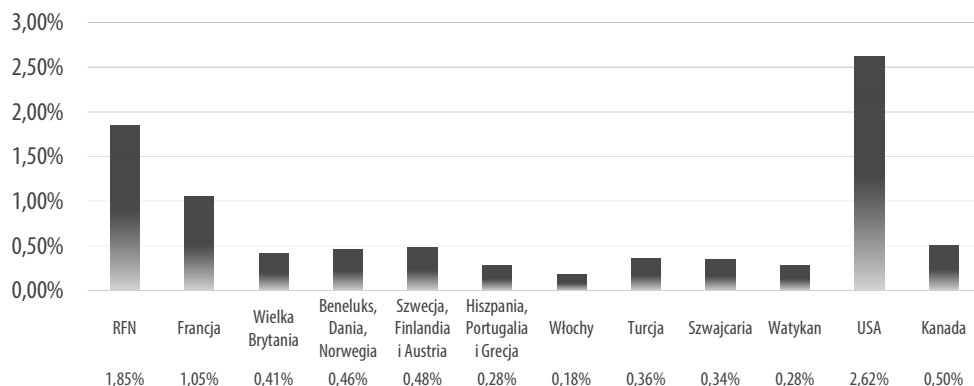

Źródło: Opracowanie własne.

Nietypowo relacje ze światem zachodnim zostały w 1996 roku zatytułowane po prostu: „stosunki dwustronne”. Zaledwie wspomniane w kontekście kategorii B stosunki

polsko-niemieckie zostały zdecydowanie rozwinięte. Tradycyjnie kolejne miejsca zajęły stosunki polsko-francuskie i polsko-brytyjskie, zaś nieco dalej niż zazwyczaj opisano relacje z Włochami i Hiszpanią. Uwagę zwraca także ujęcie w tym miejscu Turcji, a także, po kilkuletniej „przerwie”, Kanady.

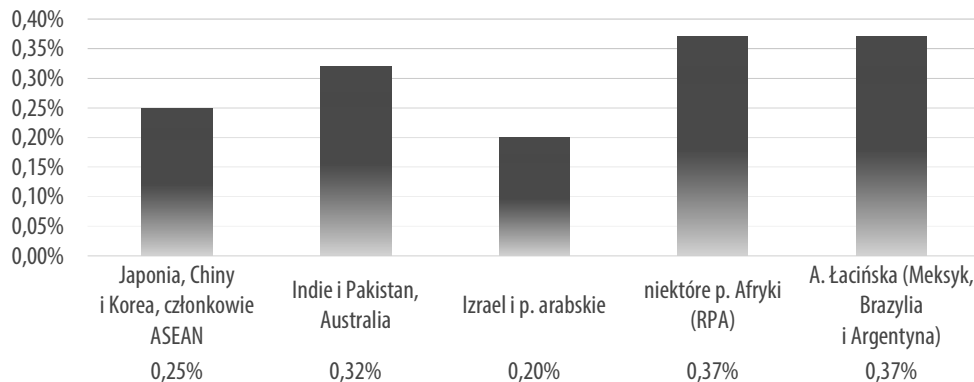
Wykres 28. Stosunki dwustronne

Źródło: Opracowanie własne.

Ostatnim kierunkiem geograficznym relacji bilateralnych zaprezentowanym w 1996 roku były „ośrodki dynamiki gospodarczej w świecie, w tym przede wszystkim poza Europą”, które mimo swojej szerokiej nazwy odnosiły się wyłącznie do partnerów z innych kontynentów. Tradycyjnie szef polskiej dyplomacji omówił w tym miejscu relacje z Japonią, Chinami, Koreą oraz członkami ASEAN, Izraelem i państwami arabskimi, a także państwami afrykańskimi, zwłaszcza RPA. Na uwagę zasługuje zaś wymienienie konkretnych partnerów z regionu Ameryki Łacińskiej.

Wykres 29. Ośrodki dynamiki gospodarczej w świecie, w tym przede wszystkim poza Europą

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 8

Exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego (1997)

8.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1996–1997

Najważniejszym wydarzeniem politycznym w Polsce pomiędzy wiosną 1996 a wiosną 1997 roku było uchwalenie przez Zgromadzenie Narodowe 2 kwietnia 1997 roku Konstytucji RP. Nie bez znaczenia było także powołanie 8 sierpnia 1996 roku Komitetu Integracji Europejskiej.

W deklaracji polsko-ukraińskiej z czerwca 1996 roku obie strony stwierdziły, że nikt nie ma prawa weta w kwestii rozszerzenia NATO oraz że samo rozszerzenie posłuży stabilizacji w Europie. 22 listopada 1996 roku Polska została członkiem OECD.

Drugie exposé ministra D. Rosatiego w roli szefa polskiej dyplomacji zostało zaprezentowane Sejmowi II kadencji 8 maja 1997 roku. Liczyło ono 5453 słów.

8.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatięgo

Tabela 8. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatięgo z 1997 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	uzyskanie w perspektywie około dwóch lat członkostwa w NATO	-----	-----	$12 + 172 + 511 + 111 + 40 + 124 + 97 + 23 + 11 = 1101$	20,19%	1
A1	A	konsekwentne realizowanie ustalonego planu i harmonogramu działań w obliczu mobilizacji sił przeciwnych naszej akcesji do NATO (zarówno w Rosji, jak i na Zachodzie)	-----	$64 + 45 + 33 + 69 + 60 + 59 + 31 + 34 + 36 + 61 + 19 = 511$	9,37%	5
A1.1	A	A1	pozytywnie oceniamy bliską perspektywę podpisania karty NATO-Rosja, może ono także stworzyć nowy typ współpracy między Polską a Rosją	$50 + 19 = 69$	1,27%	6
A1.2	A	A1	ważne jest utrzymanie dobrych stosunków z krajami, które nie zamierzają wchodzić do Sojuszu lub nie wejdą w ramach pierwszego etapu jego rozszerzania; członkostwo Polski w NATO nie jest wymierzone przeciw komukolwiek	$23 + 37 = 60$	1,10%	7
A1.3	A	A1	ubolewamy, że Rosja sprzeciwia się rozwiązaniu, które umocni bezpieczeństwo europejskie, stabilizuje politycznie obszar Europy Środkowej, a zarazem ma fundamentalne znaczenie dla bezpieczeństwa naszego kraju	59	1,08%	10

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A1.4	A	A1	nie jest prawdą, że rozszerzenie NATO wytworzy nowy podział w Europie, wręcz przeciwnie, zlikwiduje pozostałości porządku jałtańskiego	31	0,57%	11
A1.5	A	A1	nie jest prawdą, że rozszerzenie NATO zmierza do izolacji Rosji	34	0,62%	12
A1.6	A	A1	nie jest wreszcie prawdą, że rozszerzenie NATO zagraża interesom bezpieczeństwa Rosji, ponieważ NATO jako sojusz państw demokratycznych nie jest blokiem agresywnym	36	0,66%	13
A1.7	A	A1	polemika z głosami krytycznymi pojawiającymi się na Zachodzie	61	1,12%	14
A1.8	A	A1	promowanie Polski jako kraju stabilnego i demokratycznego, jako kandydata wiarygodnego i spełniającego kryteria członkostwa	19	0,35%	15
A2	A		budowanie zgodnego współdziałania wszystkich sił politycznych na rzecz szybkiego uzyskania członkostwa w NATO	111	2,04%	8
A3	A		Sojusz jest sprawdzonym systemem obronnym, a zarazem strefą stabilności i demokracji; akcesja do NATO jest polską racją stanu	40	0,73%	9
A4	A		lepszą koordynacją działań polskich instytucji państwowych uczestniczących w przygotowaniu naszego członkostwa w NATO	65 + 31 + 28 = 124	2,27%	16

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A4.1	A	A4	wzmocnienie kadrowe i finansowe działalności ministerstw związanej z uzyskaniem przez Polskę członkostwa w NATO	28	0,51%	17
A5	A	istotne znaczenie dla bezpieczeństwa europejskiego mają rozpoczęte rokowania dotyczące adaptacji CFE	-----	29 + 68 = 97	1,78%	18
A5.1	A	A5	adaptacja traktatu powinna zmierzać do stopniowego i zrównoważonego obniżania potencjałów militarnych w poszczególnych krajach, ale zarazem nie może podważać wiarygodności gwarancji związanych z oczekiwanym członkostwem Polski w NATO	68	1,25%	19
A6	A	kontynuacja aktywnego uczestnictwa w programie Partnerstwo dla Pokoju	-----	23	0,42%	23
A7	A	kontynuacja aktywnego uczestnictwa w przygotowaniu koncepcji Rady Partnerstwa Atlantycznego	-----	11	0,20%	24
B	rychłe rozpoczęcie rokowań akcesyjnych z UE	-----	-----	9 + 80 + 74 + 89 + 132 + 29 + 57 + 56 + 33 = 559	10,25%	2
B1	B	doprowadzenie do rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych na początku 1998 roku	-----	80	1,47%	26
B2	B	znalezienie się Polski w grupie krajów przyjętych do Unii w pierwszej kolejności	-----	74	1,36%	27

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B3	B	opracowane założenia dla naszego stanowiska negocjacyjnego oraz powołanie zespołu negocjatorów	-----	89	1,63%	28
B4	B	w procesie oceny i negocjacji z KE twarzą obrona polskich interesów (zwłaszcza w dziedzinie konkurencji i wykorzystania instrumentów pomocowych Unii do ułatwienia realizacji procesów restrukturyzacyjnych w Polsce), a jednocześnie wysyłanie czytelnego sygnałów świadczących o determinacji dążeniu do akcesji	-----	132	2,42%	29
B5	B	konsekwentna koordynacja naszych działań: wzmocnienie kadrowe i finansowe zaangażowanych instytucji	-----	29	0,53%	30
B6	B	unikanie w ogólnonarodowej dyskusji odnośnie do akcesji tworzenia iluzji oraz hasel nacjonalistycznych i ksenofobicznych	-----	57	1,05%	31
B7	B	przez pryzmat naszej aktywności w OECD i stosowania się do jej zaleceń będzie oceniany również stopień dojrzałości Polski do członkostwa w UE	-----	56	1,03%	32
B8	B	zbliżeniu z UE służyć też będzie udział Polski w pracach Rady Europy	-----	13 + 20 = 33	0,61%	33
B8.1	B	B8	współdziałanie w promowaniu zasad demokracji i rządów prawa we wszystkich państwach naszego regionu	20	0,37%	34

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C	rozwijanie jak najlepszych stosunków z naszymi sąsiadami	-----	-----	9	0,17%	3
D	aktywne uczestnictwo we współpracy regionalnej (Europie Środkowej)	-----	-----	7 + 111 + 56 + 39 + 38 + 47 + 38 + 40 + 37 = 413	7,57%	4
D1	D	wielką wagę przykładamy do współpracy na obszarze Europy Środkowej; pomagają to w realizacji naszych aspiracji euroatlantyckich	-----	30 + 15 + 25 + 41 = 111	2,04%	78
D1.1	D	D1	chcemy nadal aktywnie uczestniczyć w tworzeniu nowego obrazu Europy Środkowej	25	0,46%	79
D1.2	D	D1	z zadowoleniem obserwujemy ożywione kontakty na najwyższym szczeblu	41	0,75%	80
D2	D	z Czechami, Węgrami i Litwą wiążę nas wspólnota celów strategicznych oraz współpraca regionalna i przygraniczna; będziemy rozwijać kontakty polityczne i wojskowe, dążyć do zintensyfikowania współpracy gospodarczej	-----	37 + 11 + 8 = 56	1,03%	83
D2.1	D	D2	umacnianie dotychczasowej bliskiej i owocnej współpracy z Czechami i Węgrami	11	0,20%	81
D2.2	D	D2	cieszy nas perspektywa dalszego zacieśnienia stosunków z Litwą	8	0,15%	82

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D3	D	w stosunkach z Rumunią, Słowacją, Słowenią, Bułgarią, Łotwą i Estonią podstawowym celem będzie dalszy rozwój stosunków politycznych i gospodarczych, coraz bliższa współpraca w realizowaniu przez te kraje reform wewnętrznych oraz europejskiej i euroatlantyckiej orientacji w polityce zagranicznej	-----	39	0,72%	84
D4	D	utrzymanie wysokiego poziomu aktywności dyplomatycznej na Bałkanach, wsparcie procesu pokojowego, demokracji i przestrzegania praw człowieka	-----	38	0,70%	85
D5	D	pozostanie aktywnym członkiem Inicjatywy Środkowo-europejskiej	-----	6 + 41 = 47	0,86%	86
D5.1	D	D5	IS może odegrać istotną rolę w realizacji wspólnych interesów regionalnych, w tym projektów z dziedziny transportu, zwalczania zorganizowanej przestępczości, ochrony środowiska i wspierania przedsiębiorczości	41	0,75%	87
D6	D	opowiadamy się za rozwojem współpracy w regionie Morza Bałtyckiego	-----	10 + 28 = 38	0,70%	88
D6.1	D	D6	w ramach RPMB działanie na rzecz zwiększenia zainteresowania krajów UE tym regionem oraz rozszerzenie nań programów unijnych	28	0,51%	89

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D7	D	pogłębianie współpracy gospodarczej w ramach CEFTA	-----	7 + 33 = 40	0,73%	90
D7.1	D	D7	będziemy dążyć do poszerzenia CEFTA o nowe kraje; witamy Rumunię jako nowego członka, oczekujemy na Litwę, Bułgarię, Łotwę oraz, w perspektywie, Ukrainę	33	0,61%	91
D8	D	w zakresie współpracy transgranicznej wspieramy działalność euroregionów, dążąc do wykorzystania w większym zakresie możliwości pomocy finansowej i technicznej ze strony UE	-----	37	0,68%	92
E	ważnym czynnikiem umacniania bezpieczeństwa europejskiego jest OBWE	-----	-----	12 + 68 = 80	1,47%	20
E1	E	aktywne wspieranie OBWE w takich dziedzinach, jak: utrwalanie instytucji demokratycznych i ochrona praw człowieka, dyplomacja prewencyjna i środki budowy zaufania, misje obserwacyjne i pokojowe na obszarach zagrożonych lub objętych konfliktami, negocjacje rozbrojeniowe oraz tworzenie nowego modelu bezpieczeństwa europejskiego w XXI w.	-----	68	1,25%	21
F	uczestniczenie w misjach pokojowych z mandatu ONZ i OBWE, w szczególności w akcjach podejmowanych przez NATO	-----	-----	29	0,53%	22

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G	zwiększenie zakresu konsultacji politycznych i współpracy wojskowej z UE; pełne członkostwo w tej organizacji	-----	-----	47	0,86%	25
H	w relacjach z państwami zachodnimi uzyskanie i utrzymanie wsparcia dla naszego członkostwa w NATO i UE	-----	-----	40 + 101 + 72 + 39 + 23 + 45 + 47 + 36 + 54 + 266 + 48 = 771	14,14%	35
H1	H	wykorzystanie dorobku ostatnich 7 lat kontaktów z Niemcami	-----	12 + 49 + 19 + 10 + 11 = 101	1,85%	36
H1.1	H	H1	intensyfikacja dialogu politycznego na najwyższym szczeblu	49	0,90%	37
H1.2	H	H1	nieodległe w czasie członkostwo w NATO już owocuje rozwojem współpracy wojskowej Polski i Niemiec w wymiarze dwu- i wielostronnym	19	0,35%	38
H1.3	H	K1	perspektywa naszego wejścia do UE owocuje intensyfikacją współpracy transgranicznej	10	0,18%	39
H1.4	H	K1	bezpośrednie sąsiedztwo determinować będzie dalsze pogłębianie polsko-niemieckich kontaktów gospodarczych i kulturalno-naukowych	11	0,20%	40
H2	H	z zadowoleniem powitaliśmy ewolucję w polityce bezpieczeństwa Francji oraz wzrost poparcia tego kraju dla naszych aspiracji integracyjnych	-----	17 + 39 + 16 = 72	1,32%	41

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H2.1	H	H2	wysoko cenimy intensyfikację kontaktów polsko-francuskich, w tym na najwyższym szczeblu, oraz propozycję ustanowienia grupy do spraw dialogu strategicznego	39	0,72%	42
H2.2	H	H2	ugruntowanie we Francji opinii, że Warszawa jest najważniejszym partnerem Paryża w Europie Środkowej	16	0,29%	43
H3	H	utrwalenie i wzbogacenie wszechstronnej współpracy w ramach trójka-ta weimarskiego	-----	19 + 20 = 39	0,72%	44
H3.1	H	H3	zorganizowanie w Polsce spotkania prezydentów Polski i Francji oraz kanclerza Niemiec	20	0,37%	45
H4	H	wśród państw Europy Zachodniej bardzo ważnym partnerem Polski pozostaje Wielka Brytania	-----	11 + 12 = 23	0,42%	46
H4.1	H	H4	postaramy się ustanowić również kontaktówne i bliższe stosunki z nowym rządem brytyjskim	12	0,22%	47
H5	H	zacieśnianie współpracy z Włochami i krajami Beneluxu	-----	8 + 20 + 17 = 45	0,83%	48
H5.1	H	H5	utrwalanie w tych państwach przekonania, że Polska jest i pozostanie stabilnym i przewidywalnym partnerem w sferze politycznej i bezpieczeństwa	20	0,37%	49

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H5.2	H	H5	w sferze gospodarczej należy nadal zabiegać o większe zainteresowanie naszym krajem, zachęcając zwłaszcza do inwestowania w Polsce	17	0,31%	50
H6	H	w stosunkach z państwami skandynawskimi utrzymanie osiągniętego rytmu kontaktów politycznych i współpracy gospodarczej	-----	15 + 32 = 47	0,86%	51
H6.1	H	H6	ważną płaszczyzną kontaktów z państwami skandynawskimi jest RPMB	32	0,59%	52
H7	H	w stosunkach z państwami południowej Europy niezbędne będzie konsekwentne przekonywanie, że rozszerzenie na wschód Unii Europejskiej oraz NATO nie tylko nie naruszy ich interesów, ale przyniesie im wiele korzyści	-----	36	0,66%	53
H8	H	intensywne kontakty ze Stolicą Apostolską; powstaje dobry polityczny klimat dla dalszej poprawy stosunków z Watykanem, w tym uregulowania kwestii ratyfikacji konkordatu	-----	54	0,99%	54
H9	H	stosunki z USA pozostają naszym priorytetem; utrwalenie szczególnie bliskich, mających dla nas wymiar strategiczny stosunków między Polską i USA	-----	7 + 35 + 22 + 8 + 46 + 14 + 17 + 117 = 266	4,88%	55

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H9.1	H	H9	utrzymanie dotychczasowej otwartości, intensywności i bezpośredniego charakteru dialogu politycznego, zwłaszcza w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i członkostwa Polski w NATO	22	0,40%	56
H9.2	H	H9	podtrzymywanie stałego zainteresowanie Stanów Zjednoczonych Europą Środkową	8	0,15%	57
H9.3	H	H9	dalsza poprawa wizerunku naszego kraju w amerykańskiej opinii publicznej; bliska współpraca z Polonią amerykańską w celu zyskiwania przychylności do naszego wejścia do NATO	46	0,84%	58
H9.4	H	H9	udzielenie poparcia amerykańskim inwestycjom, zwłaszcza tym, które mają zaawansowaną technologię	14	0,26%	59
H9.5	H	H9	trwała i rosnąca obecność kapitału amerykańskiego w Polsce jest również ważnym czynnikiem wpływającym korzystnie na nasze bezpieczeństwo	17	0,31%	60
H9.6	H	H9	utrzymanie dialogu z przedstawicielami diaspory żydowskiej w USA, trwała poprawa stosunków polsko-żydowskich	117	2,15%	61

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H10	H	w stosunkach z Kanadą dążenie do większego zainteresowania tego kraju Polską i regionem Europy Środkowej, utrzymania kanadyjskiego zaangażowania na rzecz członkostwa Polski w NATO oraz rozszerzenia współpracy wojskowej	-----	48	0,88%	62
I	dążenie do utrzymania jak najlepszych stosunków dobrosąsiedzkich z państwami położonymi na wschód od Polski, przy utrzymaniu priorytetowego charakteru integracji euroatlantyckiej	-----	-----	73 + 125 + 80 + 48 + 36 = 362	6,64%	63
I1	I	w kontaktach z Federacją Rosyjską rozwój podjętych wcześniej inicjatyw gospodarczych i politycznych	-----	13 + 24 + 42 + 23 + 23 = 125	2,29%	64
I1.1	I	I1	starania, aby sprawa rozszerzenia NATO nie rzutowała negatywnie na realizację podjętych wcześniej inicjatyw	24	0,44%	65
I1.2	I	I1	Rosja jest i pozostanie naszym ważnym partnerem; demokratyczna Rosja, respektująca suwerenne prawa innych państw, będzie ważnym i szanowanym partnerem, znaczącym uczestnikiem nowego europejskiego systemu bezpieczeństwa i współpracy	22 + 20 = 42	0,77%	66

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I1.3	I	I1	uregulowanie kwestii dotyczących otwartych lub niedokończonych, w tym wielu umów międzyrządowych, resortowych oraz kompleksu spraw historycznych	23	0,42%	67
I1.4	I	I1	obiecującym nowym kierunkiem jest rozwijanie bezpośrednich kontaktów z poszczególnymi podmiotami Federacji Rosyjskiej w zakresie posiadanych przez nie kompetencji	23	0,42%	68
I2	I	rozwój stosunków dwustronnych z Ukrainą we wszystkich dziedzinach	-----	10 + 20 + 38 + 12 = 80	1,47%	70
I2.1	I	I2	niepodległość demokratycznej Ukrainy oraz jej pomyślny rozwój gospodarczy traktujemy jako jedną z ważniejszych gwarancji bezpieczeństwa Polski i stabilności w Europie	20	0,37%	69
I2.2	I	I2	kształtowanie dobrosąsiedzkich i przyjacielskich stosunków między narodami obu państw (deklaracja o pojednaniu)	38	0,70%	71
I2.3	I	I2	będziemy nadal popierać dążenie Ukrainy do włączenia się w europejskie struktury integracyjne	12	0,22%	72
I3	I	jestemy zainteresowani rozwojem dobrosąsiedzkiej współpracy z Białorusią	-----	7 + 20 + 21 = 48	0,88%	73

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B.1	I	I3	z uwagą śledzimy zmiany zachodzące w stosunkach Europy z Rosją; uważamy, że w interesie Europy leży zachowanie suwerenności państwowej Białorusi	20	0,37%	74
B.2	I	I3	uważamy, że w interesie Europy leży powrót do europejskich standardów demokracji w tym państwie	21	0,39%	75
I4	I	zintensyfikowanie dialogu politycznego oraz rozszerzenie infrastruktury prawno-traktatowej z państwami Azji Środkowej i Kaukazu Południowego	-----	16 + 20 = 36	0,66%	76
I4.1	I	I4	zwiększenie naszej obecności w tych regionach dla wykorzystania szans współpracy gospodarczej	20	0,37%	77
J	nasza polityka wobec krajów pozaeuropejskich ma przede wszystkim na celu promocję polskich interesów gospodarczych	-----	-----	31 + 31 + 20 + 16 + 56 + 15 + 14 = 183	3,36%	93
J1	J	niewątpliwie najważniejszym z tego punktu widzenia regionem jest Azja Wschodnia; wzrost kontaktów gospodarczych z Japonią i Chinami oraz do utrzymania wysokiego poziomu współpracy z Republiką Korei	-----	31	0,57%	94
J2	J	rozwój współpracy gospodarczej pozostaje głównym zadaniem polityki wobec innych krajów azjatyckich, w tym Indii i krajów ASEAN	-----	20	0,37%	95

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J3	J	Polska jest zainteresowana przystąpieniem do Azjatyckiego Banku Rozwoju oraz uczestnictwem w dialogu europejsko-azjatyckim na forum ASEM	-----	16	0,29%	96
J4	J	w odniesieniu do państw Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu dążenie do utrzymania wzrostu dynamiki kontaktów politycznych, co umożliwi szerszą współpracę gospodarczą	-----	21 + 8 + 6 + 21 = 56	1,03%	97
J4.1	J	J4	nastąpił liczący się postęp w stosunkach z Izraelem	8	0,15%	98
J4.2	J	J4	została rozszerzona współpraca z krajami arabskimi	6	0,11%	99
J4.3	J	J4	Polska popiera proces pokojowy na Bliskim Wschodzie, m.in. poprzez udział w misjach ONZ	21	0,39%	100
J5	J	duże szanse rozwoju ma także wymiana handlowa między Polską a krajami Ameryki Łacińskiej i Australią	-----	15	0,28%	101
J6	J	kontynuacja dialogu z ruchem państw niezaangażowanych	-----	14	0,26%	102
K	kontynuowanie skutecznego sprawowania przez Polskę mandatu niestającego członka RB ONZ dla umacniania pozycji państwa oraz jego więzi z Zachodem	-----	-----	46 + 48 + 11 + 101 = 206	3,78%	103

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K1	K	kontynuowanie zaangażowania w prace nad reformą RB i całego systemu NZ	-----	15 + 33 = 48	0,88%	104
K1.1	K	K1	podjęcie starań o zacieśnienie współpracy organizacji regionalnych z ONZ	33	0,61%	105
K2	K	członkostwo w Komisji Praw Człowieka ONZ	-----	11	0,20%	106
K3	K	aktywne uczestnictwo w obradach Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Zapobiegania Przemocy oraz Wymiaru Sprawiedliwości, a także w pracach nad zwołaniem przez Polskę projektem konwencji w sprawie zwalczania przestępczości	-----	38 + 63 = 101	1,85%	107
K3.1	K	K3	przywiązujemy dużą wagę do wspólnych wysiłków na rzecz walki z przestępczością zorganizowaną w kontaktach z UE, w ramach RPMB, a także w ramach współpracy dwustronnej	63	1,16%	108
L	upowszechnianie wiedzy o Polsce	-----	-----	9 + 135 + 70 + 69 = 283	5,19%	109
L1	L	prezentowanie Polski jako nowoczesnego demokratycznego państwa o dynamicznie rozwijającej się gospodarce wolnorynkowej i o bogatej kulturze	-----	105 + 30 = 135	2,48%	110
L1.1	L	L1	utworzenie działającego w ramach bądź przy MSZ Instytutu Polskiego	30	0,55%	113

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
L2	L	współdział w promocji polskiego eksportu oraz pozyskiwaniu inwestycji zagranicznych	-----	70	1,28%	111
L3	L	tworzenie warunków jak najszerszego uczestnictwa w projektach badawczych UE, NATO, OECD dla wypracowania wizerunku nowoczesnego państwa o liczącym się potencjale intelektualnym i innowacyjnym	-----	69	1,27%	114
M	rozwijanie stosunków z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi (OECD, WTO) i finansowymi, takimi jak Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy	-----	-----	49	0,90%	112
N	w zakresie spraw prawnych w centrum uwagi znajdują się prace związane z ubieganiem się Polski o członkostwo w NATO i UE	-----	-----	101	1,85%	115
0	kontynuowanie działań w zakresie tworzenia infrastruktury traktatowej w takich dziedzinach, jak: unika- nie podwójnego opodatkowania i ochrona inwestycji, ochrona granicy i ruch graniczny, ochrona informacji niejawnych, a także sprawy dotyczące sukcesji i przeglądu umów dwu- stronnych	-----	-----	47	0,86%	116

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
P	przygotowanie aktów normatywnych, które przyczynią się do wzmocnienia koordynacyjnej roli ministra spraw zagranicznych	-----	-----	77	1,41%	117
Q	ochrona interesów obywateli i instytucji polskich za granicą oraz wzmacnianie więzi środowisk polonijnych z krajem	-----	-----	20 + 45 + 69 + 34 + 55 = 223	4,09%	118
Q1	Q	zapewnienie równoprawnego traktowania obywateli polskich przebywających poza granicami, udzielanie im pomocy w nieszczęśliwych wypadkach i w razie wejścia w konflikt z miejscowym prawem	-----	27 + 18 = 45	0,83%	119
Q1.1	Q	Q1	rozszerzenie infrastruktury prawnej i stosunków konsularnych pomiędzy Polską a innymi państwami	18	0,33%	120
Q2	Q	zwiększenie zaangażowania w promowaniu gospodarki i kultury polskiej, inspirowanie współpracy z organizacjami polonijnymi, polskimi grupami etnicznymi i Polakami zamieszkałymi za granicą	-----	28 + 41 = 69	1,27%	121
Q2.1	Q	Q2	współdziałanie w zapewnieniu funkcjonowania i rozwoju polonijnych instytucji kulturalno-oświatowych oraz inicjowanie kontaktów młodzieży polonijnej z krajem	41	0,75%	124

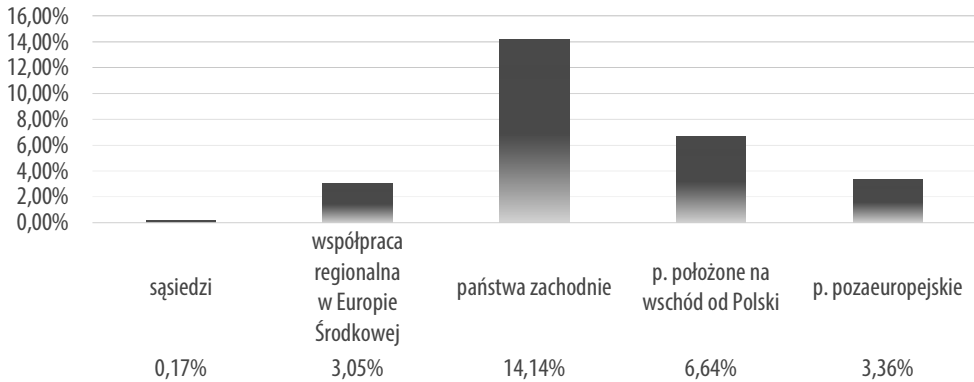
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
Q3	Q	będziemy dążyć do tego, by sposób traktowania mniejszości polskiej odpowiadał standardom wypracowanym przez Radę Europy	-----	15 + 19 = 34	0,62%	122
Q3.1	Q	Q3	szczegółowej troski wymaga Polonia zamieszkująca obszar byłego ZSRR	19	0,35%	123
Q4	Q	w zakresie regulacji ruchu osobowego uzyskanie członkostwa w grupie Schengen oraz działania na rzecz rozszerzenia i ułatwienia kontaktów w sferze ruchu osobowego zgodnie z przyjętymi w Europie standardami	-----	55	1,01%	125
R	rząd będzie czynił starania, aby wzrostowi zadań służby zagranicznej towarzyszył odpowiedni przyrost środków finansowych w dyspozycji MSZ	-----	-----	67	1,23%	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: D. Rosati, *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 106. posiedzeniu Sejmu RP II kadencji*, 8.05.1997, <http://www.msz.gov.pl/resource/bc691f43-2568-4fd8-9a19-c64b85fa2bca:CR> [dostęp: 10.06.2013].

8.3. Podsumowanie

W swoim drugim wystąpieniu minister D. Rosati wyróżnił pięć kierunków geograficznych, przy czym pierwszy – „sąsiedzi” – zamknął się w jednym ogólnikowym zdaniu.

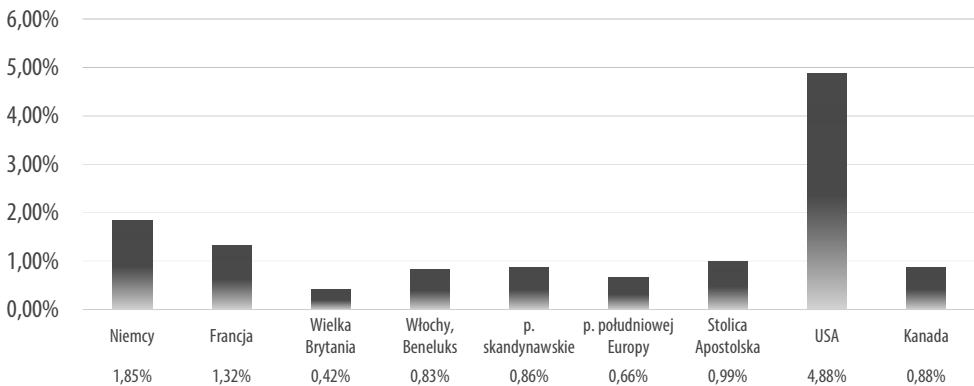
Wykres 30. Kierunki geograficzne w 1997 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Najważniejszym kierunkiem niniejszego exposé jawią się „państwa zachodnie”, zaś w ich ramach, podobnie jak w lata ubiegłych, Stany Zjednoczone, Niemcy, Francja i Wielka Brytania.

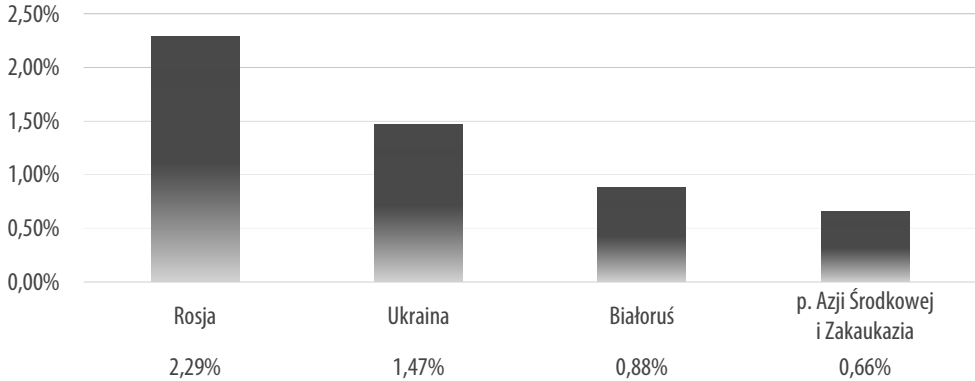
Wykres 31. Państwa zachodnie

Źródło: Opracowanie własne.

Drugim pod względem znaczenia kierunkiem geograficznym w 1997 roku była polska polityka wschodnia. Choć kolejność opisu i liczba wyrazów poświęconych poszczególnym partnerom ma tradycyjny rozkład znaczenia wewnątrz niniejszej kategorii, warto zauważyć, że różnice w osiągniętych wartościach B uległy spłaszczeniu.

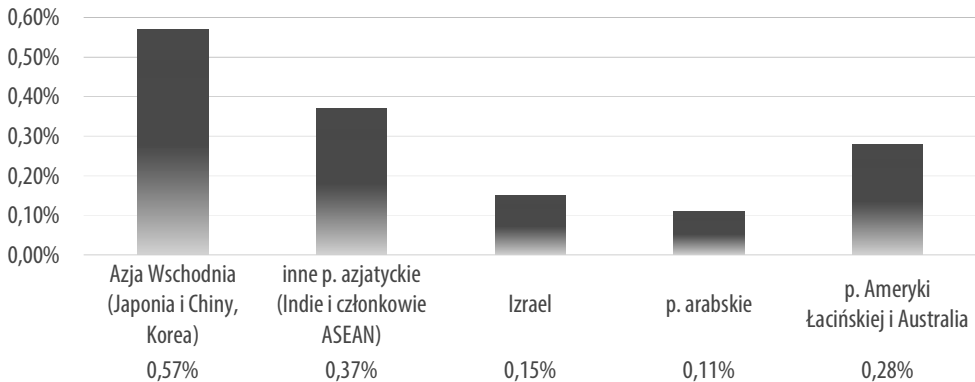
Wykres 32. Państwa położone na wschód od Polski

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejnym kierunkiem geograficznym zaprezentowanym w 1997 roku były „państwa pozaeuropejskie”. Tradycyjnie w tym miejscu zostały wymienione: Japonia, Chiny i Korea Południowa, a także Izrael i państwa arabskie. Nie dziwi także wzmianka o Indiach, członkach ASEAN i państwach Ameryki Łacińskiej, choć te ostatnie zostały zestawione w jednym ustępie z Australią po raz pierwszy.

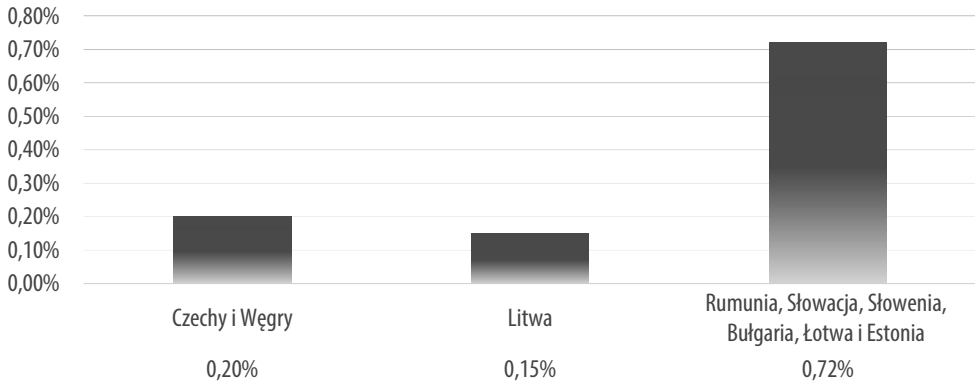
Wykres 33. Państwa pozaeuropejskie

Źródło: Opracowanie własne.

Ostatnim kierunkiem zarysowanym przez ministra D. Rosatiego był region Europy Środkowej, w którego ramach wymieniono w pierwszej kolejności Czechy i Węgry, następnie zaś Litwę. Odzwierciedleniem sytuacji politycznej na Słowacji jest zapewne wymienienie ostatniego z państw wyszehradzkich w osobnym ustępie.

Wykres 34. Współpraca regionalna w Europie Środkowej

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 9

Exposé ministra spraw zagranicznych

Bronisława Geremka (1998)

9.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1997–1998

We wrześniu 1997 roku odbyły się kolejne wybory parlamentarne, w których zwyciężyła koalicja Akcji Wyborczej Solidarność oraz Unii Wolności. Rząd Jerzego Buzka, w którym tekę ministra spraw zagranicznych objął Bronisław Geremek, został zaprzysiężony 31 października 1997 roku. 20 stycznia 1998 roku prezydent A. Kwaśniewski powołał pierwszą Radę Bezpieczeństwa Narodowego.

12 maja w Moskwie podpisano rosyjsko-czeczeński traktat pokojowy, z kolei w wyniku paryskiego szczytu NATO–Rosja 28 maja powołano pierwszą Radę Rosja–NATO. 2 października 1997 roku podpisano Traktat amsterdamski.

8 lipca 1997 Polska, Czechy i Węgry zostały zaproszone do NATO. Ważnym wydarzeniem była decyzja Unii Europejskiej z 13 grudnia 1997 roku odnośnie do rozpoczęcia wiosną 1998 roku rokowań akcesyjnych z sześcioma państwami, w tym z Rzeczpospolitą Polską. Na początku nowego roku Sejm ratyfikował umowę konkordatową.

Pierwsze exposé ministra B. Geremka zostało przez niego wygłoszone 5 marca 1988 roku; zapis zawiera 7380 wyrazów.

9.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka

Tabela 9. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z 1998 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	wspomożenie procesu ratyfikacji przez państwa członkowskie protokołu o przystąpieniu Polski do NATO, kontynuacja procesu polityczno-wojskowej integracji	-----	-----	$23 + 98 + 68 + 197 + 132 = 518$	7,02%	1
A1	A	rozpoczęcie prac przygotowawczych do ratyfikacji przez Polskę Traktatu Północnoatlantyckiego	-----	68	0,92%	13
A2	A	wprowadzenie przez MSZ i MON działań zapewniających przygotowanie Polski do członkostwa w NATO	-----	$27 + 30 + 66 + 36 + 38 = 197$	2,67%	14
A2.1	A	A2	szybkie włączenie się do prac komisji i agend NATO na podstawie podjętej przez Radę Północnoatlantycką decyzji o stopniowym „otwieraniu” struktur Sojuszu dla państw zaproszonych	30	0,41%	15
A2.2	A	A2	wzmocnienie komórek organizacyjnych zajmujących się współpracą z NATO oraz budowa nowoczesnej polskiej misji w Kwaterze Głównej	66	0,89%	16

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A2.3	A	A2	konkretyzowanie form i charakteru naszego przyszłego udziału w strukturach politycznych i wojskowych NATO, w tym określenie celów dla polskich sił zbrojnych w najbliższych latach	36	0,49%	17
A2.4	A	A2	przyspieszenie prac nad osiągnięciem standardów NATO (w zakresie ochrony i wymiany informacji niejawnych i odpowiedniego minimalnego poziomu interoperacyjności z siłami zbrojnymi NATO)	38	0,51%	18
A3	A		kontynuowanie współpracy wojskowej w ramach PqP i Procesu Planowania i Oceny oraz w ramach współpracy dwustronnej z państwami NATO, aktywność na forum Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego	132	1,79%	19
B	rozpoczęcie i sprawny przebieg negocjacji w sprawie przystąpienia Polski do UE			14 + 54 + 116 + 24 + 223 + 58 + 270 = 759	10,28%	2
B1	B		do UE wejdziemy tylko dlatego, że jest to zgodne z naszym interesem narodowym	54	0,73%	31
B2	B		w UE jest miejsce na różnorodność, na tożsamość kulturową i polityczną narodów; Polska wniesie do niej swoją wrażliwość, swoje doświadczenia i ambicje	116	1,57%	32

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B3	B	zaangażowaniu społecznemu w integrację europejską dobrze służy szeroki ruch organizacji pozarządowych	-----	24	0,33%	33
B4	B	zakorcenie działań przygotowujących rokowania akcesyjne	-----	28 + 93 + 102 = 223	3,02%	34
B4.1	B	B4	kadrowe, finansowe i techniczne wzmocnienie zarówno centrali, jak i naszych placówek zagranicznych	93	1,26%	35
B4.2	B	B4	ważne śledzenie problemów, które wywoływać mogą skutki polityczne zagrażające naszym interesom, ale przede wszystkim podjęcie konkretnych działań dostosowawczych, nadrobienie powstałych zaległości	102	1,38%	36
B5	B	rozszerzenie dialogu politycznego Polski z UE w ramach WPŻiB, stanowiącej kluczowy element budowy europejskiej tożsamości obronnej	-----	26 + 32 = 58	0,79%	37
B5.1	B	B5	naturalne dążenie Europejczyków do przejmowania coraz szerszego zakresu odpowiedzialności za bezpieczeństwo kontynentu nie stoi w sprzeczności ze wzmocnieniem roli NATO i więzi transatlantycznych, Polska udzieli poparcia tym dążeniom	32	0,43%	38
B6	B	kontynuowanie współpracy z UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych	-----	15 + 18 + 16 + 83 + 65 + 18 + 55 = 270	3,66%	39

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B6.1	B	B6	zwiększenie skuteczności zwalczania przestępczości zorganizowanej i przemytu narkotyków oraz broni	16	0,22%	40
B6.2	B	B6	dostosowanie się do zasad konwencji z Schengen (np. modernizacja infrastruktury kontrolnej na wschodniej granicy Polski), szybka adaptacja wewnętrzna, zgodna z międzynarodowymi standardami	18 + 19 + 46 = 83	1,12%	41
B6.3	B	B6	ustanowienie nowych zasad kontroli granicznej nie może być postrzegane jako problem angażujący wyłącznie Polskę i jej sąsiadów bez związku z szerszą europejską polityką wobec migracji, a także walki z nowymi rodzajami zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego	65	0,88%	42
B6.4	B	B6	stałe analizowanie skutków politycznych, gospodarczych i społecznych po wprowadzeniu nowego systemu kontroli na granicy wschodniej	18	0,24%	43
B6.5	B	B6	Polska powinna czynić wszystko, co możliwe, aby nasze wschodnie i północne granice nie były barierami cywilizacyjnymi, gospodarczymi czy militarnymi, ale żeby były otwarte na współpracę, otwarte na dobre sąsiedztwo	55	0,75%	44

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C	utrzymanie i dalszy rozwój wszechstronnych bilateralnych stosunków z głównymi partnerami Polski w Europie Zachodniej i Ameryce Północnej (USA, Niemcy, Francja, Wielka Brytania) oraz pogłębienie więzi z państwami, z którymi już wkrótce będą nas łączyć więzy sojusznicze i więzy europejskiego partnerstwa	-----	-----	$50 + 18 + 14 + 291 + 132 + 169 + 145 + 65 + 55 + 44 + 10 + 58 + 30 + 63 + 147 = 1291$	17,49%	3
C1	C	utrzymywanie z RFN kontaktów politycznych na jak najwyższym szczeblu, rozwijanie współpracy resortowej i współpracy regionalnej	-----	$22 + 15 + 22 + 34 + 62 + 25 + 73 + 38 = 291$	3,94%	50
C1.1	C	C1	demokratyczne Niemcy, silnie zakotwiczone w UE i NATO, zainteresowane rozwojem dobrosąsiedzkich stosunków, stanowią niezwykle ważny czynnik stabilizujący sytuację w Europie	22	0,30%	49
C1.2	C	C1	kształtująca się polsko-niemiecka wspólnota interesów jest zjawiskiem nowym i ze wszech miar dla Polski i Europy korzystnym	34	0,46%	51
C1.3	C	C1	utrzymanie dotychczasowego poparcia RFN dla naszych starań o członkostwo w UE i NATO	62	0,84%	52
C1.4	C	C1	zwiększenie obrotów handlowych oraz wzrost inwestycji niemieckich	25	0,34%	53

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1.5	C	C1	w miarę pogłębiania się procesów integracyjnych wzrastać też będzie znaczenie kontaktów między środowiskami zawodowymi i społecznymi obu krajów	73	0,99%	54
C1.6	C	C1	szczegółowe znaczenie przywiązujemy do rozwoju różnych form współpracy przygranicznej, np. zagospodarowanie dorzecza Odry	38	0,51%	55
C2	C	z Francją łączą nas silne historyczne więzy, umacnianie francuskiego zainteresowania rozwojem współpracy politycznej i gospodarczej z Polską	-----	7 + 18 + 14 + 40 + 27 + 26 = 132	1,79%	56
C2.1	C	C2	silna Francja jest niezwykle ważnym czynnikiem wspomagającym zachowanie niezbędnej równowagi i stabilności w Europie	14	0,19%	57
C2.2	C	C2	zakładamy, że stanowisko Francji w sprawach związanych z przystąpieniem Polski do instytucji europejskich będzie w tym roku nadal ulegało korzystnej ewolucji	40	0,54%	58
C2.3	C	C2	poświęcenie większej uwagi zacięśnieniu polsko-francuskiej współpracy międzyparlamentarnej i międzyrządowej	27	0,37%	59
C2.4	C	C2	podchodzenie z większą otwartością i zrozumieniem do głosu Francji w sprawach reform instytucjonalnych UE	26	0,35%	60

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C3	C	współpraca trójkąta weimarskiego będzie odgrywała dużą rolę w procesie wstępowania naszego kraju do NATO i UE, choć zarazem działalność tej inicjatywy nie powinna być redukowana tylko do tego wymiaru	-----	$47 + 41 + 20 + 15 + 46 = 169$	2,29%	61
C3.1	C	C3	trójkąt weimarski może zwiększyć szanse Polski na dołączenie do czło-wych państw UE	20	0,27%	62
C3.2	C	C3	trójkąt weimarski stanowi dogodną płaszczyznę dyskusowania i współ-tworzenia polityki wschodniej, rozsze-rzającej się UE	15	0,20%	63
C3.3	C	C3	nowa dynamika współpracy trójstron-nej, utrzymanie regularności i efek-tywności spotkań ministrów spraw zagranicznych i obrony, rozszerzenie praktycznej współpracy trójstronnej na inne dziedziny (gospodarka, ochro-na środowiska, problemy pracy)	46	0,62%	64
C4	C	umacnianie pozycji Polski jako głównego partnera Wielkiej Brytanii w Europie Środkowej		$37 + 31 + 14 + 25 + 38 = 145$	1,96%	67
C4.1	C	C4	Wielka Brytania, tradycyjny sojusznik Polski, powraca na pierwszy plan w procesie integracji europejskiej – jest to fakt pozytywnie odbierany w Polsce	31	0,42%	65

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C4.2	C	C4	Polska jest i będzie zainteresowana coraz mocniejszym zaangażowaniem Zjednoczonego Królestwa w sprawy regionu środkowoeuropejskiego	14	0,19%	66
C4.3	C	C4	brytyjskie silne poparcie dla rozszerzenia Unii i NATO ma dla Polski duże znaczenie	25	0,34%	68
C4.4	C	C4	utrzymanie kontaktów bilateralnych na wysokim szczeblu, intensyfikacja kontaktów politycznych, kontynuacja współpracy wojskowej, zwiększenie wysiłków na rzecz promocji polskiego eksportu i przyciągania brytyjskich inwestycji do Polski	38	0,51%	69
C5	C	pozykanie i umocnienie przychylności państw europejskich dla naszych dążeń związanych z uzyskaniem członkostwa w UE i w NATO	-----	39 + 26 = 65	0,88%	70
C5.1	C	C5	ze szczególną wdzięcznością odnosi się do parlamentów i rządów Kanady, Danii i Norwegii, pierwszych krajów, które ratyfikowały Protokół akcesyjny NATO	26	0,35%	71
C6	C	umocnienie pozycji Polski jako najważniejszego partnera Włoch w naszej części Europy	-----	12 + 43 = 55	0,75%	72

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C6.1	C	C6	w kontaktach z Włochami utrzymanie dialogu politycznego na dotychczasowym wysokim szczeblu i wyrównanie w kontaktach politycznych poziomu współpracy gospodarczej	14 + 29 = 43	0,58%	73
C7	C	korzystna jest inicjatywa nadania stosunkom polsko-hiszpańskim specjalnego i uprzywilejowanego charakteru, kontynuowanie ścisłych kontaktów politycznych i dyplomatycznych	-----	44	0,60%	74
C8	C	kontynuowanie ścisłych kontaktów politycznych z Portugalią i podtrzymywanie jej zainteresowania Polską i regionem	-----	10	0,14%	75
C9	C	uzyskanie pełnego poparcia rządu austriackiego dla starań Polski o przyjęcie do UE	-----	58	0,79%	76
C10	C	rozwoj współpracy gospodarczej oraz starania o uzyskanie i utrzymanie greckiego poparcia dla naszych starań o przyjęcie do NATO i UE	-----	30	0,41%	77
C11	C	dla Polski Turcja jest i pozostanie w przyszłości atrakcyjnym partnerem politycznym i gospodarczym	-----	41 + 22 = 63	0,85%	79
C11.1	C	C11	nie chcemy dopuścić, by obecne rozczarowanie polityką Unii Europejskiej zaważyło na stosunku Turcji do rozszerzenia NATO	22	0,30%	78

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C12	C	kształtowanie stosunków (zwłaszcza politycznych) z USA tak, aby stały się one w pełni, faktycznie i formalnie, stosunkami sojuszniczymi i, w skali regionu, uprzywilejowanymi	-----	45 + 41 + 27 + 34 = 147	1,99%	80
C12.1	C	C12	uzyskanie poparcia partnera amerykańskiego dla naszych dążeń do zapewnienia Polsce takiej roli w NATO, która odpowiada naszemu faktycznemu zaangażowaniu i potencjałowi	41	0,56%	81
C12.2	C	C12	Polska jest i będzie konsekwentnym zwolennikiem trwałej i liczącej się obecności USA w Europie	27	0,37%	82
C12.3	C	C12	przyciąganie do Polski kapitału amerykańskiego, zwłaszcza inwestycji bezpośrednich, zwiększenie również polskiego eksportu na rynek amerykański	34	0,46%	83
D	rozwój dobrych stosunków z Rosją i z innymi krajami Europy Wschodniej i Środkowej (rozwój partnerstwa strategicznego z Ukrainą i Litwą, wspólnoty interesów z Czechami i Węgrami)	-----	-----	54	0,73%	4
E	aktywny udział we współpracy regionalnej, nadanie jej nowych, silnych impulsów i w ten sposób zapewnienie krajowi właściwej pozycji	-----	-----	31 + 33 + 16 + 97 = 177	2,40%	5

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E1	E	działalność w ugrupowaniach regionalnych, zwłaszcza takich jak ISE i RPMB, Polska będzie wykorzystywać przede wszystkim do promowania nowych form współpracy państw regionu i ich zbliżenia do UE	-----	33	0,45%	46
E2	E	działania regionalne mogą stać się tworzywem szerokiej sieci współpracy między Bałtykiem, Adriatykiem i Morzem Czarnym	-----	16	0,22%	47
E3	E	powiązaniu naszego regionu z UE służyć będzie także rozwój współpracy transgranicznej (zwłaszcza euroregionów) realizowanej przez samorządy	-----	97	1,31%	48
F	skuteczne sprawowanie przewodnicstwa w OBWE	-----	-----	20 + 81 + 42 = 143	1,94%	6
F1	F	w pracach nad dokumentem-kartą bezpieczeństwa europejskiego będziemy podkreślać rolę OBWE w zapobieganiu konfliktom, w umacnianiu jej „ludzkiego wymiaru”, we wspieraniu procesów demokratycznych, utrwalaniu systemu współdziałających ze sobą organizacji bezpieczeństwa	-----	42	0,57%	24
G	zachowanie specjalnych więzi ze Stolicą Apostolską	-----	-----	15 + 23 + 42 = 80	1,08%	7

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G1	G	w stosunkach ze Stolicą Apostolską ratyfikacja konkordatu usunęła przeszkody, które rzucały cień na wzajemne kontakty	-----	23	0,31%	84
G2	G	poparcie papieża Jana Pawła II dla integracji europejskiej odgrywa istotną dla nas rolę	-----	42	0,57%	85
H	promowanie w praktyce międzynarodowej zasady państwa prawa, ochronny praw człowieka i podstawowych wolności	-----	-----	15 + 106 = 121	1,64%	8
H1	H	Polska nie zamierza odejść od stanowiska akcentującego uniwersalny, nie zaś regionalny czy cywilizacyjny ograniczony charakter tych praw	-----	106	1,44%	133
I	utrzymywanie więzi z Polakami na całym świecie	-----	-----	9 + 9 + 102 + 84 + 75 = 279	3,78%	9
I1	I	popieszczenie działalności polskiej służby konsularnej (opieka nad obywatelami polskimi przebywającymi za granicą, przygotowanie projektu zmiany ustawy o funkcjach konsułów, realizacja nowej ustawy o cudzoziemcach, udzielenie niezbędnej pomocy konsularnej Polakom decydującym się na repatriację)	-----	102	1,38%	134
I2	I	współdziałanie z organizacjami polonijnymi w kwestiach, które mogą mieć żywotne znaczenie dla państwa polskiego	-----	84	1,14%	135

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I3	I	udzielanie organizacjom polonijnym niezbędnego wsparcia w realizacji głównych zamierzeń (zapewnienie należnego statusu społeczno-politycznego, stwarzanie warunków dla rozwijania więzi Polonii z matczyną, wspieranie polonijnych instytucji oświatowych i kulturalnych, prowadzenie lub rozszerzenie obecności języka polskiego w systemie szkolnym kraju zamieszkania)	-----	75	1,02%	136
J	promowanie kultury i nauki polskiej	-----	-----	3 + 23 + 74 + 45 = 145	1,96%	10
J1	J	stworzenie nowej formuły działalności instytutów polskich za granicą, ataszatów kulturalnych i prasowych	-----	74	1,00%	130
J2	J	wspieranie inicjatyw ułatwiających międzynarodową współpracę naukową, a w szczególności włączenie Polski do Piątego Programu Ramowego UE oraz problematyki ochrony środowiska	-----	45	0,61%	131
K	wspieranie naszej obecności gospodarczej w ważnych krajach europejskich i pozaeuropejskich; ujmowanie polityki ekonomicznej jako integralnego elementu polityki zagranicznej państwa	-----	-----	19 + 53 + 189 + 37 + 90 = 388	5,26%	11

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K1	K	prezentacja głównych założeń ekonomicznych i priorytetów programu rządowego w organizacjach międzynarodowych, zachęcanie do lokowania w Polsce długoterminowych inwestycji zagranicznych, ułatwianie integracji gospodarki krajowej ze światową	-----	56 + 40 + 52 + 41 = 189	2,56%	124
K1.1	K	K3	opowiadamy się za kontynuowaniem procesu liberalizacji wymiany handlowej w ramach WTO oraz przyjęciem do WTO Rosji, Ukrainy, krajów bałtyckich	40	0,54%	126
K1.2	K	K3	szybka i daleko idąca liberalizacja handlu w ramach CEFTA	52	0,70%	127
K1.3	K	K3	choćby skromna aktywność Polski jako członka OECD w rozwiązywaniu problemów globalnych we współpracy, w wybranych dziedzinach, z międzynarodowymi instytucjami finansowymi	41	0,56%	128
K2	K	kontynuowanie prac na temat politycznych aspektów bezpieczeństwa energetycznego	-----	37	0,50%	125
K3	K	strukturalna reforma zagranicznej służby ekonomicznej, stworzenie nowego układu promocji polskiej gospodarki	-----	90	1,22%	129

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
L	aktywny wkład w działalność ONZ, organizacji wyspecjalizowanych systemu NZ i innych organizacji międzynarodowych	-----	-----	18 + 48 + 195 = 261	3,54%	12
L1	L	dalsza aktywność w Radzie Europy (przystąpienie: do Funduszu Rozwoju Społecznego Rady Europy, konwencji ramowej Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych, konwencji o prawach człowieka i biomedycynie oraz protokołu dodatkowego w sprawie zakazu klonowania istot ludzkich)	-----	48	0,65%	45
L2	L	w ONZ zamierzamy skoncentrować się na trzech obszarach aktywności: bezpieczeństwie i utrzymaniu pokoju, sprawach społecznych, wyspecjalizowanych agencjach NZ	-----	47 + 49 + 99 = 195	2,64%	121
L2.1	L	L2	pozytywnie oceniamy działalność nowego sekretarza generalnego Kofiego Annana (usprawienie działalności organizacji, rozmowy z przywódcami Iraku)	49	0,66%	122
L2.2	L	L2	aktywność na forum Rady Społeczno-Gospodarczej ONZ, Komisji Praw Człowieka, UNESCO, a także w zwalczaniu narkotyków	99	1,34%	123
M	rozszerzenie współpracy z UE, włączenie Polski do procesu formowania wspólnej polityki obronnej Europy	-----	-----	36	0,49%	20

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
N	większego znaczenia nabierze w 1998 r. kwestia naszego uczestnictwa w inicjatywach bilateralnych i multilateralnych związanych z rozwojem Europejskiej Tożsamości w dziedzinie Bezpieczeństwa i Obrony	-----	-----	24 + 42 + 23 = 89	1,21%	21
N1	N	harmonijne połączenie naszego członkostwa w NATO z udziałem w dyskusjach i działaniach zmierzających do określenia modelu Europejskiej Tożsamości w dziedzinie Bezpieczeństwa i Obrony	-----	42	0,57%	22
N2	N	dotychczasowe formy i zakres dialogu z UE w tej dziedzinie uważamy za niewystarczające	-----	23	0,31%	23
0	prowadzenie działań w zakresie kontroli zbrojeń i rozbrojenia	-----	-----	16 + 156 + 25 = 197	2,67%	25
01	0	uczestnictwo w pracach nad adaptacją CFE oraz na negocjacjach nad modernizacją Dokumentu Wiedeńskiego z 1994 r.	-----	24 + 32 + 75 + 25 = 156	2,11%	26
01.1	0	01	wprowadzenie do zmienionego traktatu CFE tylko takich zapisów, które nie przeszkodzą w uzyskaniu przez Polskę statusu pełnoprawnego członka NATO, ewentualne nowe regulacje traktatowe CFE nie mogą wszak blokować zdolności sojuszu do zastosowania art. 5 Traktatu ani osłabiać narodowej siły obronnej	75	1,02%	28

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
01.2	0	01	dążymy do tego, aby zmiany wprowadzane do Dokumentu Wiedeńskiego przyczyniły się do zwiększenia przejrzystości, stabilności i przewidywalności sytuacji w naszym bezpośrednim sąsiedztwie	25	0,34%	29
02	0	wspieranie rozbudowy regionalnych środków budowy zaufania i bezpieczeństwa, m.in. w basenie Morza Bałtyckiego	-----	10 + 15 = 25	0,34%	27
P	coraz ściślejsza współpraca z przemyślnymi obronnymi innymi państwami, w szczególności krajów członkowskich NATO i UE	-----	-----	57	0,77%	30
Q	budowanie nowej pozycji Polski w regionie, w układzie wschód–zachód, a także północ–południe, jako odpowiedź na oczekiwania coraz częściej formułowane pod naszym adresem	-----	-----	74 + 116 + 89 + 80 + 35 = 394	5,34%	86
Q1	Q	przekształcenie ożywienia w trójstronnej współpracy Polski, Czech i Węgier w zjawisko trwałe, tworzenie coraz silniejszej wspólnoty interesów i wspólnej odpowiedzialności za problemy regionu, konkretyzacja deklaracji i koordynacja działań	-----	29 + 18 + 18 + 36 + 15 = 116	1,57%	87
Q1.1	Q	Q1	Polska jest już obecnie postrzegana jako najważniejszy partner Republiki Czeskiej w Europie Środkowej	36	0,49%	88

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
Q1.2	Q	Q1	dążenie do tego, aby stosunki polsko-węgierskie utrzymały swoją wysoką dynamikę	15	0,20%	89
Q2	Q	w kontaktach ze Słowacją Polska pragnie wykorzystywać swe możliwości pozytywnego oddziaływania na politykę tego kraju	-----	45 + 23 + 21 = 89	1,21%	90
Q2.1	Q	Q2	tendencje Słowacji do izolowania się uważamy za niekorzystne dla niej, dla Polski i dla regionu	23	0,31%	91
Q2.2	Q	Q2	Polska nie uchyli się od odegrania aktywnej roli w przybliżaniu Słowacji do NATO i do UE	21	0,28%	92
Q3	Q	utrzymanie naszego poparcia dla ich starań Litwy, Łotwy, Estonii o integrację ze strukturami europejskimi i euroatlantyckimi	-----	38 + 42 = 80	1,08%	93
Q3.1	Q	Q3	przygotowanie koncepcji i operatywnego planu polskiej polityki bałtyckiej	42	0,57%	94
Q4	Q	w stosunkach z Rumunią i Bułgarią wspieranie demokratycznych nurtów i euroatlantyckich aspiracji, przekazywanie polskich doświadczeń, rozwój wymiany gospodarczej i handlowej	-----	35	0,47%	95
R	rozwijanie i konkretyzowanie polityki wobec państw Europy Wschodniej	-----	-----	17 + 384 + 257 + 124 = 782	10,60%	96

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
R1	R	rozwój dobrosąsiedzkiej współpracy z Federacją Rosyjską nie tylko jako pochodną naszych działań, które mają osłabić rosyjski sprzeciw w sprawie rozszerzenia NATO	-----	$6 + 34 + 99 + 56 + 146 + 28 + 15 = 384$	5,20%	97
R1.1	R	R1	wzmocnienie realistycznych tendencji w polityce Rosji naszymi działaniami konsekwentnie przybliżającymi Polskę do zachodnich struktur, wyrażamy też nadzieję na pożyteczny dialog z Rosją o bezpieczeństwie europejskim, wspieramy współpracę NATO i UE z Rosją	99	1,34%	99
R1.2	R	R1	przedmiotowe podejście do państw małych i średnich czyni szkodę nie nam, lecz samej Rosji	56	0,76%	100
R1.3	R	R1	rozwój bezpośrednich kontaktów z jej podmiotami, republikami i innymi jednostkami administracyjnymi, zwłaszcza z obwodem kaliningradzkim (współpraca gospodarcza, kulturalna, regionalna zmniejszenie czynnika militarnego w obwodzie)	146	1,98%	101
R1.4	R	R1	ograniczenie istniejących barier kontaktów gospodarczych dzięki poszerzeniu sieci powiązań bankowych i w dziedzinie ubezpieczeń operacji handlowych oraz w dziedzinie inwestycji	28	0,38%	102

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
R1.4	R	R1	rozwój wymiany kulturalnej i młodzieżowej oraz współpracy między mediami	15	0,20%	103
R2	R	rozwijanie strategicznego partnerstwa z Ukrainą	-----	13 + 16 + 20 + 38 + 74 + 43 + 30 + 23 = 257	3,48%	98
R2.1	R	R2	rozszerzenie dialogu politycznego, jak i jego szerokiego uspołecznienia przy pomocy organizacji pozarządowych	20	0,27%	104
R2.2	R	R2	wsparcie ukraińskich starań o zbliżenie ze strukturami europejskim oraz w kwestiach bezpieczeństwa między-narodowego	38	0,51%	105
R2.3	R	R2	zintensyfikowanie działalności Polsko-Ukraińskiej Komisji Mieszanej ds. Współpracy Gospodarczej i Handlu (zapewnienie bezpieczeństwa finansowego w dziedzinie wspólnych inwestycji i współpracy produkcyjnej, rozbudowa infrastruktury przejść granicznych)	74	1,00%	106
R2.4	R	R2	przewyższanie bolesnego dziedzictwa przeszłości w stosunkach polsko-ukraińskich, uporządkowanie spraw związanych z ochroną i upamiętnieniem miejsc pamięci i spoczynku ofiar wojen i represji	43	0,58%	107
R2.5	R	R2	liczymy na dobrą wolę w sprawie zwrotu dóbr kultury i taką dobrą wolę deklarujemy	30	0,41%	108

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
R2.6	R	R2	niepodległa Ukraina ma kluczowe, strategiczne znaczenie dla Polski i jej bezpieczeństwa oraz dla stabilności w całym regionie	23	0,31%	109
R3	R	zakres i charakter naszych stosunków z Białorusią będzie zależeł od rozwoju sytuacji w tym kraju i jego stanowiska w ważnych kwestiach międzynarodowych	-----	22 + 68 + 17 + 17 = 124	1,68%	110
R3.1	R	R3	współdziałanie z UE i OBWE i w sprawie przywrócenia w życiu politycznym tego kraju demokratycznych zasad, ponawianie prób zorganizowania rozmów między przedstawicielami rządu i opozycji	44 + 24 = 68	0,92%	111
R3.2	R	R3	utrzymanie bilateralnych stosunków gospodarczych, kulturalnych i społecznych	17	0,23%	112
R3.3	R	R3	nie jest zamiarem Polski izolowanie Białorusi, raczej przełamanie jej samoizolacji	17	0,23%	113
S	w bilateralnych stosunkach z państwami Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej, Zatoki Perskiej, a także Azji Wschodniej, Australii i Oceanii oraz Azji Południowej i Południowo-Wschodniej promowanie Polski jako obszaru dla dobrych inwestycji kapitałowych, obniżenie dysproporcji w obrotach handlowych	-----	-----	77 + 35 + 52 = 164	2,22%	114

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
S1	S	CRL nadal nie jest skłonna do umożliwienia zrównoważenia dramatycznie asymetrycznych stosunków w obro- tach handlowych	-----	35	0,47%	115
S2	S	dialog polityczny, wymiana gospodar- cza, kulturalna i naukowa z Izraelem	-----	16 + 36 = 52	0,70%	116
S2.1	S	S1	mamy nadzieję na przyspieszenie negocjacji w sprawie rozwiązania konfliktu bliskowschodniego	36	0,49%	117
T	rozwoj współpracy gospodarczej z krajami Afryki Subsaharyjskiej (poprawa bilansu handlowego oraz koncentracja aktywności na wybra- nych partnerach)	-----	-----	54	0,73%	118
U	ożywienie w stosunkach politycznych i gospodarczych z państwami Ameryki Łacińskiej, w tym zawarcie umów o ochronie inwestycji i unikaniu podwójnego opodatkowania	-----	-----	37	0,50%	119
V	podjęcie jak najszerszych kontaktów politycznych i gospodarczych z pań- stwami Azji Środkowej i Kaukazu Południowego	-----	-----	33	0,45%	120
W	nasilenie działalności MSZ w dzie- dzinie prawnej związanej z członko- stwem w NATO, negocjacjami z UE, zmianą Konstytucji	-----	-----	120	1,63%	132

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
X	rozbudowa intensywnego dialogu z najważniejszymi organizacjami diaspory żydowskiej w USA i Europie Zachodniej w kwestiach rzeczowych i finansowych konsekwencji Holocaustu i ochrony miejsc pamięci zagłady	-----	-----	102	1,38%	137
Y	reforma struktury resortu spraw zagranicznych i jego dofinansowanie	-----	-----	225	3,05%	138

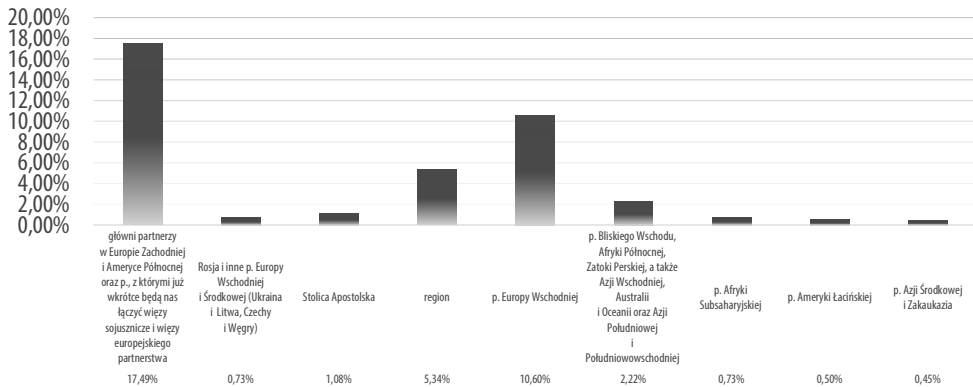
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: B. Geremek, *Informacja ministra spraw zagranicznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 13. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 5.03.1998, <http://www.ms.gov.pl/resource/5da2b1de-fe3d-40b8-be8b-8da65cab255e>:JCR [dostęp: 11.06.2013].

9.3. Podsumowanie

Zdecydowanie największą liczbę – 9 – kierunków geograficznych wyróżnił w 1998 roku minister Bronisław Geremek.

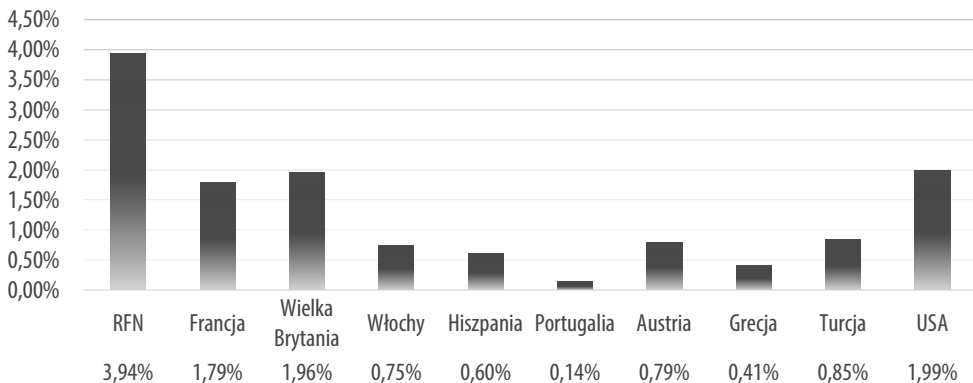
Po raz kolejny najważniejszym z nich okazały się stosunki ze światem zachodnim. W wyniku wystosowania oficjalnego zaproszenia do Sojuszu latem 1997 roku na znaczeniu straciły nieco relacje polsko-amerykańskie. Nie zmienił się za to rozkład znaczenia przywiązywanego do państw zachodnioeuropejskich: w pierwszej trójce znalazły się Niemcy, Francja i Wielka Brytania.

Wykres 35. Kierunki geograficzne w 1998 roku

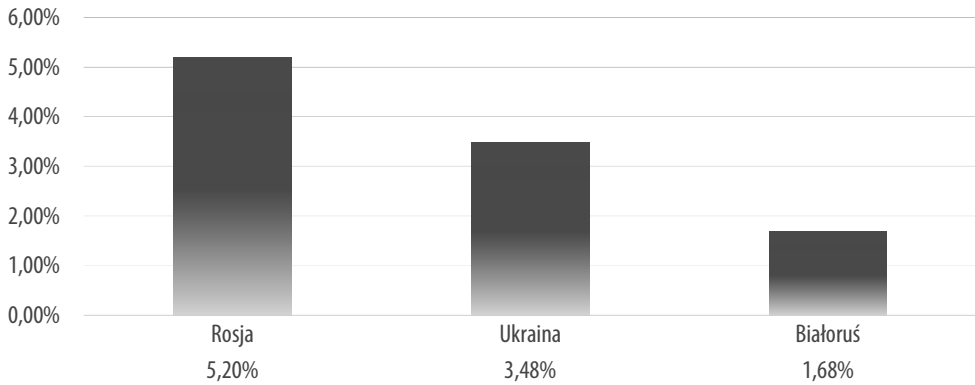

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 36. Główni partnerzy Polski w Europie Zachodniej i Ameryce Północnej (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, USA) oraz państwa, z którymi już wkrótce będą nas łączyć więzy sojusznicze i więzy europejskiego partnerstwa

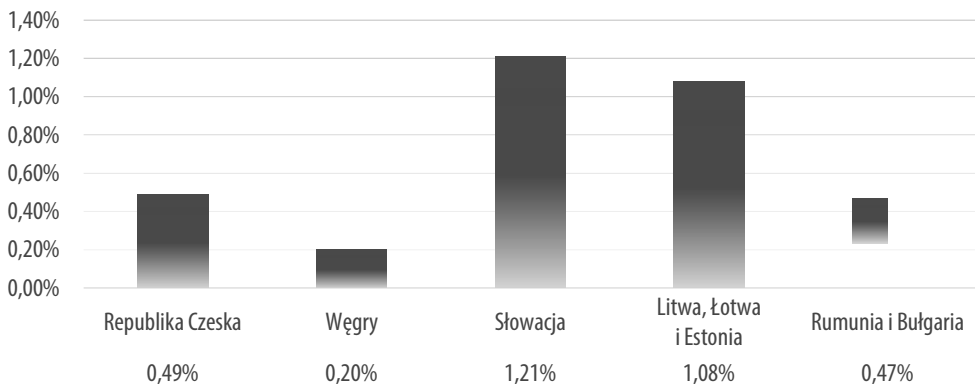
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 37. Państwa Europy Wschodniej

Źródło: Opracowanie własne.

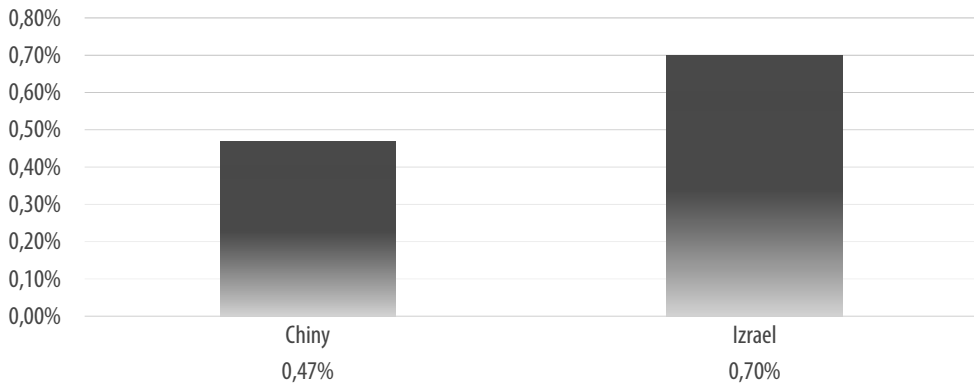
Drugim pod względem liczby wyrazów kierunkiem geograficznym w 1998 roku były stosunki z państwami Europy Wschodniej. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że państwa wschodnioeuropejskie zostały także ujęte hasłowo (jeden wspólny ustęp) w ramach osobnej kategorii D: „rozwój dobrych stosunków z Rosją i z innymi krajami Europy Wschodniej i Środkowej (rozwój partnerstwa strategicznego z Ukrainą i Litwą, wspólnoty interesów z Czechami i Węgrami)”. Zmianą wprowadzoną przez ministra B. Geremka było także zażyczenie adresatów polskiej polityki wschodniej do partnerów europejskich oraz opisanie „państw Azji Środkowej i Kaukazu Południowego” w osobnym kierunku.

W dalszej kolejności uplasowały się stosunki dwustronne w regionie. Nietypowa dominacja Słowacji w tym kontekście może być wytłumaczona w pierwszej kolejności niekorzystnym obrazem jst wewnętrznej sceny politycznej, z drugiej zaś przeniesienia sporej części opisu relacji z Czechami i Węgrami do wymiaru trójstronnego.

Wykres 38. Region

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 39. Państwa Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej, Zatoki Perskiej, a także Azji Wschodniej, Australii i Oceanii oraz Azji Południowej i Południowo-Wschodniej

Źródło: Opracowanie własne.

Nietypowa kompozycja exposé w 1998 roku wyróżniła cztery osobne kategorie odnoszące się do partnerów pozaeuropejskich. Obok wspomnianych wyżej „państw Azji Środkowej i Kaukazu Południowego” pojedyncze kierunki stanowiły także „państwa Afryki Subsaharyjskiej” oraz „państwa Ameryki Łacińskiej”. Zbiorową kategorią były z kolei „państwa Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej, Zatoki Perskiej, a także Azji Wschodniej, Australii i Oceanii oraz Azji Południowej i Południowo-Wschodniej”, w której wyróżniono osobno Chiny i Izrael.

Osobnym kierunkiem geograficznym w 1998 roku była także Stolica Apostolska.

Rozdział 10

Exposé ministra spraw zagranicznych

Bronisława Geremka (1999)

10.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1998–1999

W październiku 1998 roku odbyły się pierwsze wybory do trójstopniowego samorządu.

10 kwietnia 1998 roku podpisano tzw. porozumienie wielkopiątkowe, zmierzające do rozwiązania konfliktu w Irlandii Północnej. Porozumienie przyjęte przez rządy Irlandii i Wielkiej Brytanii zostało kontrasygnowane przez główne partie polityczne Irlandii Północnej. Z kolei od jesieni 1998 roku nabrzmiewał konflikt z mniejszością albańską w jugosłowiańskim Kosowie. Wobec serii zerwanych rozmów walczących w wojnie domowej stron w marcu 1999 roku rozpoczęły się naloty NATO, które doprowadziły do podpisania 9 czerwca porozumienia o warunkach wycofania wojsk serbskich z Kosowa oraz wejścia do prowincji sił międzynarodowych KFOR. 1 stycznia 1999 roku wobec 11 państw unijnych wprowadzono wspólną walutę – euro.

30 marca 1998 roku rozpoczęły się oficjalnie negocjacje akcesyjne z Unią Europejską. Udzielona 1 maja tego samego roku zgoda amerykańskiego Senatu na przyjęcie do Sojuszu Północnoatlantyckiego Polski, Czech i Węgier praktycznie przesądziła o członkostwie wymienionych państw w NATO. Ich wejście do Sojuszu nastąpiło 12 marca 1999 roku.

W drugim roku sprawowania funkcji ministra spraw zagranicznych polski B. Geremek wystąpił przed Sejmem 8 kwietnia 1999 roku. Jego wystąpienie liczyło 8076 słów.

10.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka

Tabela 10. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z 1999 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	włączenie Polski w system integracyjny Unii Europejskiej	-----	-----	16 + 37 + 57 + 44 + 111 + 21 + 23 + 19 + 83 + 16 + 25 = 452	5,60%	1
A1	A	utrzymanie tempa negocjacji akcyjnych, podtrzymanie woli państw członkowskich rozszerzenia UE, promocja pozytywnych aspektów rozszerzenia oraz przełamywanie pojawiających się negatywnych stereotypów	-----	37	0,46%	2
A2	A	przygotowanie zarysu polskiej opinii w sprawie reform instytucjonalnych w Unii	-----	57	0,71%	38
A3	A	udział w dyskusji nad zadaniami UE w XXI w. (Deklaracją Milenijną); zalezy nam na określeniu harmonogramu prac nad rozszerzeniem UE	-----	44	0,54%	39
A4	A	przyspieszenie działań dostosowawczych związku z ocenami dokonywanymi przez KE	-----	111	1,37%	40
A5	A	zakończenie w 1999 r. przygotowań do korzystania z pomocy unijnej (PHARE i przedakcesyjne)	-----	21	0,26%	41

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A6	A	realizacja podstawowych celów zawartych w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej, usprawnienie koordynacji wewnątrzpaństwowej	-----	23	0,28%	42
A7	A	niedopuszczenie do powstania punktów zapalnych w stosunkach z Unią, a jeśli i takie się pojawią, szybkie ich likwidowanie	-----	19	0,24%	43
A8	A	do końca 1998 r. przedłożenie stanowisk negocjacyjnych we wszystkich pozostałych piętnastu obszarach, wejście do UE do końca 2002 r.	-----	83	1,03%	44
A9	A	zintensyfikowanie kontaktów bilateralnych z państwami członkowskimi Unii dla korzystnego przebiegu negocjacji	-----	16	0,20%	45
A10	A	zwiększenie kontaktów z ministerstwami spraw zagranicznych Czech i Węgier, regularne kontakty między głównymi negocjatorami w formule „5 + 1”	-----	25	0,31%	46
B	pełne włączenie się Polski do działalności NATO, będącego najważniejszym forum, na którym będącym realizować w nadchodzących latach zasadnicze cele narodowej strategii bezpieczeństwa	-----	-----	43 + 44 + 64 + 57 + 32 + 81 + 94 + 67 + 34 = 516	6,39%	3

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B1	B	aktywny udział w kształtowaniu strategii politycznej i obronnej NATO	-----	13 + 30 + 14 = 57	0,71%	4
B1.1	B	B1	szersze wykorzystywanie instrumentów partnerskiej współpracy Sojuszu w umacnianiu bezpieczeństwa w Europie Środkowej i Wschodniej	14	0,17%	5
B2	B	jak najszybsza adaptacja do trudnych wymogów politycznej i wojskowej obecności w NATO	-----	32	0,40%	17
B3	B	zapewnienie Polsce i polskim siłom zbrojnym miejsca w Sojuszu odpowiadającego naszym aspiracjom; usytuowanie Polski w gronie najważniejszych państw członkowskich NATO	-----	81	1,00%	18
B4	B	udział na forum Sojuszu w dyskusji na temat rozwoju operacyjnego i zwiększenia zdolności obronnych NATO oraz ochrony przed bronią masowego rażenia	-----	94	1,16%	24
B5	B	kontynuacja uczestnictwa w działalności Euroatlantyckiej Rady Partnerstwa, Partnerstwa dla Pokoju oraz kontakty z państwami partnerskimi	-----	27 + 40 = 67	0,83%	25
B5.1	B	B5	aktywne włączenie się do współpracy w ramach Stałej Rady NATO–Rosja oraz Komisji NATO–Ukraina jako pola polskiej specjalizacji w NATO	40	0,50%	26

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B6	B	aktywne uczestnictwo w dyskusjach nad konkretyzującą zasadą „otwartych drzwi” NATO, wspieranie aspiracji krajów naszego regionu, zwłaszcza naszych sąsiadów	-----	34	0,42%	27
C	podtrzymywanie jak najszerszych stosunków z krajami o strategicznym dla nas znaczeniu z punktu widzenia bezpieczeństwa i gospodarki (USA, RFN, Francja, Wielka Brytania i Włochy) oraz kluczowych stosunków bilateralnych i inicjatyw wielostronnych	-----	-----	34 + 14 + 300 + 25 + 357 + 186 + 186 + 107 + 64 + 73 + 207 + 53 = 1606	19,89%	6
C1	C	doprowadzenie do silniejszego niż dotychczas związania interesów amerykańskich z Polską i całą Europą Środkową, umocnienie pozycji Polski jako głównego i w pełni niezależnego partnera USA w regionie	-----	39 + 26 + 93 + 45 + 43 + 54 = 300	3,71%	56
C1.1	C	C1	Polska opowiada się zdecydowanie za trwałą i liczącą się obecnością USA w Europie	26	0,32%	55
C1.2	C	C1	Jesteśmy przekonani, że współpraca polsko-amerykańska może również stanowić pozytywny bodziec dla innych krajów, dążymy do wykorzystania dla Europy Środkowo-Wschodniej części kapitału Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości	49 + 44 = 93	1,15%	57

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1.3	C	C1	zachęcanie kapitału amerykańskiego do lokowania inwestycji w Polsce oraz uzyskanie lepszego dostępu do rynku amerykańskiego dla polskich towarów – utrzymanie możliwości korzystania przez polskich eksporterów z preferencji celnych w ramach systemu GSP	45	0,56%	59
C1.4	C	C1	dobrze kontakty ze środowiskami i organizacjami polonijnymi w USA	43	0,53%	60
C1.5	C	C1	pozytywnie oceniamy również rozwijający się dialog ze środowiskami żydowskimi w USA, deklarujemy dalszą postawę otwartości i zrozumienia	54	0,67%	61
C2	C		wyrażamy satysfakcję i zadowolenie z faktu, że Kanada deklaruje chęć współpracy w procesie transformacji Europy Wschodniej	25	0,31%	58
C3	C		stosunki z RFN pozostaną priorytetowe, rodzi się stopniowo polsko-niemiecka wspólnota interesów w ramach szerszego procesu europejskiej integracji, tworzy ona podstawę do dalszego rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej i aktywizacji kontaktów na wszystkich szczeblach	147 + 44 + 32 + 15 + 60 + 59 = 357	4,42%	62
C3.1	C	C3	utrzymanie i wzmocnienie dotychczasowego poparcia Niemiec dla naszych starań o członkostwo w UE	44	0,54%	63

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C3.2	C	C3	nawiązywanie partnerskich stosunków między władzami i lokalnymi na szczeblu miast i gmin, szkołami i uczelniami wyższymi	32	0,40%	64
C3.3	C	C3	pogłębianie dobrej współpracy w dziedzinie zwalczania przestępczości, ochrony granicy i przeciwdziałania nielegalnej migracji	15	0,19%	65
C3.4	C	C3	rozwiązywanie trudnych spraw bilateralnych	60	0,74%	66
C3.5	C	C3	wzmocnienie dotychczasowej dobrej współpracy wojskowej, w tym wspólnych jednostek i współpracy przemysłów obronnych	59	0,73%	67
C4	C	nadanie wyższej rangi Francji w naszych stosunkach z zagranicą, we wszystkich kluczowych dziedzinach; intensywniejsze kontakty na wszystkich szczeblach	-----	19 + 15 + 74 + 36 + 42 = 186	2,30%	69
C4.1	C	C4	mamy we Francji życzliwego partnera, pragniemy, aby Francja utrzymała rolę promotora polityki reformy oraz rozszerzenia UE, z uwagą należy analizować francuskie propozycje reformy instytucjonalnej UE – wydają się zbliżone z naszymi preferencjami	30 + 13 + 31 = 74	0,92%	68
C4.2	C	C4	stworzenie korzystnych warunków dla zwiększenia w Polsce francuskich inwestycji oraz wzrostu wzajemnych obrotów handlowych	36	0,45%	70

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C4.3	C	C4	w ścisłym i stałym kontakcie z Francją wnoszenie wkładu do debaty nad Europejską Tożsamością Bezpieczeństwa i Obrony w ramach NATO oraz nad Europejską Obroną	42	0,52%	71
C5	C	trójkąt weimarski jest instytucją o wymiarze europejskim i forum umożliwiający podejmowanie problemów europejskich, w tym przyszłej polityki wschodniej UE czy kwestii bezpieczeństwa	-----	186	2,30%	72
C6	C	intensyfikacja dialogu dwustronnego, utrzymanie pozycji Polski jako głównego partnera Wielkiej Brytanii w Europie Środkowej	-----	19 + 23 + 31 + 24 + 10 = 107	1,32%	75
C6.1	C	C6	Wielka Brytania jest jednym z ważnych europejskich partnerów Polski, aktywnie wspierającym nasze dążenia do integracji ze strukturami zachodnimi	23	0,28%	73
C6.2	C	C6	w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego można mówić o silnie zaakcentowanej zbieżności interesów, dążenie do dalszego rozwoju współpracy wojskowej, realizacji umowy o udostępnianiu polskich poligonów armii brytyjskiej, współpracy sztabów oraz wymiany oficerów	11 + 20 = 31	0,38%	74

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C6.3	E	C6	wzrost wymiany handlowej, zwłaszcza zaś eksportu polskiego do Zjednoczonego Królestwa, przyciąganie kapitału brytyjskiego do naszego kraju	24	0,30%	76
C6.4	C	C6	intensyfikacja dobrej współpracy w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej	10	0,12%	77
C7	C	utrzymywanie wzajemnych intensywnych kontaktów, w tym na najwyższym szczeblu, oraz zrównoważenie wysokiego ujemnego dla Polski salda w bilansie obrotów handlowych z Włochami	-----	64	0,79%	78
C8	C	staranna koordynacji pielgrzymki państwa, z uwagą podejmiemy program wzmacniania pokoju i poszanowania praw człowieka zawarty w oświadczeniu noworocznym Jana Pawła II	-----	73	0,90%	79
C9	C	główny akcent w bilateralnej współpracy politycznej i gospodarczej z Austrią, krajami Beneluksu, Hiszpanią, Portugalią, Irlandią, państwami nordyckimi zamierzamy położyć na kwestię integracji europejskiej Polski, także na stworzenie lepszych warunków dla polskiego eksportu	-----	73 + 40 + 20 + 21 + 53 = 207	2,56%	80
C9.1	C	C9	wiązemy duże nadzieje z zapropionowaną przez Królestwo Niderlandów „Konferencją Utrechcką”	40	0,50%	81

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C9.2	C	C9	chcemy skorzystać z hiszpańskich doświadczeń związanych z pozyskiwaniem i wykorzystywaniem funduszy strukturalnych i funduszu spójności	20	0,25%	82
C9.3	C	C9	Rok Polski w Szwecji powinien sprzyjać rozwojowi stosunków gospodarczych między naszymi krajami	21	0,26%	83
C9.4	C	C9	wzmocnienie stosunków z Finlandią (zintensyfikowanie prac nad budową autostrady Via Baltica, aktywny dialog z Helsinkami w sprawach poszerzenia UE, będziemy uważnie obserwować dalszy rozwój dyskusji nad fińską inicjatywą „Północnego Wymiaru UE”)	53	0,66%	84
C10	C	nasza polityka wobec trzech państw bałtyckich jest jasno określona, utrzymamy nasze pełne poparcie dla ich euroatlantyckich aspiracji	-----	9 + 23 + 10 + 11 = 53	0,66%	85
C10.1	C	C10	podtrzymywanie dobrze rozwijających się kontaktów z Łotwą i Estonią	10	0,12%	86
C10.2	C	C10	podtrzymywanie dobrze rozwijających się kontaktów z Litwą – sąsiadem i uprzywilejowanym partnerem Polski	11	0,14%	87
D	umocnienie pozycji Polski w regionie Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz dobre stosunki z Ukrainą i Rosją	-----	-----	16 + 29 + 168 + 5 + 278 + 136 + 99 + 31 + 232 + 75 + 110 + 52 = 1231	15,24%	7

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D1	D	partnerem strategicznym o niezwykłym znaczeniu jest dla Polski Ukraina	-----	16 + 2 + 24 + 126 = 168	2,08%	111
D1.1	D	D1	wzmocnienie strategii znacznie ważnej roli Ukrainy w Europie Wschodniej; w interesie Polski, w interesie regionu, w interesie całej Europy jest istnienie silnej, niepodległej, demokratycznej Ukrainy	8 + 16 = 24	0,30%	8
D1.2	D	D1	sprzyjanie procesom transformacyjnym na Ukrainie	126	1,56%	112
D2	D	wspieranie procesów transformacyjnych i demokratyzacji	-----	5	0,06%	9
D3	D	rozwój stosunków dobrosąsiedzkich z Rosją, kształtowanie przesłanek partnerstwa w Europie, zwiększenie intensywności współpracy gospodarczej, kulturalnej i naukowej	-----	33 + 6 + 68 + 16 + 56 + 41 + 30 + 28 = 278	3,44%	10
D3.1	D	D3	zwiększenie wzajemnego zrozumienia i zaufania również w dziedzinie bezpieczeństwa regionalnego	16	0,20%	106
D3.2	D	D3	rozwiązywanie trudnych problemów w stosunkach dwustronnych	56	0,69%	107
D3.3	D	D3	ożywienie dialogu politycznego oraz wzmocnienie kontaktów międzyresortowych	41	0,51%	108
D3.4	D	D3	współpraca regionów i transgraniczna	30	0,37%	109

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D3.5	D	D3	współpraca gospodarcza, w tym przeciwdziałanie spadkowi obrotów handlowych	28	0,35%	110
D4	D	renesans Grupy Wyszehradzkiej przyjmujemy z zadowoleniem	-----	23 + 18 + 67 + 28 = 136	1,68%	88
D4.1	D	D4	pogłębienie współpracy między partnerami, w tym poprzez konsultacje dotyczące poszerzenia UE i kooperacji w ramach NATO, aktywne promowanie kandydatury Słowacji do członkostwa w NATO	49 + 18 = 67	0,83%	89
D4.2	D	D4	oparcie współpracy na fundamencie konkretnych projektów, w tym w dziedzinie: infrastruktury, polityki wizowo-konsularnej oraz gospodarki	28	0,35%	90
D5	D	w stosunku do Czech i Węgier akcentowanie zasad pogłębionego, szczególnego partnerstwa, konsultowanie aspektów polityki zagranicznej i bezpieczeństwa	-----	36 + 45 + 18 = 99	1,23%	91
D5.1	D	D5	wspieranie budowy europejskich szlaków komunikacyjnych i transportowych oraz rozwój wielostronnej współpracy euroregionalnej	45	0,56%	92
D5.2	D	D5	troska o polską mniejszość narodową w Republice Czeskiej pozostaje niezmiennie przedmiotem naszego zainteresowania	18	0,22%	93

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D6	D	w polityce wobec Słowacji umocnienie opinii demokratycznej i rynkowej w tym kraju oraz wsparcie euroatlantyckich aspiracji	-----	31	0,38%	94
D7	D	o kształcie naszych stosunków z krajami Europy Południowo-Wschodniej przesądza silne zróżnicowanie poziomów stabilności politycznej, gospodarczej i społecznej poszczególnych państw regionu	-----	43 + 22 + 13 + 17 + 27 + 42 + 50 + 18 = 232	2,87%	95
D7.1	D	D7	zacieśnienie kontaktów ze Słowenią, co umożliwi utworzenie pasa stabilnych, demokratycznych państw na obszarze od Bałtyku po Adriatyk	22	0,27%	96
D7.2	D	D7	wsparcie proeuropejskiej orientacji w Chorwacji i Macedonii	13	0,16%	97
D7.3	D	D7	wsparcie kruchej państwowości Bośni i Hercegowiny	17	0,21%	98
D7.4	D	D7	przyczynienie się również do ustabilizowania struktur państwowych Albanii	27	0,33%	99
D7.5	D	D7	nasze stosunki z Federacją Republiki Jugosławii zależą od rozwoju sytuacji w Kosowie	42	0,52%	100
D7.6	D	D7	sprzyjanie przybliżeniu perspektywy członkostwa Bułgarii i Rumunii w NATO oraz w UE	50	0,62%	101

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D7.7	D	D7	z sympatią obserwujemy prace nad koncepcją współpracy rumuńsko-moldawsko-ukraińskiej, a także nad inicjatywami dotyczącymi Europy Południowo-Wschodniej	18	0,22%	102
D8	D	szczególną wagę przywiązujemy do stosunków z naszymi sojusznikami – Grecją i Turcją	-----	12 + 41 + 22 = 75	0,93%	103
D8.1	D	D8	rozszerzenie współpracy z Grecją ma istotne znaczenie dla realizacji naszych aspiracji związanych z członkostwem w UE; utrzymywanie dialogu w sprawach bezpieczeństwa regionalnego	41	0,51%	104
D8.2	D	D8	umacnianie wizerunku Polski jako głównego partnera Turcji w Europie Środkowej	22	0,27%	105
D9	D	treść i ranga oficjalnego dialogu politycznego między Polską a Białorusią zależą od rozwoju sytuacji wewnętrznej w tym kraju oraz stosunku do kluczowych spraw międzynarodowych	-----	60 + 18 + 32 = 110	1,36%	113
D9.1	D	D9	nie chcemy izolować Białorusi, nie chcemy również, aby postępowała samoizolacja tego kraju	18	0,22%	114
D9.2	D	D9	możliwie szeroki zakres dwustronnych stosunków gospodarczych i kulturalnych	32	0,40%	115

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D10	D	otwarcie na kontakty (szczególnie gospodarcze i energetyczne) z państwami Kaukazu Południowego i Azji Środkowej	-----	52	0,64%	116
E	zaktywizowanie naszej polityki wobec wybranych państw pozaeuropejskich dla realizacji celów gospodarczych i umacniania naszej pozycji między-narodowej	-----	-----	17 + 33 + 205 + 165 + 78 = 498	6,17%	11
E1	E	zwiększanie obrotów i poprawa niekorzystnego bilansu handlowego z państwami na Bliskim Wschodzie i w Afryce	-----	29 + 54 + 35 + 23 + 37 + 27 = 205	2,54%	117
E1.1	E	E1	sukcesywna liberalizacja naszego handlu z krajami basenu Morza Śródziemnego	54	0,67%	118
E1.2	E	E1	wzmocnienie dialogu politycznego z Izraelem; rozwój stosunków gospodarczych, kulturalnych i naukowych	35	0,43%	119
E1.3	E	E1	nasz udział w procesie pokojowym na Bliskim Wschodzie, w tym poparcie dla Autonomii Palestyńskiej, powołanie uwzględnić interesy pokoju i bezpieczeństwa regionu jako całości	23	0,28%	120
E1.4	E	E1	umacnianie wzajemnie korzystnych stosunków gospodarczych z wybranymi krajami Afryki Subsaharyjskiej oraz uczestniczenie w pomocy rozwojowej	37	0,46%	121

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E1.5	E	E1	zaangażowanie w promowanie praw człowieka i demokracji oraz w wielostronne wysiłki na rzecz regulacji sytuacji konfliktowych	27	0,33%	122
E2	E	aktywizacja naszych stosunków z regionem Azji i Pacyfiku, promocja naszej gospodarki w tym rejonie	-----	28 + 15 + 26 + 59 + 31 + 6 = 165	2,04%	123
E2.1	E	E2	szczególnej uwagi wymagają stosunki z Japonią, ze względu na rosnące zainteresowanie japońskich inwestorów polskim rynkiem	15	0,19%	124
E2.2	E	E2	dalsze zacieśnienie stosunków z Republiką Korei – naszym czołowym partnerem gospodarczym w regionie	26	0,32%	125
E2.3	E	E2	zwiększoną uwagę poświęćmy dialogowi politycznemu, a zwłaszcza współpracy gospodarczo-handlowej, jak też kulturalnej, naukowej i wojskowej z Chinami	59	0,73%	126
E2.4	E	E2	utrzymanie tradycyjnie dobrej atmosfery wzajemnych kontaktów z Indiami, rozszerzenie współpracy w dziedzinie nauki, kultury i techniki	31	0,38%	127
E2.5	E	E2	rozwińcie kontakty politycznych z Australią	6	0,07%	128
E3	E	przedsięwzięcia gospodarcze w Ameryce Łacińskiej wymagają silnego wsparcia politycznego	-----	23 + 26 + 14 + 15 = 78	0,97%	129

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E3.1	E	E3	utrzymywanie kontaktów na najwyższym szczeblu z Brazylią, Argentyną, Meksykiem i Chile	14	0,17%	130
E3.2	E	E3	aktywne włączenie się w dialog między Unią Europejską a Ameryką Łacińską (zwłaszcza Mercosur)	15	0,19%	131
F	aktywność w organizacjach międzynarodowych	-----	-----	12 + 24 + 15 + 55 + 84 + 56 = 246	3,05%	12
F1	F	działania na rzecz pokoju światowego, opartego na poszanowaniu godności osoby ludzkiej i praw człowieka, demokratycznego porządku publicznego i państwa prawnego	-----	24	0,30%	13
F2	F	zwiększenie obecności polskich obywateli w strukturach administracyjnych i decyzyjnych organizacji międzynarodowych	-----	15	0,19%	14
F3	F	przeciwdziałanie zagrożeniom niemitarytowym (terroryzm, handel narkotykami i inne przejawy przestępczości zorganizowanej)	-----	26 + 29 = 55	0,68%	15
F3.1	F	F3	uczestniczenie w działaniach na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej (np. poprzez naszą inicjatywę „konwencji warszawskiej”)	29	0,36%	135
F4	F	zwiększenie naszego udziału w działaniu ONZ	-----	17 + 33 + 34 = 84	1,04%	132

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F4.1	F	F4	utrzymanie naszego wysokiego kontryngentu w operacjach pokojowych NZ	33	0,41%	133
F4.2	F	F4	propagowanie w systemie NZ koncepcji trwałego rozwoju, w tym ochrony środowiska	34	0,42%	134
F5	F	aktywne uczestnictwo w organizacjach Zachodu, np. OECD, w ramach NZ spadać na nas będzie obowiązek większego świadczenia pomocy rozwojowej oraz humanitarnej słabiej rozwiniętym krajom	-----	56	0,69%	136
G	promowanie Polski w świecie	-----	-----	$22 + 18 + 140 + 95 + 17 + 35 = 327$	4,05%	16
G1	G	promowanie rocznic, integracji z UE, członkostwa w NATO, roli Polski w regionie, gospodarki	-----	$45 + 95 = 140$	1,73%	141
G2	G	promocja kraju poprzez kulturę i naukę (rocznice Chopinowska i Conradowska, rok Słowackiego)	-----	$9 + 86 = 95$	1,18%	142
G3	G	wpracowanie formuł międzyresortowej współpracy w działalności promocyjnej	-----	17	0,21%	143
G4	G	otwarcie instytutów polskich w Sankt Petersburgu, Tel Awiwicie, Nowym Jorku i Bukareszcie	-----	35	0,43%	144
H	działanie w innych (poza NATO) obszarach z zakresu bezpieczeństwa międzynarodowego	-----	-----	$22 + 65 + 167 + 150 + 146 + 43 = 593$	7,34%	19

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H1	H	właściwe wykorzystanie statusu członka stowarzyszonego UE, rozszerzenie naszego udziału w kształtowaniu strategii polityczno-wojskowej oraz w działaniach Unii	-----	8 + 31 + 26 = 65	0,80%	20
H1.1	H	H1	ożywienie dyskusji nad perspektywami i organizacyjnym kształtem europejskiej obrony	26	0,32%	28
H2	H	dbanie o zgodne z naszymi interesami rozwiązania w trakcie prac nad adaptacją traktatu CFE	-----	14 + 25 + 65 + 43 + 20 = 167	2,07%	21
H2.1	H	H2	wprowadzenia do zaadaptowanego traktatu CFE tylko takich zapisów, które nie będą utrudniać procesu dalszego rozszerzenia NATO i zapewnią Polsce status pełnoprawnego członka Sojuszu	43	0,53%	29
H2.2	H	H2	uniknięcie sytuacji, w której nowi członkowie NATO byłiby objęci dodatkowymi ograniczeniami	20	0,25%	30
H3	H	umacnianie innych reżimów nieproliferycyjnych i rozbrojeniowych	-----	7 + 53 + 16 + 24 + 50 = 150	1,86%	22
H3.1	H	H3	przewodzenie konsultacji w celu właściwej modernizacji dokumentu wiedeńskiego, tak by przyczyniła się ona do zwiększenia bezpieczeństwa Polski	53	0,66%	33

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H3.2	H	H3	wsparcie rozbudowy regionalnych środków budowy zaufania i bezpieczeństwa, m.in. w basenie Morza Bałtyckiego	16	0,20%	34
H3.3	H	H3	udział w tymczasowej realizacji Traktatu o otwartych przestworzach	24	0,30%	35
H3.4	H	H3	działania na rzecz eliminacji broni masowej zagłady, aktywne uczestnictwo w pracach Konferencji Rozbrojeniowej, przyjęcie ustawy wykonawczej do konwencji o zakazie broni chemicznej	50	0,62%	36
H4	H	aktywne uczestnictwo w pracach OBWE; Polska zdołała test przewożenia OBWE	-----	7 + 70 + 35 + 34 = 146	1,81%	23
H4.1	H	H4	współkształtowanie w ramach „trójki” Karty Bezpieczeństwa Europejskiego	35	0,43%	31
H4.2	H	H4	aktywne uczestnictwo w realizacji zadań dotyczących tzw. ludzkiego wymiaru OBWE (demokracja, przestrzeganie praw człowieka)	34	0,42%	32
H5	H	dostosowanie się do międzynarodowych regulacji w zakresie eksportu broni i techniki wojskowej, właściwe wykorzystanie potencjału polskiego przemysłu obronnego	-----	43	0,53%	37
I	nieutrącenie z pola widzenia (poza UE) obszarów europejskiej współpracy	-----	-----	45 + 60 + 45 + 216 + 25 + 47 = 438	5,42%	47

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
11	I	upowszechnienie dorobku i roli Rady Europy, sfinalizowanie sprawy członkostwa Polski w Centrum Północ-Południe, przystąpienie do kolejnych konwencji Rady Europy, uczestnictwo w procesie reformowania Rady Europy	-----	60	0,74%	48
12	I	przywiążemy znaczenie do współpracy w ramach ISE, zwłaszcza w obszarach: rolnictwa i gospodarki żywnościowej, współpracy naukowo-badawczej, planowania przestrzennego, drobnej i średniej przedsiębiorczości	-----	45	0,56%	49
13	I	współpraca w rejonie Morza Bałtyckiego (w tym w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego), zwłaszcza w dziedzinie: gospodarki, energetyki, ekologii, transportu, planowania przestrzennego, bezpieczeństwa obywatelskiego, wymiany młodzieżowej	-----	77 + 32 + 24 + 83 = 216	2,67%	50
B.1	I	13	realizacja programu naszej działalności adresowanej przede wszystkim do Litwy, Łotwy i Estonii, podtrzymywanie z nimi dobrych kontaktów	24	0,30%	51

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B.2	I	I3	wspieranie działań zwiększających zaufanie i bezpieczeństwo na tym obszarze; włączanie krajów bałtyckich do współpracy wojskowej; przekształcanie roli obwodu kaliningradzkiego z obecnego wysuniętego przyczółka strategicznych interesów wojskowych w kierunku regionalnie ważnego elementu obecności Rosji na Bałtyku	83	1,03%	52
14	I	uczestniczymy także na statusie obserwatora w Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej i jesteśmy zainteresowani rozwojem współpracy między tą organizacją a Radą Państw Morza Bałtyckiego, a także BSEC-ISE	-----	25	0,31%	53
15	I	wsparcie aktywności między-regionalnej i transgranicznej, w tym współpracy polskich podmiotów z Komitetem Regionów przy UE i Komitetem Ekspertów ds. Współpracy Transgranicznej Rady Europy	-----	47	0,58%	54
J	zagraniczna polityka ekonomiczna powinna w tym roku aktywnie wspierać realizację priorytetów rządu, koncentrując się na umacnianiu reform strukturalnych i konkurencyjności gospodarki Polski	-----	-----	27 + 46 + 14 + 37 + 44 = 168	2,08%	137
J1	J	dynamizacja eksportu i działanie na rzecz dopływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich	-----	14	0,17%	138

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J2	J	uczestnictwo w międzynarodowych działaniach zmierzających do liberalizacji handlu, zwłaszcza towarami rolnymi	-----	37	0,46%	139
J3	J	działania i środki przeznaczone na realizację zagranicznej polityki ekonomicznej powinny koncentrować się na krajach i rynkach priorytetowych, ważnych z punktu widzenia naszego eksportu i pozyskiwania inwestycji zagranicznych	-----	44	0,54%	140
K	przeprowadzenie przeglądu zgodności umów międzynarodowych z przepisami konstytucyj, zaproponowanie projektu ustawy o umowach międzynarodowych	-----	-----	58	0,72%	145
L	współpraca polityczna i prawna z RFN i USA w związku ze zbiorowym pozwem polskich obywateli i mieszkańców w USA w sprawie odszkodowań za przymusową pracę na rzecz Rzeszy	-----	-----	61	0,76%	146
M	na stosunki polsko-rosyjskie również mogą wpływać złożone, znane Wysockiej Izbie, kwestie dotyczące odszkodowań dla polskich ofiar stalinizmu, kwestie odszkodowań dla polskich sybiraków, a także zwrotu archiwaliów polskich czy uregulowania zasad żeglugi przez Zatokę Północną	-----	-----	34	0,42%	147

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
N	zapewnienia Polonii i Polakom za granicą należnego statusu społeczno-politycznego w ich krajach zamieszkania	-----	-----	37 + 36 + 22 + 38 + 14 + 45 = 192	2,38%	149
N1	N	państwo polskie może liczyć na pełne zrozumienie swojej polityki zagranicznej przez środowiska polonijne i także na poparcie tych środowisk np. w promowaniu polskiej gospodarki	-----	19 + 17 = 36	0,45%	148
N2	N	bieżąca analiza stopnia przestrzegania istniejących uregulowań prawnych w zakresie praw mniejszości narodowych	-----	22	0,27%	150
N3	N	udzielanie pomocy w zapewnieniu warunków do rozszerzenia dostępu młodzieży polonijnej do nauczenia języka polskiego i w języku polskim	-----	38	0,47%	151
N4	N	wspieranie polskich organizacji oraz inicjatywy sprzyjające integracji wewnętrznej Polonii i Polaków za granicą	-----	14	0,17%	152
N5	N	rozwój kontaktów z naukowcami i twórcami kultury polskiego pochodzenia zamieszkującymi poza krajem, utworzenie banku nauki polskiej za granicą	-----	45	0,56%	153
0	opieka nad obywatelami polskimi przebywającymi za granicą	-----	-----	37	0,46%	154

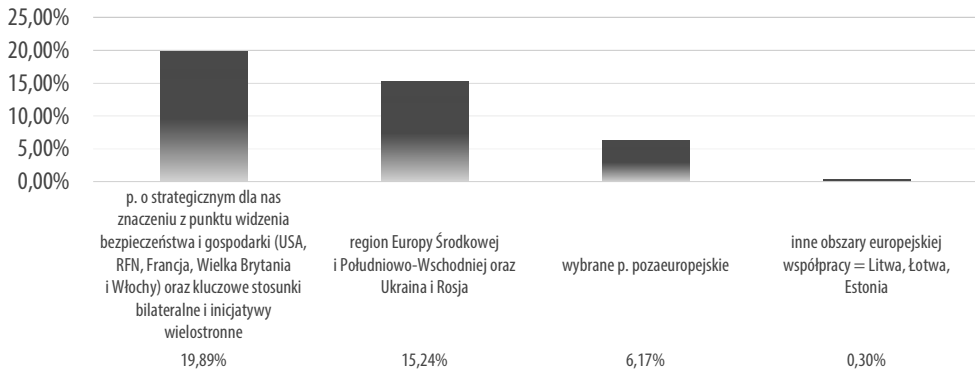
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
P	dostosowanie polskiej polityki wizyjowej do systemu UE	-----	-----	12 + 20 + 25 = 57	0,71%	155
P1	P	intencją naszych prac jest, ażeby polskie granice były kontrolowane, ale żeby polskie granice nie stawały się zamkniętym murem	-----	25	0,31%	156
Q	wspólnocie międzynarodowej wobec dramatu Kosowa nie wolno okazać bezsilności, należy przywrócić albańskiej ludności Kosowa należne jej prawa i własność, niezbędna jest obecność międzynarodowych sił w Kosowie	-----	-----	33 + 144 = 177	2,19%	157
R	rząd Slobodana Miloszevića jest odpowiedzialny za przygotowanie i realizowanie zbrodni na obywatelach własnego państwa, wierzymy jednak, że jest to tylko tragiczny epizod w dziejach bliższej nam Serbii	-----	-----	205 + 48 = 253	3,13%	158
S	rozszerzenie zakresu pomocy humanitarnej dla ofiar „czystek etnicznych”, zapewnienie uchodźcom z Kosowa w ramach dostępnych środków możliwości czasowego pobytu w Polsce, solidarna postawa zademonstrowana przez naszych współobywateli zasługuje na słowa szacunku	-----	-----	143	1,77%	159

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: B. Geremek, *Informacja rządu o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 47. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 8.04.1999, <http://www.msz.gov.pl/resourcy/a473e3fc-77df-4e30-95a7-8d42f310c3f9>; CR [dostęp: 11.06.2013].

10.3. Podsumowanie

Bez porównania najdokładniej stosunki dwustronne Rzeczypospolitej zostały ujęte w drugim exposé ministra Bronisława Geremka. W swoim wystąpieniu wyróżnił cztery kierunki geograficzne, zaprezentowane na wykresie 40.

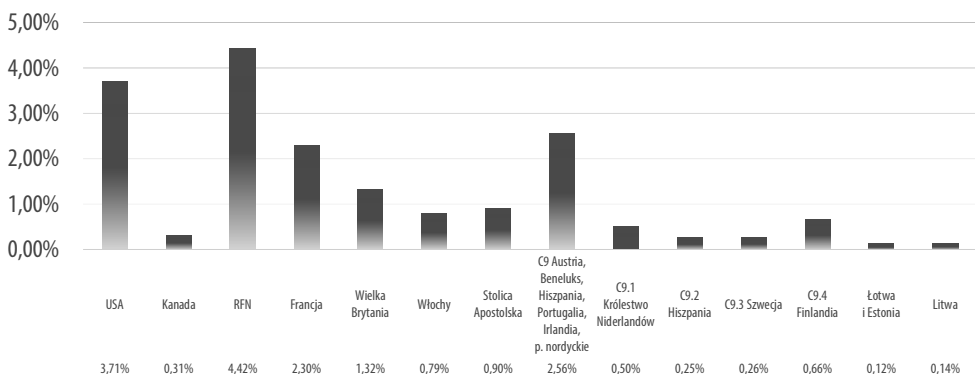
Wykres 40. Kierunki geograficzne w 1999 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Niespełna 20% całego wystąpienia szef polskiej dyplomacji poświęcił na omówienie relacji z państwami o strategicznym znaczeniu z punktu widzenia gospodarki i bezpieczeństwa. W tak szeroko zdefiniowanej grupie partnerów znalazły się przede wszystkim państwa północnoamerykańskie i zachodnioeuropejskie, ale także trzy republiki bałtyckie. Warto zwrócić także uwagę na to, że tym razem minister B. Geremek ujął w tym kontekście

Wykres 41. Państwa o strategicznym dla nas znaczeniu z punktu widzenia bezpieczeństwa i gospodarki (USA, RFN, Francja, Wielka Brytania i Włochy) oraz kluczowe stosunki bilateralne i inicjatywy wielostronne

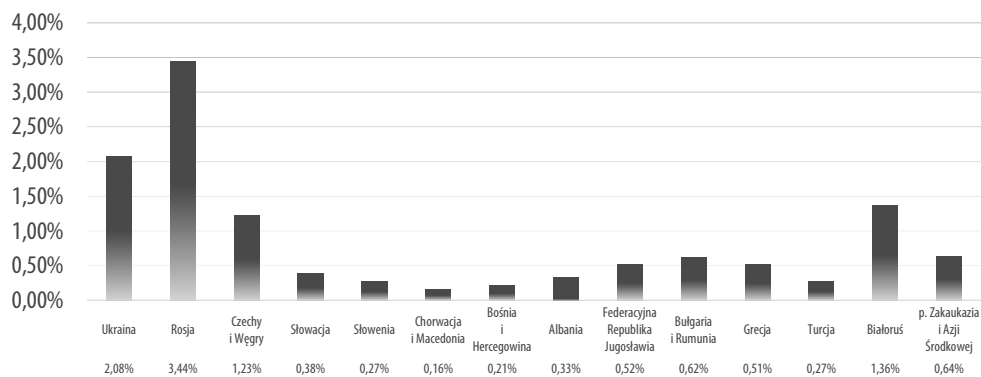

Źródło: Opracowanie własne.

także Stolicę Apostolską. Biorąc pod uwagę wartości B wcześniej osiągnięte przez zaliczone do tej kategorii państwa, żaden wynik z 1999 roku się nie wyróżnia. Z mniejszym kierunkiem jest również związana kategoria I: „nietracenie z pola widzenia (poza UE) obszarów europejskiej współpracy”, w której ramach ujęto wprost stosunki bilateralne z Litwą, Łotwą i Estonią (I3.1).

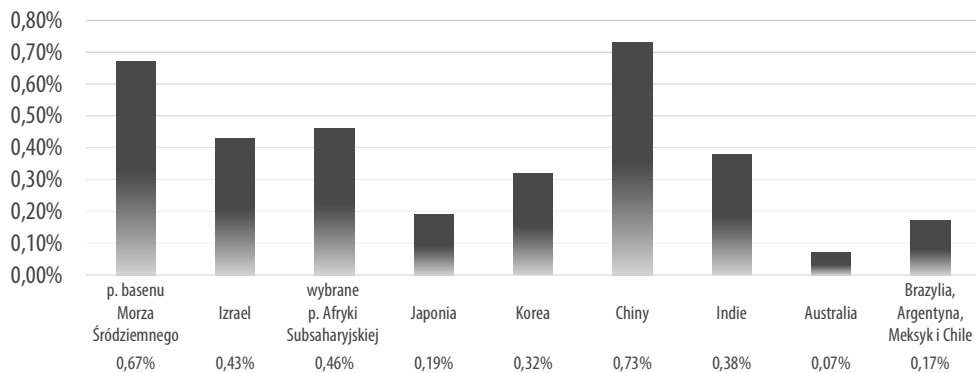
Drugim pod względem wagi kierunkiem geograficznym omawianego dokumentu był „region Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Ukraina i Rosja”. Dość nietypowo stosunki regionalne (państwa wyszehradzkie, Rumunia i Bułgaria, Bałkany) zostały tu przemieszane z polityką wschodnią (państwa wschodnioeuropejskie, zakaukaskie i Azja Środkowa). Nietradycyjna jest także kolejność wzmiankowanych partnerów. Najpierw zostały omówione stosunki polsko-ukraińskie, następnie polsko-rosyjskie, a dopiero po opisie państw Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej relacje z Białorusią, państwami Południowego Kaukazu i Azji Środkowej.

Wykres 42. Region Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Ukraina i Rosja

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród „wybranych państw pozaeuropejskich” należy wymienić w pierwszej kolejności: Chiny, państwa śródziemnomorskie, państwa Afryki Subsaharyjskiej, a także Izrael, Indie i Republikę Korei. Na uwagę zasługuje także fakt wymienienia konkretnych państw Ameryki Łacińskiej.

Wykres 43. Wybrane państwa pozaeuropejskie

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 11

Exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka (2000)

11.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 1999–2000

W październiku 1999 roku, po serii ataków terrorystycznych na terytorium Rosji, rozpoczęła się tzw. II wojna czeczeńska. 8 grudnia 1999 roku prezydenci Rosji i Białorusi złożyli podpisy pod umową o utworzeniu Państwa Związkowego Rosji i Białorusi.

20 stycznia 2000 roku dziewięciu rosyjskich dyplomatów, których Urząd Ochrony Państwa podejrzewał o szpiegostwo, zostało zmuszonych do opuszczenia Polski wobec uznania ich za *persona non grata*. 12 marca 2000 roku w Gnieźnie odbyło się spotkanie prezydentów Litwy, Niemiec, Polski, Słowacji i Węgier. Istotnym elementem zjazdu były nabożeństwa ekumeniczne i wzajemne wyznanie win trzech tradycji chrześcijańskich.

Ostatnie sejmowe exposé ministra B. Geremka liczyło 6191 wyrazów i zostało wygłoszone 5 maja 2000 roku.

11.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka

Tabela 11. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z 2000 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	zacieśnianie związków z UE oraz uzyskanie pełnego członkostwa	-----	-----	$4 + 264 + 10 + 22 + 175 + 64 = 539$	8,71%	1
A1	A	uzyskanie pełnego członkostwa w UE z dniem 1 stycznia 2003 r., prowadzenie negocjacji mądrze i skutecznie	-----	$150 + 114 = 264$	4,26%	5
A1.1	A	A1	odwlekanie akcesji spowodowałyby zmniejszenie społeczeństwa i zmniejszenie gotowości na wyrzeczenia, a także spowolnienie jednoczenia Europy – celu, który legł u źródeł integracji europejskiej	114	1,84%	10
A2	A	współpraca między rządem a parlamentem w działaniach legislacyjnych	-----	10	0,16%	6
A3	A	zapewnienie właściwego przebiegu procesów restrukturyzacji przemysłu ciężkiego i modernizacji rolnictwa, pomoc UE w zakresie realizacji tych programów	-----	22	0,36%	7
A4	A	w zmianach wewnętrznych UE widzimy szansę zwiększenia efektywności funkcjonowania i wzmocnienia wspólnoty	-----	$17 + 14 + 73 + 71 = 175$	2,83%	8
A4.1	A	A4	w nowej UE nie może jednak zabraknąć polityki solidarności	14	0,23%	9

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A4.2	A	A4	oczekujemy, że proces reformowania instytucji zakończy się pod koniec roku 2000, oczekujemy potwierdzenia w praktyce równoległości procesów reformowania Unii i jej rozszerzenia	73	1,18%	11
A4.3	A	A4	Polska opowiada się za przyjęciem takich reform instytucjonalnych Unii Europejskiej, które pozwolą zachować specyfikę każdego z krajów członkowskich, jego odrębność kulturową oraz zapewnią mu reprezentację we wszystkich decyzyjnych instytucjach Unii	71	1,15%	12
A5	A	jako członek Unii Europejskiej Polska będzie w stanie wnieść ważny, oryginalny i konstruktywny wkład do jej działalności	-----	64	1,03%	13
B	bezpieczeństwo państwa	-----	-----	2 + 28 + 368 + 345 + 168 = 911	14,71%	2
B1	B	uczestniczenie w pełnym zakresie w wysiłkach wspólnoty euroatlantycznej (NATO) zmierzających do utrwalenia stabilności całego obszaru i stworzenia skutecznych instrumentów zapobiegania sytuacjom kryzysowym i konfliktowym	-----	149 + 42 + 66 + 111 = 368	5,94%	14
B1.1	B	B1	aktywne uczestnictwo w umacnianiu NATO, które jest i pozostanie podstawą systemu bezpieczeństwa w strefie euroatlantycznej, w jego obronnym wymiarze	25 + 17 = 42	0,68%	15

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B1.2	B	B1	zadania wykraczające poza bezpośrednią obronę państw członkowskich wymagają dalszego rozwoju współpracy oraz zaangażowania i wzmocnienia potencjału politycznego i wojskowego wszystkich zainteresowanych organizacji i państw	66	1,07%	16
B1.3	B	B1	przywiązujemy istotne znaczenie do zasady „otwartych drzwi”, wspieramy w pierwszym rzędzie aspiracje naszych sąsiadów – Litwy i Słowacji	111	1,79%	20
B2	B	z zadowoleniem przyjęliśmy inicjatywę UE zmierzającą do wzmocnienia WPZiB poprzez rozwój EPBiO	-----	24 + 104 + 217 = 345	5,57%	17
B2.1	B	B2	wyrażamy gotowość pełnego uczestnictwa w kształtowaniu europejskich zdolności politycznych i wojskowych niezbędnych do prowadzenia operacji w sytuacjach kryzysowych, aktywne i adekwatne dla naszego statusu członka NATO uczestnictwo w polityce obrony europejskiej w ramach UE	51 + 20 + 33 = 104	1,68%	18

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2.2	B	B2	<p>popieramy rozwój ESDP, zakładając, że wszystkie proponowane rozwiązania mają na celu wzmocnienie i harmonizację działań UE i NATO (instytucjonalnie zdefiniowany charakter tej relacji, brak sporów kompetencyjnych i biurokratyzacji), wzmocnienie europejskiego filaru bezpieczeństwa (działanie, jeżeli nie będzie w nie zaangażowane NATO jako całość), a tym samym więzi transatlantycznych i zaangażowania USA w bezpieczeństwo europejskie</p>	121 + 96 = 217	3,51%	19
B3	B	w ramach naszej aktywności na forum OBWE utrzymanie zaangażowania w rozwój ogólnoeuropejskiego systemu kooperatywnego bezpieczeństwa	-----	17 + 5 + 88 + 19 + 39 = 168	2,71%	21
B3.1	B	B3	umacnianie reżimu CFE	5	0,08%	22
B3.2	B	B3	tworzenie tzw. cywilnego komponentu zapobiegania konfliktom, sprzyjanie zaangażowaniu OBWE w procesy zmierzające do zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywaniu, udział polskiej dyplomacji w poszczególnych negocjacjach	7 + 8 + 73 = 88	1,42%	23
B3.2	B	B3	sprzyjanie wykorzystaniu możliwości OBWE w procesie demokratyzacji i umacnianiu suwerenności państw powstałych na początku lat 90. XX w.	19	0,31%	24

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B3.4	B	B3	sprzyjanie zwiększeniu skuteczności OBWE w rozległym obszarze ludzkiego wymiaru; w dziedzinie praw człowieka i demokracji aktywную rolę spełnia ODHIR, mająca siedzibę w Warszawie	18 + 21 = 39	0,63%	25
C	budowanie silnej i przyjaznej sąsiedztwem pozycji Polski w regionie Europy Środkowej i Wschodniej jako atut w procesie integracji euroatlantyckiej oraz czynnik poprawy naszego bezpieczeństwa zewnętrznego i warunków rozwoju gospodarczego	-----	-----	4 + 77 + 10 + 11 + 51 = 153	2,47%	3
C1	C	aktywizowanie naszych kontaktów z sąsiadami i innymi państwami regionu	-----	10	0,16%	35
C2	C	kontynuacja zaangażowania w działalność istniejących subregionalnych instytucji współpracy wielostronnej	-----	11	0,18%	36
C3	C	zwiększenie środków w ramach naszej polityki kulturalnej, stypendialnej i pomocy doradczej adresowanej do krajów Europy Środkowej i Wschodniej, w tym w ramach na rzecz współpracy transgranicznej, euroregionalnej i międzyregionalnej	-----	51	0,82%	37
D	realizacja polskich interesów w sferze gospodarczej; bezpieczeństwo ekonomiczne w dobie globalizacji	-----	-----	7 + 42 + 108 + 70 + 91 + 48 + 30 + 58 + 86 = 540	8,72%	4

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D1	D	wzrost międzynarodowej zdolności konkurencyjnej polskiej gospodarki, tworzenie warunków trwałego, dynamicznego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, ułatwiającego dalsze reformy strukturalne, oraz zapewnienie polskiemu społeczeństwu awansu cywilizacyjnego	-----	108	1,74%	26
D2	D	umacnianie proeksportowego rozwoju gospodarczego Polski	-----	70	1,13%	27
D3	D	bezpieczeństwo energetyczne kraju, odpowiednia dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia w nośniki energii	-----	27 + 11 + 35 + 18 = 91	1,47%	28
D3.1	D	D3	uczestnictwo w pracach nad nowym systemem zaopatrzenia w ropę naftową, uwzględniającym zasoby Morza Kaspijskiego	35	0,57%	29
D3.2	D	D3	nasze negocjacje z Federacją Rosyjską, Norwegią, krajami Afryki Północnej stwarzają szansę zdywersyfikowanego i zrównoważonego zaopatrzenia w gaz ziemny	18	0,29%	30
D4	D	utrwalanie wizerunku Polski jako jednego z liderów transformacji wśród krajów regionu, zwiększanie wysiłku promocyjnego za granicą	-----	48	0,78%	31

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D5	D	aktywne uczestnictwo w ograniczonych negocjacjach liberalizacyjnych w ramach WTO, a także w Rundzie Milenijnej WTO	-----	30	0,48%	32
D6	D	Polska, postrzegana w świecie jako kraj udanej transformacji, nie może pozostać na ubożcu wysiłków pomocowych społeczności międzynarodowej	-----	35 + 23 = 58	0,94%	33
D7	D	popieszenie kwalifikacji i kompetencji ekonomicznych polskiej służby zagranicznej oraz odpowiednie dostosowania instytucjonalne	-----	86	1,39%	34
E	fenomenem i atutem polskiej polityki zagranicznej ostatnich lat jest bardzo dobry stan stosunków dwustronnych z państwami bliskiego otoczenia oraz państwami zachodnimi, wypełnienie tych stosunków znacznie bardziej gęstą niż dotychczas tkanką powiązań międzyludzkich, gospodarczych, kulturalnych czy naukowych	-----	-----	149 + 162 + 182 + 76 + 38 + 29 + 16 = 652	10,53%	38
E1	E	utrwalanie pozycji Polski jako głównego partnera USA w regionie i jednego z liczących się w Europie	-----	37 + 73 + 11 + 41 = 162	2,62%	39
E1.1	E	E1	utrzymanie obecności USA ich zaangażowania w sprawy europejskie, zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa, inwestycji, postępu technicznego, a także w procesy transformacji w Europie Środkowej i Wschodniej	73	1,18%	40

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E1.2	E	E1	rozbudowa współpracy wojskowej ze USA	11	0,18%	41
E1.3	E	E1	ważnym fragmentem naszych stosunków dwustronnych będą kontakty i współpraca ze środowiskami żydowskimi w USA i na świecie	41	0,66%	42
E2	E	stosunki z państwami trójkąta weimarskiego są dla nas priorytetowe, pracy wymagają stosunki międzyлюдzkie, liczymy na to, że Niemcy i Francja będą dobrymi adwokatami w sprawie udzielenia Polsce właściwego miejsca w konstrukcji europejskiej	----- 38 + 18 + 19 + 26 + 23 + 19 + 39 = 182	2,94%	43	
E2.1	E	E2	cieszą nas liczne kontakty polityczne oraz rozwój współpracy gospodarczej i wojskowej w stosunkach z Niemcami	26	0,42%	44
E2.2	E	E2	z zadowoleniem obserwujemy wzrost francuskich inwestycji bezpośrednich w Polsce oraz wzrost obrotów handlowych	23	0,37%	45
E2.3	E	E2	rozwój wymiany kulturalnej między Francją a Polską, rozwój współpracy lokalnej i regionalnej	19	0,31%	46
E2.4	E	E2	liczymy, że Francja konstruetywnie i skutecznie zakończy proces reformowania Unii, otwierając w ten sposób drogę Polski do członkostwa w UE	39	0,63%	47

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E3	E	cenimy sobie świetny rozwój partnerskich stosunków z Wielką Brytanią, łączący nas zbieżność poglądów na podstawowe problemy międzynarodowe, zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa, oraz współpraca wojskowa	-----	76	1,23%	48
E4	E	utrzymanie intensywności kontaktów politycznych oraz korzystnego rozwoju współpracy gospodarczej z Włochami i innymi krajami południa Europy, a zwłaszcza zaś z Hiszpanią i Portugalią	-----	38	0,61%	49
E5	E	dużą wagę przykładamy do stosunków z Belgią, Holandią i Luksemburgiem oraz krajami skandynawskimi i bałtyckimi (w tym w ramach RPMB)	-----	29	0,47%	50
E6	E	jestemy zainteresowani utrzymaniem ożywionej współpracy dwustronnej z Kanadą, w tym dalszą intensyfikacją i zbilansowaniem wymiany handlowej	-----	16	0,26%	51
F	rozwój stosunków z krajami ważnego dla nas regionu Europy Środkowej i Południowej musi uwzględniać fakt występującego w tej grupie państw znacznego różnicowania, sprzyjanie rozszerzeniu strefy stabilności i bezpieczeństwa w tym regionie	-----	-----	46 + 20 + 23 + 12 + 55 = 156	2,52%	52
F1	F	rozwój współpracy w ramach Grupy Wyszehadzkiej	-----	20	0,32%	53

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F2	F	wzbogacanie stosunków dwustronnych z Rumunią i Bułgarią, pozostałymi państwami bałkańskimi, w tym z państwami byłej Jugosławii	-----	23	0,37%	54
F3	F	udzielenie poparcia transformacyjnym procesom w Chorwacji	-----	12	0,19%	55
F4	F	wspieranie działań sprzyjających demokracji Jugosławii oraz budowie demokratycznego i wieloetnicznego Kosowa w ramach Federacyjnej Republiki Jugosławii	-----	55	0,89%	56
G	przedmiotem naszej szczególnej troski jest rozwój stosunków z państwami leżącymi na wschód od Polski, nasza polityka wschodnia wymaga nowego zdefiniowania	-----	-----	14 + 63 + 156 + 24 + 96 + 348 + 28 = 729	11,78%	57
G1	G	nasza polityka wobec państw leżących na wschód od Polski będzie ukierunkowana na jak najszersze włączenie zainteresowanych krajów do współpracy z instytucjami europejskimi, rozszerzanie obszaru euroatlantyckich wartości, instytucji, stabilności i bezpieczeństwa	-----	92 + 64 = 156	2,52%	58
G1.1	G	G1	mimo naszych starań sytuacja w Europie Wschodniej oraz nasze stosunki dwustronne z niektórymi państwami tego obszaru nie dają podstaw do satysfakcji	64	1,03%	59

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G2	G	potencjalne wyzwanie dla regionalnej stabilności stanowi sytuacja na Białorusi	-----	11 + 13 = 24	0,39%	60
G2.1	G	G2	naszym zamiarem jest sprzyjanie, wspólnie z innymi państwami, ewolucyjnym przemianom w tym kraju	13	0,21%	61
G3	G	aktywne angażowanie się w wypełnianie treści strategicznego partnerstwa z Ukrainą	-----	10 + 14 + 54 + 18 = 96	1,55%	62
G3.1	G	G3	niepodległość Ukrainy traktujemy jako jeden z fundamentalnych elementów pomyślnego ładu w naszym regionie	14	0,23%	63
G3.2	G	G3	wsparcie dla przyspieszenia procesu transformacji oraz angażowania państw i instytucji zachodnich w te procesy	54	0,87%	64
G3.3	G	G3	przewidujemy, że po stronie polskiej i ukraińskiej zapadną w ciągu bieżącego roku zasadnicze decyzje w sprawie rurociągu Odessa–Brody–Gdańsk	18	0,29%	65
G4	G	stosunki polsko-rosyjskie od lat znajdują się na niezadowalającym poziomie, dokonuje się w nich jednak historyczna zmiana, mamy wolę budowania stosunków dobrego sąsiedztwa	-----	88 + 28 + 19 + 26 + 125 + 9 + 53 = 348	5,62%	66
G4.1	F	G4	rozliczanie z historią jeszcze pozostaje zadaniem do wypełnienia, Polacy potrafią jednak „przebaczać i prosić o przebaczenie”	26	0,42%	67

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G4.2	G	G4	zarówno przynależność Polski do zachodnich sojuszy, jak też wspieranie przez nią niepodległości i orientacji europejskiej nowo powstałych na gruzach imperium radzieckiego państw nie powinny przeszkadzać w rozwoju stosunków gospodarczych i kulturalnych między Rosją i Polską	104 + 21 = 125	2,02%	68
G4.3	G	G4	liczymy również na bezpośrednią współpracę z poszczególnymi regionami Rosji	9	0,15%	70
G4.4	G	G4	mamy nadzieję, że sytuacja polityczna po wyborach prezydenckich ułatwi kontynuację reform w tym kraju i przekaże odwoływanie się do przemocy wobec konfliktów narodowościowych, a także powrót do dialogu politycznego i konstruktywnych stosunków dwustronnych	53	0,86%	71
G5	G	aktywne uczestnictwo w formowaniu polityki wschodniej NATO i UE, wnieść do niej możemy naszą znajomość Europy Wschodniej i nagromadzone doświadczenie kontaktów	-----	28	0,45%	69

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H	w stosunku do państw pozaeuropejskich będziemy poszukiwać szans intensyfikacji obrotów gospodarczych, możliwości rozszerzania eksportu, korzystnej współpracy przemysłowej i technologicznej, przyciągania kapitałów inwestycyjnych, poszukiwania alternatywnych źródeł niezbędного importu, rozszerzania stosunków w dziedzinie kultury i nauki	-----	-----	114	1,84%	72
I	szczególne miejsce w naszej polityce zagranicznej zajmują stosunki ze Stolicą Apostolską	-----	-----	14 + 18 + 23 = 55	0,89%	73
I1	I	mocne i jednoznaczne poparcie, którego papież udzielił naszym europejskim aspiracjom, miało niezwykłe znaczenie	-----	23	0,37%	74
J	obecny rok jubileuszowy stanowi okazję do podkreślenia naszych szczególnych ponadstuletnich więzi z dziedzictwem także cywilizacji zachodniej	-----	-----	38	0,61%	75
K	kontynuacja partnerskiej współpracy ze środowiskami polonijnymi	-----	-----	10 + 45 + 28 = 83	1,34%	76
K1	K	pragniemy, aby Polonia i Polacy za granicą uzyskiwali wysoki status społeczny, polityczny i ekonomiczny w państwach swego zamieszkania	-----	18 + 27 = 45	0,73%	77

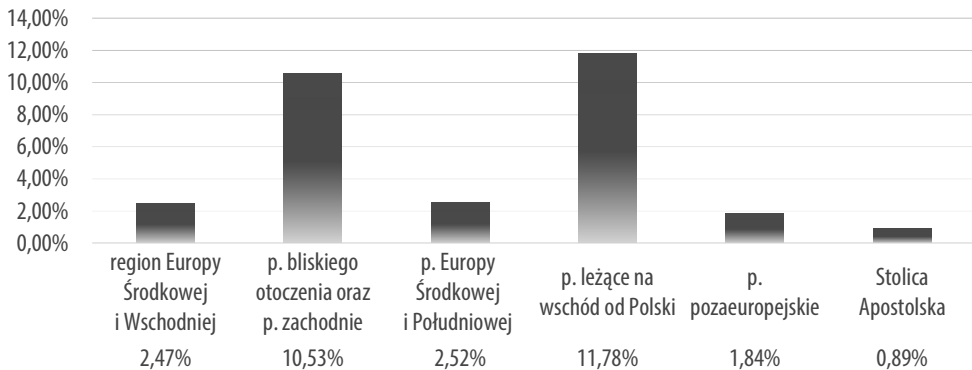
Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K1.1	K	K1	zapewnienie respektowania wobec mniejszości polskich międzynarodowych standardów w zakresie ochrony praw mniejszości narodowych	27	0,44%	79
K2	K	wspieranie społeczności polonijnych, w tym dostępu do języka i kultury polskiej	-----	28	0,45%	78
L	aktywność na rzecz elementarnych wartości, kształtowanie podstaw porządku międzynarodowego	-----	-----	70 + 86 + 118 + 164 = 438	7,07%	80
L1	L	Polska nie może milczeć w kwestiach praw człowieka	-----	34 + 84 = 118	1,91%	81
L1.1	L	L1	aktywność w instytucjach ONZ, zwłaszcza w Komisji Praw Człowieka (np. rezolucja w sprawie sytuacji na Kubie)	84	1,36%	82
L2	L	doświadczenia współczesnego świata wskazują na to, że nie można redukować demokracji do sprawiedliwych i rzetelnych wyborów, potrzebna jest międzynarodowa debata o demokracji	-----	48 + 116 = 164	2,65%	83
L2.2	L	L2	zwołanie w Warszawie wielkiej konferencji rządowej „Ku wspólnocie społeczeństw demokratycznych” oraz forum demokracji NGO	116	1,87%	84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: B. Geremek, *Informacja ministra spraw zagranicznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 78. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 9.05.2000, <http://www.ms.gov.pl/resource/5893877e-4197-4f85-bb3-dbe2df6c3fa9> [dostęp: 16.06.2013].

11.3. Podsumowanie

Na podstawie ostatniego wystąpienia ministra B. Geremka można wyróżnić sześć kierunków geograficznych w stosunkach dwustronnych Rzeczypospolitej Polskiej.

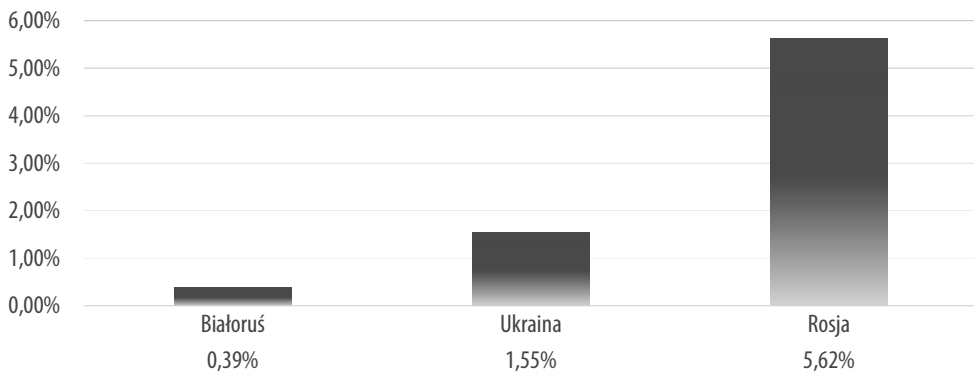
Wykres 44. Kierunki geograficzne w 2000 roku

Źródło: Opracowanie własne.

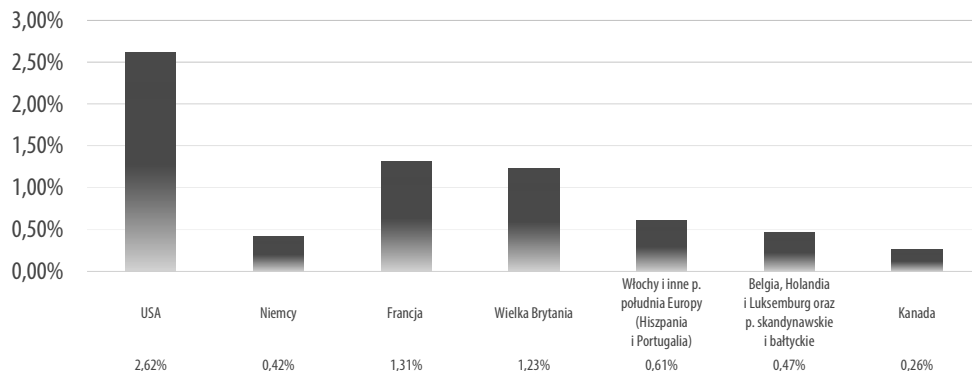
Mimo że omówione jako czwarte najwięcej miejsca zajęły „państwa leżące na wschód od Polski”. Szef polskiej dyplomacji ujął w tym miejscu tylko trzy państwa, prezentując je w nietypowej kolejności: Białoruś występowała jako pierwszy, a Rosja jako ostatni partner.

Wykres 45. Państwa leżące na wschód od Polski

Źródło: Opracowanie własne.

Niewiele mniej miejsca zajęły „państwa bliskiego otoczenia oraz państwa zachodnie”, do których zaliczono obok państw Ameryki Północnej i Europy Zachodniej także republiki bałtyckie. Najwięcej miejsca minister B. Geremek poświęcił Stanom Zjednoczonym, a następnie Francji i Wielkiej Brytanii, co kontrastuje z relatywnie mniejszą wartością B właściwą RFN.

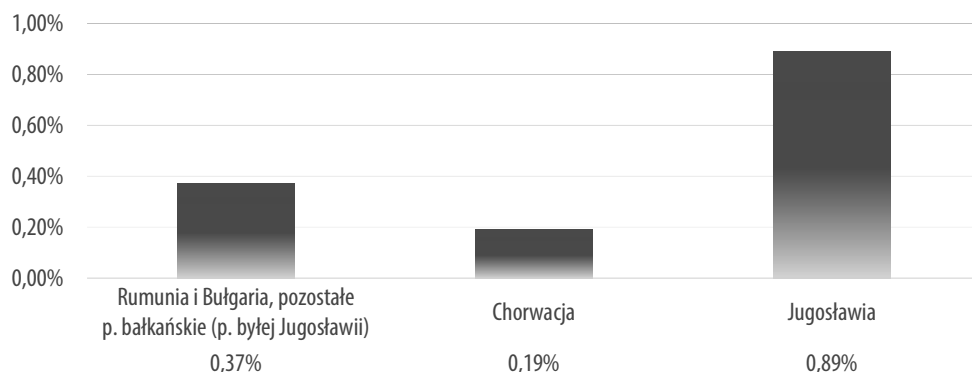
Wykres 46. Państwa bliskiego otoczenia oraz państwa zachodnie

Źródło: Opracowanie własne.

Trzecim pod względem liczby wyrazów kierunkiem geograficznym w roku 2000 były „państwa Europy Środkowej i Południowej”. Ponieważ może dziwić „nieobecność” Czech, Słowacji i Węgier, warto dodać, że zostały one opisane tylko w ramach współpracy wyszehradzkiej.

Na osobną uwagę zasługuje kategoria C: „budowanie silnej i przyjaznej sąsiadom pozycji Polski w regionie Europy Środkowej i Wschodniej jako atut w procesie integracji euroatlantyckiej oraz czynnik poprawy naszego bezpieczeństwa zewnętrznego oraz warunków rozwoju gospodarczego”, która częściowo pokrywa się z pierwszym i trzecim kierunkiem geograficznym.

Wyjątkowo mało dokładnie zostały w 2000 roku omówione państwa innych kontynentów, którym poświęcono zaledwie kilka ogólnych zdań. Osobną kategorią w niniejszym dokumencie uczyniono także Stolicę Apostolską.

Wykres 47. Państwa Europy Środkowej i Południowej

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 12

Exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego (2001)

12.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 2001–2002

W czerwcu 2000 roku rozpadła się koalicja AWS–UW – Unia Wolności wycofała swoich ministrów z rządu Jerzego Buzka. W jesiennych wyborach prezydenckich już w pierwszej turze zwyciężył Aleksander Kwaśniewski, którego zaprzysiężenie odbyło się 23 grudnia 2000 roku. 26 lutego 2001 roku podpisano Traktat nicejski, otwierając w ten sposób drogę do rozszerzenia Unii Europejskiej.

27 czerwca 2000 roku w Warszawie zakończyła się 2-dniowa konferencja „Ku wspólnocie demokracji”, w której udział wzięło ponad stu ministrów spraw zagranicznych i dwunastu szefów organizacji międzynarodowych. Latem 2000 roku nastąpiło długo oczekiwane otwarcie polskiego cmentarza wojennego w Katyniu i Miednoje. 14 lipca tego samego roku Bundesrat jednogłośnie przyjął ustawę o odszkodowaniach dla byłych robotników przymusowych III Rzeszy.

6 czerwca 2001 roku ostatnie wystąpienie szefa polskiej dyplomacji w rządzie J. Buzka wygłosił W. Bartoszewski. Jego zapis zawiera 5943 wyrazy.

12.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego

Tabela 12. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego z 2001 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	proces uzyskiwania przez Polskę członkostwa w UE jest szczególnie skomplikowany, ponieważ towarzyszy mu debata nad przyszłym kształtem UE	-----	-----	$58 + 39 + 350 + 403 + 167 = 1017$	17,11%	1
A1	A	utrzymywanie stałej roboczej współpracy z partnerami w państwach członkowskich Unii oraz systemu wczesnej identyfikacji problemów ważkich w procesie negocjacji (szczególnie w obszarze rolnictwa, funduszy strukturalnych i budżetu)	-----	$88 + 16 + 47 + 102 + 68 + 29 = 350$	5,89%	2
A1.1	A	A1	postęp w negocjacjach będzie zależeć od zdolności rządu do podejmowania trudnych decyzji politycznych	47	0,79%	3
A1.2	A	A1	ustanowienie stałego forum konsultacji pomiędzy prezydentem, rządem i opozycją, wszelkie zmiany polskich stanowisk negocjacyjnych muszą być wiarygodne, zarówno dla naszych partnerów w UE, jak i dla polskiej opinii publicznej	63 + 39 = 102	1,72%	4
A1.3	A	A1	umocnienie roli ministra spraw zagranicznych w procesie akcesji	68	1,14%	5

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A1.4	A	A	Polska nie powinna dać się włączyć w grę często sprzecznych interesów obecnych państw członkowskich, powinniśmy natomiast zdecydowanie opowiadać się za rozwiązaniami służącymi całej, a więc już poszerzonej, Unii Europejskiej	29	0,49%	6
A2	A	państwa kandydujące mają moralne i polityczne prawo do współkształtowania wizji przyszłej Europy, Polska aktywnie uczestniczy w debacie, zaś jej stanowisko w sprawie przyszłości Europy cechuje pragmatyzm	-----	243 + 16 + 13 + 40 + 91 = 403	6,78%	7
A2.1	A	A2	ewentualne zmiany w architekturze instytucji europejskich musi poprzedzić dokładne określenie celów, którym zmiany te miałyby służyć	16	0,27%	8
A2.2	A	A2	UE musi też uzyskać solidną demokratyczną legitymację działania, wzmocnioną katalogiem wspólnych wartości	13	0,22%	9
A2.3	A	A2	rozwiązania instytucjonalne przyjęte w traktacie z Nicei – korzystne dla Polski – są środkiem, a nie celem; podstawą skutecznego działania w instytucjach europejskich jest umiejętność zawierania kompromisów i koalicji z innymi państwami członkowskimi	40	0,67%	10

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A2.4	A	A2	umocnienie wspólnotowej metody integracji europejskiej, sprawne instytucje będą uwzględniać wspólne dobro wszystkich państw członkowskich	91	1,53%	11
A3	A	określenie stanowiska w zasadniczych sprawach integracyjnych (np. w kontekście procesu lizbońskiego i ustanowienia w Europie „obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości”)	-----	61 + 55 + 51 = 167	2,81%	12
A3.1	A	A3	realizacja propozycji premiera Jerzego Buzka dotyczącej budowy „gospodarki opartej na wiedzy” w formule „4 + 4 + 2”	55	0,93%	13
A3.2	A	A3	Polska już obecnie deklaruje i wnosi konkretny wkład w kształtowanie polityki wschodniej przyszłej, rozszerzonej Unii	51	0,86%	14
B	bezpieczeństwo państwa i obywateli rozumiane szerzej niż tylko w kontekście militarnym	-----	-----	132 + 168 + 60 + 349 + 104 + 120 = 933	15,70%	15
B1	B	udział w Sojuszu Północnoatlantyckim	-----	7 + 11 + 14 + 10 + 13 + 48 + 65 = 168	2,83%	16
B1.1	B	B1	aktywne angażowanie się we wszystkie bieżące prace NATO, w tym kształtowanie jej strategii	11	0,19%	17
B1.2	B	B1	realizacja zadeklarowanych przedsięwzięć dostosowujących polskie siły zbrojne do standardów NATO	14	0,24%	18

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B1.3	B	B1	zapewnienie optymalnego udziału Polaków w strukturach politycznych i wojskowych NATO	10	0,17%	19
B1.4	B	B1	co najmniej utrzymanie dotychczasowego zaangażowania w sojusznicze operacje reagowania kryzysowego (KFOR i SFOR)	13	0,22%	20
B1.5	B	B1	popieramy zasadę „otwartych drzwi” Sojuszu, wspieramy aspiracje euroatlantyckie Słowacji i Litwy, a także Łotwy i Estonii	48	0,81%	24
B1.6	B	B1	udział w pracach Komisji NATO – Ukraina (działanie na rzecz zaangażowania Ukrainy w operacje sojusznicze i pogłębianie procesu jej integracji ze strukturami euroatlantyckimi), w pracach stałej Rady NATO – Rosja (uczestnictwo w procesie wypracowywania polityki Sojuszu wobec Rosji, pogłębienie wzajemnie korzystnego dialogu i współpracy)	65	1,09%	25
B2	B	rozszerzenie strefy stabilności i bezpieczeństwa w Europie	-----	14 + 31 + 15 = 60	1,01%	21
B2.1	B	B2	udział we wszystkich instytucjach, które mają służyć rozwojowi gospodarczemu i reformom politycznym w krajach wschodniej i południowej Europy oraz zapobieganiu nowym podziałom	31	0,52%	22

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B4	B	działanie na rzecz nieprolifracji, rozbrojenia i kontroli zbrojeń		16 + 38 + 28 + 21 = 103	1,73%	30
B4.1	B	B4	działanie na rzecz ratyfikacji i wejścia w życie porozumienia adaptującego traktat w sprawie konwencjonalnych sił zbrojnych w Europie, monitorowanie przestrzegania obowiązujących postanowień zmodernizowanego Dokumentu Wiedeńskiego	28	0,47%	31
B4.2	B	B4	zwiększenie skuteczności najważniejszych reżimów kontrolnych, w tym pełna implementacja konwencji o zakazie broni chemicznej i broni biologicznej	21	0,35%	32
B5	B	jako aktywni członkowie ONZ i OBWE wierzymy, że mimo czasami niewystarczającej efektywności są one organizacjami, które wydatnie przyczyniają się do umacniania podstaw bezpieczeństwa międzynarodowego	-----	54 + 66 = 120	2,02%	33
B5.1	B	B5	za bardzo ważną uznajemy działalność OBWE na rzecz umacniania procesów demokratyzacji w nowo powstałych państwach na rzecz ich suwerenności, zapobiegania konfliktom i przestrzegania praw człowieka	66	1,11%	34
C	pozycję państwa, jego znaczenie i rolę wyznacza w znacznej mierze siła gospodarki	-----	-----	29 + 36 + 100 + 30 + 19 = 214	3,60%	35

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1	C	poszerzanie grona partnerów gospodarczych, tworzenie warunków dla wzrostu eksportu, poprawa struktury handlu i zmniejszenie deficytu handlowego, zwłaszcza w obrótach z UE	-----	36	0,61%	36
C2	C	„nowa gospodarka” w skali globu wymaga nowych regulacji w zakresie handlu światowego w ramach WTO	-----	71 + 29 = 100	1,68%	37
C2.1	C	C2	Polska stoi na stanowisku, że rozpoznać, prowadzenie i zakończenie negocjacji powinny stanowić część jednolitego przedsięwzięcia, a rezultaty powinny być przyjmowane w całości i stosowane przez wszystkie kraje członkowskie WTO	29	0,49%	38
C3	C	wykorzystywanie naszej obecności w OECD dla poprawy jakościowych parametrów naszej gospodarki	-----	30	0,50%	39
C4	C	poparliśmy deklarację z Singapuru w sprawie handlu produktami technologii informatycznej	-----	19	0,32%	40
D	utrzymywanie relacji z najważniejszymi partnerami Polski	-----	-----	4 + 189 + 109 + 60 + 32 + 39 + 26 + 10 + 26 + 68 + 45 + 7 + 19 = 634	10,67%	41
D1	D	wśród najważniejszych partnerów Polski Stany Zjednoczone wymieniamy tradycyjnie na pierwszym miejscu, jako państwo, które uważa nas za istotnego partnera	-----	68 + 26 + 36 + 19 + 40 = 189	3,18%	42

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D1.1	D	D1	opowiadamy się konsekwentnie za ich aktywną polityczną i militarną obecnością w Europie w przekonaniu, że aby być blisko Ameryki, wcale nie trzeba oddalać się od Europy	26	0,44%	43
D1.2	D	D1	rozwój stosunków dwustronnych w sferze wojskowej i zwiększenie zaangażowania USA w Europie Środkowej i Wschodniej	36	0,61%	44
D1.3	D	D1	zwiększenie obecności polskich producentów na rynku amerykańskim oraz utrzymanie wysokiej dynamiki inwestycji amerykańskich w Polsce	19	0,32%	45
D1.4	D	D1	realizacja programu badań w archiwach amerykańskich celem ustalenia faktycznego wkładu wywiadu Armii Krajowej w zwycięstwo aliantów nad Niemcami hitlerowskimi	40	0,67%	46
D2	D	szczególnie ważnym partnerem europejskim Polski pozostają Niemcy; wzmocnienie politycznego partnerstwa	-----	21 + 61 + 27 = 109	1,83%	47
D2.1	D	D2	wraz z zamknięciem ważnych rozdziałów wspólnej historii, jakim było na przykład zakończenie negocjacji w sprawie świadczeń dla robotników przymusowych III Rzeszy, nadszedł czas nowego zdefiniowania polsko-niemieckiej wspólnoty interesów	61	1,03%	48

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D2.2	D	D2	kontynuacja współpracy transgranicznej, zwiększenie intensywności kontaktów w dziedzinie kultury, nauki, a także na szczeblu samorządowym	27	0,45%	49
D3	D	w stosunkach z Francją najważniejszym zadaniem będzie utrzymanie wysokiego poziomu dialogu politycznego zarówno w zakresie współpracy dwustronnej, jak i problematyki europejskiej	-----	21 + 28 + 11 = 60	1,01%	50
D3.1	D	D3	działanie na rzecz wzrostu obrotów handlowych, szczególnie polskiego eksportu, w tym wspieranie kontaktów między francuskimi regionami i polskimi województwami	28	0,47%	51
D3.2	D	D3	nowe inicjatywy w zakresie kontaktów społecznych, kulturalno-naukowych i informacyjnych	11	0,19%	52
D4	D	wspieranie kontaktów między-parlamentarnych i międzyresortowych oraz inicjatyw regionalnych w ramach trójkąta weimarskiego	-----	32	0,54%	53
D5	D	Wielka Brytania jest bardzo ważnym partnerem Polski zarówno na płaszczyźnie bilateralnej, jak i w procesie integracji ze strukturami euroatlantyckimi. występuje między nami zbieżność poglądów w istotnych kwestiach międzynarodowych	-----	39	0,66%	54

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D6	D	dialog polityczny, współpraca gospodarcza, a także wymiana kulturalna z Włochami	-----	26	0,44%	55
D7	D	utrzymanie wysokiej aktywności we wszystkich dziedzinach współpracy z Hiszpanią	-----	10	0,17%	56
D8	D	intensywność kontaktów politycznych i współpracy z Portugalią, Irlandią, Austrią, Grecją oraz Turcją jest motywowana potrzebą utrzymywania trwałych podstaw i stałego rozwoju naszych stosunków z tymi krajami	-----	26	0,44%	57
D9	D	kraje Beneluksu są ważnymi partnerami Polski	-----	34 + 16 + 18 = 68	1,14%	58
D9.1	D	D9	stosunki z Belgią będą stały w drugiej połowie roku pod znakiem przewodnictwa tego kraju w Unii	16	0,27%	59
D9.2	D	D9	stosunki z Królestwem Niderlandów będziemy rozwijać, korzystając ze sprawdzonych mechanizmów współpracy, wśród których ważne miejsce zajmuje konferencja utrechtcka	18	0,30%	60
D10	D	pogłębianie intensywnie rozwijających się stosunków z państwami nordyckimi (rozwój północnego wymiaru Unii Europejskiej, dialog w sprawach bezpieczeństwa oraz rozwój współpracy w ramach RPMB)	-----	45	0,76%	61

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D11	D	intensyfikowanie współpracy z Łotwą i Estonią	-----	7	0,12%	62
D12	D	z głęboką satysfakcją przyjmujemy dynamiczny rozwój infrastruktury naszych stosunków z Republiką Li-tewską, określanych przez obie strony mianem strategicznego partnerstwa	-----	19	0,32%	63
E	tradycyjnie bliskie i serdeczne stosunki chcemy utrzymywać ze Stolicą Apostolską	-----	-----	10 + 24 + 23 = 57	0,96%	64
E1	E	współzainteresowanie dyplomacji polskiej i watykańskiej na forum międzynarodowym, zwłaszcza w rozwiązywaniu konfliktów regionalnych oraz w budowaniu ogólnością nowego ładu społecznego i moralnego	-----	24	0,40%	65
E2	E	z działalności ekumenicznej Ojca Świętego Jana Pawła II czerpiemy cenną inspirację do cierpliwego szukania porozumienia i płaszczyzn dialogu nawet z najbardziej trudnymi partnerami	-----	23	0,39%	66
F	przedmiotem naszej szczególnej troski są stosunki z diasporą żydowską w USA, Kanadzie, Francji i państwach skandynawskich	-----	-----	69	1,16%	67
G	polityka wschodnia jest integralną częścią spójnej całości naszej polityki zagranicznej	-----	-----	76 + 156 + 78 + 131 + 41 = 482	8,11%	68

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G1	G	w stosunkach z Ukrainą staramy się wesprzeć i umocnić jej niepodległość, stworzyć więzy oparte na pojednaniu, partnerstwie, obopólnie korzystnej współpracy	-----	89 + 39 + 28 = 156	2,62%	70
G1.1	G	G1	wspieranie procesów transformacji na Ukrainie	39	0,66%	69
G1.2	G	G1	zabiegamy o jak największe zainteresowanie USA i Unii Europejskiej dla utwierdzenia Ukrainy w jej europejskim wyborze	28	0,47%	71
G2	G	ograniczenie poziomu dialogu politycznego w stosunkach dwustronnych z Białorusią jest faktem, lecz nie dotyczy to wielu dziedzin dwustronnej współpracy	-----	32 + 46 = 78	1,31%	73
G2.1	G	G2	w stosunkach z Białorusią polska polityka opiera się na założeniu, że interesom Polski odpowiada niepodległość tego kraju	46	0,77%	72
G3	R	starania, aby niedawne ożywienie dialogu politycznego z Rosją przerozdziło się we współpracę na rzecz owocnego rozwiązywania wspólnych problemów w gospodarstwach	-----	131	2,20%	74

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G4	R	partnerem perspektywicznym, chociaż geograficznie odległym, są kraje Azji Środkowej i południowego Kaukazu, wykorzystanie potencjału gospodarczego, na razie głównie surowcowego, tych państw do nowych potrzeb	-----	41	0,69%	75
H	polityka Polski w Europie Środkowej i Wschodniej polega na przekonaniu, że powinien to być region stabilności i bezpieczeństwa i że Polska wnosi do tego dzieła konkretny wkład	-----	-----	30 + 53 + 53 = 136	2,29%	76
H1	H	rozwijanie doświadczeń stosunków z Czechami, Słowacją i Węgrami oraz z innymi państwami regionu, w tym z Rumunią, Bułgarią, Słowenią i Chorwacją	-----	20 + 33 = 53	0,89%	77
H2	H	uczestnictwo w różnych formach współpracy wielostronnej: Grupie Wyszehradzkiej, CEFTA	-----	53	0,89%	78
I	dzięki zaangażowaniu w prace ONZ, OBWE, OECD, WTO i Rady Europy Polska pragnie wnieść swój wkład w rozwiązywanie problemów globalnych	-----	-----	20 + 92 + 262 + 10 + 45 = 429	7,22%	81
I1	I	stopniowe zwiększanie naszego udziału w świadczeniu pomocy rozwojowej kanałami wielostronnymi, a także poprzez własny system udzielania takiej pomocy	-----	29 + 25 + 38 = 92	1,55%	82

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I1.1	I	I1	opowiadamy się za wspieraniem rozwoju gospodarczego państw najmniej rozwiniętych, m.in. poprzez ułatwienie im bezcłowego i nieograniczonego dostępu do rynku państw rozwiniętych	25	0,42%	83
I1.2	I	I1	pomoc rozwojowa powinna być także elementem naszej aktywnej polityki na rzecz praw człowieka	38	0,64%	84
I2	T	przywrócenie odpowiednio dużego znaczenia ONZ w naszej wielostronnej dyplomacji, efektywniejsze wiązanie się w jej rozliczne formy działalności dla budowania wizerunku naszego kraju jako odpowiedzialnego, cennego i wrażliwego na problemy partnera	-----	$21 + 57 + 31 + 115 + 38 = 262$	4,41%	79
I2.1	I	I2	włączenie się bardzo aktywnie w proces realizacji Deklaracji Milenijnej ONZ	31	0,52%	80
I2.2	I	I2	utrzymanie naszego dotychczasowego zaangażowania w operacje pokojowe pod egidą ONZ (np. na Bałkanach)	$14 + 54 + 47 = 115$	1,94%	86
I2.3	I	I2	działania na rzecz przeprowadzenia takiej reformy RB, która zwiększy jej reprezentatywność, wiarygodność i przejrzystość bez uszczerbku dla zdolności do wypełniania zadań przypisanych jej w Kartce NZ w zakresie utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa	38	0,64%	87

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
14	I	priorytetowo chcemy traktować walkę z przestępczością zorganizowaną i przemytem narkotyków	-----	10	0,17%	88
15	I	włączenie się w działania Rady Europy wspierające proces budowy demokracji na kontynencie oraz działania na rzecz poszanowania praw człowieka, umacniania praworządności i budowy społeczeństwa obywatelskiego	-----	45	0,76%	89
J	poмимо naturalnej koncentracji naszej dyplomacji na półkuli północnej nie zapominamy o Azji i Pacyfiku, Ameryce Łacińskiej i Karaibach, Afryce i Bliskim Wschodzie	-----	-----	53 + 77 + 47 + 182 = 359	6,04%	90
J1	J	kontynuując na różnych szczeblach dialog polityczny z głównymi partnerami w regionie Azji i Pacyfiku, troszczymy się przede wszystkim o kwestie ekonomiczno-handlowe	-----	77	1,30%	91
J2	J	mimo geograficznego oddalenia wiele wiąże nas ze społeczeństwami Ameryki Łacińskiej, rozwijamy partnerskie stosunki w różnych dziedzinach	-----	47	0,79%	92
J3	J	region Afryki i Bliskiego Wschodu może stanowić dla nas ważny rynek zbytu towarów i usług oraz perspektywiczne źródło zaopatrzenia w surowce energetyczne	-----	22 + 56 + 70 + 34 = 182	3,06%	93

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J3.1	J	J3	rozwijanie dialogu politycznego z liczącymi się w interesach gospodarczych Polski państwami tego obszaru, pozyskanie zainteresowania najlepiej rozwiniętych krajów tzw. Południa dla procesu transformacji polskiej gospodarki i ich większego zaangażowania w inwestycje kapitałowe w Polsce, powiększanie wolumenu naszego eksportu	56	0,94%	94
J3.2	J	J3	martwi nas, że na Bliskim Wschodzie perspektywy są nadal niewielkie, będziemy nadal prowadzić politykę zrównoważonego zaangażowania w odniesieniu do stron konfliktu arabsko-izraelskiego, chcemy przyczynić się do ustanowienia trwałego i sprawliwego pokoju, w tym regionie m.in. poprzez misję ONZ	16 + 54 = 70	1,18%	95
J3.3	J	J3	będziemy aktywnie rozwijać stosunki polityczne i gospodarcze z partnerami na Bliskim Wschodzie, zarówno z Izraelem, jak i krajami arabskimi	34	0,57%	96
K	usprawienie partnerskiej współpracy ze środowiskami polonijnymi	-----	-----	60 + 55 + 34 + 32 + 18 + 26 + 9 + 9 = 243	4,09%	97

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K1	K	zamięnięcie wszystkich problemów w relacjach dwustronnych, a zwłaszcza zapewnienia wynikających z traktatu polsko-litewskiego praw przysługujących polskiej mniejszości, zainicjowanie negocjacji nad polsko-litewską umową o ochronie grobów i miejsc pamięci ofiar wojen i represji politycznych	-----	34 + 21 = 55	0,93%	98
K2	K	zachowanie i rozwój szkół z polskim językiem nauczania na terenach zwarcie zamieszkałych przez ludność polską na Wschodzie, rozszerzenie systemu stypendiów rządu RP na młodzież polskiego pochodzenia studiującą w krajach zamieszkania	-----	34	0,57%	99
K3	K	uzyskanie poparcia władz RFN dla działalności kulturalno-oświatowej środowisk polonijnych, zwiększenie jej zakresu, a także dalsze stymulowanie procesów integrowania się tych środowisk ze społeczeństwem Niemiec	-----	32	0,54%	100
K4	K	będziemy też starali się pomagać polskiej grupie narodowej w Austrii w wysiłkach o przyznanie jej statusu grupy narodowościowej	-----	18	0,30%	101
K5	K	popieranie starań Polaków-obywateli Federacji Rosyjskiej o uznanie Polaków za naród represjonowany przez reżim stalinowski	-----	26	0,44%	102

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
K6	K	przyspieszenie prac nad umową o ochronie grobów i miejsc pamięci ofiar wojen i represji politycznych z Kazachstanem	-----	9	0,15%	103
K7	K	będziemy kontynuować starania o zakończenie odbudowy cmentarza Orłąt Lwowskich	-----	9	0,15%	104
L		intensyfikacja prac nad dostosowaniem zasad ruchu osobowego do standardów UE przez wprowadzenie wiz dla obywateli wielu krajów położonych na terytorium byłego ZSRR będzie wymuszać m.in. znaczącą rozbudowę infrastruktury konsularnej oraz przygotowanie odpowiedniego systemu przepływu informacji i łączności między placówkami i centralą	-----	63	1,06%	105
M		kształtowanie międzynarodowego wizerunku Polski	-----	28 + 48 + 81 + 57 = 214	3,60%	106
M1	M	ogromną rolę ma w tym względzie do odegrania gruntownie zreorganizowana w ostatnich dwóch latach polska dyplomacja kulturalna	-----	81	1,36%	107
M2	M	celem promocji będzie m.in. wspieranie negocjacji akcesyjnych z Unią Europejską i – szerzej – całego procesu integracji	-----	57	0,96%	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: W. Bartoszewski, *Informacja ministra spraw zagranicznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 110. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 6.06.2001, <http://www.ms.gov.pl/resource/a3b218eb-5c5c-43ff-b3b2-547a72475f44:JCR> [dostęp: 16.06.2013].

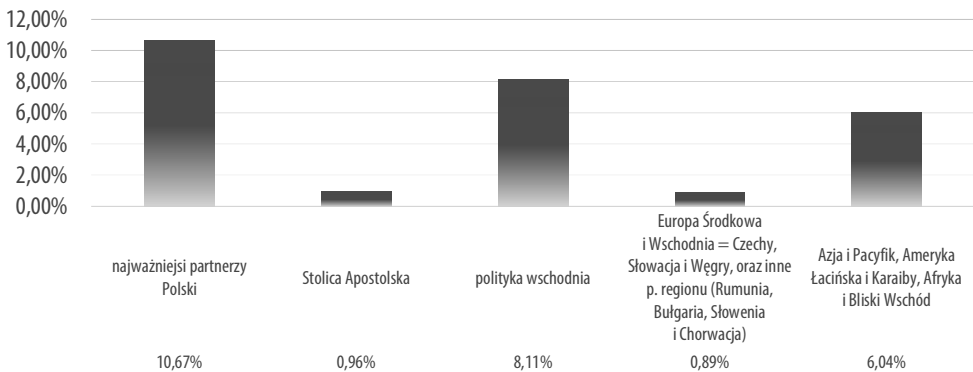
12.3. Podsumowanie

Wystąpienie sejmowe ministra Władysława Bartoszewskiego wyodrębniło pięć samodzielnych kierunków, które zaprezentowano na wykres 48.

Co nie powinno dziwić, najwięcej uwagi exposé z 2001 roku poświęciło kierunkowi geograficznemu zatytułowanemu „najważniejsi partnerzy Polski”, wśród których przywołać należy przede wszystkim Stany Zjednoczone, a następnie: RFN, Francję, Wielką Brytanię, Włochy, państwa Beneluksu oraz państwa nordyckie. Co ciekawe, jak w roku ubiegłym w tym gronie znalazły się także Litwa, Łotwa i Estonia.

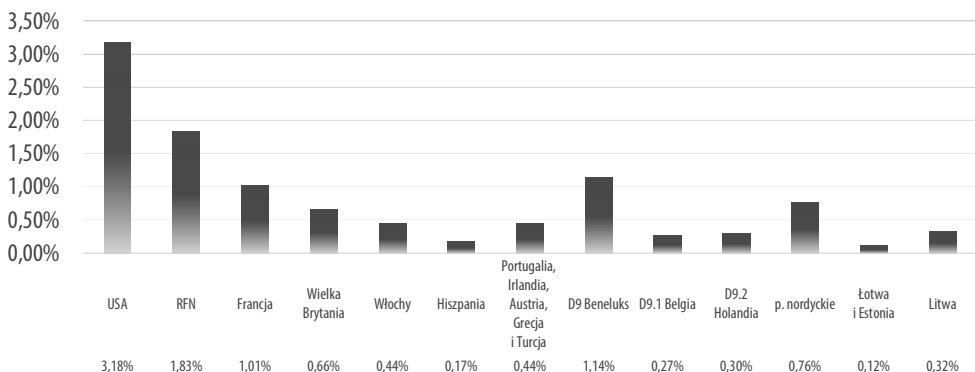
Kolejnym wedle wagi kierunkiem przedstawionym w wystąpieniu ministra W. Bartoszewskiego była „polityka wschodnia”. Ważnym faktem jest tu dominacja relacji polsko-ukraińskich zarówno w kolejności przywoływania w tekście, jak i w liczbie wyrazów.

Wykres 48. Kierunki geograficzne w 2001 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 49. Najważniejsi partnerzy Polski

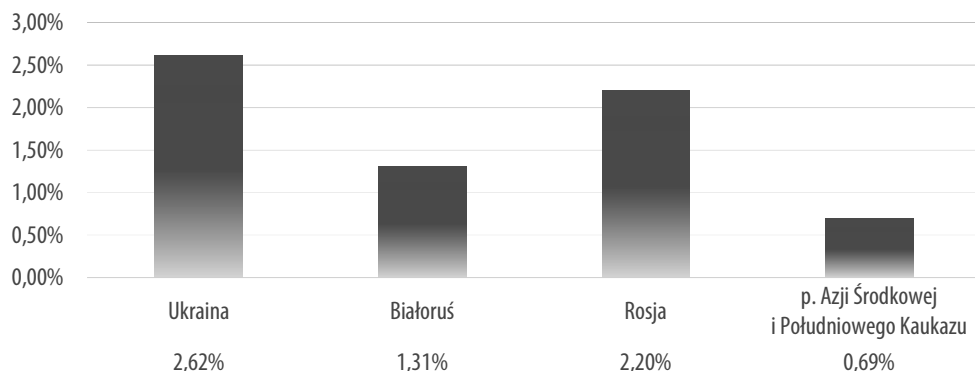
Źródło: Opracowanie własne.

Warto zauważyć także, że po pewnej „nieobecności” do adresatów polskiej polityki wschodniej powróciły państwa Azji Środkowej i Południowego Kaukazu.

Porównywalnie dużo miejsca zajęły w 2001 roku także „Azja i Pacyfik, Ameryka Łacińska i Karaiby, Afryka i Bliski Wschód”. Zauważalną zmianą jest tu brak bezpośredniego odniesienia do Chin, Japonii i Korei Południowej.

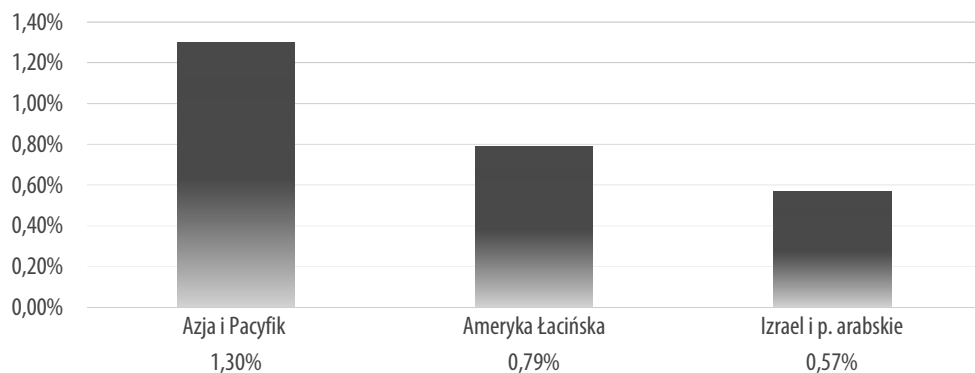
Minister W. Bartoszewski – jak część jego poprzedników – potraktował również Stolicę Apostolską jako osobny kierunek geograficzny.

Wykres 50. Polityka wschodnia

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 51. Azja i Pacyfik, Ameryka Łacińska i Karaiby, Afryka i Bliski Wschód

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 13

Exposé ministra spraw zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza (2002)

13.1. Krajowy i międzynarodowy kontekst w latach 2001–2002

Jesienią 2001 roku odbyły się w RP wybory parlamentarne. Na czele rządu koalicyjnego Sojuszu Lewicy Demokratycznej i Unii Pracy stanął Leszek Miller.

11 września 2001 roku dokonano bezprecedensowych ataków terrorystycznych w USA. Członkowie Al-Kaidy przeprowadzili zamachy na bliźniacze wieże World Trade Center i Pentagon. W wyniku tego wydarzenia po raz pierwszy w historii uruchomiono procedury związane z artykułem piątym, który mówi, że atak na dowolne państwo należące do NATO jest atakiem na cały Sojusz. 20 września w przemówieniu w Kongresie USA prezydent George W. Bush zadeklarował wojnę z terroryzmem. 7 października rozpoczęła się interwencja amerykańska w Afganistanie, mająca na celu obalenie rządów talibów oraz schwytanie Osamy bin Ladena.

10 lipca 2001 roku w 60. rocznicę mordu dokonanego na ludności żydowskiej we wsi Jedwabne prezydent A. Kwaśniewski przeprosił w imieniu Polaków za tę zbrodnię. 3 września Rzeczpospolita podpisała kontrakt na kupno norweskiego gazu.

Ostatnie z omawianych exposé ministrów spraw zagranicznych III RP wygłosił 14 marca 2002 roku Włodzimierz Cimoszewicz. Liczyło ono 6646 słów.

13.2. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza

Tabela 13. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza z 2002. roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A	zapewnienie Polsce bezpieczeństwa	-----	-----	$3 + 163 + 67 + 503 + 83 + 36 + 32 + 44 + 33 = 964$	14,50%	1
A1	A	utrzymanie współdziałania ogólno-światowej koalicji antyterrorystycznej	-----	163	2,45%	18
A2	A	walka o nierozprzeźlenie broni masowego rażenia, o zakaz jej produkcji oraz o obowiązek jej zniszczenia; stworzenie wiarygodnych mechanizmów niezbędnej kontroli	-----	67	1,01%	19
A3	A	umacnianie pozycji NATO oraz podnoszenie w nim roli i znaczenia naszego kraju	-----	$48 + 21 + 104 + 53 + 34 + 19 + 36 + 150 + 38 = 503$	7,57%	21
A3.1	A	A3	dostosowanie zdolności obronnych Paktu Północnoatlantyckiego do nowych zagrożeń	104	1,56%	20
A3.2	A	A3	udział w stworzonej z inicjatywy USA koalicji antyterrorystycznej; aktywne uczestnictwo w zwalczaniu terroryzmu i budowie pokojowego ładu w Afganistanie; realizowanie wytycznych zawartych w Deklaracji w sprawie zwalczania terroryzmu	$14 + 19 + 20 = 53$	0,80%	22

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A3.3	A	A3	utrzymanie przez NATO podstawowych zadań i misji związanych z zapewnieniem obrony i bezpieczeństwa jego członków, w tym rozwinięcie mechanizmów współpracy wywiadowczej i reagowania w razie groźby użycia broni masowego rażenia	34	0,51%	23
A3.4	A	A3	utrzymanie zaangażowania w operacjach NATO i operacjach policyjnych organizacji międzynarodowych na Bałkanach	19	0,29%	24
A3.5	A	A3	zaproszenie kolejnych państw kandydatkich do członkostwa w Sojuszu	36	0,54%	25
A3.6	A	A3	modyfikacja mechanizmów współpracy NATO–Rosja, prowadząca do ukonstytuowania się wspólnego ciała jednoczącego 20 partnerów; Polska jest głęboko zainteresowana zacieśnianiem tego partnerstwa	150	2,26%	26
A3.7	A	A3	zachowanie odpowiedniej rangi w relacjach między NATO a Ukrainą	38	0,57%	27
A4	A	harmonijny rozwój Europejskiej Tożsamości Bezpieczeństwa i Obrony w ramach NATO i Wspólnej Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w ramach Unii Europejskiej przy zachowaniu przez Sojusz wiodącej roli w zakresie polityki bezpieczeństwa	-----	83	1,25%	28

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
A5	A	nadanie większej skuteczności OBWE; włączenie się w prace służące rozwijaniu zdolności tej organizacji do przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu oraz zapobiegania sytuacjom kryzysowym	-----	36	0,54%	29
A6	A	rozbudowanie konwencjonalne; działania na rzecz ratyfikacji i wejścia w życie Porozumienia o Adaptacji Traktatu ws. Konwencjonalnych Sił Zbrojnych w Europie; wdrożenie postanowień Traktatu o Otwartych Przewodach	-----	32	0,48%	30
A7	A	wspieranie działań restrukturyzacyjnych i modernizacyjnych w celu tworzenia trwałych związków przemysłowych i kapitałowych z partnerami zagranicznymi; włączenie polskich przedsiębiorstw działających w branży zbrojeniowo-obronnej w struktury konsorcjów zbrojeniowo-lotniczych w UE i USA	-----	44	0,66%	31
A8	A	dokonanie przeglądu dotychczasowej strategii bezpieczeństwa Polski	-----	33	0,50%	32
B	zapewnienie Polsce należytego miejsca w Unii Europejskiej	-----	-----	6 + 395 + 161 + 43 + 91 = 696	10,47%	2
B1	B	uzyskanie do 2004 roku członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej na korzystnych warunkach, uwzględniających nasze realia historyczne i społeczne; wdrażanie Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa	-----	138 + 33 + 12 + 10 + 19 + 52 + 131 = 395	5,94%	5

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B1.1	B	B1	uchwalanie i wdrażanie aktów prawa wspólnotowego	10	0,15%	6
B1.2	B	B1	zmiany instytucjonalne niezbędne do przygotowania polskiej administracji do warunków członkostwa w UE	14 + 5 = 19	0,29%	7
B1.3	B	B1	najszybsze zakończenie negocjacji w obszarach: „Swobodny przepływ kapitału”, „Podatki”, „Polityka transportowa”, „Rybołówstwo”, „Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne” oraz „Polityka konkurencji”	52	0,78%	8
B1.4	B	B1	zapewnienie społeczeństwu szerokiego udziału w procesie przystępowania Polski do UE, rozszerzenie dialogu społecznego i konsultowanie działań rządu z przedstawicielami wszystkich grup społecznych	87 + 44 = 131	1,97%	9
B2	B	międzynarodowa promocja Polski jako przyszłego ważnego członka Unii; definitywne wyrażenie z europejskiej rzeczywistości ostatnich śladów pojąłtańskiego podziału naszego kontynentu	-----	45 + 53 + 5 + 26 + 20 + 12 = 161	2,42%	10
B2.1	B	B2	dalsza modernizacja gospodarki	5	0,08%	14
B2.2	B	B2	intensyfikacja kontaktów z państwami członkowskimi UE, zwłaszcza tymi, które w latach 2002 i 2003 będą przewodniczyć Unii, oraz z Komisją Europejską, a także innymi państwami kandydującymi	26	0,39%	15

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
B2.3	B	B2	aktywne uczestnictwo już na etapie przedakcesyjnym we Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz we współpracy służącej zwalczaniu terroryzmu	20	0,30%	16
B2.4	B	B2	zwiększenie możliwości absorpcji przyszłych funduszy strukturalnych UE	12	0,18%	17
B3	B	aktywny i konstruktywny udział w debacie na temat przyszłości integracji europejskiej	-----	43	0,65%	11
B4	B	odgrywanie roli odpowiedniej do naszego położenia i znaczenia w Europie Środkowej	-----	27 + 64 = 91	1,37%	12
B4.1	B	B4	niedopuszczenie do tego, aby Europa po poszerzeniu UE nie była podzielona na lepszych i gorszych, pogłębianie powiązań Unii z państwami leżącymi na wschód od naszego kraju	64	0,96%	13
C	do tych priorytetów należą również wybrane stosunki dwustronne, szczególnie z państwami ze sfery euroatlantyckiej	-----	-----	8 + 19 + 308 + 58 + 122 + 45 + 53 + 46 + 46 + 31 + 82 + 9 + 47 + 154 = 1028	15,47%	3
C1	C	Stany Zjednoczone pozostają naszym głównym partnerem i sojusznikiem	-----	18 + 94 + 24 + 56 + 63 + 53 = 308	4,63%	40
C1.1	C	C1	współdziałanie w ramach koalicji antyterrorystycznej; udział polskich oddziałów w operacji w Afganistanie; ugruntowanie obrazu naszego kraju jako wiarygodnego sojusznika i aktywnego członka NATO	94	1,41%	41

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C1.2	C	C1	zapewnienia skuteczności i spójności NATO, m.in. dzięki utrzymaniu aktywnej politycznej i militarnej obecności USA w Europie	24	0,36%	42
C1.3	C	C1	uzyskanie odpowiedniego wpływu na decyzje dotyczące polityki NATO wobec państw Europy Środkowej i Wschodniej; utrwalenie wizerunku Polski jako głównego partnera Stanów Zjednoczonych w regionie i jednego z ważniejszych partnerów USA w Europie	56	0,84%	43
C1.4	C	C1	zwiększenie obecności polskich producentów na rynku amerykańskim, w tym dla małych i średnich przedsiębiorstw, oraz dostęp do zamówień publicznych Departamentu Obrony	63	0,95%	44
C1.5	C	C1	przezwyciężenie wzajemnych negatywnych stereotypów oraz uprzedzeń między częścią społeczeństwa polskiego i Amerykanami polskiego pochodzenia a amerykańskimi środowiskami żydowskimi	53	0,80%	45
C2	C	podporządkowanie stosunków z państwami Europy Zachodniej służy realizacji celów negocjacyjnych i działań dostosowawczych związanych z akcesją Polski do Unii oraz naszym interesom gospodarczym	-----	37 + 21 = 58	0,87%	46

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C2.1	C	C2	zapewnienie aktywnego udziału Polski w procesie tworzenia powiązań energetycznych i infrastrukturalnych w skali regionalnej i kontynentalnej	21	0,32%	47
C3	C	do głównych partnerów Polski w Europie należy Republika Federalna Niemiec; trwałym fundamentem budowy polsko-niemieckiej współpracy interesów pozostaje nadal proces integracji europejskiej	-----	57 + 24 + 41 = 122	1,84%	48
C3.1	C	C3	intensyfikacja wymiany młodzieży, współpracy transgranicznej, między samorządami i w sferze naukowo-technicznej	24	0,36%	49
C3.2	C	C3	wśród kwestii pozostających do rozwiązania znajdują się m.in.: problemy restytucji dóbr kultury, nowe formy działania Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, uzyskanie dostępu przez organizacje polonijne do właściwych niemieckich środków finansowych oraz wynegocjowanie umowy o opiece nad grobami wojennymi	41	0,62%	50
C4	C	w stosunkach Polski z Francją potrzebne są nowe impulsy, czerpiące z tradycyjnych więzi oraz wspólnego pojmowania wielu problemów europejskich i globalnych	-----	21 + 24 = 45	0,68%	51

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C4.1	C	C4	utrwalanie przychylności Paryża dla Polski w jej dążeniach prointegracyjnych, zwłaszcza w trudnych obszarach negocjacyjnych	24	0,36%	52
C5	C	lepsze wykorzystywanie przesłanek partnerstwa polsko-brytyjskiego, jakimi są zbliżona wizja przyszłości Unii Europejskiej oraz systemu bezpieczeństwa europejskiego	-----	24 + 14 + 15 = 53	0,80%	53
C5.1	C	C5	utrzymanie pozycji Zjednoczonego Królestwa jako jednego z najważniejszych partnerów gospodarczo-handlowych Polski	14	0,21%	54
C5.2	C	C5	współpraca polsko-brytyjska w zakresie wspierania sił reformatorskich i demokratycznych w Europie Wschodniej	15	0,23%	55
C6	C	dążenie do utrzymania wysokiego poziomu współpracy politycznej z Włochami, w tym włoskiego poparcia dla naszego członkostwa w UE; zmniejszenie ujemnego salda w obrotach bieżących, przyciąganie włoskiego kapitału, zwalczanie przestępczości zorganizowanej	-----	46	0,69%	56
C7	C	stosunki Polski ze Stolicą Apostolską kształtowane będą w myśl postanowień konkordatu, a także poprzez współpracę na arenie międzynarodowej	-----	46	0,69%	57

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C8	C	wykorzystanie przewodnictwa Hiszpanii w UE w pierwszej połowie 2002 r. do pomyślnego przebiegu negocjacji akcesyjnych; aktywniejsze kontakty ze wspólnotami autonomicznymi Hiszpanii	-----	31	0,47%	58
C9	C	rozwijanie intensywnych kontaktów z państwami nordyckimi: wykorzystanie faktu, że kraje tego regionu stały się obszarem rozwoju zaawansowanej technologii	-----	10 + 20 + 45 + 7 = 82	1,23%	59
C9.1	C	C9	zacięśnienie współpracy z państwami członkowskimi UE: Szwecją, Finlandią oraz w szczególności z Danią dla zapewnienia szybkiego i sprawnego przebiegu procesu integracji z UE	45	0,68%	60
C9.2	C	C9	umacnianie sojuszniczych stosunków z Norwegią	7	0,11%	61
C10	C	niezmiennie przywiązujemy wielką uwagę do kontaktów z państwami Benelksu	-----	9	0,14%	62
C11	C	kontynuowanie intensywnej współpracy z Litwą, Łotwą i Estonią, wspieranie ich aspiracji integracyjnej wobec NATO, dzielenie się naszymi doświadczeniami z tego procesu	-----	28 + 19 = 47	0,71%	63
C11.1	C	C11	w stosunkach z Litwą będziemy dbać o skuteczne zabezpieczenie ważnych i uzasadnionych interesów polskiej mniejszości w tym kraju	19	0,29%	64

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
C12	C	Europa Środkowa i Środkowo-Wschodnia stanowią tę strefę naszego bliskiego sąsiedztwa, z którą łączy nas nie tylko wspólna przeszłość, ale także wspólna droga do członkostwa w UE	-----	27 + 38 + 14 + 35 + 24 + 16 = 154	2,32%	65
C12.1	C	C12	Grupa Wyszehradzka pozostaje ważnym kierunkiem naszej polityki w regionie środkowoeuropejskim	38	0,57%	66
C12.2	C	C12	poszukiwanie możliwości zdynamizowania stosunków z innymi państwami regionu, w tym z Rumunią	14	0,21%	67
C12.3	C	C12	wspieranie działań służących trwałemu rozwiązaniu konfliktów oraz umocnieniu procesów demokratyzacji w państwach regionu bałkańskiego; kontynuowanie obecności w wojskowych operacjach pod auspicjami NATO oraz w siłach policyjnych w Bośni, Kosowie i Macedonii	35	0,53%	68
C12.4	C	C13	rozwijanie współpracy z Jugosławią i wspieranie jej w demokratycznych przemianach i integrowaniu się z Europą	24	0,36%	69
C12.5	C	C14	w stosunkach z Chorwacją zamierzamy wspierać jej dążenia integracyjne realizowane na podstawie umowy stabilizacyjno-stowarzyszeniowej z UE	16	0,24%	70

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D	zwiększenie udziału polityki zagranicznej w polityce gospodarczej państwa; wykorzystanie potencjału służby zagranicznej	-----	-----	$9 + 33 + 20 + 14 + 33 + 54 + 20 + 40 = 223$	3,36%	4
D1	D	włączenie polskiej dyplomacji do promowania wizerunku Polski jako jednej z najbardziej stabilnych i perspektywicznych „gospodarek wschodzących”	-----	20	0,30%	33
D2	D	informowanie o możliwościach, jakie oferuje polska gospodarka w zakresie kredytów i inwestycji	-----	14	0,21%	34
D3	D	zgodność zagranicznej polityki gospodarczej Polski z polityką unijną na forum międzynarodowych organizacji gospodarczych, w tym w Światowej Organizacji Handlu	-----	33	0,50%	35
D4	D	po akcesji do UE wypracowanie koncepcji „wymiaru wschodniego” UE i podjęcia konsultacji z państwami regionu w celu pozyskania ich poparcia; tworzenie alternatywnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia Polski w ropę i gaz	-----	54	0,81%	36
D5	D	rozwijanie regionalnej i subregionalnej współpracy gospodarczej w Europie, m.in. w ramach porozumienia CEFTA i współpracy bałtyckiej	-----	20	0,30%	37

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
D6	D	udział w rozwiązywaniu problemów globalnych i zwiększeniu efektywnej pomocy rozwojowej	-----	22 + 18 = 40	0,60%	38
D6.1	D	D6	zwiększenie udziału podmiotów gospodarczych z Polski w realizacji projektów Paktu Stabilności dla Europy Południowo-Wschodniej	18	0,27%	39
E	Polska będzie traktować swoją aktywność dyplomatyczną, gospodarczą i kulturalną na Wschodzie jako samodziśny cel, a zarazem atut stanowiący o naszej pozycji międzynarodowej	-----	-----	89 + 33 + 37 + 209 + 68 + 53 + 72 = 561	8,44%	71
E1	E	aktualizacja dokumentów Rady Ministrów RP dotyczących założeń polityki zagranicznej wobec Rosji, Ukrainy i Białorusi; pełniejsze wykorzystanie prozachodniego zwrotu w polityce FR	-----	33	0,50%	72
E2	E	zapewnienie bezpieczeństwa kraju; rozwój stosunków dobrosąsiedztwa, w tym współpracy gospodarczej, zwłaszcza na szczeblu międzyregionalnym i transgranicznym; promowanie kontaktów międzyludzkich i odbudowy więzi kulturalnych; ochrona mniejszości polskiej	-----	37	0,56%	73
E3	E	dalsze dynamizowanie dwustronnych stosunków partnerstwa i współpracy z Rosją	-----	79 + 51 + 17 + 40 + 22 = 209	3,14%	74

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E3.1	E	E3	określenie faktycznych możliwości wykorzystania oferty prezydenta Putina w sprawie skorzystania przez Polaków z rosyjskiej ustawy o rehabilitacji osób poszkodowanych przez stalinizm	51	0,77%	75
E3.2	E	E3	wyhamowanie niekorzystnych tendencji we współpracy gospodarczej i likwidowanie istniejącej asymetrii w wymianie handlowej	17	0,26%	76
E3.3	E	E3	uporządkowanie współpracy energetycznej z uwzględnieniem bezpieczeństwa kraju i weryfikacji wcześniejszych porozumień gazowych, pełne wykorzystanie znaczenia RP jako kraju tranzytowego; uczestnictwo w opracowaniu i realizacji programów energetycznych, transportowych oraz rozwoju infrastruktury pomiędzy Unią a Rosją	40	0,60%	77
E3.4	E	E3	współpraca transgraniczna, zwłaszcza z obwodem kaliningradzkim	22	0,33%	78
E4	E	rozwoj strategicznego partnerstwa polsko-ukraińskiego; wyraźne wzmocnienie współpracy obu krajów, w tym współpracy regionalnej i przygranicznej	-----	68	1,02%	79
E5	E	na stan stosunków z Białorusią wpływa jej sytuacja wewnętrzna i będąca jej skutkiem międzynarodowa samizolacja tego kraju	-----	53	0,80%	80

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
E6	E	wspieranie suwerenności i transformacji wewnętrznej państw Kaukazu Południowego i Azji Środkowej; opracowanie nowych założeń naszej polityki wobec tych państw	-----	72	1,08%	81
F	nasza polityka zagraniczna będzie w rosnącym stopniu uwzględniać strategiczne znaczenie regionów pozaeuropejskich	-----	-----	40 + 24 + 34 + 124 + 432 = 654	9,84%	82
F1	F	prezentacja wizerunku Polski jako kraju stabilnego, oferującego atrakcyjną propozycję współpracy gospodarczej, a także naukowej i kulturalnej	-----	24	0,36%	83
F2	F	ukazywanie Polski jako państwa odpowiedzialnego i wiarygodnego, odgrywającego coraz ważniejszą rolę w polityce międzynarodowej, które może się poszczycić nieмым wkładem w rozwiązywanie konfliktów regionalnych	-----	34	0,51%	84
F3	F	współuczestniczenie w budowaniu na linii Północ-Południe stosunków międzynarodowych sprzyjających procesom modernizacyjnym w krajach Południa, rozwojowi demokracji oraz obronie praw człowieka	-----	28 + 96 = 124	1,87%	85

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F3.1	F	F3	eksponowanie w kontaktach z państwami pozaeuropejskimi szacunku oraz tolerancji dla odmiennych kultur, religii i systemów wartości; zabieganie, aby wartości praw człowieka nie były marginalizowane pod pretekstem walki z terroryzmem i fundamentalizmem	96	1,44%	86
F4	F	włączanie się do istniejących form współpracy UE z Bliskim Wschodem i Afryką, z Azją oraz Ameryką Łacińską, kierując się tradycjami współpracy oraz ewentualną obecnością w tych krajach Polonii	-----	51 + 60 + 25 + 77 + 20 + 82 + 32 + 85 = 432	6,50%	87
F4.1	F	F4	utrzymywanie dialogu politycznego z partnerami w Azji (m.in. z Chinami, Indiami, Japonią, Koreą i Pakistanem, Singapurem i Wietnamem, a także Australią); efektywna promocja naszych interesów gospodarczych	60	0,90%	88
F4.2	F	F4	pomoc humanitarna dla kilku wybranych partnerów w Azji, takich jak: Afganistan, Mongolia, Wietnam i KRLD	25	0,38%	89
F4.3	F	F4	wpracowywanie koncepcji selektywnej aktywności Polski na kierunku afrykańskim i bliskowschodnim, dostosowanej do naszych możliwości i interesów oraz tradycyjnych związków; rozwój wzajemnie korzystnych stosunków gospodarczych z Egiptem, Nigerią i RPA	77	1,16%	90

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
F4.4	F	F4	promowanie idei demokracji, zasad dobrego rządzenia oraz reform gospodarczych w państwach Afryki Subsaharyjskiej	20	0,30%	91
F4.5	F	F4	wspieranie działania na rzecz uregulowania konfliktu bliskowschodniego; pokój musi opierać się na wzajemnym uznaniu prawa Izraelczyków i Palestyńczyków do życia we własnych państwach	82	1,23%	92
F4.6	F	F4	poprawa stosunków ze społecznością żydowską w Izraelu i całą diasporą	32	0,48%	93
F4.7	F	F4	państwa Ameryki Łacińskiej (przede wszystkim Brazylia oraz Meksyk i Chile) pozostają nadal atrakcyjnym partnerem gospodarczym dla Polski	85	1,28%	94
G	wielkie znaczenie przypisujemy naszej aktywności w strukturach regionalnych	-----	-----	9 + 29 + 69 + 29 + 87 = 223	3,36%	95
G1	G	w Radzie Europy będziemy uczestniczyć w działaniach wspierających budowę demokracji i postępy transformacji oraz umacniających stabilizację w Europie Wschodniej i Południowo-Wschodniej oraz zapobiegających terroryzmowi	-----	29	0,44%	96

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
G2	G	w Radzie Państw Morza Bałtyckiego widzimy wielką szansę rozwoju współpracy samorządowej i pozarządowej, bardziej racjonalnego wykorzystywania środków pomocowych, wsparcia dla współpracy międzyregionalnej i transgranicznej	-----	69	1,04%	97
G3	G	przygotowanie się na polskie przewodnictwo w Inicjatywie Środkowo-europejskiej w 2003 r.	-----	29	0,44%	98
G4	G	w ramach współpracy transgranicznej podtrzymanie aktywności euroregionów w rozwoju współpracy z krajami sąsiedzkimi, zwłaszcza wzdłuż wschodniej granicy RP oraz w procesie integracji europejskiej	-----	28 + 36 + 23 = 87	1,31%	99
G4.1	G	G4	przeciwdziałanie ewentualnym negatywnym dla współpracy Polski z jej wschodnimi partnerami skutkom polskiej akcesji do UE dla współpracy ze wschodnimi partnerami; propagowanie polskich doświadczeń związane z budową samorządności na szczeblu lokalnym i regionalnym	16 + 20 = 36	0,54%	100
G4.2	G	G4	wspieranie współpracy samorządu terytorialnego z partnerami zagranicznymi oraz inicjatyw mających na celu przygotowanie samorządu do aktywności w warunkach członkostwa Polski w UE	23	0,35%	101

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H	<p>Polka w pełni uznaje centralną rolę ONZ jako forum wspólnego przeciwdziałania zagrożeniom i wyzwaniom stojącym przed społecznością międzynarodową; aktywne uczestnictwo w przedsięwzięciach antyterrorystycznych inicjowanych przez ONZ</p>	-----	-----	$31 + 160 + 63 + 112 + 28 + 33 + 43 = 470$	7,07%	102
H1	H	<p>gdy faza militarna operacji antyterrorystycznej zostanie zakończona, celem zasadniczym wspólnoty międzynarodowej powinno stać się usuwanie źródeł radykalizmu i ekstremizmu politycznego i religijnego</p>	-----	$123 + 37 = 160$	2,41%	103
H1.2	H	H1	<p>uczestnictwo na forum NZ w wypracowywaniu rozwiązań w zakresie zagrożeń niemilitarnych, takich jak: przestępczość zorganizowana, handel narkotykami, zjawiska patologiczne w gospodarce globalnej w rodzaju korupcji, prania brudnych pieniędzy czy nielegalnych operacji finansowych</p>	37	0,56%	104
H2	H	<p>kontynuowanie uczestnictwa w operacjach pokojowych pod egidą ONZ; porozumienie z ONZ ws. udziału w systemie szybkiego rozmieszczenia wojsk NZ</p>	-----	63	0,95%	105

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
H3	H	kontynuowanie działań na rzecz ochrony i promocji praw człowieka; poszukiwanie kompromisu między racjami państw rozwiniętych i rozwijających się oraz budowanie jednej, wspólnej kultury praw człowieka	-----	112	1,69%	106
H4	H	dalsze uczestnictwo w międzynarodowej koalicji Wspólnota Demokracji	-----	28	0,42%	107
H5	H	udział w Międzynarodowej konferencji ws. finansowania rozwoju	-----	33	0,50%	108
H6	H	goszczenie jubileuszowego XXV spotkania państw-stron Układu w sprawie Antarktyki	-----	43	0,65%	109
I	scalenie wysiłków organizacyjnych wszystkich podmiotów rządowych, samorządowych i organizacji pozarządowych na rzecz realizacji projektów promocyjnych; przyjęcie przez rząd Strategii dyplomacji publicznej na lata 2002–2005	-----	-----	91 + 30 + 20 + 17 + 14 + 22 + 56 = 250	3,76%	110
I1	I	organizacja Roku Polski w Hiszpanii i Roku Polski w Austrii	-----	20	0,30%	111
I2	I	kontynuowanie starań na rzecz utworzenia instytucji umożliwiającej wymianę doświadczeń oraz koordynację działań w sferze promocji Polski	-----	17	0,26%	112
I3	I	dostosowywanie pracy Instytutu Adama Mickiewicza do potrzeb promocji polskiej kultury	-----	14	0,21%	113

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
I4	I	wspieranie polonistyk zagranicznej i katedr studiów polskich, aktywności kontaktów ze środowiskami polonijnymi	-----	22	0,33%	114
I5	I	otwarte i odważne przeanalizowanie koncepcji działania Instytutów Polskich	-----	56	0,84%	115
J	zapewnienie Polonii prawa i możliwości kultywowania polskości w krajach ich zamieszkania i rozwijania kontaktów z Polską, rozszerzenie dostępu Polaków za granicę do nauczania i doskonalenia znajomości języka polskiego; opracowanie rządowego programu współpracy z Polonią oraz powołanie przez prezesa Rady Ministrów kierowanej przez ministra spraw zagranicznych Międzyresortowej Komisji ds. Polonii i Polaków za Granicą	-----	-----	42 + 44 + 18 + 18 + 23 + 34 + 15 + 43 = 237	3,57%	116
J1	J	zapewnienie naszym rodakom rzetelnej informacji o Polsce oraz dostępu do dóbr polskiej kultury narodowej	-----	18	0,27%	117
J2	J	inspirowanie Polonii do wspierania polskich interesów narodowych i udziału w realizacji ważnych zadań polskiej polityki zagranicznej	-----	18	0,27%	118
J3	J	sprzyjanie podnoszeniu rangi i znaczenia Polonii i mniejszości polskiej za granicą w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym krajów zamieszkania	-----	23	0,35%	119

Oznaczenie	Cele i stanowiska ogólne (I)	Cele i stanowiska szczegółowe (II)	Cele i stanowiska uzupełniające (III)	Wartość A	Wartość B	Kolejność opisu
J4	J	udzielanie pomocy Polakom na Wschodzie	-----	34	0,51%	120
J5	J	należyta reprezentacja Polonii światowej wobec kraju	-----	15	0,23%	121
J6	J	koordynowanie przez MSZ działalności organów władzy i instytucji pozarządowych w odniesieniu do Polonii	-----	43	0,65%	122
K	zasadnicze przyspieszenie procesu adaptacji do wymogów Unii Europejskiej w dziedzinie polityki wizowej i migracyjnej	-----	-----	39	0,59%	123
L	ochrona interesów obywateli i instytucji polskich oraz sprawowanie opieki konsularnej; prowadzenie przez placówki konsularne wszechstronnej promocji Polski	-----	-----	38	0,57%	124
M	pozbudżetowa poprawa warunków realizacji polityki zagranicznej RP i zapewnienie jej właściwej koordynacji; określenie priorytetów w zakresie wydatkowania środków budżetowych	-----	-----	153 + 193 = 346	5,21%	125
N	poświęcenie znaczącej uwagi programowi i skuteczności szkoleń pracowników służby dyplomatycznej i konsularnej; powołanie Akademii Dyplomatycznej	-----	-----	72	1,08%	126

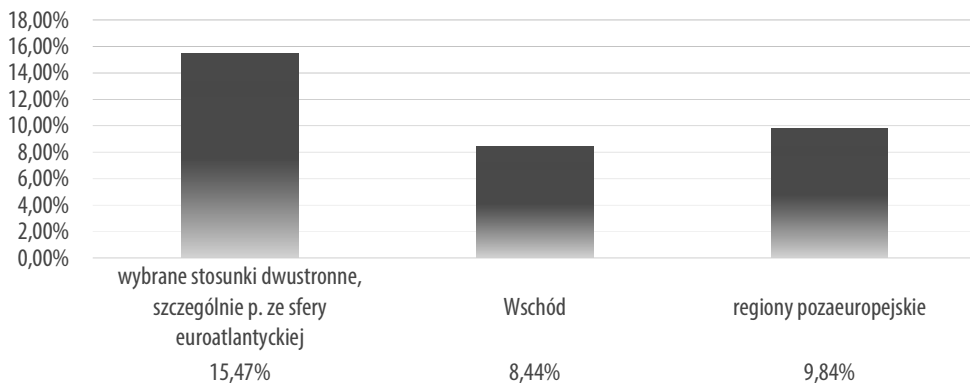
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: W. Cimoszewicz, *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza na temat polskiej polityki zagranicznej w 2002 r.*, 14.03.2002, http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/priorytety_polityki_zagr_2012_2016/expense2/expense_2002/ (dostęp: 12.01.2015).

13.3. Podsumowanie

Ostatnie z omawianych exposé pozwoliło na wyodrębnienie trzech kierunków geograficznych w stosunkach dwustronnych.

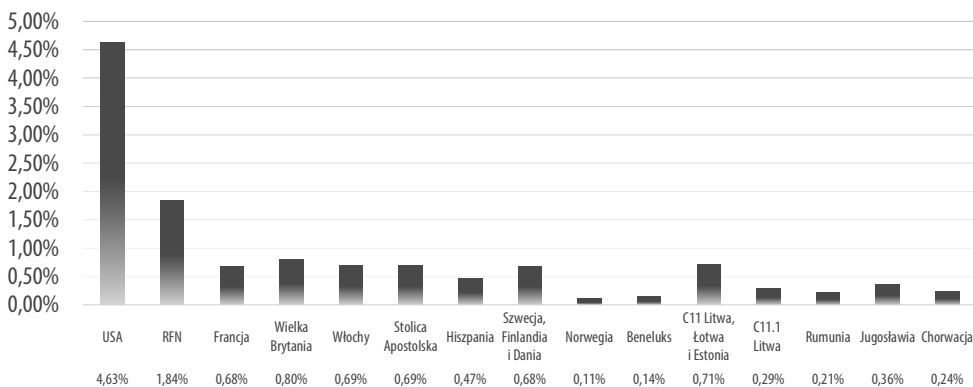
Wśród „wybranych stosunków dwustronnych, szczególnie państw ze sfery euroatlantyckiej”, minister W. Cimoszewicz wymienił nie tylko Stany Zjednoczone oraz europejskie państwa należące do UE i NATO, ale także trzy republiki bałtyckie oraz Rumunię, Jugosławię i Chorwację. Choć nie zostały przywołane Czechy, Węgry i Słowacja, w tym samym miejscu znalazło się omówienie współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej.

Wykres 52. Kierunki geograficzne w 2002 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 53. Wybrane stosunki dwustronne, szczególnie państwa ze sfery euroatlantyckiej

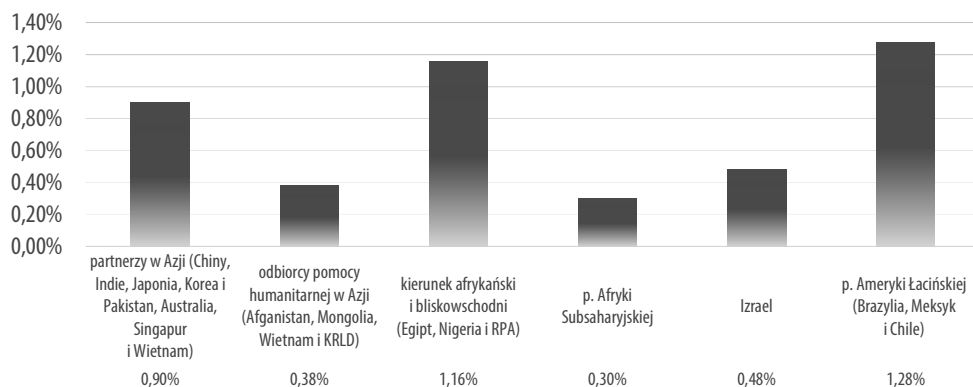

Źródło: Opracowanie własne.

Trzecie w kolejności opisu, ale drugie pod względem liczby słów były w 2002 roku „regiony pozaeuropejskie”. Warto zwrócić uwagę na fakt, że mimo omówienia stosunków polsko-izraelskich państwa arabskie, tradycyjnie wspominane w tym kontekście, nie zostały przywołane. Nieco zaskakująca jest także wysoka wartość B uzyskana przez region Ameryki Łacińskiej, szczególnie w porównaniu z partnerami z Azji.

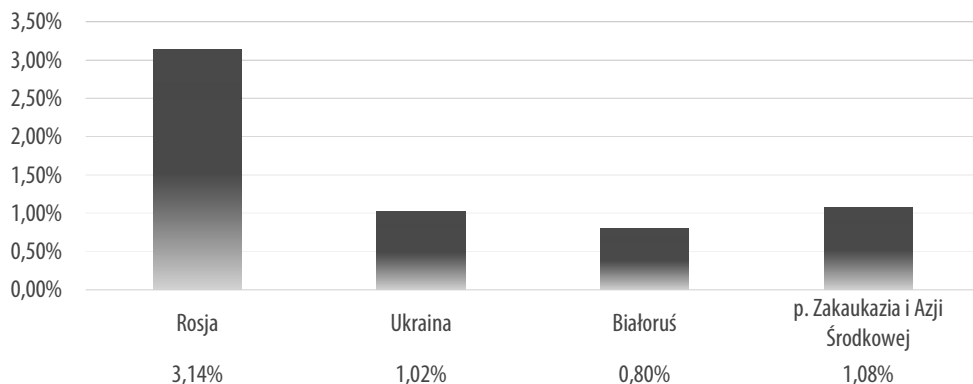
Z kolei relacje Rzeczypospolitej Polskiej ze Wschodem wróciły do wcześniej utartych schematów – w typowej kolejności opisano: Federację Rosyjską, Ukrainę, Białoruś oraz państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej.

Wykres 54. Regiony pozaeuropejskie

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 55. Wschód

Źródło: Opracowanie własne.

Zakończenie

Analiza trzynastu dorocznych wystąpień ministrów spraw zagranicznych III RP wykazała pewne regularności prezentowanych kierunków geograficznych w stosunkach dwustronnych. Tylko dwa kierunki polskiej polityki zagranicznej – relacje ze „**światem zachodnim**” oraz z „**państwami pozaeuropejskimi**” – wyróżniono we wszystkich zbadanych dokumentach. Relatywnie często ujmowano także „**stosunki sąsiedzkie**” Rzeczypospolitej, a także jej „**politykę wschodnią**” i „**regionalną**”. Na osobną uwagę zasługuje „**Stolica Apostolska**”, która siedmiokrotnie stanowiła osobny kierunek geograficzny. Osobne kierunki w niektórych latach stanowiły także: „**Czeska i Słowacka Republika Federacyjna**” i „**naród litewski**” (1991) oraz „**Rosja i inne państwa Europy Wschodniej i Środkowej (Ukraina i Litwa, Czechy i Węgry)**” (1998).

Choć stosunki Polski z szeroko pojmowanym Zachodem należały do stałych elementów omawianych dokumentów, z biegiem czasu zmianom ulegały zarówno stosowane w tym kontekście określenia, jak i należące do tej grupy państwa. Najczęściej (1991, 1992, 1996, 1997, 1998, 2000) zaliczano do tej grupy państwa Europy Zachodniej i Ameryki Północnej. Wyjątkami od reguły były dwa wystąpienia K. Skubiszewskiego, który w ramach „świata cywilizacji zachodniej”/„państw zachodnich” ujął dodatkowo Japonię (1990), Australię (1990 i 1993) oraz Nową Zelandię (1990 i 1993). Dwukrotnie (1994 i 1995) stosunki ze Stanami Zjednoczonymi oraz państwami zachodnioeuropejskimi/Starego Kontynentu zostały zaprezentowane jako dwie osobne kategorie. Ważną zmianą było poszerzenie grona „świata zachodniego” o republiki bałtyckie (1999, 2001 i 2002) oraz państwa Europy Środkowej i Środkowo-Wschodniej (2002). Wśród określeń, które w niniejszej pracy uznano za tożsame z „państwami zachodnimi”, należy wymienić: „Stany Zjednoczone, państwa Europy Zachodniej i inne państwa wysoko uprzemysłowione” (1991), „państwa Europy Zachodniej oraz USA i Kanada” (1992), „stosunki dwustronne” (1996), „główni partnerzy Polski w Europie Zachodniej i Ameryce Północnej (USA, Niemcy, Francja, Wielka Brytania) oraz państwa, z którymi już wkrótce będą nas łączyć więzy sojusznicze i więzy europejskiego partnerstwa” (1998), „państwa o strategicznym

dla nas znaczeniu z punktu widzenia bezpieczeństwa i gospodarki (USA, RFN, Francja, Wielka Brytania i Włochy) oraz kluczowe stosunki bilateralne i inicjatywy wielostronne” (1999), „państwa bliskiego otoczenia oraz państwa zachodnie” (2000), „najważniejsi partnerzy Polski” (2001) oraz „wybrane stosunki dwustronne, szczególnie państwa ze sfery euroatlantyckiej” (2002). Stałymi członkami niniejszej grupy były: **Francja, Wielka Brytania, Włochy oraz USA**. Od 1992 roku w gronie państw zachodnich wymieniono także **RFN**¹. Relatywnie często pojawiały się także: **państwa Beneluksu**², **Hiszpania**³, **państwa skandynawskie/nordyckie** (1990⁴, 1991, 1993⁵, 1994, 1996⁶, 1997, 1999, 2000, 2001, 2002⁷), a także **Austria**⁸ i **Kanada**⁹. Kilukrotnie ujęto również: **Portugalię** (1991, 1992, 1994, 1996, 1998, 1999¹⁰, 2000), **Irlandię** (1991, 1994, 1995, 1999, 2001), **państwa bałtyckie** (1999, 2000, 2001, 2002), **Grecję** (1994, 1996, 1998, 2001), **Turcję** (1996, 1998, 2001) oraz **Szwajcarię** (1990, 1991, 1996). Najrzadziej uwzględniano z kolei: **Australię** (1990 i 1993) oraz **Nową Zelandię** (1990 i 1993), **Japonię** (1990), **cztery państwa EFTA** (1994), **państwa południowej Europy** (1997), **Rumunię** (2002), **Jugosławię** (2002) i **Chorwację** (2002). We wszystkich przypadkach poza jednym¹¹, kiedy **Stolica Apostolska** nie stanowiła osobnego kierunku geograficznego, była omawiana właśnie wśród państw zachodnich (1995, 1996, 1997, 1999, 2002).

Podobnie jak w przypadku relacji ze „światem zachodnim” także i w odniesieniu do państw innych kontynentów używane określenia oraz geograficzny zasięg ulegały zmianom. Poszczególni szefowie polskiej dyplomacji najczęściej posługiwali się terminami: „państwa pozaeuropejskie”/„regiony pozaeuropejskie” (1997, 1999, 2000, 2002) oraz „państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej” (1993, 1995). Dodatkowo pojawiły się następujące sformułowania: „państwa innych kontynentów, w tym Ameryki Łacińskiej, i państwa niezaangażowane” (1990), „państwa Azji, Afryki, Ameryki Łacińskiej, zwłaszcza państwa arabskie i generalnie państwa islamu” (1991), „wysoko rozwinięte państwa pozaeuropejskie oraz państwa rozwijające się z Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz Azji” (1992), „państwa Bliskiego

¹ W latach 1990–1991 oraz 1994 roku omawianą w kontekście stosunków sąsiedzkich.

² Pominięto je tylko w 1994 i 1998 roku. Warto dodać, że w latach 1992 i 2001 w ramach tej grupy państw pominięto Luksemburg.

³ Nie ujęto jej wyłącznie w 1995 oraz 1997 roku.

⁴ Osobno wymieniono Finlandię.

⁵ Wymieniono Danię, Finlandię i Szwecję.

⁶ Wymieniono Danię i Norwegię, Szwecję i Finlandię

⁷ Poza zbiorowym określeniem „państwa nordyckie” wyróżniono Szwecję, Danię, Norwegię i Finlandię.

⁸ Nie uwzględniona pięciokrotnie (1992, 1993, 1994, 1997 i 2002).

⁹ Nie uwzględniona sześć razy (1992, 1994, 1995, 1998, 2001 i 2002).

¹⁰ Poza zbiorowym określeniem „państwa nordyckie” wyróżniono Szwecję i Finlandię.

¹¹ W 1990 roku w ogóle jej nie uwzględniono.

i Dalekiego Wschodu” (1994), „ośrodki dynamiki gospodarczej w świecie, w tym przede wszystkim poza Europą” (1996), „Azja i Pacyfik, Ameryka Łacińska i Karaiby, Afryka i Bliski Wschód” (2001). Wyjątkowo w 1998 roku państwom pozaeuropejskim poświęcono cztery osobne kategorie: „państwa Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej, Zatoki Perskiej, a także Azji Wschodniej, Australii i Oceanii oraz Azji Południowej i Południowo-Wschodniej”, „państwa Afryki Subsaharyjskiej”, „państwa Ameryki Łacińskiej” oraz „państwa Azji Środkowej i Kaukazu Południowego”. Jak wskazują przywołane powyżej określenia oraz uzupełniający je wykaz państw, niekiedy pozaeuropejskie relacje Rzeczypospolitej były omawiane bardzo szeroko i szczegółowo, innym razem zaś skrótowo i ogólnikowo. Zdecydowanie najczęściej opisywanym państwem z niniejszego kierunku geograficznego były **Chiny**¹². W dalszej kolejności należy wymienić: **Izrael**¹³, **Japonię**¹⁴, **Republikę Korei**¹⁵, a także **państwa Ameryki Łacińskiej**¹⁶. Relatywnie często omawiano także: **Indie** (1991, 1992, 1995, 1996, 1997, 1999, 2002), **Australię** (1991, 1992, 1995, 1996, 1997, 1999)¹⁷, **państwa arabskie** (1991, 1992, 1995, 1996, 1997, 2001), **RPA** (1991, 1992, 1993, 1996, 2002), **członków ASEAN** (1991, 1992, 1993, 1996, 1997), **Brazylię** (1990, 1991, 1996, 1999, 2002), **Meksyk** (1990, 1996, 1999, 2002), **państwa Afryki Subsaharyjskiej** (1995, 1998, 1999, 2002), **Pakistan** (1991, 1992, 1996, 2002), **państwa Afryki** (1990, 1992, 2001), **Chile** (1990, 1999, 2002) i **Argentynę** (1990, 1996, 1999). Dodatkowo pojawiły się również: **państwa Bliskiego Wschodu** (1993, 2001), **Wenezuela** (1990), **Urugwaj** (1990), **Peru** (1990) i **Kolumbia** (1990), **Nowa Zelandia** (1991), **Nigeria** (1991, 2002), **Zimbabwe** (1991), **Zair** (1991), **Iran** (1993), **Nigeria** (1993), **państwa Maghrebu** (1993), **państwa rozwijające się** (1994), **niektóre państwa naftowe Półwyspu Arabskiego (Zjednoczone Emiraty Arabskie, Katar, Oman)** (1990), **państwa basenu Morza Śródziemnego** (1999), **Azja i Pacyfik** (2001), **Singapur** (2002), **Wietnam** (2002), **Afganistan** (2002), **Mongolia** (2002), **KRLD** (2002) oraz **Egipt** (2002).

W latach 1990–1997 stałym kierunkiem polskiej polityki zagranicznej były także relacje z sąsiadami. Określenia stosowane wobec tej grupy w poszczególnych latach różniły się wyłącznie przydomkami: o ile w latach 1994–1997 kategoria ta dotyczyła po prostu

¹² Pominięte tylko dwukrotnie (2000, 2001), kiedy ten obszar stosunków dwustronnych zaprezentowany był tylko hasłowo.

¹³ Którego nie ujęto tylko trzykrotnie (1993, 1994, 2000).

¹⁴ Nie uwzględnioną tylko w latach 1994, 1998, 2000 i 2001. W roku 1990 omówiono ją w kontekście „świata cywilizacji zachodniej”.

¹⁵ Pominiętą tylko pięć razy (1993, 1994, 1998, 2000, 2001).

¹⁶ W takim zbiorowym ujęciu wystąpiły w dokumentach w sumie osiem razy (1990, 1991, 1992, 1993, 1995, 1997, 1998, 2001).

¹⁷ W roku 1990 i 1993 przedstawiona w kontekście „świata cywilizacji zachodniej”.

„sąsiadów”, „wszystkich sąsiadów” lub „sąsiadów oraz najbliższego otoczenia”, o tyle w latach 1990–1991 zostali oni nazwani „potężnymi”/„wielkimi”, zaś w latach 1992–1993 dodawano, że chodzi głównie o sąsiadów na Wschodzie. Wraz ze zmianami geopolitycznymi w tej części świata zdecydowanym zmianom ulegał zestaw wymienianych w tym kontekście państw. Początkowo III RP miała tylko dwóch sąsiadów: Związek Radziecki (1990, 1991) oraz jednoczące się Niemcy. Już w 1991 roku obok stosunków z ZSRR omówiono niektóre jego republiki: Ukrainę i Białoruś. W latach 1992–1993 polskie sąsiedztwo podzielono na „wschodnich sąsiadów i niektórych innych członków WNP”/„wszystkich wschodnich sąsiadów oraz, w miarę możliwości, pozaeuropejskich członków WNP oraz Gruzję” (w tym: Rosję, Ukrainę, Białoruś) oraz „państwa bałtyckie”/„Litwę, Łotwę i Estonię”, opisując stosunki polsko-niemieckie w kategorii poświęconej światu zachodniemu. Minister A. Olechowski w 1994 roku wymienił ponownie RFN w gronie sąsiadów Polski, opisując w tej grupie także Czechy, Słowację i Węgry oraz sąsiedztwo wschodnie: Rosję, Ukrainę, a także Litwę, Białoruś, innych wschodnich sąsiadów oraz Mołdowę i Kazachstan. Najszerzej ten kierunek geograficzny polskiej polityki zagranicznej omówił w 1996 roku minister D. Rosati. Wśród sąsiadów oraz najbliższego otoczenia wymienił: Niemcy¹⁸, Rosję, Czechy, Węgry oraz Słowację, państwa bałtyckie (Litwę, Łotwę i Estonię), Rumunię i Bułgarię, Chorwację, Jugosławię, Macedonię, Słowenię, Ukrainę, Białoruś, państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej. Z kolei w 1995 i 1997 roku całemu sąsiedztwu Polski poświęcono zaledwie kilka zdań, nie wymieniając w tym kontekście żadnych państw. Reasumując: w gronie sąsiadów III RP, ilekroć byli oni wymienieni, każdorazowo pojawiała się **Rosja** (w latach 1990–1991 ZSRR) oraz od 1991 roku: **Ukraina i Białoruś**. Czterokrotnie ujęte zostały: **RFN** oraz **Litwa**, trzykrotnie: **Łotwa i Estonia**, dwukrotnie: **Czechy, Węgry** oraz **Słowacja**, zaś jednokrotnie: **Rumunia i Bułgaria, Chorwacja, Jugosławia, Macedonia, Słowenia** oraz **państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej**¹⁹, **Mołdowa i Kazachstan**.

W łączności z powyższym kierunkiem geograficznym należy analizować kolejny, czyli powiązania regionalne. Mimo że pojawił się on w dziewięciu (z trzynastu) omawianych dokumentach, tylko w niektórych z nich wprost wymieniono podmioty stosunków dwustronnych. W większości wypadków cele i stanowiska dotyczące powiązań wielostronnych były splecione z opisami relacji bilateralnych, przy czym najczęściej również w kontekście tych drugich były stosowane określenia zbiorowe, np. republiki bałtyckie. Osobno ugrupowania regionalne i relacje bilateralne z państwami do nich należącymi zaprezentowano tylko w latach: 1996²⁰,

¹⁸ W niniejszym exposé RFN była omówiona w kontekście stosunków dwukrotnie: w kierunku sąsiedzkim i zachodnim.

¹⁹ Osobno raz pojawiła się Gruzja.

²⁰ Stosunki bilateralne minister Dariusz Rosati ujął wówczas w ramach „sąsiadów oraz najbliższego otoczenia”.

1998²¹, 1999²² oraz 2002²³. Za stosunkowo stały należy uznać geograficzny zakres „regionu”: jego trzonem była zazwyczaj współpraca wyszehradzka (Grupa Wyszehradzka, CE-FTA), uzupełniania o szerszy kierunek północny (reprezentowany zazwyczaj przez Radę Państw Morza Bałtyckiego) oraz południowy (najczęściej symbolizowany przez Inicjatywę Środkowoeuropejską)²⁴. Tylko w 1999 roku w ramach niniejszego kierunku opisano całościowo także państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej, Rosję i Ukrainę (krótkie wzmianki na temat możliwości współpracy IŚE z Ukrainą i Białorusią pojawiały się kilkakrotnie). Poza „powiązaniem regionalnym”/„nowymi powiązaniem regionalnymi” (1990–1991) występowały także następujące określenia: „region” (1994²⁵), „współpraca subregionalna w Europie Środkowej” (1995), „współpraca regionalna w Europie Środkowej” (1997), „region, w układzie wschód–zachód oraz północ–południe” (1998), „region Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Ukraina i Rosja” (1999), „Europa Środkowa i Wschodnia” (2001). Co ciekawe, w 2000 roku kwestie regionalne zostały omówione w trzech różnych kategoriach: „państwa Europy Środkowej i Południowej” oraz „region Europy Środkowej i Wschodniej”. Z kolei w 2002 roku wszystkie państwa zaliczane wcześniej do powiązań regionalnych ujęto w ramach „wybranych stosunków dwustronnych, szczególnie ze sfery euroatlantyckiej”, nie poświęcając im osobnej kategorii. Z państw pojawiających się w tym kontekście należy wymienić w pierwszej kolejności: **Czechy**²⁶ (1991, 1992, 1997, 1998, 1999, 2001), **Węgry** (1991, 1992, 1997, 1998, 1999, 2001) i **Słowacja** (1991, 1992, 1997, 1998, 1999, 2001)²⁷. Relatywnie często pojawiały się także: **Litwa** (1991, 1992, 1995, 1996, 1997, 1998), **Łotwa** (1991, 1992, 1995, 1996, 1997, 1998), **Estonia** (1991, 1992, 1995, 1997, 1998), **Szwecja** (1990), **Rosja** (1999), **Jugosławia** (1990, 1991, 1999, 2000)²⁸. Najrzadziej ministrowie spraw zagranicznych odnosili się w ramach

²¹ Ugrupowania i struktury regionalne omówiono wówczas w ramach „współpracy regionalnej”, zaś stosunki z poszczególnymi państwami w obrębie „regionu, w układzie wschód–zachód oraz północ–południe”.

²² RPMB, IŚE ujęto w „innych obszarach europejskiej współpracy”, zaś stosunki bilateralne znalazły się w szerokiej kategorii „regionu Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Ukrainy i Rosji”.

²³ Obok kategorii „aktywność w strukturach regionalnych” exposé ministra W. Cimoszewicza omówiło prawie wszystkie relacje bilateralne w ramach „wybranych stosunków dwustronnych, szczególnie ze sfery euroatlantyckiej”.

²⁴ Pominięto ten kierunek tylko w 1996 roku.

²⁵ Wówczas jednakże minister A. Olechowski poświęcił mu tylko kilka słów, omawiając stosunki dwustronne z poszczególnymi państwami tej części Europy w ramach relacji sąsiedzkich.

²⁶ W latach 1990–1992 używano określeń: Czeska i Słowacka Republika Federacyjna, Czecho-słowacja, Czecho-Słowacja.

²⁷ W 1994 roku współpraca dwustronna z niniejszymi państwami została omówiona w ramach relacji sąsiedzkich.

²⁸ W 1993 roku Bośnia i Hercegowina, Serbia i Czarnogóra pojawiły się w kontekście konfliktu jugosłowiańskiego. Stabilizacja na Bałkanach była także przedmiotem zainteresowania w 1997 roku.

tego kierunku geograficznego do: **Austrii** (1990, 1995), **Włoch** (1990, 1995), **Słowenii** (1997, 1999, 2001), **Rumunii** (1991, 1992, 1993, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001), **Bułgarii** (1991, 1992, 1993, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001), **Albanii** (1991, 1995, 1999), **Grecji** (1991, 1999), **Turcji** (1991, 1999), **Ukrainy** (1992, 1993, 1995, 1997, 1999), **Białorusi** (1992, 1993, 1995, 1999), **Macedonii** (1999), **Chorwacji** (1999, 2000, 2001), **Bośni i Hercegowiny** (1999) oraz **państw Kaukazu Południowego i Azji Środkowej** (1999).

W przeciwieństwie do dwóch poprzednich kierunków geograficznych „polityka wschodnia” z biegiem lat zyskiwała na uwadze, nie tylko biorąc pod uwagę kryterium liczby słów, ale także kompozycję poszczególnych exposé, które od połowy lat 90. zaczęły poświęcać jej osobną kategorię. O ile już wcześniej można było zauważyć wyróżnienie państw leżących na wschód od Polski na tle jej pozostałych sąsiadów (1992, 1993), pierwszy raz omawiany kierunek zaistniał samodzielnie w 1995 roku. W szerszym kontekście „sąsiadów oraz najbliższego otoczenia” omówił je rok później minister D. Rosati oraz w 1999 roku minister B. Geremek („region Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Ukraina i Rosja”). W 1998 roku minister B. Geremek tematykę wschodnią najpierw zasygnalizował w ramach kategorii „Rosja i inne państwa Europy Wschodniej i Środkowej (Ukraina i Litwa, Czechy i Węgry)”, a następnie omówił gruntownie w obrębie „państw Europy Wschodniej”. W pozostałych latach stosowano następujące określenia: „państwa położone na wschód od Polski” (1997, 2000), „wschodni sąsiedzi” (1995), „polityka wschodnia” (2001) oraz „Wschód” (2002). Państwa wchodzące w zakres „polityki wschodniej” (**Rosja, Ukraina, Białoruś, państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej**) pozostały – z wyjątkiem 1998 i 2000 roku – niezmiennie²⁹.

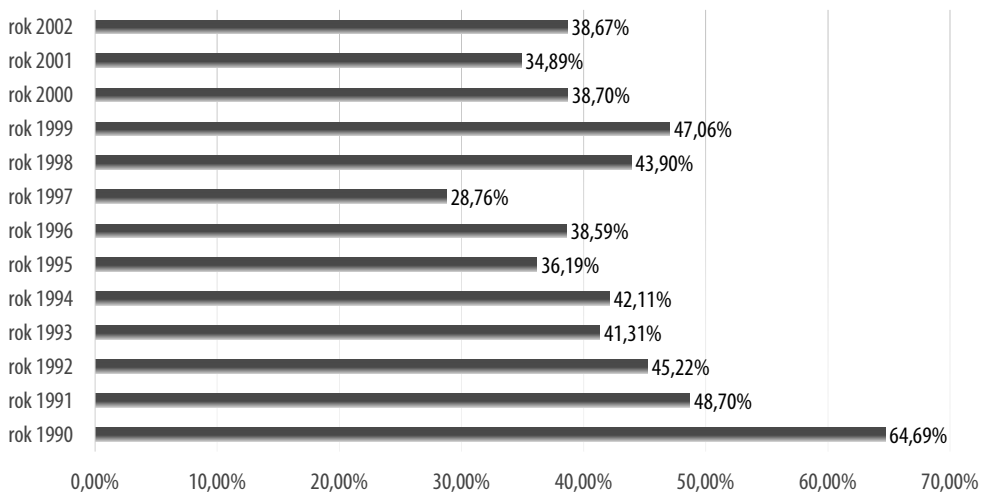
Bez wątplenia ważnym partnerem w relacjach bilateralnych była dla III RP także „Stolica Apostolska”, opisana w latach 1991–1994, 1998 oraz 2000–2001, jako osobny kierunek geograficzny.

Podsumowując, **hipotezę H₁**: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 charakteryzowały się stałością wyszczególnionych kierunków geograficznych, **udało się zweryfikować tylko częściowo**. Powtarzalnością odznaczyło się sześć kategorii: „świat zachodni”, „państwa pozaeuropejskie”, „stosunki sąsiedzkie”, „polityka wschodnia” i „powiązania regionalne” oraz „Stolica Apostolska”, z czego tylko dwie pierwsze zostały ujęte we wszystkich analizowanych dokumentach. Z pozostałych kierunków najczęściej pojawiał się region (dziewięć razy), a następnie: stosunki z sąsiadami (osiem razy), ze Stolicą Apostolską (siedem razy) oraz ze Wschodem (sześć razy). Dodatkowo trzy inne kierunki („**Czeska i Słowacka Republika Federacyjna**”, „**naród litewski**” i „**Rosja i inne państwa Europy Wschodniej i Środkowej (Ukraina i Litwa, Czechy i Węgry)**”) zostały ujęte tylko jeden raz.

²⁹ Wymieniono wówczas tylko: Federację Rosyjską, Ukrainę i Białoruś.

W większym stopniu, choć również nie w całości, mogła być z kolei zweryfikowana hipoteza H₂: Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 charakteryzowały się stałością państw przyporządkowanych do poszczególnych kierunków geograficznych. Największą stałością odznaczyły się w tym kontekście: „Stolica Apostolska”, „region” (ujmujący powiązania z Europą Środkowej, a także na osi Północ–Południe³⁰) oraz „polityka wschodnia” (gdzie tylko dwukrotnie pominięto państwa Kaukazu Południowego i Azji Środkowej). Spore zmiany, jakie dokonywały się w ramach relacji sąsiedzkich, były zdominowane przez sytuację geopolityczną w tej części Europy. Stopniowe poszerzanie grona opisywanych państw odpowiadało pojawianiu się nowych tworów państwowych. Jedynym wyjątkiem są tu Niemcy, które po pewnym czasie przeniesiono do państw zachodnich. Także zmiany w ramach „świata zachodniego” były związane z przemianami geopolitycznymi oraz poszerzaniem zasięgu tzw. strefy euroatlantyckiej. Trudno z kolei znaleźć wytłumaczenie zmian w zasięgu kierunku pozaeuropejskiego, niekiedy opisywanego bardzo szczegółowo i szeroko, a niekiedy hasłowo lub/i wąsko.

Wykres 56. Stosunki dwustronne na tle wszystkich celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej w latach 1990–2002

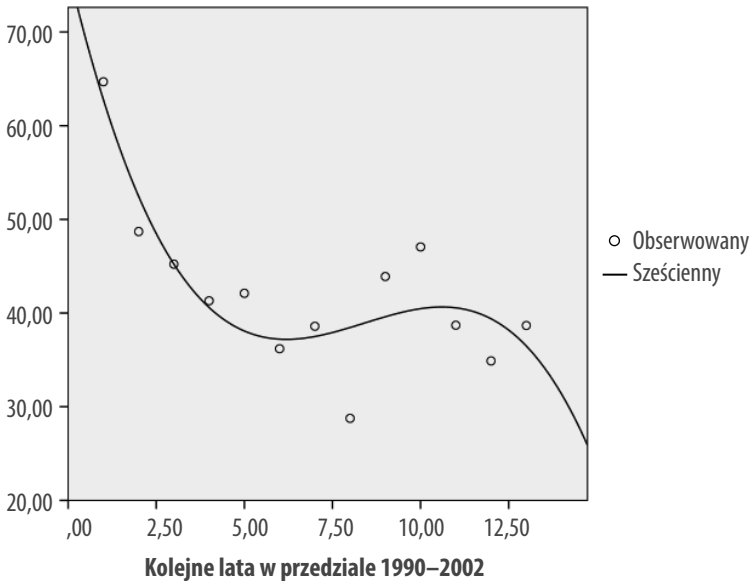

Źródło: Opracowanie własne.

³⁰ Za jedyne znaczące odstępstwo należy uznać rok 1999, kiedy minister B. Geremek omówił dodatkowo także Federację Rosyjską, Ukrainę, Białoruś i państwa Kaukazu Południowego oraz Azji Środkowej.

Zsumowane wartości wszystkich kategorii ogólnych odnoszących się w poszczególnych exposé bezpośrednio do stosunków bilateralnych ukazuje wykres 56. Z kolei wykres 57 przedstawia analizę trendu przeprowadzoną dla powyższych danych.

Wykres 57. Stosunki dwustronne polskiej polityki zagranicznej

Krzywa trendu sześciennego w czasie ($R^2 = 0,75$, $p < 0,05$).

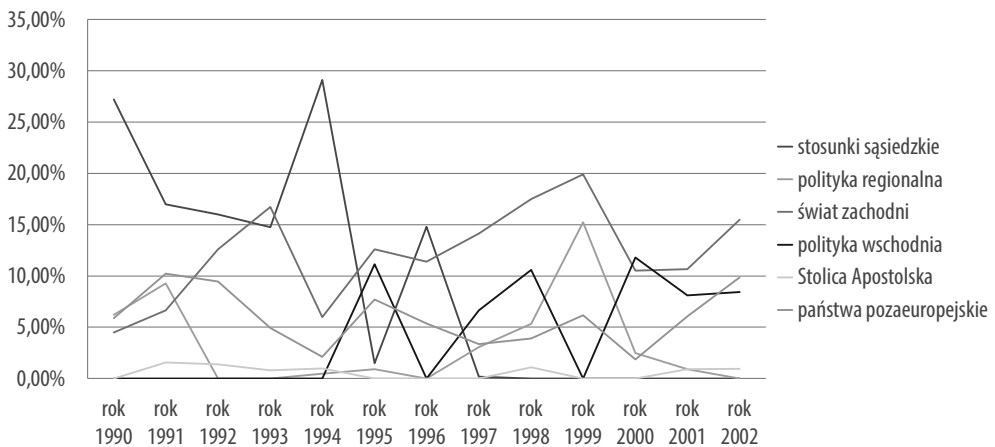
Źródło: Opracowanie własne.

Estymacja krzywej wykazała, że wraz z biegiem lat uwaga poświęcana stosunkom dwustronnym na tle wszystkich celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej podlegała wyraźnym zmianom. Zdecydowanie najwięcej miejsca poświęcił bilateralnym relacjom minister K. Skubiszewski w swoim pierwszym wystąpieniu z 1990 roku (64,69%). W kolejnych exposé ministrów spraw zagranicznych III RP osiągały one coraz mniejsze wartości B (z wyjątkiem lat 1994 i 1996, w których stosunki dwustronne zanotowały niewielki wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim), aż do roku 1997, kiedy minister D. Rosati przeznaczył na nie tylko 28,76% swojej przemowy. W 1998 roku nastąpił ponowny wzrost zainteresowania tą sferą polityki zagranicznej Rzeczypospolitej, niemniej już dwa lata później wartości B znów zaczęły się obniżać. Można uznać, że taki stan rzeczy odzwierciedla sytuację geopolityczną, w jakiej znalazła się pod koniec XX wieku Polska. W pierwszych latach III RP najpilniejszymi zadaniami polskiej dyplomacji było ułożenie stosunków dwustronnych, przede wszystkim sąsiedzkich, po to, aby zabezpieczyć nienaruszalność granic oraz zapewnić światową opinię publiczną o dojrzałości politycznej nowej elity rządzącej.

Dopiero po podpisaniu wszystkich układów o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy więcej uwagi zaczęto poświęcać strukturom wielostronnym. Mniej oczywisty jest drastyczny spadek zainteresowania tą sferą polityki zagranicznej zanotowany w 1997 roku oraz następujący po nim wzrost z lat 1998–1999. Wydaje się, że powyższy fakt można wytłumaczyć jedynie często spotykaną tendencją, wedle której pierwsze wystąpienie danego mówcy w roli ministra spraw zagranicznych jest bardziej szczegółowe niż kolejne (exposé z 1997 roku było drugim wygłoszonym przez ministra D. Rosatiego³¹, zaś to z 1998 roku było pierwszym z trzech exposé ministra B. Geremka). Analiza kontekstu nie wykazała związku pomiędzy zmianami trendu a opcją polityczną sprawującą władzę. Reasumując, **hipoteza H3 została obalona**. Cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w latach 1990–2002 nie charakteryzowały się stałym rozkładem uwagi poświęcanej stosunkom bilateralnym.

Zamieszczony poniżej wykres 58 ukazuje wartości B uzyskane w poszczególnych latach przez kierunki geograficzne, które we wcześniejszej części pracy zostały zaliczone do powtarzalnych.

Wykres 58. Powtarzalne kierunki geograficzne stosunków dwustronnych w latach 1990–2002

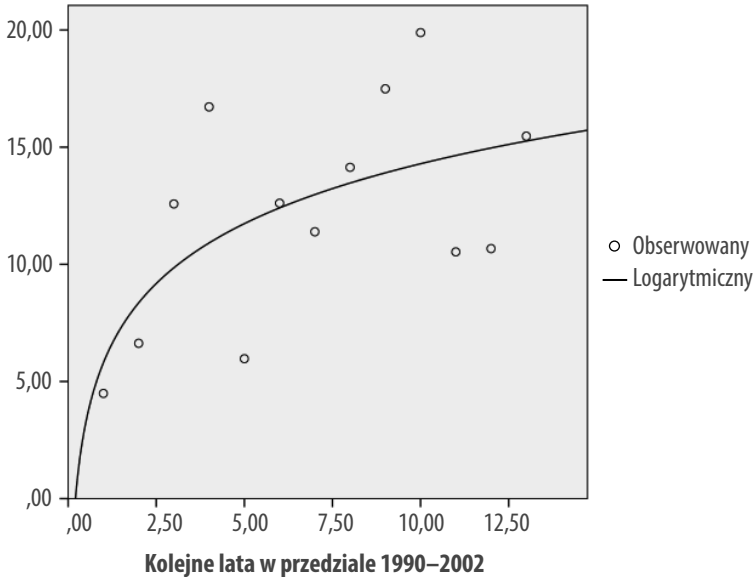
Źródło: Opracowanie własne.

Wymagany poziom istotności pozwolił na przeprowadzenie analizy trendu w przypadku trzech kierunków geograficznych: relacji z państwami zachodnimi, z partnerami wschodnimi oraz z sąsiadami.

³¹ Dodatkowo wygłoszone zostało niedługo przez wyborami parlamentarnymi, kiedy można było już przewidzieć zmianę obozu rządzącego.

Estymacja krzywej wykazała, że uwaga poświęcona dwustronnym powiązaniom Rzeczypospolitej z państwami Zachodu rosła w sposób logarytmiczny, czyli wraz z biegiem lat coraz wolniej.

Wykres 59. „Świat zachodni” w latach 1990–2002

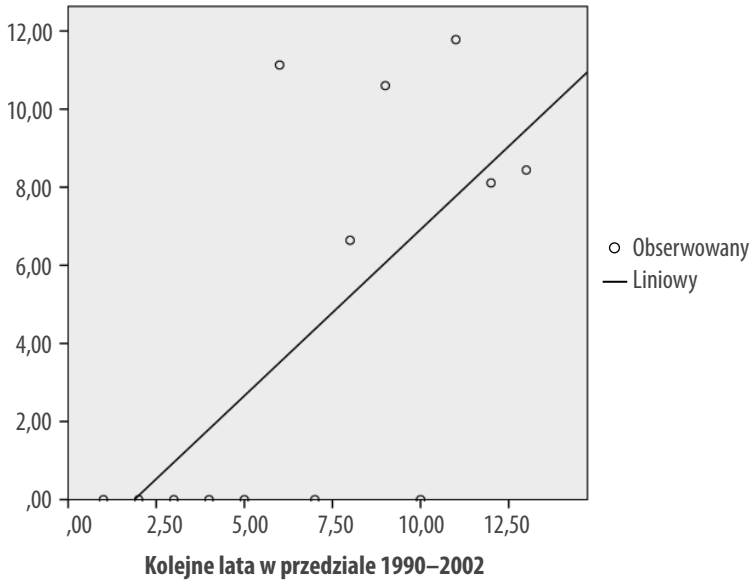
Krzywa trendu logarytmicznego w czasie ($R^2 = 0,37$, $p < 0,05$).

Źródło: Opracowanie własne.

Podobną tendencję można było zaobserwować na wykresie 60, gdzie przedstawiono liniowy wzrost miejsca przeznaczonego w kolejnych latach na omówienie stosunków Polski z podmiotami leżącymi na Wschodzie.

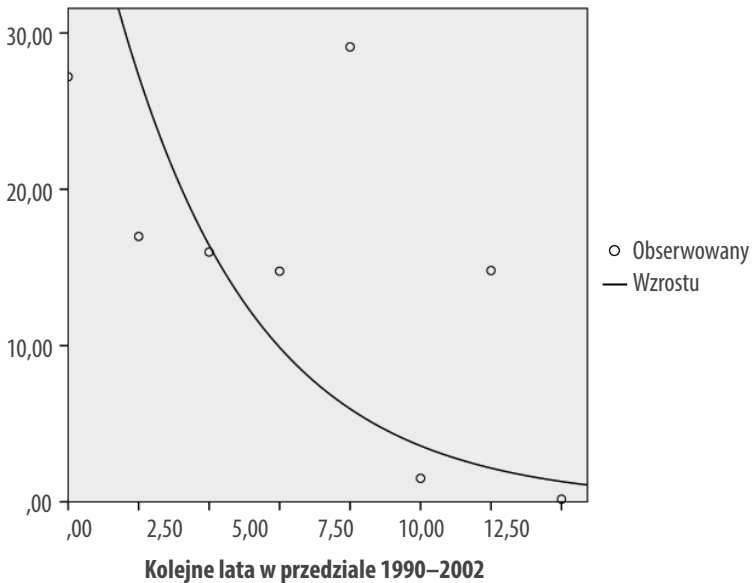
Z kolei w przypadku stosunków sąsiedzkich zainteresowanie polskiej dyplomacji wyraźnie spadało, aż do całkowitego pominięcia niniejszego kierunku geograficznego począwszy od 1998 roku.

Na osobną uwagę zasługuje Stolica Apostolska, dla której nie można było przeprowadzić ważnej analizy statystycznej, najprawdopodobniej z powodu zbyt małej ilości danych, a której wartości B oscylowały pomiędzy 0,80% a 1,55%, co można uznać za relatywnie stały rozkład uwagi.

Wykres 60. „Polityka wschodnia” w latach 1990–2002

Krzywa trendu wzrostu w czasie ($R^2 = 0,48$, $p < 0,05$).

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 61. „Stosunki sąsiedzkie” w latach 1990–2002

Krzywa trendu liniowego w czasie ($R^2 = 0,43$, $p < 0,05$).

Źródło: Opracowanie własne.

Ciekawych wniosków dostarczyła także analiza korelacji pomiędzy poszczególnymi kierunkami geograficznymi. Po pierwsze, „stosunki sąsiedzkie” okazały się wysoce powiązane z „polityką wschodnią” ($r = -0,76$, $p < 0,01$) oraz „światem zachodnim” ($r = -0,69$, $p < 0,01$). W obu przypadkach spadek zainteresowania relacjami z sąsiadami przekładał się na wzrost uwagi poświęcanej wschodniemu/zachodniemu wektorowi polskiej polityki zagranicznej. Można założyć, że o takim wyniku zdecydowała opisana wcześniej paląca na początku lat 90. potrzeba ułożenia relacji z nowo utworzonymi podmiotami graniczącymi z III RP. Nie mniej interesujący jest brak powiązań pomiędzy „polityką wschodnią” a „światem zachodnim” ($r = 0,25$, $p = 0,42$). Oznacza to, że stosunki te rozwijały się równolegle i nie zaobserwowano zwiększania ilości miejsca poświęcanego jednemu z kierunków kosztem drugiego. W istocie szefowie polskiej dyplomacji wielokrotnie podkreślali, że coraz lepsze stosunki ze strefą euroatlantycką nie stoją w sprzeczności z utrzymywaniem dobrych stosunków z państwami leżącymi na wschód od Rzeczypospolitej. Warto zaznaczyć w tym miejscu, że ani analiza trendu, ani korelacji nie wykazała związku pomiędzy zmianami zainteresowania poszczególnymi kierunkami a opcją polityczną sprawującą wówczas w Polsce władzę.

Uzupełnieniem powyżej zaprezentowanych danych wraz z ich interpretacją jest tabela 14, zawierająca średnią kierunków w kolejnych latach oraz różnicę pomiędzy nią a wartością B uzyskaną przez poszczególne kierunki. Jak widać, „stosunki sąsiedzkie” w latach 1990–1994 i w 1996 roku plasowały się wysoko ponad średnią, w pozostałych zaś od 4,14 do 6,88 punktów procentowych poniżej niej (przy czym w latach 1998–2002 w ogóle nie zostały ujęte). Odwrotna tendencja wystąpiła w przypadku „polityki wschodniej”. Aż do 1994 roku wartości były wysoce ujemne, zaś od momentu wykrystalizowania się tego wektora stosunków dwustronnych w 1995 roku (z wyjątkiem 1996 i 1999 roku, kiedy znów został on pominięty) plasowały się powyżej średniej (od 2,08 do 7,34 punktów procentowych powyżej średniej). Mimo że relacje Polski ze „światem zachodnim” zostały ujęte w każdym z badanych dokumentów na samym początku, ich wartości umiejscawiały je nieco poniżej średniej (od 0,47 do 2,8 punktów procentowych). W pozostałych latach wartości B zdecydowanie przewyższały średnią (od 6,01 do 13,01 punktów procentowych). Z kolei „polityka regionalna” tylko dwukrotnie (w 1991 i 1999 roku) przekroczyła średnią, w pozostałych latach przyjmując od 1,1 do 6,57 poniżej średniej. Warto w tym miejscu pamiętać, że o ile powiązania regionalne były wzmiankowane prawie we wszystkich badanych exposé to, co do zasady, ministrowie koncentrowali się w nich na relacjach wielostronnych. Stosunkowo niewielkimi odchyleniami od średniej charakteryzowały się „państwa pozaeuropejskie”, przyjmując wartości od 0,71 do 4,32 poniżej średniej oraz od 0,11 do 4,06 powyżej średniej. Choć w porównaniu z wcześniej omówionymi kierunkami geograficznymi ten wektor stosunków dwustronnych nie osiągał bardzo wysokich wartości B, o jego znaczeniu świadczy ujęcie we wszystkich analizowanych dokumentach. Zawsze

zdecydowanie poniżej średniej plasowała się natomiast Stolica Apostolska, co jest zrozumiałe, biorąc pod uwagę fakt, że był to kierunek jednopodmiotowy. *De facto* samo wyróżnienie Stolicy Apostolskiej jako osobnej kategorii ogólnej jest dowodem wagi przywiązywanej do tego partnera przez III RP.

Tabela 14. Stosunek wartości B właściwych powtarzalnym kierunkom geograficznym do średniej kierunków w latach 1990–2002

Rok	Średnia kierunków	Stosunki sąsiedzkie	Polityka regionalna	Świat zachodni	Polityka wschodnia	Stolica Apostolska	Państwa pozaeuropejskie
1990	7,29	19,91	-1,10	-2,80	-7,29	-7,29	-1,42
1991	7,44	9,54	1,84	-0,81	-7,44	-5,89	2,77
1992	6,57	9,41	-6,57	6,01	-6,57	-5,17	2,87
1993	6,20	8,56	-6,20	10,52	-6,20	-5,4	-1,29
1994	6,44	22,67	-5,98	-,47	-6,44	-5,46	-4,32
1995	5,64	-4,14	-4,73	6,97	5,49	-5,64	2,07
1996	5,26	9,54	-5,26	6,13	-5,26	-5,26	0,11
1997	4,56	-4,39	-1,51	9,58	2,08	-4,56	-1,20
1998	6,40	-6,40	-1,06	11,09	4,20	-5,32	-2,50
1999	6,88	-6,88	8,36	13,01	-6,88	-6,88	-,71
2000	4,44	-4,44	-1,97	6,09	7,34	-4,44	-2,60
2001	4,43	-4,43	-3,54	6,24	3,68	-3,54	1,61
2002	5,79	-5,79	-5,79	9,69	2,65	-4,83	4,06

Źródło: Opracowanie własne.

Ostatnim elementem zastosowanej techniki badawczej była analiza kolejności przywoływania poszczególnych kierunków geograficznych w tekście. Płynące z niej wnioski do pewnego stopnia pokrywają się z już zaobserwowanymi tendencjami. Po pierwsze, w latach 1990–1997 najwyższym priorytetem cieszyły się „stosunki sąsiedzkie”, aby w latach 1998–2002 oddać prym „światu zachodniemu” (które w latach poprzednich plasowały się z reguły na trzeciej pozycji rankingowej). „Polityka regionalna” najczęściej występowała na drugim miejscu, dając wyraz intencji odgrywania przez Polskę roli regionalnego lidera, zaś „państwa pozaeuropejskiej” na ostatnim lub przedostatnim. Z kolei „polityka wschodnia”, kiedy w ogóle była wzmiankowana, z reguły plasowała się na przedostatniej pozycji. Mimo często deklarowanej równości pomiędzy zachodnim i wschodnim wektorem polskiej polityki zagranicznej można więc zauważyć faworyzowanie pierwszego z nich. Mniej regularności można zaobserwować w przypadku „Stolicy Apostolskiej”, choć zazwyczaj jej pozycja rankingowa była bliższa końca niż początku zestawienia.

Tabela 15. Kolejność powtarzalnych kierunków geograficznych stosunków dwustronnych w poszczególnych latach w przedziale 1990–2002

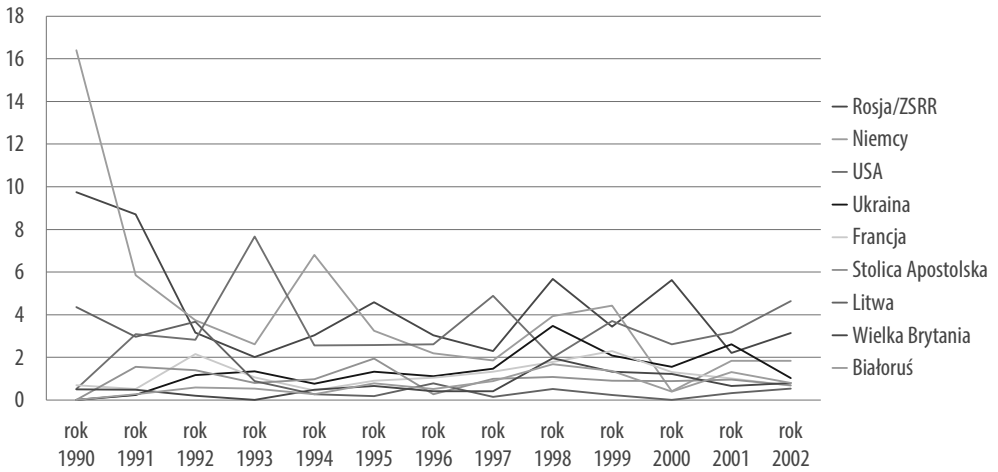
Rok	Stosunki sąsiedzkie	Polityka regionalna	Świat zachodni	Polityka wschodnia	Stolica Apostolska	Państwa pozaeuropejskie
1990	1 na 6	2 na 6	3 na 6	0	0	4 na 6
1991	1 na 5	2 na 5	3 na 5	0	5 na 5	4 na 5
1992	1 na 4	0	2 na 4	0	4 na 5	3 na 4
1993	2 na 4	0	1 na 4	0	4 na 4	3 na 4
1994	1 na 6	2 na 6	3 i 4 na 6	0	5 na 6	6 na 6
1995	1 na 6	2 na 6	3 i 4 na 6	4 na 6	0	6 na 6
1996	1 na 3	0	3 na 3	0	0	2 na 3
1997	1 na 5	2 na 5	3 na 5	4 na 5	0	5 na 5
1998	0	4 na 9	1 na 9	5 na 9	3 na 9	6-9 na 9
1999	0	2 i 4 na 4	1 na 4	0	0	3 na 4
2000	0	1 na 6	2 na 6	4 na 6	6 na 6	5 na 6
2001	0	4 na 5	1 na 5	3 na 5	2 na 5	5 na 5
2002	0	0	1 na 3	2 na 3	0	3 na 3

Źródło: Opracowanie własne.

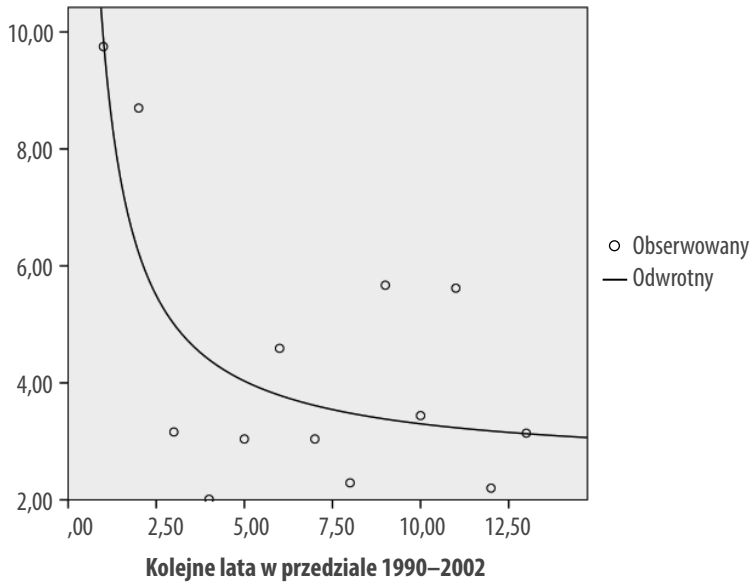
Na podstawie odchyień od średniej oraz kryterium kolejności można zauważyć jedną prawidłowość powiązaną z okresową alternacją władzy w Polsce. W trzech z czterech lat, gdy rządy sprawowała koalicja SdRP i PSL, Stolica Apostolska nie została ujęta jako osobna kategoria ogólna.

Wszystkie wyciągnięte powyżej wnioski świadczą o tym, że cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 tylko w ograniczonym stopniu charakteryzowały się stałym rozkładem uwagi poświęcanej wyszczególnionym kierunkom geograficznym. W związku z tym **hipoteza H₄ została obalona**.

Wykres 62 prezentuje wartości B uzyskane w poszczególnych latach przez kluczowe państwa stosunków dwustronnych III RP.

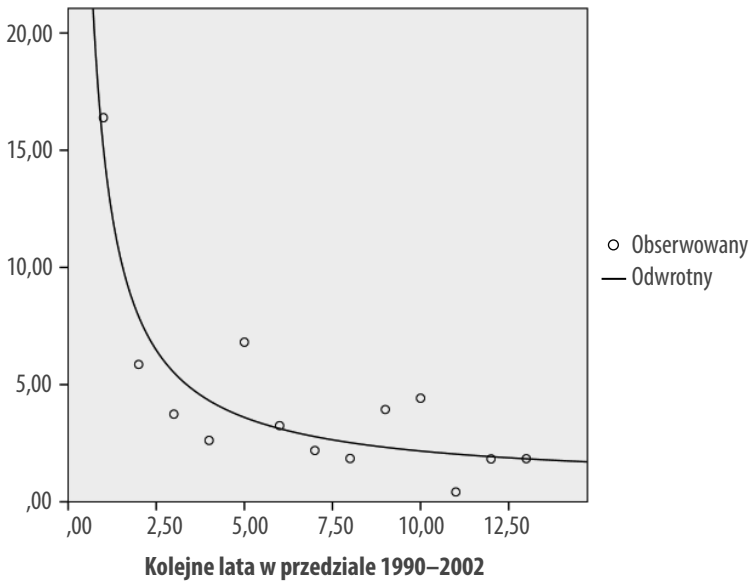
Wykres 62. Kluczowe państwa w stosunkach dwustronnych w latach 1990–2002

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 63. Rosja/ZSRR w latach 1990–2002

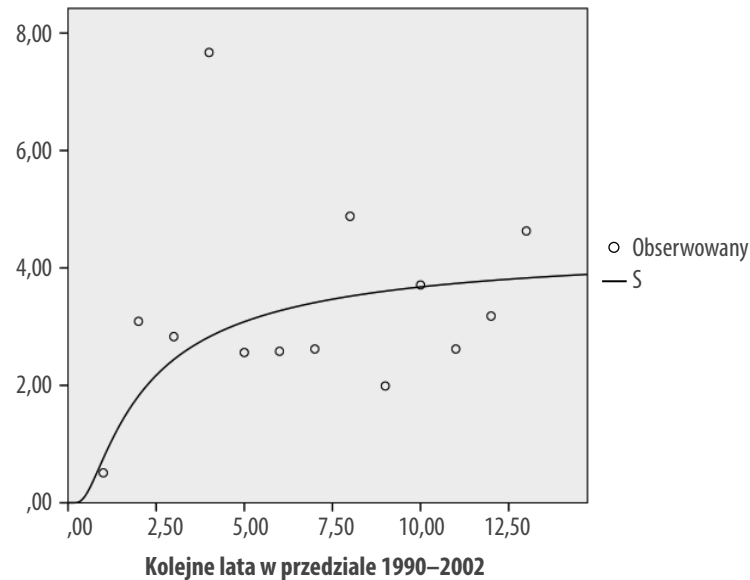
Krzywa trendu odwrotnego w czasie ($R^2 = 0,58$, $p < 0,05$).

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 64. Niemcy w latach 1990–2002

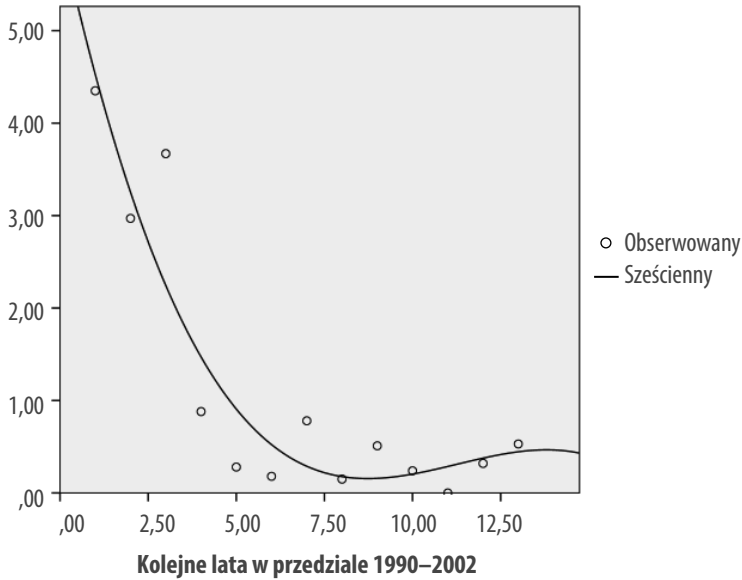
Krzywa trendu odwrotnego w czasie ($R^2 = 0,83$, $p < 0,01$).

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 65. USA w latach 1990–2002

Krzywa trendu S w czasie ($R^2 = 0,52$, $p < 0,06$).

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 66. Litwa w latach 1990–2002

Krzywa trendu sześciennego w czasie ($R^2 = 0,87$, $p < 0,01$).

Źródło: Opracowanie własne.

Estymacja krzywej wykazała, że uwaga poświęcona dwustronnym powiązaniom Rzeczypospolitej z ZSRR, a następnie Federacją Rosyjską w kolejnych latach stopniowo malała. Prawie identyczna tendencja była udziałem Niemiec. Spadkiem zainteresowania charakteryzowały się w omawianym okresie także stosunki polsko-litewskie. W przeciwieństwie do sąsiadów III RP waga przywiązywana do relacji ze Stanami Zjednoczonymi systematycznie rosła. Można uznać, że przedstawione w tym miejscu wyniki po raz kolejny ukazują słabnący prymat stosunków sąsiedzkich w ramach wszystkich relacji bilateralnych Rzeczypospolitej. Zaobserwowany wzrost znaczenia USA można z kolei przypisać toczącym się w latach 90. negocjom akcesyjnym do NATO, w których przekonanie amerykańskiego partnera odgrywało kluczową rolę.

Przedstawione powyżej dane oraz ich interpretację wzbogaca analiza korelacji. W wysokim stopniu powiązane okazały się relacje: polsko-niemieckie i polsko-rosyjskie/polsko-radzieckie ($r = 0,70$, $p < 0,01$), polsko-niemieckie i polsko-litewskie ($r = 0,62$, $p < 0,01$), a także polsko-ukraińskie i polsko-białoruskie ($r = 0,92$, $p < 0,01$). Pierwszy z fenomenów można przypisać zmianom napięcia sytuacji problematycznych w stosunkach Polski z jej dwoma potężnymi sąsiadami. O ile z Niemcami najtrudniejsze okazały się proces potwierdzenia nienaruszalności granic oraz pertraktacje traktatu sąsiedzkiego, o tyle z Rosją wyraźne ochłodzenie stosunków nastąpiło dopiero po sformułowaniu przez III RP

euroatlantyckich aspiracji. Trudniej znaleźć wyjaśnienie dwóch kolejnych korelacji. Powiązane na poziomie $p < 0,05$ okazały się stosunki polsko-rosyjskie/polsko-radzieckie i polsko-amerykańskie ($r = 0,62$), co można wytłumaczyć poszukiwaniem oparcia w Stanach Zjednoczonych wobec nieprzychylnych sygnałów płynących z Kremla. Korelacje zanotowano również w przypadku relacji: polsko-rosyjskich/polsko-radzieckich i polsko-litewskich ($r = 0,62$, $p < 0,05$); polsko-ukraińskich i polsko-francuskich ($r = 0,58$, $p < 0,05$), polsko-ukraińskich i polsko-litewskich ($r = 0,57$, $p < 0,05$) oraz polsko-ukraińskich i polsko-brytyjskich ($r = 0,67$, $p < 0,05$); polsko-francuskich i polsko-białoruskich ($r = 0,58$, $p < 0,05$); a także polsko-brytyjskich i polsko-białoruskich ($r = 0,64$, $p < 0,05$), niemniej autorce nie udało się ich przypisać konkretnym wydarzeniom międzynarodowym. Żadnymi powiązaniem nie charakteryzowały się stosunki Polski ze Stolicą Apostolską, co po raz kolejny dowodzi wyjątkowego miejsca, jakie zajmowała ona w ramach dążeń polskiej dyplomacji. Ciekawy jest jednakże brak korelacji pomiędzy relacjami III RP z Federacją Rosyjską z jednej strony a Ukrainą z drugiej ($r = 0,40$, $p = 0,17$).

Dane zebrane w tabeli 16 podkreślają znaczenie przywiązywane do dwóch największych sąsiadów Polski oraz USA. Rosja/ZSRR ani razu nie uplasowała się poniżej średniej, niekiedy przekraczając ją o ponad 6 punktów procentowych. W przypadku Niemiec raz wartość B okazała się nieco niższa niż średnia, innym razem rekordowo ją przekroczyła

Tabela 16. Stosunek wartości B kluczowych państw do średniej państw w latach 1990–2002

Rok	Średnia państw	Rosja/ ZSRR	Niemcy	USA	Ukraina	Francja	Stolica Apostolska	Litwa	Wielka Brytania	Białoruś
1990	3,58	6,17	12,81	-3,07	-3,58	-2,88	-3,58	0,77	-3,08	-3,58
1991	2,63	6,07	3,23	0,46	-2,4	-2,12	-1,08	0,34	-2,15	-2,36
1992	2,1	1,06	1,64	0,73	-0,93	0,06	-0,7	1,57	-1,89	-1,51
1993	1,88	0,13	0,74	5,79	-0,53	-0,81	-1,08	-1	-1,88	-1,34
1994	1,74	1,3	5,07	0,82	-0,98	-1,29	-0,76	-1,46	-1,26	-1,47
1995	1,8	2,79	1,45	0,78	-0,47	-0,9	0,14	-1,62	-1,14	-1,01
1996	1,33	1,71	0,86	1,29	-0,21	-0,28	-1,05	-0,55	-0,92	-0,81
1997	1,58	0,71	0,27	3,3	-0,11	-0,26	-0,59	-1,43	-1,16	-0,7
1998	2,46	3,21	1,48	-0,47	1,02	-0,67	-1,38	-1,95	-0,5	-0,78
1999	2,2	1,24	2,22	1,51	-0,12	0,1	-1,3	-1,96	-0,88	-0,84
2000	1,56	4,06	-1,14	1,06	-0,01	-0,25	-0,67	-1,56	-0,33	-1,17
2001	1,57	0,63	0,26	1,61	1,05	-0,56	-0,61	-1,25	-0,91	-0,26
2002	1,57	1,57	0,27	3,06	-0,55	-0,89	-0,88	-1,04	-0,77	-0,77

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 17. Kolejność kluczowych państw stosunków dwustronnych w ramach właściwych kierunków geograficznych w poszczególnych latach 1990–2002

Rok	Rosja/ ZSRR	Niemcy	USA	Ukraina	Francja	Stolica Apostolska	Litwa	Wielka Brytania	Białoruś
1990	1 na 2	2 na 2	7 na 9	0	2 na 9	0	1 na 1	3 na 9	0
1991	1 na 4	4 na 4	5 na 6	2 na 4	1 na 6	1 na 1	2 na 6	3 na 6	3 na 4
1992	1 na 5	1 na 5	5 na 5	2 na 5	2 na 5	1 na 1	4 na 5	3 na 5	3 na 3
1993	1 na 5	1 na 10	10 na 10	2 na 5	2 na 10	1 na 1	4 na 5	0	3 na 5
1994	3 na 5	1 na 5	1 na 1	4 na 5	1 na 6	1 na 1	5 na 5	3 na 6	4 na 5
1995	1 na 4	1 na 7	1 na 1	2 na 4	2 na 7	7 na 7	1 na 1	3 na 7	3 na 4
1996	2 na 13	1 na 13/ 1 na 12	11 na 12	11 na 13	2 na 12	10 na 12	4 na 13	3 na 12	12 na 13
1997	1 na 4	1 na 9	8 na 9	2 na 4	2 na 9	7 na 9	2 na 3	3 na 9	3 na 4
1998	1 na 3	1 na 10	10 na 10	2 na 3	2 na 10	1 na 1	4 na 5	3 na 10	3 na 3
1999	2 na 14	3 na 14	1 na 14	1 na 14	4 na 14	7 na 14	14 na 14	5 na 14	13 na 14
2000	3 na 3	2 na 7	1 na 7	2 na 3	3 na 7	1 na 1	0	4 na 7	1 na 3
2001	3 na 4	2 na 13	1 na 13	1 na 4	3 na 13	1 na 1	13 na 13	4 na 13	2 na 4
2002	1 na 4	2 na 15	1 na 15	2 na 4	3 na 15	6 na 15	11 na 15	4 na 15	3 na 4

Źródło: Opracowanie własne.

(o 12,81 punktów procentowych). Stosunki polsko-amerykańskie dwukrotnie osiągnęły wartości nieco poniżej średniej, w pozostałych przypadkach oscylowały w jej pobliżu. Wyjątkiem był rok 1993, kiedy wartość B przypisana USA była o 5,79 punktów procentowych wyższa niż średnia. Pozostałe sześć państw z reguły plasowało się poniżej średniej, przy czym najmniejsze odchylenia były udziałem Ukrainy, największe zaś Białorusi.

W przypadku analizy kolejności występowania stosunków z poszczególnymi państwami w tekstach exposé wyróżnia się zazwyczaj wysoka pozycja rankingowa Rosji/ZSRR (ośmiokrotnie miejsce pierwsze, dwukrotnie drugie) oraz Niemiec (siedmiokrotnie miejsce pierwsze, czterokrotnie drugie). Stabilne były także pozycje Francji, z reguły wymienianej jako druga (lub trzecia) w ramach stosunków z Zachodem, i plasującej się zazwyczaj jedną pozycję niżej – Wielkiej Brytanii. Pozycja rankingowa Stanów Zjednoczonych była mniej regularna. W latach 1999–2002 stosunki polsko-amerykańskie otwierały opis relacji dwustronnych ze „światem zachodnim”, podczas gdy w latach 1990–1993 oraz 1996–1998 zostały omówione dopiero po wszystkich partnerach zachodnioeuropejskich. Warto zauważyć także, że dwukrotnie USA stanowiły osobny kierunek geograficzny stosunków dwustronnych. Z kolei Stolica Apostolska, o ile nie stanowiła osobnej kategorii, zajmowała miejsca bliższe końca niż początku w zestawieniu właściwego kierunku geograficznego. Regularności zaobserwowanej w przypadku Rosji towarzyszyło zwyczajowo

drugie miejsce właściwe Ukrainie oraz trzecie odpowiadające Białorusi. Na tym tle wyróżniają się lata 1999 i 2001, kiedy to Ukraina w ramach „polityki wschodniej” została opisana jako pierwsza, a także rok 2000, gdy w tej roli zastąpiła ją Białoruś. Z kolei stosunki polsko-litewskie z reguły plasowały się bliżej końca listy rankingowej dla właściwego kierunku geograficznego, z wyjątkiem 1990 i 1995 roku, kiedy stanowiły osobną kategorię.

Analiza kontekstu nie ujawniła powiązań pomiędzy wartościami B poszczególnych państw ani ich kolejności w ramach właściwych kierunków geograficznych a zmianami na polskiej scenie politycznej. Co więcej, stosunkowo stały rozkład uwagi dotyczący Stolicy Apostolskiej (w ramach weryfikacji hipotezy H_5 wzięto pod uwagę także wartości B z lat, kiedy nie stanowiła ona osobnego kierunku) każe z większym dystansem traktować wspomniane wyżej powiązanie pomiędzy alternacją władzy w Polsce a znaczeniem przywiązywanym do relacji z tym podmiotem.

Podsumowując, zgromadzone wnioski wskazują na regularności w rozkładzie uwagi właściwe dla ZSRR/Rosji, Niemiec i Litwy. Każde z tych państw cieszyło się zdecydowanie większym zainteresowaniem w pierwszych latach III RP niż na przełomie XX i XXI wieku. Za stałą tendencję można także uznać stopniowy wzrost uwagi przywiązywanej do Stanów Zjednoczonych. Z biegiem lat nieznacznie wzrastała także waga stosunków polsko-ukraińskich. Z kolei relatywnie stabilne zainteresowanie charakteryzowało relacje Polski z Francją, Wielką Brytanią, Stolicą Apostolską i Białorusią. W rezultacie **hipoteza H_5 może być zweryfikowana tylko częściowo**. Tylko w połowie przypadków cele i stanowiska polskiej polityki zagranicznej w odniesieniu do relacji bilateralnych w latach 1990–2002 charakteryzowały się stałym rozkładem uwagi poświęcanej kluczowym państwom.

W konsekwencji tylko częściowej weryfikacji hipotez H_1 , H_2 i H_5 oraz obalenia hipotez H_3 i H_4 **hipoteza główna pracy H_1 została odrzucona**. Mimo zaobserwowania szeregu regularności w celach i stanowiskach dwustronnych stosunków III RP nie można powiedzieć, że charakteryzowały się one stałością kompozycji oraz przywiązywanej wagi.

Należy w tym miejscu jednakże zauważyć, że nie zanotowano czytelnego i znaczącego powiązania pomiędzy zmianami partii rządzących Polską w omawianym okresie a wynikami przeprowadzonych analiz trendów, korelacji, odchyień od średniej oraz kolejności. Zachodzące zmiany należy więc przypisać zmiennym warunkom zewnętrznym sprawowania polityki zagranicznej przez III RP oraz przełomowym wydarzeniom, jakie miały miejsce w ramach jej stosunków dwustronnych. Mimo że stałość celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej w zakresie stosunków dwustronnych nie została potwierdzona, z pewnością można powiedzieć, że charakteryzowały się one **czytelną logiką, adekwatną do sytuacji na arenie międzynarodowej**.

Bibliografia

Dokumenty źródłowe (chronologicznie):

- Skubiszewski K., Informacja o polityce zagranicznej rządu przedstawiona w Sejmie X Kadencji, 26.04.1990, <https://www.msz.gov.pl/resource/432b9164-91e5-4ef7-8c7a-3e0656cc48d9>:JCR.
- Skubiszewski K., *Polityka zagraniczna Rzeczypospolitej Polskiej w roku 1991, exposé przedstawione na 65. posiedzeniu Sejmu RP*, 27.06.1991, <https://www.msz.gov.pl/resource/1daadebd-a66f-4159-ac9e-2b4d1cd9773d>:JCR.
- Skubiszewski K., *Informacja ministra spraw zagranicznych o polityce zagranicznej RP przedstawiona na 14. posiedzeniu Sejmu RP I Kadencji*, 8.05.1992, <https://www.msz.gov.pl/resource/a2467a85-fabe-4347-9fc6-cedc038e8832>:JCR.
- Skubiszewski K., *Informacja rządu o polityce zagranicznej Polski przedstawiona na 43. posiedzeniu Sejmu RP I Kadencji*, 29.04.1993, <https://www.msz.gov.pl/resource/d23a9feb-9d2e-45bf-a84e-8d68d22fe6c2>:JCR.
- Olechowski A., *Informacja rządu o polityce zagranicznej Polski przedstawiona na 20. posiedzeniu Sejmu RP II Kadencji*, 12.05.1994, <https://www.msz.gov.pl/resource/a7b-cf198-b82c-423b-ba7b-af96eae21e85>:JCR.
- Bartoszewski W., *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 50. posiedzeniu Sejmu RP II Kadencji*, 25.05.1995, <http://www.msz.gov.pl/resource/bfa922e4-9a33-4fa6-8ae6-9a-91b16a5871>:JCR.
- Rosati D., *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 79. posiedzeniu Sejmu RP II Kadencji*, 9.05.1996, <http://www.msz.gov.pl/resource/dba1c497-807d-477b-835c-7e7de94ab0b4>:JCR.
- Rosati D., *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 106. posiedzeniu Sejmu RP II Kadencji*, 8.05.1997, <http://www.msz.gov.pl/resource/bc691f43-2568-4fd8-9af9-c64b85fa2bca>:JCR.

- Geremek B., *Informacja ministra spraw zagranicznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 13. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 5.03.1998, <http://www.msz.gov.pl/resource/5da2b1de-fe3d-40b8-be8b-8da-65cab255e:JCR>.
- Geremek B., *Informacja rządu o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 47. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 8.04.1999, <http://www.msz.gov.pl/resource/a473e3fc-77df-4e30-95a7-8d42f310c3f9:JCR>.
- Geremek B., *Informacja ministra spraw zagranicznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 78. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 9.05.2000, <http://www.msz.gov.pl/resource/5893877e-4197-4f85-bbc3-dbe2df-6c3fa9:JCR>.
- Bartoszewski W., *Informacja ministra spraw zagranicznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski przedstawiona na 110. posiedzeniu Sejmu RP III Kadencji*, 6.06.2001, <http://www.msz.gov.pl/resource/a3b218eb-5c5c-43ff-b3b2-547a72475f44:JCR>.
- Cimoszewicz W., *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza na temat polskiej polityki zagranicznej w 2002 r.*, 14.03.2002, http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/priorytety_polityki_zagr_2012_2016/exposé2/exposé_2002/.

Opracowania (alfabetycznie):

- Asher H. B., *Presidential Elections and American Politics*, Pacific Grove 1992.
- Benoit K., Wiesehomeier N., *Expert Judgements*, [w:] *Methoden der vergleichenden Politik- und Sozialwissenschaft: Neue Entwicklungen und Anwendungen*, S. Pickel, G. Pickel, H.-J. Lauth, D. Jahn (red.), Wiesbaden 2009.
- Black R. C., Johnson T. R., *Judicial Politics and the Search for the Holy Grail (of Salience)*, Paper prepared for presentation at the 2008 meeting of the Southern Political Science Association, January 9–12, New Orleans.
- Braun D., Salzwedel M., Stumpf M., Wüst A. M., *Euromanifesto Documentation*, Mannheim 2004.
- Budge I., Klingemann H.D., Volkens A., Bara J., Tanenbaum E., *Mapping Policy Preferences. Estimates for Parties, Electors, and Governments 1945–1998*, Oxford 2001.
- Bueno de Mesquita B., Stokman F., *European Community Decision-Making: Models, Applications and Comparisons*, New Haven 1994.
- Bukowska X., Cześnik M., *Analiza treści programów wyborczych polskich partii politycznych 1991–2001*, [w:] *System partyjny i zachowania wyborcze. Dekada polskich doświadczeń*, R. Markowski (red.), Warszawa 2002.

- De Vries C. E., Sleeping Giant: Fact or Fairytale? How European Integration Affects National Elections, *European Union Politics*, 2007, 8 (3).
- De Vries C. E., van de Wardt M., EU Issue Salience and Domestic Party Competition, [w:] *Issue Salience in International Politics*, K. Oppermann, H. Viehrig (red.), London 2011.
- Epstein J., Segal J., Measuring issue salience, *American Journal of Political Science*, 2000, 44 (1).
- Fiske S. T., Taylor S. E., *Social Cognition*, 1984.
- Fournier P., Blais A., Nadeau R., Gidengil E., Neviite N., Issue Importance and Performance Voting, *Political Behavior*, 2003, 25 (1).
- Franklin M. N., Wlezien C., 'The Responsive Public: Issue Salience, Policy Change, and Preferences for European Unification', *Journal of Theoretical Politics*, 1997, 9 (3).
- Hinich M., Munger M., *Analytical Politics*, Cambridge 1997.
- Information*, <https://manifestoproject.wzb.eu/information/information>.
- Jäger T., Oppermann K., Höse A., Viehrig H., The Salience of Foreign Affairs Issues in the German Bundestag, *Parliamentary Affairs*, 2009, 62 (3).
- Knecht T., Weatherford M. S., Public Opinion and Foreign Policy: The Stages of Presidential Decision Making, *International Studies Quarterly*, 2006, 50 (3).
- König T., Junge D., Why don't veto players use their power?, *European Union Politics*, 2009, 10(4)
- Krosnick J. A., Government Policy and Citizen Passion: A Study of Issue Publics in Contemporary America, *Political Behavior*, 1990, 12 (1).
- Krosnick J. A., The Role of Attitude Importance in Social Evaluation: A Study of Policy Preferences, Presidential Candidate Evaluation, and Voting Behavior', *Journal of Personality and Social Psychology*, 1988, 55 (2).
- Laver M., Position and salience in the policies of political actors, [w:] *Estimating the Policy Positions of Political Actors*, M. Laver (red.), London 2001.
- Lehman H. P., McCoy J. L., The Dynamics of the Two-Level Bargaining Game: The 1988 Brazilian Debt Negotiations, *World Politics*, 1992, 44 (4).
- MacLean I., MacMillan A., *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, Oxford 2009.
- Mattila M., Lane J., Why unanimity in the Council? A roll call analysis of Council Voting, *European Union Politics*, 2001, 2 (1).
- Monroe A. D., Public Opinion and Public Policy, *Public Opinion Quarterly*, 1998, 62 (1).
- Moravcsik A., Introduction. Integrating International and Domestic Theories of International Bargaining, [w:] *Double Edged Diplomacy. International Politics and Domestic Bargaining*, P. B. Evans, H. K. Jacobson, R. D. Putnam (red.), Berkeley 1993.
- Niemi R. G., Bartels L. M., New Measures of Issue Salience: An Evaluation, *Journal of Politics*, 1985, 47 (4).

- Oppermann K., The Blair Government and Europe: The Policy of Containing the Salience of European Integration, *British Politics*, 2008, 3 (2).
- Oppermann K., *The Concept of Issue Salience in Foreign Policy Analysis: Delineating the Scope Conditions of Theoretical Approaches in the Field*, paper prepared for presentation at the SGIR 7th Pan-European Conference on IR 9-11 September 2010 Stockholm, Sweden.
- Oppermann K., Spencer A., Thinking Alike? Salience and Metaphor Analysis as Cognitive Approches to Foreign Policy Analysis, *Foreign Policy Analysis*, 2011, DOI: 10.1111/j.1743-8594.2011.00167.x.
- Oppermann K., Viehrig H., *Issue Salience and the Legitimacy of International Cooperation*, <http://busieco.sammet.sdu.dk/politics/nisa/papers/OppermannViehrig.pdf>.
- Oppermann K., Viehrig H., The Public Salience of Foreign and Security Policy in Britain, Germany and France, *West European Politics*, 2009, 32 (5).
- Page B. I., Shapiro R. Y., Dempsey G. R., What Moves Public Opinion?, *American Political Science Review*, 1983, 81 (1).
- Persily N., Citrin J., Egan P. J., *Public Opinion and Constitutional Controversy*, Oxford 2008.
- Petry F., Mendelsohn M., Public Opinion and Policy Making in Canada 1994–2001, *Canadian Journal of Political Science*, 2004, 37 (3).
- Rabinowitz G., James W., Salience as a Factor in the Impact of Issues on Candidate Evaluation, *Journal of Politics*, 1982, 44 (1).
- Rasmussen A., Early conclusion in the co-decision legislative procedure, *EUI Working Papers*, 2007/31; F. Häge, Committee decision-making in the Council of the European Union, *European Union Politics*, 2007, 8 (3).
- RePass D. E., Issue Salience and Party Choice, *American Political Science Review*, 1971, 65 (2).
- Simon H. A., *Models of Man: Mathematical Essays on Rational Human Behavior in a Social Setting*, New York 1957.
- Soroka S. N., Media, Public Opinion, and Foreign Policy, *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 2003, 8 (1).
- Soroka S. N., Wlezien C., Opinion Representation and Policy Feedback: Canada in Comparative Politics, *Canadian Journal of Political Science*, 2004, 37 (3).
- Spoon J.-J., How salient is Europe? An analysis of European election manifestos, 1979–2004, *European Union Politics*, 2012, 13: 558, DOI: 10.1177/1465116512448123, <http://eup.sagepub.com/content/13/4/558>.
- Steenbergen M., Scott D., Contesting Europe? The Salience of European Integration as a Party Issue, [w:] *European Integration and Political Conflict*, G. Marks, M. Steenbergen (red.), Cambridge 2004.

- Stratmann T., Logrolling, [w:] *Perspectives on Public Choice*, D. Mueller (red.), Cambridge 1997.
- Taylor S. E., Fiske S. T., (1978) Saliency, Attention, and Attribution: Top-of-the-Head Phenomena, [w:] *Advances in Experimental Social Psychology*, L. Berkowitz (red.), New York 1978, Vol. 11.
- Tetlock P. E., Social Psychology and World Politics, [w:] *The Handbook of Social Psychology*, S. T. Fiske, D. T. Gilbert, G. Lindzey (red.), Boston 1998, Vol. II.
- Thomson R., Stokman F., Achen C., König T. (red.), *The European Union Decides*, Cambridge 2006.
- Thomson R., Stokman F., Research design: Measuring actors' positions, saliences and capabilities, [w:] *The European Union Decides*, R. Thomson, F. Stokman, C. Achen, T. König (red.), Cambridge 2006.
- Tversky A., Kahneman D., Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases, [w:] *Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases*, D. Kahneman, P. Slovic, A. Tversky (red.), Cambridge 1982.
- Vertzberger Y., *The World in Their Minds: Information Processing, Cognition, and Perception in Foreign Policy Decisionmaking*, Stanford 1990.
- Warntjen A., Measuring saliency in EU legislative politics, *European Union Politics*, 2012, 13: 168, DOI: 10.1177/1465116511428495, <http://eup.sagepub.com/content/13/1/168>.
- Werner A., Lacewell O., Volkens A., *Manifesto Coding Instructions (4th fully revised edition)*, May 2011, https://manifestoproject.wzb.eu/information/documents?name=handbook_v4.
- Wlezien C., Dynamics of Representation: The Case of US Spending on Defence, *British Journal of Political Science*, 1996, 26 (1).
- Wlezien C., On the Saliency of Political Issues: The Problem with 'Most Important Problem', *Electoral Studies*, 2005, 24 (4).
- Wlezien C., Patterns of Representation: Dynamics of Public Preferences and Policy, *Journal of Politics*, 2004, 66 (1).
- Wlezien C., The Public as Thermostat: Dynamics of Preferences for Spending, *American Journal of Political Science*, 1995, 39 (4).

Wykaz tabel

Tabela 1.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1990 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	30
Tabela 2.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1991 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	47
Tabela 3.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1992 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	63
Tabela 4.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego z 1993 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	82
Tabela 5.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Andrzeja Olechowskiego z 1994 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	105
Tabela 6.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego z 1995 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	122
Tabela 7.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego z 1996 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	142
Tabela 8.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego z 1997 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	166
Tabela 9.	Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z 1998 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	190

Tabela 10. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z 1999 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	218
Tabela 11. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z 2000 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	246
Tabela 12. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego z 2001 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	264
Tabela 13. Analiza exposé ministra spraw zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza z 2002 roku pod kątem celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej oraz poświęconej im liczby wyrazów	286
Tabela 14. Stosunek wartości B właściwych powtarzalnym kierunkom geograficznym do średniej kierunków w latach 1990–2002.	321
Tabela 15. Kolejność powtarzalnych kierunków geograficznych stosunków dwustronnych w poszczególnych latach w przedziale 1990–2002.	322
Tabela 16. Stosunek wartości B kluczowych państw do średniej państw w latach 1990–2002	326
Tabela 17. Kolejność kluczowych państw stosunków dwustronnych w ramach właściwych kierunków geograficznych w poszczególnych latach 1990–2002.	327

Wykaz wykresów

Wykres 1. Kierunki geograficzne w 1990 roku	41
Wykres 2. Potężni sąsiedzi	41
Wykres 3. Nowe powiązania regionalne	42
Wykres 4. Państwa innych kontynentów, w tym Ameryki Łacińskiej i państwa niezaangażowane	43
Wykres 5. Świat cywilizacji zachodniej	43
Wykres 6. Kierunki geograficzne w 1991 roku	58
Wykres 7. Wielcy sąsiedzi	58
Wykres 8. Państwa Azji, Afryki, Ameryki Łacińskiej	59
Wykres 9. Powiązania regionalne	59
Wykres 10. USA, państwa Europy Zachodniej i inne państwa wysoko uprzemysłowione ...	60
Wykres 11. Kierunki geograficzne w 1992 roku	77
Wykres 12. Sąsiedzi Polski, zwłaszcza na Wschodzie	77
Wykres 13. Państwa Europy Zachodniej oraz USA i Kanada	78
Wykres 14. Wysoko rozwinięte państwa pozaeuropejskie oraz państwa rozwijające się z Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz Azji	78
Wykres 15. Kierunki geograficzne w 1993 roku	100
Wykres 16. Państwa zachodnie	100
Wykres 17. Państwa sąsiedzkie, w tym aktywna polityka wschodnia	101
Wykres 18. Państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej	101
Wykres 19. Kierunki geograficzne w 1994 roku	118
Wykres 20. Wszyscy sąsiedzi	118
Wykres 21. Państwa Europy Zachodniej	119
Wykres 22. Kierunki geograficzne w 1995 roku	138
Wykres 23. Wszystkie państwa Starego Kontynentu	138
Wykres 24. Wschodni sąsiedzi	139
Wykres 25. Państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej	139

Wykres 26. Kierunki geograficzne w 1996 roku	163
Wykres 27. Sąsiedzi oraz najbliższe otoczenie	163
Wykres 28. Stosunki dwustronne	164
Wykres 29. Ośrodki dynamiki gospodarczej w świecie, w tym przede wszystkim poza Euro- pą	164
Wykres 30. Kierunki geograficzne w 1997 roku	185
Wykres 31. Państwa zachodnie	185
Wykres 32. Państwa położone na wschód od Polski	186
Wykres 33. Państwa pozaeuropejskie	186
Wykres 34. Współpraca regionalna w Europie Środkowej	187
Wykres 35. Kierunki geograficzne w 1998 roku	213
Wykres 36. Główni partnerzy Polski w Europie Zachodniej i Ameryce Północnej (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, USA) oraz państwa, z którymi już wkrótce będą nas łączyć więzy sojusznicze i więzy europejskiego partnerstwa	213
Wykres 37. Państwa Europy Wschodniej	214
Wykres 38. Region	214
Wykres 39. Państwa Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej, Zatoki Perskiej, a także Azji Wschodniej, Australii i Oceanii oraz Azji Południowej i Południowo-Wschod- niej	215
Wykres 40. Kierunki geograficzne w 1999 roku	242
Wykres 41. Państwa o strategicznym dla nas znaczeniu z punktu widzenia bezpieczeństwa i gospodarki (USA, RFN, Francja, Wielka Brytania i Włochy) oraz kluczowe stosunki bilateralne i inicjatywy wielostronne	242
Wykres 42. Region Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Ukraina i Rosja	243
Wykres 43. Wybrane państwa pozaeuropejskie	244
Wykres 44. Kierunki geograficzne w 2000 roku	260
Wykres 45. Państwa leżące na wschód od Polski	260
Wykres 46. Państwa bliskiego otoczenia oraz państwa zachodnie	261
Wykres 47. Państwa Europy Środkowej i Południowej	261
Wykres 48. Kierunki geograficzne w 2001 roku	282
Wykres 49. Najważniejsi partnerzy Polski	282
Wykres 50. Polityka wschodnia	283
Wykres 51. Azja i Pacyfik, Ameryka Łacińska i Karaiby, Afryka i Bliski Wschód	283
Wykres 52. Kierunki geograficzne w 2002 roku	307
Wykres 53. Wybrane stosunki dwustronne, szczególnie państwa ze sfery euroatlantyckiej ..	307
Wykres 54. Regiony pozaeuropejskie	308
Wykres 55. Wschód	308

Wykres 56. Stosunki dwustronne na tle wszystkich celów i stanowisk polskiej polityki zagranicznej w latach 1990–2002.....	315
Wykres 57. Stosunki dwustronne polskiej polityki zagranicznej.....	316
Wykres 58. Powtarzalne kierunki geograficzne stosunków dwustronnych w latach 1990–2002.....	317
Wykres 59. „Świat zachodni” w latach 1990–2002.....	318
Wykres 60. „Polityka wschodnia” w latach 1990–2002.....	319
Wykres 61. „Stosunki sąsiedzkie” w latach 1990–2002.....	319
Wykres 62. Kluczowe państwa w stosunkach dwustronnych w latach 1990–2002.....	323
Wykres 63. Rosja/ZSRR w latach 1990–2002.....	323
Wykres 64. Niemcy w latach 1990–2002.....	324
Wykres 65. USA w latach 1990–2002.....	324
Wykres 66. Litwa w latach 1990–2002.....	325

Dr Lucyna Czechowska

Adiunkt w Katedrze Historii Dyplomacji Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Absolwentka Stosunków Międzynarodowych (specjalizacja wschodnia) również na UMK. Jej

zainteresowania badawcze koncentrują się wokół teorii Stosunków Międzynarodowych (ze szczególnym naciskiem na instytucję partnerstwa strategicznego), polityki zagranicznej III RP oraz polityki zewnętrznej Unii Europejskiej.

Prywatnie miłośniczka angielskiej fantastyki oraz instruktor Związku Harcerstwa Polskiego.

ISBN: 978-83-949262-0-5

